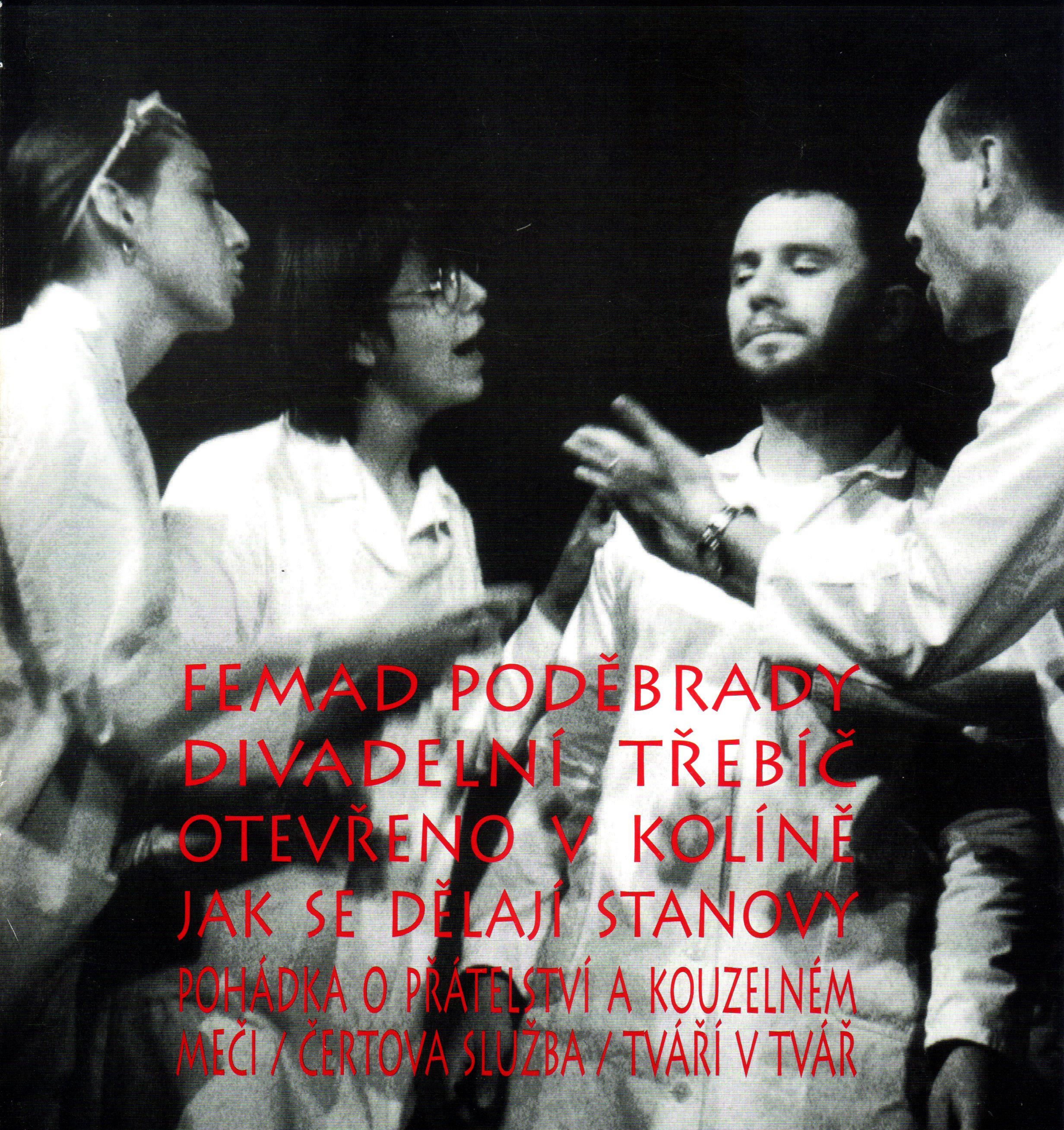

AMATÉRSKÁ SCÉNA

3/2001

CENA 20 Kč

FEMAD PODĚBRADY
DIVADELNÍ TŘEBÍČ
OTEVŘENO V KOLÍNĚ
JAK SE DĚLAJÍ STANOVY
POHÁDKA O PŘÁTELSTVÍ A KOUZELNÉM
MEČI / ČERTOVA SLUŽBA / TVÁŘÍ V TVÁŘ

OBSAH AS 3/2001

Fenomén FEMAD aneb Fénix potřetí	
Vladimír Zajíc	3
FEMAD A TŘEBÍČ společně v roce jedna	
Lenka Lázňovská	3
10 + 1 + 29... / Jan Císař	5
Průvodce po představeních FEMADu	
Poděbrady a Divadelní Třebíče	
Alena Exnarová	9
Zamyšlení scénografa / Jiří Pitr	17
Otevřete, ale ne moc / Vladimír Hulec	18
Pohárek SČDO / jh	20
Sólový herec / Jiří Hraše	20
Sokolské divadlo na vzestupu / Luboš Šterc	21
Oblastní přehlídka mladého a netradičního divadla Ostrov / Braňo Mazúch	21
Klicperovy divadelní hry Sadská	
Eduard Havránek	23
Vyšebrodské divadelní dny jaro 2001	
Jaromír Hruška	23
Přehlídka vesnických amatérských souborů v Josefově Dolu / Rudolf Felzmann	24
Josefodolské divadelní jaro očima seminaristy	
Pavel Panenka	25
Dolany / Jan Císař	26
Hanácký divadelní máj Němčice nad Hanou	
Vladimír Zajíc	26
Divadelní přehlídka her pro děti Praha 2001	
František Mikeš	31
29. ročník přehlídky Divadlo dětem na Mělníku / Ivan Neubauer	32
Pohádková Třeboň 2001 / Miroslav Slavík	32
Radnický dráček nenaplněn	
Vlastimil Ondráček	33
XIX. regionální přehlídka Dospělí dětem	
Nový Bor / Miki Vik	33
Dospělí dětem v Havlíčkově Brodě / MS	34
Pohádkový mlejnek zamlel ve Žďáru po čtvrté / Jaroslava Chalupová	34
Přehlídka dospělí dětem na severní Moravě	
Jan Krulíkovský	35
26. festival pražských amatérských loutkářů	
Ivan Anthon	36
Loutky v Bechyni / Miroslav Drábek	37
Plzeňský loutkář / Josef Brůček	37
Liberté, Égalité, Fraternité	
Karel Vostárek	39
35. Třebíčské loutkářské jaro 2001	
Jaroslav Dejl	41
Přehlídka amatérských loutkářských souborů severomoravského regionu	
Pavel Němeček	42
Nekonečný dýchánek / J. Dobeš	42
Třetí vzpomínání bez záruky	
Tváří v tvář / Alena Urbanová	43
Nováček z Dačic / Rozhovor s Otakarem Tesařem připravila Lenka Lázňovská	44
Přežili jsme klinickou smrt / Rozhovor s Ladislavem Langrem připravila L. Lázňovská	45
V žádném případě to není KIC Poděbrady versus DS Jiří ! / Jiří Hlávka	47
Zprávičky	48
Kalendář akcí	48

PŘÍLOHA AS / Divadelní hry pro děti a mladé publikum prověřené jevištěm:

Pohádka o přátelství a kouzelném meči	
Veronika Valíková a Josef Hejna	I
Dramaturgický pendant k textu hry Pohádka o přátelství a kouzelném meči	
Milan Strotzer	VI
Čertova služba / David Bazika	VII
Dramaturgický pendant k textu hry Čertova služba / Vladimír Zajíc	IX
SERVIS / Dramaturgický pozorník: Jeroen van den Berg: Žena podle Schopenhauera / Pavlína Morávková	X
SERVIS / Jak se dělají stanovy	
Připravila Lenka Lázňovská	XI

Spojené soubory Nejhodnější medvídci Hradec Králové a Divadlo na tahu Praha / Samuel Königgratz: Ještě žiju s plácačkou, všáskem a čepicí. Insenace patřila k nejúspěšnějším na spojené národní přehlídce v Poděbradech a Třebíči a byla nominována na Jiráskův Hronov. Foto: Ivo Mičkal.

Foto na titulní straně: Národní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla FEMAD Poděbrady / Divadelní Třebíč 2001 svým nebývalým počtem inscenací zřetelně poukázala na širší usilování souborů. Na jedné straně na snahu všemožnými prostředky pobavit a na straně opačné na úsilí samostatně a po svém vyslovit otevřený, bezprostřední postoj k současnosti. Obě tyto krajní tendence se vzácně spojily v inscenaci Velmi amatérského divadla Kladno – Kazimír Lupinec, Sonya Štemberová: Rozpaky zubaře Svatopluka Nováka. Foto: Ivo Mičkal.

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.

Ročník 38 (Ochotnické divadlo 48), číslo 3 / 2001.

Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2.

Vedoucí redaktorka: Lenka Lázňovská.

Redaktor: PhDr. Milan Strotzer.

Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), Josef Brůček, Mgr. Alexandr Gregar, Mgr. Jiří Hraše, Mgr. Jaroslav Kodeš, Mgr. Jiřina Lhotská, František Mikeš, Vlastimil Ondráček, PhDr. Vítězslava Šrámková.

Grafická úprava: Jitka Tláskalová (obálka a loga).

Adresa redakce: IPOS-ARTAMA, P.O.BOX 2, (Křesomyslova 7), 140 16 Praha 4, tel.: 02/61215684-7, fax: 61215688.

e-mail: artama.divadlo@volny.cz + milan.strotzer@worldonline.cz.

Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník.

Rozšiřuje: A.L.L. Production, spol. s r.o., P.O.BOX 732, 111 21 Praha 1, e-mail: allpro@mbox.vol.cz, http://www.allpro.cz,

tel.: Renata Szeniawská, tel. 02/6835821 (od 18.6.: 02/84810798).

Objednávky přijímá redakce a distributor (http://www.predplatne.cz).

Cena 1 výtisku: 20,- Kč, roční předplatné: 120,- Kč.

Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací.

Toto číslo bylo dáno do tisku: 4.6.2001.

Příští číslo vyjde 31.7.2001.

© IPOS PRAHA 2001

ISSN 0002 – 6786

Neprodějný výtisk

FENOMÉN FEMAD ANEK FÉNIX POTŘETÍ

Novokolárista by ze rtů jistě vydal zvolání: Ha, stůj noho! Posvátná jsou prkna sálu poděbradského Na kovárně, krvi androše divadelního zbrocená! A možná proč by ne, když XXIX. ročník FEMADu se konečně po 14. letech vrátil zpět do míst, kde před třemi desítkami let otevřel prostor pro nonkonformní divadla. Pro divadla odmítnutá, odmítaná a odmítající vznikl tehdy FEMAD jako Antihronov. To je název, co? Ona je vůbec potíž s označeními jako takovými, a to nejen s názvy spojenými s dobou propadlou do času vzdálenějšího než válka prusko-rakouská. Není však třeba chodit zpět. Stačí současnost a představa, co si divadelní pravníci počnou za 50 let s názvem: Národní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla Festival mladého amatérského divadla Poděbrady / Divadelní Třebíč. No, jen si to představte! My dnes víme proč a nač bylo nutno názvem vše vymezit. Víme o souvislostech. Ale co ti po nás? Ach jo. Prý též něco slov třeba napsat o proměnlivosti fenoménu FEMAD. Kdyby to byl nekrolog, to by se lhalo, lálo či vychvalovalo, ale takhle?

Něco slov?

Byzantion, Konstantinopolis, Cařihrad a Istambul označují různými jmény stále stejné místo-město. FEMAD migruje, však jeho stálost trvá v úsilí nahmatat teď a tady, a též budoucnost, divadlem. Něco slov? Tak jo. Podzimní podvečer - tenkrát. Od Labe mlhavo, popotahujeme z ligejrosek opření o zabeđenou kašnu. Nevraživě obhlížíme rumišť stavby a do uší nepříjemně naráží štěbetání ruštiny Asiátů, kteří táhnou kolem nás do škamen. Poledne - dnes. Studna v plné pískovcové nádheře chrlí do slunce vodu, na dně pableskují mince těch, kdož se chtějí navrátit, a stavební marast je pryč. Však štěbetání ruštiny Asiátů táhnoucích kolem nás do menzy trvá.

Tenkrát se hrálo všude. Ve velkém sále, v malém, ve spořitelně, v sokolovně. Dnes jen v sále velkém, neb z malého je kino. Zámecké divadlo se chlubí dvojnásobným foyerem a restaurací v úrovni příkopu, ale běda, forbínu má širší, než je ta pod sloganem Národ sobě, navíc orámovanou smetanovou bělobou, včetně schodů se zlatavým zábradlím jak v metru. Krom štěbetání Asiátů se našťestí nezměnila ani chutná zmrzlina, hlavně švestková, ale především zůstalo divadlo. Chuť divadla a chuť divadlem vyprávět.

Něco slov?

Když se FEMAD narodil, lze s legitimně nadsazeným patosem konstatovat, že většina na něm uvedených inscenací se snažila - nebo se s odstupem let zdá že se snažila - odhalovat a zkoumat úzkost a obavy a vztek, ukryté pod povrchem každodenního života. Zkoumání šlo přes dramatické texty, prózu, poezii, ba šlo i přes žánry pokleslé a tedy pro establishment zdánlivě neškodné. Zkoumaly se prostě tlakové body společnosti. Nešlo o ty, které vyhřezávaly, neb byly již k neudýchání. Kdepak, divadlo se dotýkalo jevů ukrytých pod povrchem, a přece dostatečně citlivých a až po okraj plných emocí, takže se z nich dalo čerpat jak z artézských studní.

Když FEMADu narostla chlapácká ramena, musel z Poděbrad, z důvodu rekonstrukce zámku, odejít. Paradoxně pak léta tovaryšská, spadající též do obnovy řádu, si odbyval návratem k počátkům oslovení člověka divadlem, návratem k divadlu určenému dětem. Nezáleželo kdo dětem hraje, zda dospělí či děti, ale záleželo na tom - a zkoumalo se - jak a kudy oslovení proudí. Co je dostačující, co už ne, a co dokonce k překvapení mnohých jsou děti schopny akceptovat, ač lety „prověřené“ pedagogické poučky hlásaly opak. Výsledné zjištění, že divadlo je jen jedno, že nemá recepty, a buď je dobré nebo špatné bylo nasnadě zrovna tak, jako že divadlo pro děti, potažmo pohádky, pokud mají být divadlem, jsou žánrem náročnějším než komedie a tragédie dohromady.

Tovaryšská léta FEMADu končila, když se téma divadla pro děti začalo točit v kruhu, a navíc po 14. letech nastal okamžik znovu-otevření Divadla Na kovárně v areálu poděbradského zámku.

FEMAD roku 2001 jak Fénix po třetí povstává a do křídel nabírá vzduch v nových souvislostech národní přehlídky, avšak po prvním ročníku nelze provádět jakékoli resumé. Pouze lze říci, že FEMAD provází cosi, co souvisí s obsahem pojmu génus loci. Ne nadarmo se poprvé realizoval v prostorách zámku Jiřího z Poděbrad a Kunštátu, pak na knížecím rodovém území Slavníkovců v Libici nad Cidlinou, a nyní zkouší opět zakotvit u krále Jiřího, prvního muže na světě, který naformuloval zakládající listinu mírových smluv mezi národy Evropy, tedy cosi, čím předznamenal OSN.

Něco slov?

FEMADu láskou k divadlu hořícímu a po třetí z popela obrozenému lze přát šťastný a dobrý let a za letu skvělý nadhled. Platon kdysi prohlásil, že: Touha po nesmrtnosti nachází u některých lidí výraz v tom, že konají věci, díky nimž je pak příští generace opravdu chovají v obdivné úctě. Toto snad Fénixe FEMADu nepostihne, neb vznikl ze zcela jiné potřeby. Snad se mu nestane ani to, co letos Třebíči, kdy člen sokolovského divadla znásilnil Múzu. Ach jo, i to se stalo, že divadelník nevěděl, že Múza sama si vybírá, že sama volí, komu tvůrčí políbení na čelo vtiskne a komu ne. Ach jo, vyrvat Múze polibek je smůlovatější, než rozbít sedmkrát sedm zrcadel.

Těším se na FEMAD a na divadlo. A proto pravím, zvedněme číše a vzpomeňme těch, kdož u prvního zrození Fénixe stáli a odvádí jsou již navždy, jak ten dým z ligejrosek nad vodami Labe za mlhavého podvečera kdysi tenkrát.

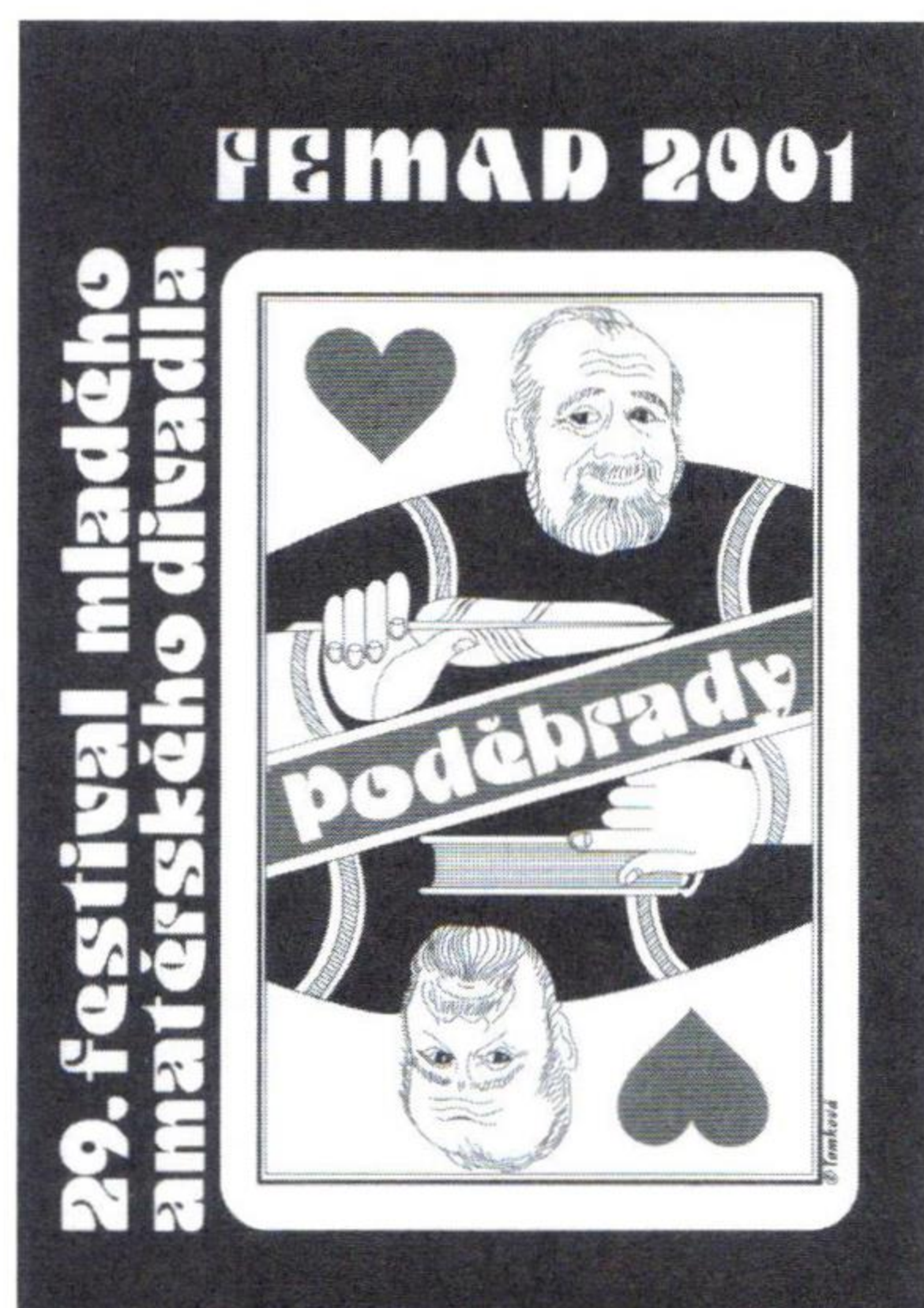
Vladimír Zajíc

FEMAD A TŘEBÍČ SPOLEČNĚ V ROCE JEDNA

Zopakujme si fakta. FEMAD někdejší přehlídka Mladého amatérského divadla prožila svůj první ročník v poděbradském Divadle Na kovárně v r. 1972. Od r. 1987 zakotvil v nedaleké Libici n. C., od r. 1991 pokračoval jako Celostátní otevřená přehlídka - dílna divadla pro děti. Divadelní Třebíč - Národní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla začíná rokem 1992, kdy se Jiráskův Hronov stal amatérskou divadelní žatvou. FEMAD se letos může datovat jako XXIX. ročník a Třebíč jako desátá v pořadí. Od letošního roku je vše jinak. Obě akce vstoupily společně jako jedna národní přehlídka konaná na dvou místech ve dvou termínech (FEMAD od 10. do 13. května, Divadelní Třebíč od

Divadelní spolek Tyl Říčany / Lawrence Ferlinghetti: Oběti amnézie.
Foto: Ivo Mičkal.

16. do 20. května) do roku jedna. Co se vlastně stalo?

Sešly se faktory subjektivní a objektivní povahy. Základním faktem bylo dokončení rekonstrukce poděbradského Divadla na kovárně. Divadlo svítí novotou, má však ve svých základních parametrech některé vady na kráse. Zatím chybějí vrata, kdy by se dala stěhovat velká dekorace, architekt na ně zapomněl a město ani za totality (to bych ještě pochopila, nechtěli být prostě zavázáni rebelovi), ale ani později po listopadu 89 nevyužilo faktu, že v Poděbradech žije a působí

někdejší slavný režisér místního souboru Jiří ing. arch. Jan Pavlíček a nepožádalo jej o spolupráci či alespoň o jakýsi odborný dohled. Asi by nedopustil, aby forbína divadla měla více než šest metrů (pod ní je orchestřiště pro více než třicetlenný orchestr). S forbínou nic nenaděláme, vrata prý budou. Z těchto skutečností však vyplývá, že realizovat FEMAD v dosavadní koncepci přehlídky divadla pro děti není možné, neboť řada inscenací by se sem nevešla. Dalším faktorem, který vstoupil do hry, bylo vyjádření dosavadního pořadatele FEMAD, tj. hlavy spolku Vojan ing. Jaroslava Vondrušky. Buduje samostatnou firmu a nemůže připravám a realizaci přehlídky věnovat tolik sil a času jako dosud. Ing. Jozef Durčanský, starosta Poděbrad však jasně signalizoval, že by město nějakou divadelní přehlídku chtělo a je ochotno ji i finančně podpořit.

V této fázi vstoupila do hry odborná rada pro činoherní divadlo ARTAMy. Analyzovala dosavadní výsledky a celkový efekt FEMADu a usoudila, že byl přínosem pro oblast, která z hlediska uměleckých výsledků stále zůstává Popelkou, avšak poutal stále menší zájem tvůrců. Asi není náhodou, že nejpilnějšími účastníky z hlediska počtu navštívených ročníků byli loutkář Luděk Richter, Pavel Trdla a Kristína Herzinová z Ústí n. L., kteří by obor mohli vyučovat. Takže funkce konfrontace s profesionálními inscenacemi, dobírání se dalších poznatků o percepci divadla dětmi může plnit další národní přehlídka, tj. Popelka Rakovník (Národní přehlídka činoherního divadla dospělých pro děti). Rada pohlédla na obor dosud obhospodařovaný Divadelní Třebíč a na kapacity této přehlídky. Řeč čísel byla jasná. Třebíč může poskytnout maximálně 11 - 12 hracích míst (nechce-li uvádět vražedné čtyři inscenace denně), což při počtu 14 nových krajů a případných 14 krajských přehlídek = 14 nominací nejsou žádné skvělé vyhlídky do budoucnosti. Tehdy padl návrh spojit FEMAD a Třebíč do jedné akce a rozšířit tak počet hracích míst a tím i příležitostí pro činoherní a hudební divadla. Tento návrh musel být projednán s Ministerstvem kultury ČR, z jehož pověření se dosud konal právě FEMAD. To souhlasilo za předpokladu, že tím nebude rozšířen počet přehlídek, které MK ČR podporuje. S fúzí obou akcí souhlasili oba starostové, byl zpracován a podepsán třemi pořadatelskými stranami (města Poděbrady, Třebíč a ARTAMA) nový statut a přípravy mohly začít. Časově jsme už v dubnu letošního roku. Řekněme si rovnou, že na přípravu mnoho času skutečně nebylo a že zejména chyběl čas na společné doladování některých věcí tak, aby obě části fungovaly opravdu jako jeden celek. Ale i tak klobouk dolů před Kulturním a informačním centrem Poděbrady v čele se známým divadelníkem Jiřím Hlávkou, členy souboru Jiří (vzali na sebe péči o zúčastněné soubory a divadelně laděné vítání souborů králem Jiřím z Poděbrad), Městským kulturním střediskem v Třebíči v čele s ředitelem Jaromírem Janatou a společným ředitelem přehlídky Jaroslavem Dejlem.

Těžké to měli porotci, zvláště ti, co působili v obou částech (tedy prof. Jan Císař, Vladimír Zajíc, Alena Exnarová a scénograf Jiří Pitř). V Poděbradech pracovali také Jakub Korčák a Aleš Bergman, v Třebíči František Zborník a Milan Schejbal. I ostřílení harcovníci hrdali, že dvoudenní přestávka mezi 10 poděbradskými a 11 trebičskými kusy na

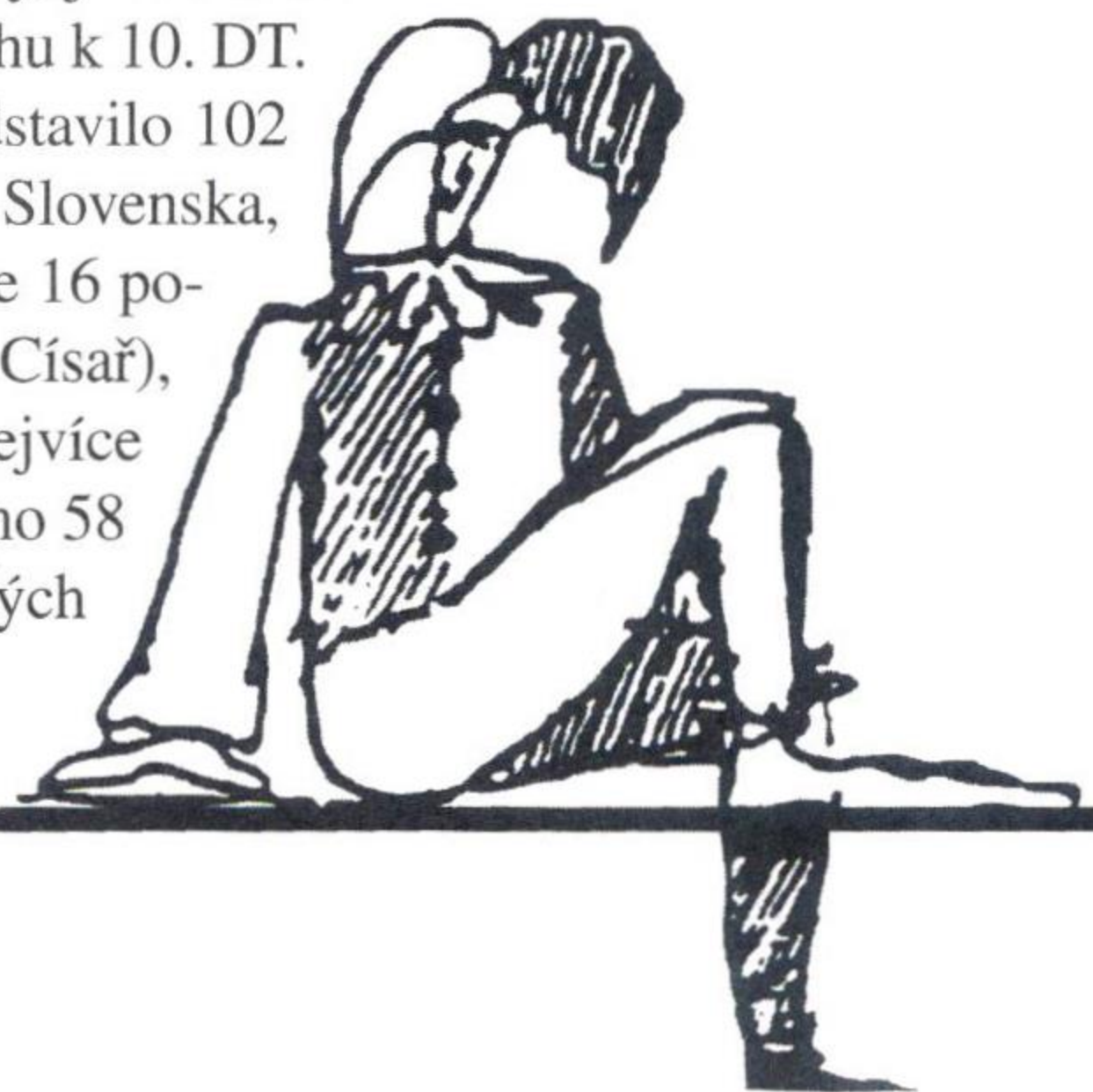
zotavení z otravy divadlem nestačí. Musím říci, že největším nedivadelním zážitkem byla trebičská závěrečná exhibice prof. Císaře, který místo závěrečného slova shrnul do kbelíku něco obilného zrna, které na jevišti zbylo po slovenském souboru, a podal jej Milanu Strotzerovi se slovy: „Tady jsem Vám shrnul tu materii, pane doktore“.

Společné pro obě přehlídky byl poměrně vysoký počet nováčků, tj. souborů, které na národní přehlídce vystoupily poprvé. Mezi devíti soubory a jejich deseti poděbradskými inscenacemi spíše komorního rázu byli tři nováčkové, tři soubory byly poprvé na této přehlídce, v Třebíči bylo skóre šest nováčků, pět matadorů (Ořeckovské divadlo po páté, Rádobydivadlo po čtvrté, Jirásek Česká Lípa po páté, Dostavník Přerov po čtvrté, Krakonoš Vysoké n. J. po druhé). Zejména pro část Poděbrady platilo soubor přijel, byl uvítán Jiřím, odehrál, přišel na hodnocení a odjel. Pražské Divadlo času po představení naložilo inscenaci do auta, po Jiřím Hlávkovi, kterého náhodně potkali, vzkázalo, že hodnocení se má poslat e-mailem nebo poštou a byli pryč. Obě části přehlídky z hrajících souborů absolvovali snad pouze členové pražského souboru Dovejvrtky a někteří členové DS Tyl z Dačic. Byť pořadatelé nabídli možnost účasti v sobotu a neděli na posledních dvou dnech Třebíče čtyřem zástupcům všech poděbradských souborů, nepřijeli všichni. Řeknete jistě právem, jsme zaměstnaní, studujeme. máme jiné povinnosti. To však neplatí pro víkend. Nemám prostě žádné vysvětlení pro případ, kdy soubor odehraje v sobotu večer a nezůstane na nedělní dopolední představení. Slzy z loňské Třebíče se sice letos nekonaly, ale vždy se najdou nespokojení, kteří odjíždějí s pocitem křivdy. Cítí se být sepsutí, hodnocení diametrálně jinak než na krajské přehlídce. V úvahu musíme vzít dva faktory. Jednak podstatu divadla (prof. Císař stále připomínal základní tezi divadelní estetiky Otokara Zicha „Divadlo je to, co v daném okamžiku vidíme a slyšíme“) a také odlišnou optiku každé přehlídky.

Letitým problémem divadelní Třebíče bylo homogenní publikum, tj. žáci místních škol, kteří do divadla nejdou z vlastního rozhodnutí a chovají se podle zákonů stáda. To je vždy obtížný souboj, který nejeden soubor prohrál r. s. c. Zdálo se mi, že to bylo lepší, byť v Poděbradech jsme zažili školní publikum vlastně pouze jednou. V trebičské Pasáži, tj. ve Foru, se letos hrálo jednou. A musím poznamenat, že dobronínští Zmatkaři byli snad jediným souborem v desetileté historii Třebíče, který do pasti Pasáže, hluché ratejny s velkou forbínou bez možnosti kontaktu s divákem, nespadlo. Jak řekl pan starosta Málek, Třebíč hodlá dobudovat divadlo, neboť Národní dům má mnohé vady na kráse. Snad se dočkáme dřív, než tomu bylo v Poděbradech. Do obou částí vtrhly mobily. Všichni je hrdě nosíme a zcela zapomínáme vypnout. Jak poznamenal prof. Císař při hodnocení inscenace souboru Jirásek z České Lípy, v níž si do poslední scény v epizodní roli televizního producenta režisér Václav Klapka přinesl mobil jako rekvizitu, a tentýž mobil mu posléze zazvonil uprostřed diskuse: „Pan Klapka nám názorně předvedl, že divadlo a život jedno jsou“. Nejvíce potlesku se dočkala vděčná divácká komedie souboru Vicena z Ústí n. O. Trouba na večeri. Zažil jej také jediný představitel města, který přijel se souborem. Ústí n. O. slavilo ještě jeden primát - na národní přehlídce se představili dva jeho reprezentanti. Nejpilnějším porotcem byl prof. Císař, který nejméně dvěma souborům slíbil spolupráci na inscenaci. Jihlavskému De Facto Mimo pravil, že na tři zkoušky udělá z jejich Vody na kafe prvotřídní horor, při němž se i takový cynik jako Vladimír Zajíc bude bát. Uvidíme. Konstatovat musím, že přes občas, zvláště v závěru obou částí přehlídky, nabitě sály, kdy se zdálo, že lidé chtějí něco slyšet, se diskutovalo jen velmi sporadicky.

Svou glosu zakončím několika čísly, jež se nevešla do jinak velmi zajímavého Almanachu k 10. DT. V letech 1992 - 2000 se v Třebíči představilo 102 českých souborů a 6 zahraničních ze Slovenska, Belgie, Rakouska a Anglie, hodnotilo je 16 porotců (plný počet účastí má pouze prof. Císař), bylo uděleno 126 individuálních cen (nejvíce v roce 1994), od ročníku 97 bylo uděleno 58 čestných uznání, nejvíce bylo hereckých cen.

Lenka Lázňovská

10 + 1 + 29...

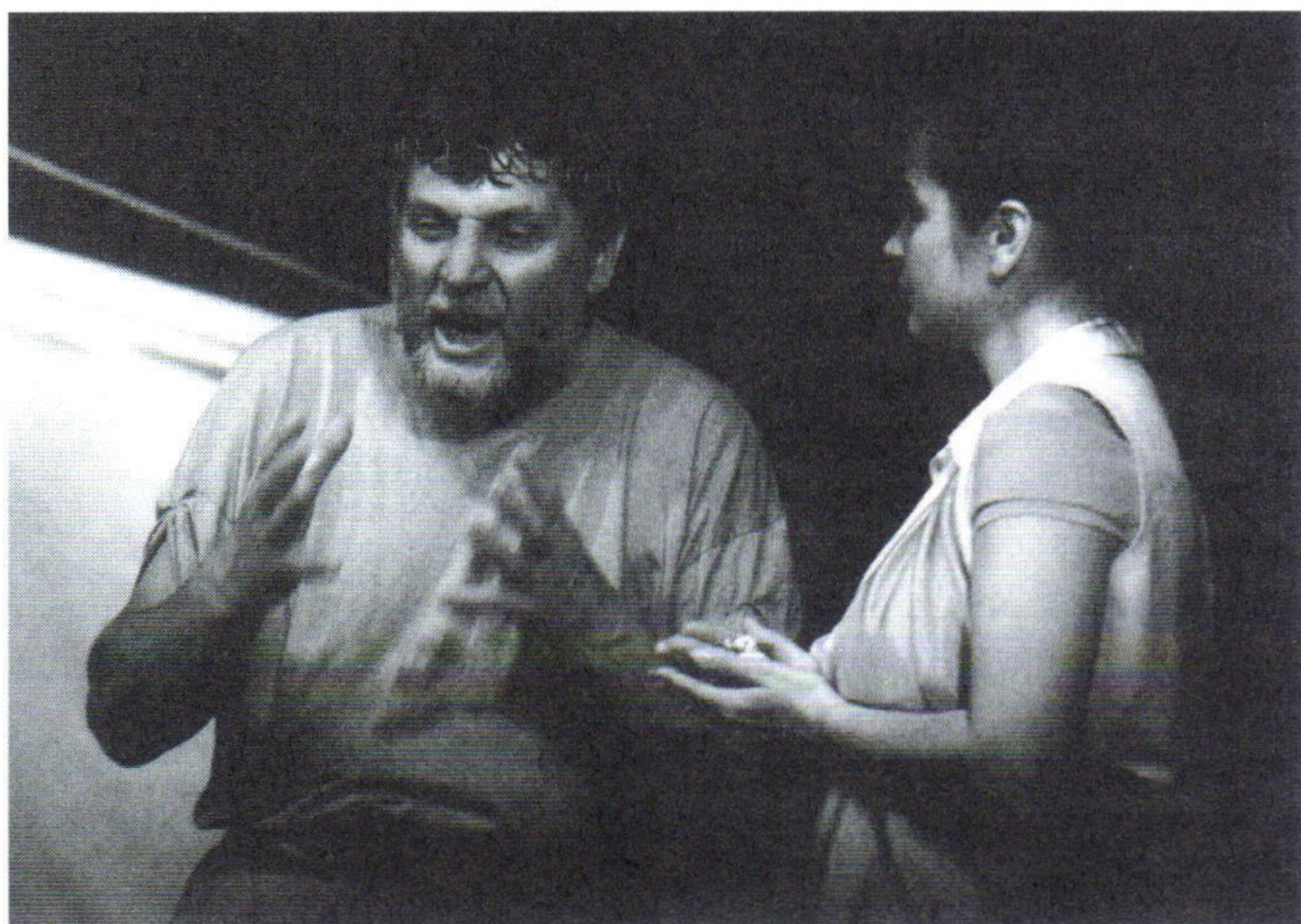
Národní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Třebíč oslavila 6.-20. května 2001 desáté narozeniny. Zároveň v tomtéž roce o týden dříve (10.-13. května) se znovu narodila, neboť se k ní poprvé přidala poděbradská část, která pod názvem FEMAD připomněla minulou slávu tohoto festivalu mladého amatérského divadla v těchto lázních. Stalo se tak po 14 letech, neboť FEMAD pobýval dlouhý čas v nedaleké Libici, protože poděbradské divadlo Na Kovárně bylo zavřeno. Z toho 11 roků tam fungoval jako festival divadla pro děti. Nicméně FEMAD takto trval a v letošním roce slaví narozeniny devětatřicáté. Jinak však také první jako poprvé součást oné X. přehlídky, která se také ve společné trebičské programové brožůře nazývá FEMAD Poděbrady / Divadelní Třebíč. Takže můžeme hovořit o dvojdielné, leč jednotné a spojené přehlídce „poděbradskotřebíčské“ přehlídce. O této skutečnosti svědčí i to, že slavnostního závěru v Třebíči se účastnili starostové obou měst a prezidentem celé přehlídky je trebičský Jaroslav Dejl, jenž jí od počátků dodává znamenitě neoficiální, neformální a dělný ráz. Stejně to dokládá i to, že přípravný výbor Divadelní Třebíče (DT) nabídl všem souborům hrajícím na FEMADu možnost ubytování čtyřčlenné delegace

vzorek, zahrnující - alespoň relativně - vrchol této produkce. Jakmile však napíšu slovo vrchol, pak se objeví problém, před nímž nemůžeme zavírat oči. Ten vrchol byl totiž někdy - a ne výjimečně - nízko.

Rozšíření hracích míst D+F o devět nutně otevřelo prostor pro inscenace, které by se při dřívějším menším počtu hracích míst na národní přehlídce většinou nedostaly. Ne že by se i za těchto okolností neobjevily na DT inscenace podprůměrné. Ale bývaly okrajovou záležitostí. Zatímco přehlídka D+F 2001 měla těchto méně kvalitních inscenací tolik, že už to nebyla žádná okrajová záležitost. Některé svým systémem a strukturou, celkovou významovou výstavbou prozrazovaly, že buď od počátku neměly vysoké cíle, nebo je měly, ale zcela mylné nebo do značné míry stanovené velmi problematicky, takže to byly dobré úmysly dláždící cestu do pekel. Jiné inscenace - jak potvrdili očití svědci i recenze otištěné v AS 2/2001 - doplatily na dávnou, mnohokrát potvrzenou neschopnost amatérského divadla fixovat dosažené výsledky a předvést je v jiném prostoru. A také před jiným než domácím obecnstvem, před diváky, které je třeba získat, strhnout. Na to zřejmě vydatně - a možná nejvíce - doplatila inscenace **Claudelova Zvěstování Panně Marii Občanského sdružení divadelních ochotníků z Ústí nad Orlicí**. Mladý, nezkušený herecký ansámbl jako by se v Třebíči zcela ztratil, a téměř nic z toho, o čem se můžeme

Dvakrát z představení Divadelního klubu Jirásek Česká Lípa / Václav Klapka: *Odyseova cesta*. Foto: Ivo Mičkal.

zdarma ze soboty na neděli včetně vstupenek na představení!

Čísla uvedená v titulu tohoto článku dávají různé možnosti jak chápat tradici - kořeny, cíle a pověst - této národní přehlídky. Propojují se v nich minulost a přítomnost velmi podstatné části amatérského divadla. Pro tento okamžik je však nejdůležitější ta číslice 1. Představuje nejširší prezentaci i reprezentaci těch druhů amatérského divadla, které DT+FEMAD (pro příště: D+F) sdružují. Ta prezentace, vskutku přehlídka, představení, předložení tady a teď - obnášela v letošním ročníku X. národní přehlídky D+F 21 - slovy: dvacet jedna - hracích míst. Zatímco DT jich dříve měla 12. Také jsme v Poděbradech i Třebíči zhlédli celkem 21 inscenací. To už je dost na to, abychom reprezentaci českého činoherního a hudebního amatérského divadla mohli na této přehlídce brát jako vzorek poměrně slušně zastupující určitou skupinu inscenací českého amatérského divadla. Navíc to byly inscenace nominované a doporučené z regionálních přehlídek, takže to byl svým způsobem

dočist v recenzi této inscenace z pera Milana Strotzera v už vzpomenuté AS (str. 18-19), se nekonalo. Nemám nejmenší důvod této recenzi nevěřit. Neboť jsem i od jiných slyšel o úrovni této inscenace, jež na ústecké přehlídce Zlom vaz po 1. nejen fascinovalo domácí diváky, ale nabídla i kvalitní režii, scénografii a hudební složku. Jenže: definitivní význam a smysl na divadle dává všemu herec. Jakmile herecká složka ztratí svou úroveň, přestávají kvalitně fungovat i složky další. Když k tomu připočteme ještě to, že si ústečtí neporadili s menším prostorem, tak vystoupily na povrch slabiny, které jindy zřejmě zůstávaly skryty nebo se vyjevovaly v menší míře.

Píšu o představení ústeckých v Třebíči tak podrobně proto, že je to inscenace náročná a ambiciózní dramaturgickou volbou. Jde o text v našem amatérském divadle ještě nehraný, a navíc o setkání s divadelní kulturou, která nemá v našem divadle žádnou tradici. O to snadněji pak tento ansámbl mladých a málo dovednostmi vládnoucích herců v Třebíči neopakoval záněný výkon z ústecké přehlídky. Což postihlo více souborů a více herců. Jistě tomu tak bylo i proto, že rozšířený počet hra-

cích míst přivedl do Poděbrad a Třebíče soubory, jež mají malé zkušenosti s národními přehlídkami a o to snadněji podléhají všem nástrahám, které jim „soutěžní“ představení ve všech směrech chystá. Může to však potkat i soubory a herce zkušené a vyzbrojené jak dovednostmi, tak už mnohokrát ověřenými hereckými dispozicemi. Byl jsem v porotě, která z regionální přehlídky v Červeném Kostelci jako „2. doporučení“ poslala na D+F inscenaci domácího souboru **Svatební noc**. Napsal jsem o ní v už citovaném čísle AS, že oba mužští herečtí protagonisté „rozehráli situaci... nápaditě, s bravurou, dravostí, i jemností a precizností“. (str. 13) Tato inscenace však zmizela v Poděbradech za nečekaně velkým prostorem před oponou („forbínou“); ocitla se daleko od diváků, a rámec portálů ji učinil záležitostí téměř televizní, již jsme vnímali jako na obrazovce. Herci tyto nástrahy nepřekonali a všechn půvab a vtip inscenace se rozplynul. Tak se častý osud amatérských inscenací při soutěžních představeních vrchovatě naplnil.

Vzhledem k většímu počtu hracích míst na D+F se zřejmě i v budoucnu budeme potkávat s více soubory, které budou této věčné slabině amatérismu podléhat. Není to ovšem jediný důvod, jenž do letošní jubilejní X. národní přehlídky vnesl více inscenací, kolem jejichž kvality vznikaly rozpaky. Způsobuje to do značné míry i fakt, že se výrazně rozevírají rozdíly v názorech na to, jaký smysl má amatérské divadlo; tedy v motivacích proč a k čemu je kdo dělá. Což samozřejmě znamená i to, jak se dělá. Z tohoto hlediska pak D+F 2001 vlastně nabídla dvě základní představy. První spatřuje a hledá cíl amatérského působení v zábavě, vznešeněji: v psychorekreativní funkci. Sem - jako nejkvalitnější výhonek této linie - patřila na letošní přehlídce D+F i inscenace **Rádobydivadla Klapý. Naše městečko** bylo kdysi odvážnou a novátorskou divadelní hrou, která rozbíjela konvence a tradice dramatické, takže při její římské premiéře v roce 1940 vytáhli již zestárlí futuristé dělat skandál, neboť obviňovali jejího autora Thorntona Wildera, že jim zcizil jejich experimentální výboje. Rádobydivadlo v ní přitakalo laskavě, s pochopením a jemným úsměvem věčnému koloběhu lidského každodenního bytí. A jako by zapomnělo, že v závěru se mrtví odmítají vracet do světa živých, protože jim v něm vadí jakási povrchnost, lhostejnost ve vnímání života. Byl jsem skutečně velmi zvědav, jak se soubor z Klapý, jehož si velice vážím pro jeho věčné bouřlivácké, a někdy až běsovské hledání, vyrovná s tímto textem, jaký mu dá dnes smysl. A našel jsem jej pouze v třebíčském představení v přitakání klidu obyčejného života.

Zábavnost či psychorekreativnost nespočívá jenom v tom, že se hrají tituly, které jsou napsány pouze k tomu, aby se lidi

bavili. Jde často i o texty náročné a kvalitní (Naše městečko k nim patří), které se inscenačně posouvají do těchto poloh. Inscenace Rádobydivadla to učinila tak, že potlačila ten hodně pesimistický a tím zneklidňující závěr. **Inscenace Gogolových Hráčů DS J.K. Tyl při JČE, a.s., České Budějovice**, to udělala tím, že režie budovala řadu situací tak, aby se staly „komickými čísly“, fungujícími zcela samostatně, a nerozehrávajícími smysl jak jednotlivých dílčích situací, tak i celku. Postihl to už Vladimír Zajíc, když psal o této inscenaci v souvislosti s dačickou přehlídkou v už připomínaném čísle AS (str. 10). Přitom výstavba těchto čísel se děje prostředky, jež známe z jednoho inscenačního proudu našeho profesionálního divadla, kde se projevuje jako výrazná tendence prostředky jeviště realizovat svébytný model světa, jenž se klene mimo text, neinterpretuje jej, a pouze jej v určitých analogiích jakoby ze stra-

Spojené soubory Nejhodnější medvědci Hradec Králové a Divadlo na tahu Praha / Samuel Königgratz: Ještě žiju s plácačkou, věšákem a čepicí. Foto: Ivo Mičkal.

ny nasvěcuje. V Hráčích je to patrné především na počátku a na konci inscenace, kdy je přidána jakási pantomimicky provedená situace, která má rozvinout rodinné zázemí oklamaneho podvodníka Ichareva. Tuto tendenci jsem zaznamenal v inscenaci častěji - především a právě v těch „komických číslech“, kdy jejich význam a smysl šly mimo text, a někdy i proti textu, a pokoušely se sdělit něco zcela jiného, než svým dílem Gogol.

Bylo by pošetilé odmítat zásadně tento inscenační trend, když je dnes pro určitou část divadelníků i diváků přitažlivý. Může ovšem být krajně ošidný v okamžiku, když se stane prostředkem, jenž se sice tváří velmi nekonvenčně a odvážně, neotřele a tvořivě, ale přitom není ničím víc, než právě snahou pobavit, rozesmát. V českobudějovickém představení se tak nedělo vždycky a soustavně, ale v Poděbradech se objevila inscenace, která bez přestání přímo překypovala herectvím tohoto typu. **DS Prkno z Veverské Bítýšky** rozehrál **Císlery Brejle** - text jenž koneckonců nechce nic více než pobavit a rozesmát - v polohách a rovinách naprosto nečekaných excentricností,

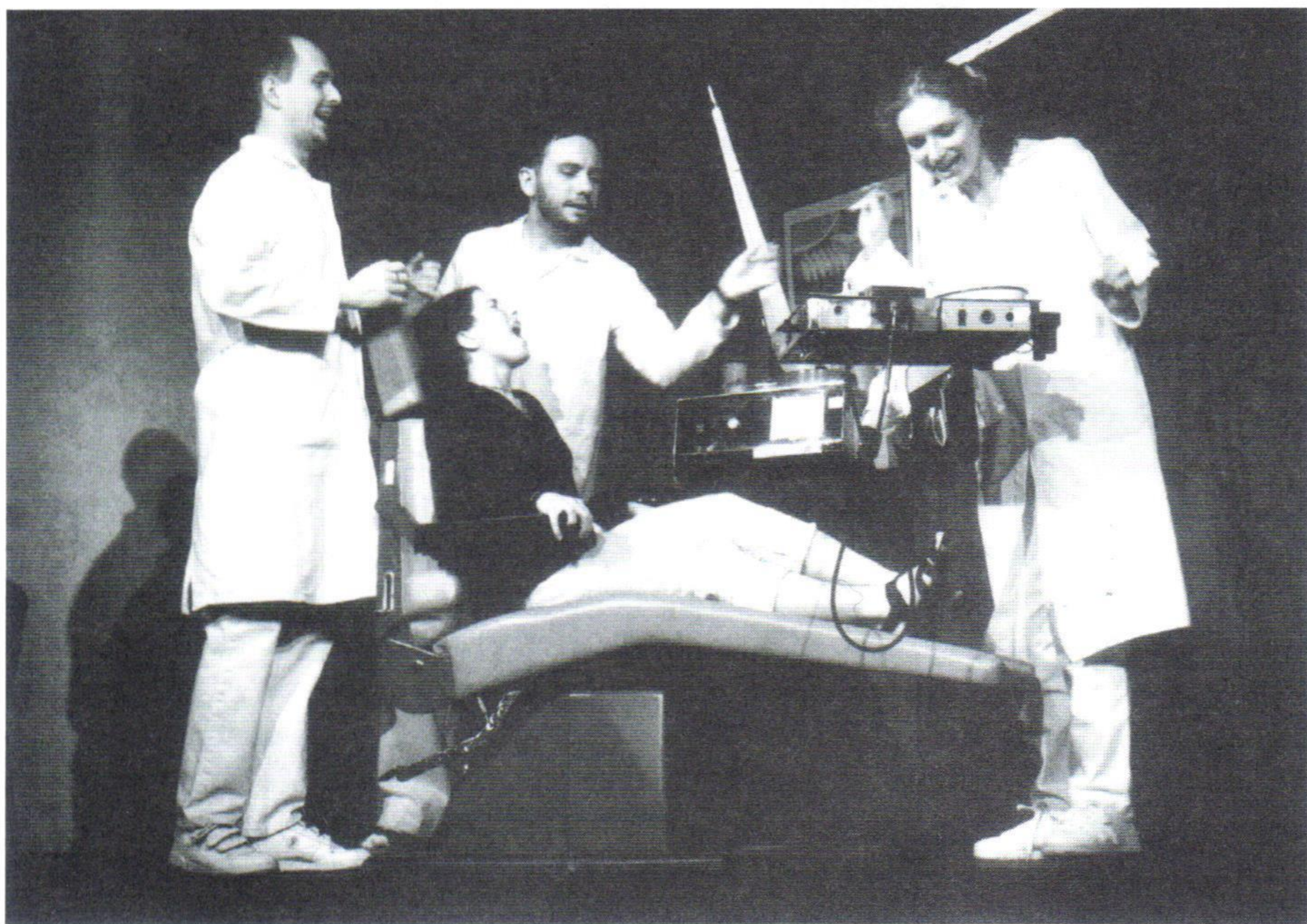

Ořechovské divadlo Ořechov u Brna / Vlastimil Peška a Jaroslav Wykrent: *CVOKSTORY* aneb *Cvo XX.st.ory*. Foto: Ivo Mičkal.

exaltovaností, nepřirozeností hereckého projevu. Mohl bych opakovat slova o komických číslech, která naprosto pomíjejí smysl situací s tím, že tentokrát byl velmi často výsledkem nepříjemný škleb a více než karikaturní deformace normálního lidského projevu. Musím však přiznat, že i v Poděbradech byla malá skupinka diváků, která tomuto druhu komiky jako souhrnu schválností, jejichž cílem je být za každou cenu nápadně odlišný (pořád se mně vnucuje pojem herecký exhibicionismus) přála a živě na něj reagovala. Ostatně, nemýlím-li se, byla tato inscenace oceněna už na třech přehlídkách a v několikrát už citovaném čísle AS se o ní také píše velmi pochvalně: jako o cestě nadsázky, kdy oba herci „zvládli úskalí herecké nahoty bez berliček kulis ...na výtečnou“. (str. 20) Necituji tato slova z AS proto, abych s nimi polemizoval. Chci jen upozornit na to, že tato podoba a tento způsob jevištní realizace má v sobě nesporně některé efektní rysy, které jsou pro část diváků přitažlivé a působivé. A že v optice vnímání diváků, kteří tyto rysy s jejich až agresivní naléhavostí preferují, může dojít i k zásad-

ním rozdílu v posuzování takové inscenace. Zvláště, jestliže jsou takto budována především ona „komická čísla“, jejichž groteskně drastický úšklebek snadno zakryje to, že neexistuje jiný smysl takového konání, než se předvést divákovi, abychom jej pobavili.

Dvě inscenace v Třebíči se za smíchem a zábavou vydaly na základě osvědčených a vyzkoušených konvencí komediálních žánrů: **DS Krakonoš z Vysokého nad Jizerou** přijel s nehybnoucím dlouhodobým hitem na tomto poli - s **Charleyovou tetou** a **DS Vicena z Ústí nad Orlicí** s hitem současným: **Veberovým Troubou na večeri**. Obě inscenace spojují výborní představitelé hlavních rolí, s nimiž komediálnost textu stojí a padá. Rozdíl je v tom, že ústecká inscenace je herecky vyrovnanější, že spoluherci pomáhají „troubovi na večeri“ účinněji rozehrávat situace. Paradoxní ovšem je, že obě tyto inscenace vlastně nejpřesvědčivěji a nejuceleněji na D+F reprezentovaly typ interpretačního divadla, které ctí literu textu a realizuje hereckou akci jeho situace. Jistě, obě nechtěly více než tohle, neusilovaly o žádný výklad. Chtěly poctivě v rámci žánrových konvencí naplnit smysl situací napsaných autorem. **Vachkova Pec**, s kterou přijel do Poděbrad **DS Tyl z Dačic** a **Obraz Jasminy Rezy**, jež zahrálo v Třebíči **Divadlo bez zákulisí ze Sokolova**, jsou texty náročnější než ty, o nichž byla doposud řeč. Byly však rovněž zvoleny proto, aby pobavily. Ale právě proto, že jsou náročnější, že potřebují na jevišti strukturu situací, jež vychází už z interpretace postihující složitější významovou výstavbu, tak i zábava byla nesmělá; nedostavila se v plné parádě. Což - domnívám se - jenom dokazuje, že tradiční činoherní interpretační divadelní jazyk, jenž tvoří v českém amatérském divadle nosnou osu většiny inscenací, nemá dnes tak říkajíc na růžích ustláno. Dokazují to inscenace, které na této bázi usilovaly o realizaci textů, jež měly jiné ambice a cíle, než plnit psychorekreativní funkci. Většinou šlo o náročnou a objevnou dramaturgii - **Ferlinghettiho Oběti amnézie** souboru **Tyl Říčany u Prahy** jsou v tomto směru příkladem nad jiné výmluvným. Ale ve vlastní inscenační podobě byly vždycky problémy, které více nebo méně nedovolily sdě-

Velmi amatérské divadlo Kladno - Kazimír Lupinec, Sonya Štemberová: *Rozpaky zubaře Svatopluka Nováka*. Foto: Ivo Mičkal.

ně a jasně na jevišti rozvinout záměr, pro nějž si soubor takový text zvolil. Budiž však řečeno, že jen jednou se objevil naprostý omyl, jenž absolutně ničím nezdůvodnil dramaturgickou volbu. **Daňkovy „výjevy z dějin“ Zdaleka ne tak ošklivé, jak se původně zdálo**, nepatří k nejlepším dílům svého autora. Ale svůj význam a smysl mají. Inscenace **Divadla času z Prahy** ovšem ani stínem nenaznačila, že si něčeho takového je vědoma.

Vrátím se v těchto souvislostech ještě jednou k inscenaci **Našeho městečka**, která zajisté patří k nadprůměrným inscenacím českého amatérského divadla stojícím na principu interpretačního divadelního jazyka. A přece v ní existuje divadelní nevzrušivost, která podle mne pramení z toho, že nebyla dostatečně věnována pozornost tomu, jak uskutečnit na jevišti interpretaci onoho pesimistického závěru textu. V těchto souvislostech mož-

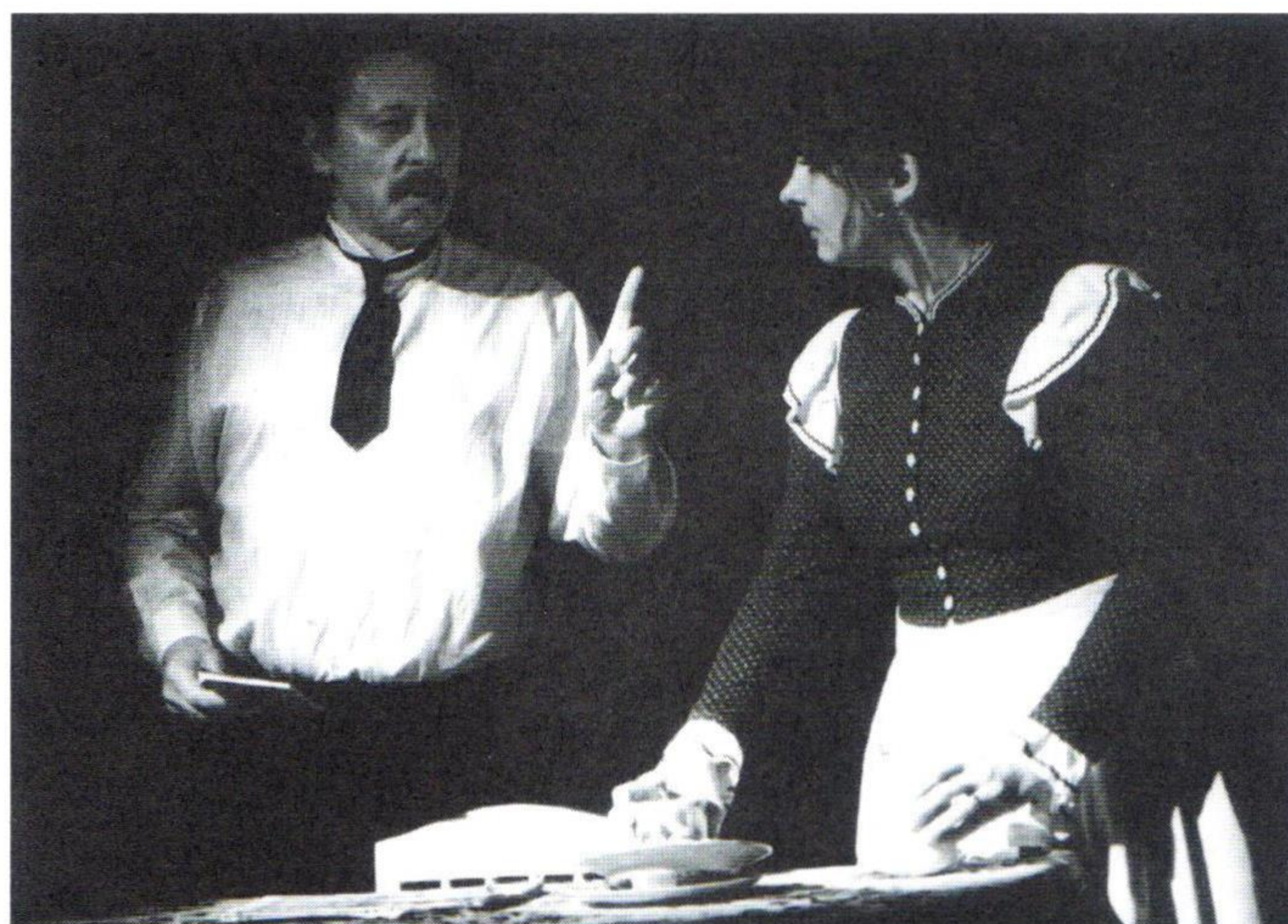
ná nebude neoprávněná otázka, jak na tom s tímto interpretačním principem divadelní práce naši amatérští divadelníci jsou. Jestli celá kolekce interpretačního divadelního jazyka, která se v roce 2001 představila na D+M, neprozrazuje svou ne příliš vysokou úroveň problém hlubší povahy. Nechci se do zkoumání tohoto problému široce a dlouze pouštět, není pro to v tomto článku místo. Ale myslím si, že si tento jev pozornosti zaslouží. Zvláště, bylo-li na téze přehlídce patrné, že jisté, v minulosti ověřené a vyzkoušené postupy, jež přinesly svého času českému amatérskému divadlu velké úspěchy, mohou i v současných podmínkách znovu být velice prospěšné a efektivní. Ukázaly to především dva soubory: **Spojené soubory Nejhodnější medvídci Hradec Králové a Divadlo na tahu Praha** s inscenací textu Samuela Königgratze **Ještě žiju s plácačkou, věšákem a čepicí a Divadelní klub Jirásek z České Lípy** s inscenací textu Václava Klapky **Odysseova cesta**.

Obě inscenace mají dva společné rysy: chtějí se vyrovnat s naší současností a modifikují k tomuto účelu některé postupy se alternativního divadla osmdesátých let. Což znamená, že také tyto postupy vřazují do kontextu dnešního divadelního jazyka. Oba tyto rysy jsou samozřejmě nejhlubším projevem amatérismu v nejvlastnějším smyslu toho slova: Vyjevují vlastní postoj a bezprostřední osobní zkušenost s tímto českým světem. Kdysi jsme to nazývali autorským divadlem. A poznali jsme, že síla amatérismu je v tom, že dovoluje uskutečňovat divadelní komunikaci v tomto duchu a počítat přitom s existencí všech nedostatků, jež plynou u amatérů z absence různých předpokladů a dovedností. Ta inscenace „spojených souborů“ si tohle všechno ponechává, nikterak se nesnaží, aby si osvojila nějaké divadelní konvence. Ale pod režijním vedením Andreje Kroba, jenž je zároveň autorem scény, se tu buduje pevný inscenační řád, jenž uspořádáním jevištního prostoru, pohybem herců v něm a koneckonců samotným herectvím jako by interpretoval text, jenž byl pro tento soubor přímo napsán a zakládá tedy podstatu autorského divadla. Svým způsobem je tato inscenace „tradiční činohrou“, jestliže tím rozumíme mluvené divadlo, které interpretuje text herecko-režijním řešením situací. A přitom všem je to také „tradiční autorské divadlo“, jež se v ničem nevzdává svých principů.

I v představení českolipských existuje mnohé, co zřetelně ukazuje na zdroje z minulosti tohoto souboru, kdy stál v čele jednoho proudu českého amatérského divadla. Řadou postupů mi tato inscenace připomínala Bulgakovova Místra a Markétku, zejména znamenitou metaforickou symbolikou dynamicky proměnlivé scény Renáty Grolmusové. Ale i parabolami, podobenstvími, jimiž Václav Klapka rozvíjí v jednotlivých událostech Odysseovy cesty zpět na rodnou Ithaku obraz českého osudu od let druhé světové války; např. Kyklop jako obraz revoluce požírající své děti. Tohle uměli českolipští vždycky. Vždyť celá ta znamenitá zábava jejich Jak se vám líbí Jak se vám líbí? ústila - v duchu Shakespearových slov, že celý svět je divadlo, v němž každý hraje svou roli, v obraz lidí zavěšených na drátcích jako bezmocné loutky, jimiž manipuluje vyšší moc. Jenže tohle není jediné „čtení“, které Odysseova cesta nabízí. Je tu ještě Odysseus jako „český člověk“, jenž se zmítá ve všech těch „historických souvislostech a dějích“, právě jako tento „našinec“. A vedle něho je v té postavě také ten dávný Odysseus řeckých bájí, Odysseus Homérův. A najednou můžete rozumět smyslu této inscenace také tak, že srovnává jednání a činy hrdiny jako ideální, smyšlené postavy

s člověkem výsostně pozemským, hluboce zakotveným v této době a poznamenaným všemi šrámy a determinacemi, jež mu udělilo toto sociální zakotvení. Tady - myslím - silně poznamenalo Václava Klapku setkání s Čechovem ve Třech sestrách, neboť v jistých okamžicích začíná v těchto pohledech na dramatické postavy fungovat to, co nazýváme psychologickou motivací.

I v tomto případě nastává zřetelná proměna principů, na nichž českolipský soubor budoval svou slavnou éru. A děje se to proto, aby stejně jako v inscenaci „ajznboňácké“ hry Ještě žiji s plácačkou, věšákem a čepicí šlo především hlavně vyjavit divadlem postoj k dnešku. Ta „ajznboňácká“ hra je v jedné své rovině přesným „živočichopisem“ dnešních obyčejných lidí, chcete-li žánrovým obrázkem, hlavně v dokonale odposlouchaných dialogích, v rovině druhé pak až hrabalovským „páběním“ - i s jeho humorem a pochopením pro bizarní zákruty lidských osudů - o podivuhodných lidských činech, zálibách a osudech, a v rovině třetí nechybí ani složka „vedlejšího textu či scénických poznámek“, která na vysoké literární úrovni slouží k přímé komunikaci s divákem, aby mu při vši „realnosti“ toho železničářského světa zprostředkovala zároveň jeho fiktivnost. A na konec smrt jedné z hlavních postav na záchodě ve zvracích

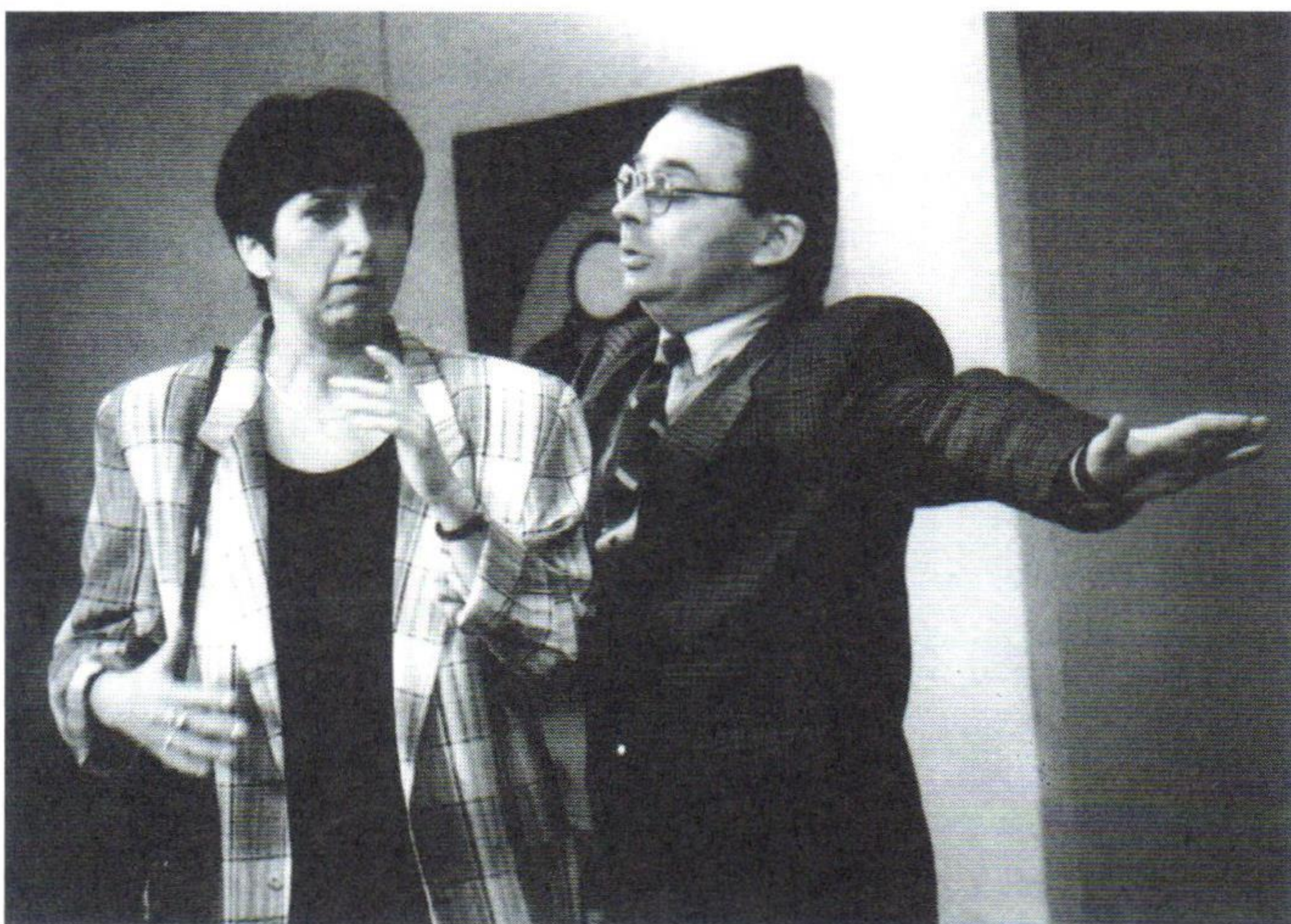
Rádobydivadlo Klapý / Thornton N. Wilder: Naše Městečko. Foto: Ivo Mičkal.

opilce, po níž návštěvníci hospody hledají útěchu ve dva roky starém záznamu vítězství oblíbeného fotbalového klubu, kdy všichni jásají nad brankou, kterou vstřelil, jako by se to stalo právě teď, v přítomnosti, je pro mne jedním z neдрastičtějších obrazů tohoto života, jež jsem v poslední době v českém divadle viděl. Neboť i smrt je tak krutě všední ne tím jak se odehrála a proč, ale tím, že se tak děsivě prolne při vši své kruté realnosti s naprosto fiktivním světem technické civilizace. Jako by se nic nestalo, jako by ani ta smrt už nic nevážila. Ostatně - ani Odysseova cesta nekončí optimisticky. Najednou vstupuje na jeviště muž v elegantním obleku, zastaví všechno dění a ukáže se, že je to člověk, jenž platí Odysseovu cestu jako představení, divadlo, které jsme všichni sledovali. A protože platí, tak platí i neodvolatelně jeho slovo. On je vládcem všeho. Jako by v obou těch inscenacích zazněla velmi, velmi hořká otázka po duchovním rozměru tohoto našeho žití.

A je to otázka vzhledem k systému a struktuře těchto inscenací, jež si uchovávají nejlepší kvality vnitřní podstaty amatérismu a zároveň je tváří v tvář dnešku - divadlu i jeho době - proměňují, nejenom slovně pronesená, ale i divadelně působí-

vá. Na D+F nezůstaly obě tyto inscenace v tomto snažení samy. **Cvokstory aneb CvoXX.st.ory Ořechovského divadla** mutatis mutandis usiluje o totéž co Odyseova cesta. I když si historický rozměr zvětšuje do minulosti a zkracuje do současnosti - chce zabrat celé XX. století a exkursy do dneška si odpouští. Ale i tak je to rovněž pokus najít kořeny, z nichž vyrůstal dnešek, a stopy, jež nás, lidi tohoto času, v tomto „středoevropském“ prostoru jako „valící se dějiny“ poznamenaly. A stejně tak **Rozpaky zubaře Svatopluka Nováka Divadla V.A.D. Kladno**, jsou jako ona „ajzboňácká“ hra pokusem proniknout do dnešních všedních dnů, jak o tom svědčí její podtitul: Nevkusná interaktivní hra z prostředí zubní ordinace. Jistě, na rozdíl od „spojených souborů“ z Hradce a Prahy vytvořili kladenští daleko více taškařici, v níž si pacienti na zubařském křesle zahrají i diváci. Ale nechybí tam nic z toho, co všichni tak důvěrně známe z vlastních zkušeností se zdravotnictvím, a nejenom s ním. A v té hektické soutěži o nejvyšší počet ošetřených pacientů se ozývá cosi z hektičnosti těchto dnů - včetně otázky, který nad celou soutěží vzniklou „zespoda“ na závěr vznikne: nebyla na konec zmanipulována svrchu? A tady už nás smích přejde.

Tyto čtyři inscenace, o nichž byla řeč na konci celého člán-

DS Vicena Ústí nad Orlicí / Francis Veber: Trouba na večeri. Foto: Ivo Mičkal.

ku, stačily na to, aby X. národní přehlídce amatérského činoherního a hudebního divadla vtiskly potěšující úroveň. Neboť vynesly na povrch nejpozitivnější tradice českého divadelního amatérismu, ukázaly jejich životnost tím, že potvrdily schopnost jeho proměny. Což - mimochodem - nabízí i jistý pohled na tradice - neskonale delší a hlubší - interpretačního divadla, neboť vzniká otázka, zda současné amatérské divadlo má dostatek schopností, aby je proměňovalo. Upřímně řečeno: na celém D+F jsem viděl jediný vskutku razantní pokus o něco podobného. **DS Dovejvrtky DDM Praha 7** se takto pokusil interpretovat **Turandot Daniely Fischerové**. Záměr byl podnětný, zajímavý - ale jen záměr, na jeho provedení už chybělo sil. Ale alespoň ten záměr si zaslouží ocenění. Což všechno vede k tomuto závěru: Současná dimenze českého amatérského divadla se rozevírá zřejmě mezi těmito dvěma póly. Na jedné straně snaha všemi možnými prostředky pobavit, poskytnout divákovi úlevu od starostí všedního dne, na straně druhé soustředěné úsilí samostatně, po svém, vyslovit otevřený, bezprostřední postoj k našemu dnešnímu světu.

Jan Císař

PRŮVODCE PO PŘEDSTAVENÍCH FEMADU PODĚBRADY A DIVADELNÍ TŘEBÍČE

1. část přehlídky – FEMAD Poděbrady

FEMAD 2001 zahájilo **DIVADLO (bez záruky) PRAHA** představením hry **Thorntona Wildera Děťství** v režii a scénografii Pavliny Morávkové a Jana Strejcovského. Provedením tohoto příběhu o setkávání a míjení se světa dospělých se světem dětí, příběhem o potřebě ozvláštnit všední život nás sympatický soubor postavil před řadu otázek.

Jakou funkci mají rodiče při hře na cestování? Skutečně si s dětmi hrají, nebo jen v jejich představách? Je střet obou světů zdivadelněn očima dětí (pravděpodobně ano), nebo dospělých? Občas se objevuje snaha o jakoby objektivitu pohledu, ale ta naopak leccos znejasňuje.

Hrálo se na forbině dvěma kupami židlí, z nichž se posléze postavil autobus. Ale jak je to s rekvizitou? Jaký řád je v tom, kdy je reálná a kdy imaginární? Proč není více a přesněji využita práce s imaginární rekvizitou, která je dětskému světu tolik vlastní? (Řazení a pedály v autobuse například.) A proč naopak nejsou dva dolary, které dává Karolína-Arizona řidiči-otci na jídlo skutečné, když mu chce v tu chvíli opravdu pomoci? Zdá se, jakoby herci nepřemýšleli a nejednali ve

DIVADLO (bez záruky) PRAHA / Thornton Wilder: Děťství. Foto: Ivo Mičkal.

hře za sebe. Není z jejich provedení zcela jasné, proč si právě tento text vybrali a co nám chtěli sdělit. Snad jen představitelka matky Gabriela Ledererová ukazuje více poloh. Ostatní postavy jsou vytvářeny víceméně popisně. A kdo nezná hru, těžko se orientuje. Pracuje nám mozek, místo abychom emotivně vnímali.

Pamětníci, kteří inscenaci viděli na dřívějších přehlídkách, se shodují, že byla čitelnější, živější a rozehranější, že byla zřetelně vedená z pohledu dětí. Snad k posunu došlo neutuchající průběžnou prací souboru na této inscenaci. Zřejmě v tomto svém sympatickém úsilí do věci příliš zabředl, a tím se nám vzdálil. To se někdy stává. Nutno ovšem konstatovat, že si nezvolil právě snadnou předlohu: tento Wilderův text inscenátory příliš nepodrží. Je třeba tematizovat každé slovo, každý pohyb...

Nesporně musíme přičíst souboru ke cti, že se tento těžký oříšek pokoušel rozlousknout. Jistě se přitom naučil mnohému, co bude moci zúročit v dalších inscenacích.

V druhém představení letošní přehlídky se představil **Divadelní soubor při MKS Červený Kostelec** s inscenací **Mirko Stieberta Svatební noc** v režii Jiřího Kubiny. Jde v podstatě o anekdotu, rozvedenou do rozměru aktovky, která nezapře televizní původ. O anekdotu o rozporu mezi mužským chvástáním a skutkem, s tím, že v závěru dojde k určitému přeskupení hodnot.

DS při MKS Červený Kostelec / Mirko Stieber: Svatební noc. Foto: Ivo Mičkal.

Bylo by možné představit si inscenaci této hry jako frašku či klau-niádu, s řadou gagů. Červenokostelecký soubor zvolil jinou cestu - hra-je hru v podstatě tak, jak byla napsaná a v žánru, v němž byla napsa-ná, tedy jako realistickou záležitost. Tento žánr odvádí nesporně na slušné úrovni. Úspěšně se pokouší o charakteristiku postav – tady je třeba poznamenat, že se daří zejména oběma představitelům mužských rolí, Pavlu Labíkovi a Janu Brožovi, zatímco představitelka Lucie Naďa Eflerová má složitější úlohu, neboť jí Stieberův text nenabízí ani zdaleka takové možnosti, jako jejím partnerům. Režisér spolu s herci také poměrně přesně vypracoval situace a temporytmus celku, neset-káváme se s hluchými místy. Potěšily některé nápady – za všechny jmenujme pokus sundat brýlemi kapesník z klíčové dírky.

Žánr inscenace vyžadoval realistickou scénu, což určitě přesahuje finanční možnosti souboru, takže se s touto skutečností vyrovnal po svém, i když je třeba konstatovat, že některé prvky nejsou vyřešeny nejšťastněji.

Co však nelze nezmínit: posunutím scény za oponu se najednou inscenace ocitla v jakémsi televizním rámu, čímž poněkud ztratila kon-takt s publikem. Patrně si tento posun vynutily technické důvody, aby mohla být bez dlouhé přestávky odehrána dvě představení. Ale je tře-ba si uvědomit, že i takováhle zdánlivá maličkost může ovlivnit celko-vý dojem.

Dobrý základ inscenace naštěstí zůstal, takže i přes tuto připo-mínku jsme mohli souboru z Červeného Kostelce poděkovat za při-jemnou zábavu, kterou nám poskytl.

Divadelní soubor Dovejvrtky DDM Praha si vybral k nastudo-vání předlohu **Daniely Fischerové Turandot** v režii Jany Kobesové. Tak jako ostatní Fischerové hry, je i tato především literárním textem s velkým ústředním tématem, v tomto případě o síle a moci. Hra vznik-la v určitém dobovém kontextu totalitního období, s nímž mladí lidé v tomto souboru nemohou mít vlastní zkušenosti a dnešní dobový kon-text je poněkud odlišný. Proto se správně pokusili (jak o tom píše i v programové brožuře) najít v předloze jiná a dnes aktuální témata. Otázkou zůstává, nakolik se jim podařilo sdělit je divákovi.

Přicházíme do sálu a jsme vrženi do prostředí jakési diskotéky – ryčné rytmičké hudby, tance, kožených bund, drog... Odtud pak najed-nou začíná příběh. Sledujeme jej jen obtížně: nejsou nám jasné vztahy (ani v příběhu, ani v propojení s rámcem), situace jsou řešeny velmi ne-

důsledně. Sledujeme příběh především v textu – vysvětlení, proč kdo jednal tak, jak jednal. Ale chybějí nám impulsy k tomuto jednání. A ob-čas není rozumět ani textu, a protože vizuálně nejsou situace jasně vy-budovány, ztrácíme se zcela. Přibližnost a nekonkrétnost hereckých pro-středků je problémem této inscenace. Jediná situace opravdu funguje: setkání Kalafa (Martin Písařík) s Adelmou (Dora Kašková).

Pokusme se zamyslet, co soubor vedlo k výběru této předlohy. Nejspíš je uchvátilo drsné prostředí a skepse, vlastní části dnešní mla-dé generace. Příběh se jim patrně stal záminkou k popisu tohoto pro-středí a praktik, ale dále už jej nevykládají – jen popisují, nezaujímají k němu zřetelný postoj, neposouvají ho dál. Snad kdyby byli důslední v oné drsnosti, kdyby přitvrdili (viz spíše jen náznaky rvaček či vyklá-pění Altouma z vozíku), fungoval by pro nás příběh i divadelně, a ne jen v textu. Zatím ale občas zabředávají do psychologie (především Jiří Novotný v postavě Baracha) na straně jedné a uchylují se k vněj-ším efektům na straně druhé.

Nevybral si soubor snadnou předlohu – to ostatně platí pro všech-ny hry Daniely Fischerové. A nesporně věnoval její jevištní realizaci velké úsilí. V divadelním sdělení svých témat divákovi však tentokrát zůstal v půli cesty.

Divadlo Času z Prahy 9 přivezlo na FEMAD inscenaci předlohy **Oldřicha Daňka Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo** v provedení rodinného „klanu“ Petra a Renaty Lněničkových. Tuto předlohu napsal Daněk pro Janu Brejchovou a Jaromíra Hanzlíka – jsou to původně čtyři fiktivní příběhy inspirované skutečnými posta-vami z historie. Amatérské soubory je inscenují poměrně často – láka-jí je patrně možností ztvárnit velkou historickou postavu v obyčejných lidských situacích. Navíc mohou každou z povídek představovat jiní herci, stejně jako lze inscenaci odehrát ve dvou. Divadlo Času zvolilo druhou možnost, a navíc vypustilo úvodní příběh o hetěře a venkov-ském mládenci.

DS Dovejvrtky DDM Praha 7 / Daniela Fischerová: Turandot (Princezna T.). Foto: Ivo Mičkal.

Daněk se zpracováním témat na pozadí historie zabýval častěji, ale je nutno předeslat, že právě tato jeho hra nepatří k nejzdařilejším. Především závěrečný příběh o Prokopu Holém se obtížně vykládá. Všechno je to více literatura než divadlo. Navíc je třeba si uvědomit, že nejde o skutečnou historii – ta slouží jen jako prostředek pro diskusi na určité téma. Nelze tedy předlohu inscenovat jako hru historickou, ale soustředit se na ono téma, na diskusi o něm, na to, co spolu postav vyřeší. Je třeba ztotožnit se s postojem, který ta která postava nese, nikoliv hrát ji samu o sobě. To je právě problém inscenace Divadla Času: hrají historii, nikoliv téma. Často tak jednají proti smyslu toho, co se řeší (nejmarkantnější je to v případě kronikáře v povídce prostřední). Nejsou vyloženy a vybudovány situace, řada věcí se děje sama o sobě a nenese v kontextu příběhu svůj konkrétní význam (například smysl rozsvícení a zhasínání svíček v prvním příběhu).

Také způsobem kostýmování a řešením scény si herci nikterak svoji práci neusnadnili. Patrně to souvisí s jejich soustředěním na historii místo témat. Přitom pokud by byla vedena diskuse o tématu, stačilo by odehrát hru s horizontem a jedinou židli a v jednodušších kostýmech. Odpadly by tak přestavby mezi jednotlivými příběhy, které navíc, významově nezakomponovány do celku inscenace, působily zdlouhavě.

Daňkova předloha jistě poskytla oběma hercům dobrou příležitost, jak se poprat s třemi rozdílnými postavami. Škoda jen, že koncepce inscenace nebyla vybudovaná natolik, aby své dispozice mohli lépe využít. Může to být i tím, že režisérovi nutně chybí pohled na inscenaci z odstupu vzhledem k tomu, že je zároveň jediným mužským aktérem a po čas představení nesleze s jeviště.

Nejhodnější medvídci z Hradce Králové a Divadlo na tahu z Prahy se spojili k nastudování inscenace nazvané **Ještě žiju s plácačkou, věšákem a čepicí** v režii Andreje Kroba. Pod hrou je podepsán **Samuel Königgratz**, což je jeden z pseudonymů dnes již známého mystifikátora Reného Levinského. Reného texty jsou založeny na vý-

znamotvorné práci s jazykem, s jeho styly, vrstvami, novotvory... Nic není samoučelné, vše je důmyslně vybudováno a nese své významy.

Hra, jejíž inscenaci jsme na FEMADU viděli, je jedním z nejlepších současných divadelních textů, který přesně vypovídá o spoustě poloh našeho dnešního života. O přístupu k práci, k mezilidským vztahům, k zblbnutí televizí, k smrti... René má smysl pro pábítelství, řečičky, pracuje s banalitou. Používá hojně citací jiných autorů – za všechny jmenujme například Vančuru (ony úvodní poetické promluvy v úvodu obou částí) nebo Pitínského Matku (viz Gábinina černá zástěra). V první části sledujeme jednotlivé dialogy, přerušované přestavbami. V druhé se pak všechno včetně přestaveb propojuje a prolíná až k závěrečnému nahuštění v malém prostoru hospody, kde dochází k Petrově smrti a reakci na ni je puštění starého záznamu fotbalového zápasu v televizi... Plácáme se smíchy a zároveň pociťujeme smutek nad tím, jak blízké a známé nám jsou tyto obrazy ze života.

Herectví a jevištní realizace vůbec odpovídá předloze, nic není nahodilé a všechno má svůj přesný řád a hlubší smysl. Cítíme to intuitivně, ale řadu věcí v této složité struktuře nelze jen tak snadno pojmenovat. Ani se nechce. Protože představení Nejhodnějších medvídků a Divadla na tahu bylo skutečným emotivním zážitkem.

Divadelní soubor Prkno z Veverské Bítýšky přivezl na poděbradskou přehlídku inscenaci starší hry **Jiřího Císlera Brejle** v režii Pavla Vašíčka. Je třeba předeslat, že nejde o text právě kvalitní, ale přesto si lze představit, že na jeho půdorysu může být realizovaná zábavná situační komedie, v níž se nám odkryje i lidské nitro obou postav až ke konečnému poznání jejich vztahu.

V tomto představení se tak nestalo. I když původně začínalo sympaticky: představitelka Vilmy Jarka Rozsypalová zvládla svůj vstup hledištěm a komunikaci s diváky, dokázala vytvořit konkrétní divadelní situaci, a proto okamžitě navázala kontakt a nabudila v hledišti očekávání něčeho příjemného. V okamžiku, kdy vstoupila na jeviště, začali jsme sledovat trochu jinou komedii, jiný způsob herecké práce, který především její partner Víta Jakubec ještě vystupňoval. Najednou jsme měli pocit, že nesledujeme konkrétní situace, které mají své příčiny, od nichž se odvíjí další jednání postavy. Sledovali jsme jakousi vnějškově budovanou konstrukci, vymyšlenou bez ohledu na text. To je ovšem více záležitostí režijní koncepce než herců. Ti hráli do roztrhání těla, gagy měli evidentně nadřené a určitě spolu s režisérem věnovali přípravě inscenace spoustu práce. My jsme se však s výsledkem minuli. Asi je to nejen volbou hereckých prostředků, které pro někoho mohou překračovat míru vkusu. Je to zřejmě především tím, že marně hledáme příčiny jejich volby, že se nedostáváme blíže k nitru postav, ale naopak jsme zahlcováni často nelogickými a přitom razantními jednotlivostmi.

Divadelní soubor Tyl Dačice nastudoval hru **Emila Vachka Pec** v režii Otakara Tesaře. Tento v podstatě zapomenutý text upravil před časem Zdeněk Pošíval pro volyňský soubor. Základní dramatická situace je nosná a může se stát rozhodně dobrým odrazovým můstkem k vybudování inscenačního celku. Není tedy divu, že si ji dačický soubor vybral.

To, co předloha nabízí, se soubor snaží poctivě naplnit podle svých sil a schopností. Centrem všeho dění na scéně je dvoustupňová pec, která umožňuje zajímavé řešení mizanscén. Herci mají vesměs smysl pro rytmus situací. Ale je třeba přiznat i jisté rezervy dačické inscenace. Především v rozehrání některých situací – konkrétně jmenujme situace okolo podváděného manžela (například tu, zda si všimne své fotografie s černou páskou – nevytváří se napětí, necítíme nebezpečí). Leccos souvisí i s volbou hereckých prostředků, především u Marfy (Eva Pokorná) a u Grišky (Otakar Tesař): budování situací zevnitř je někdy obětováno ve prospěch „mrazíkovského“ herectví, kdy se herci více pokládají do vnější komiky a působí jednostrunně. Václav (Olin Svoboda) je civilnější a v prvních společných situacích je taková i Marfa a je jen škoda, že tomu tak není po celou dobu. Griška hraje hlupáka a nikoliv to, že je sice jednodušší, ale že se snaží porozumět situaci, v níž se ocitá. Vzhledem k výše zmíněným rezervám v rozehrání některých situací i k uvedenému způsobu herectví nám pak chybí důležitý další rozměr komedie – onen hlubší pohled do lidské duše,

Divadlo času Praha 9 / Oldřich Daněk: Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo. Foto: Ivo Mičkal.

kdy se nejen bavíme směšností situací a postav, ale kdy si zároveň uvědomujeme její vážný podtext. Osamělost způsobenou válkou, strach o život... Krok tímto směrem by pro dačickou inscenaci znamenal další posun v její kvalitě.

Divadlo V.A.D. Kladno se na FEMADU prezentovalo vlastní hrou nazvanou **Rozpaky zubaře Svatopluka Nováka**. Text napsaný dvěma členy souboru je nepřenosný a je pouze východiskem k vybudování celku inscenace. Ačkoliv můžeme mít pocit, že jde o improvizaci, všechno má v podstatě svůj pevný řád. Se zájmem sledujeme příběh soutěže o nejlepšího zubaře, který se stává záminkou k předvedení nej-různějších charakterů, až k samotné devastaci toho dosud nejpevnějšího, s překvapivou pointou na závěr, kdy primář uzavírá sázku s primářem jiného obvodu. Vše se odehrává na účelně zařízené scéně, na které není nic zbytečného, co by v průběhu doby zůstalo nevyužito.

Do hry jsou průběžně zapojováni diváci coby pacienti – někdy je to předem domluveno, jindy náhodně získané jméno. Také jinak jako diváci zasahujeme: v několika situacích je nám umožněno rozhodnout, jak se má hlavní hrdina zachovat. (Pamětníci říkají, že má soubor opravdu připravené všechny možné varianty.) Neskonale se bavíme. Je tomu tak proto, že jsou přesně a srozumitelně vybudovány situace, neustále zažíváme překvapivé momenty. Žádná z akcí není samoučelná, takže akceptujeme a oceňujeme i komiku drsnějšího ražení. Herci se navzájem vnímají a daří se jim vytvářet výrazné charaktery – právě od nich vznikají konkrétní gagy. Také ony mají přesnou výstavbu a temporytmus.

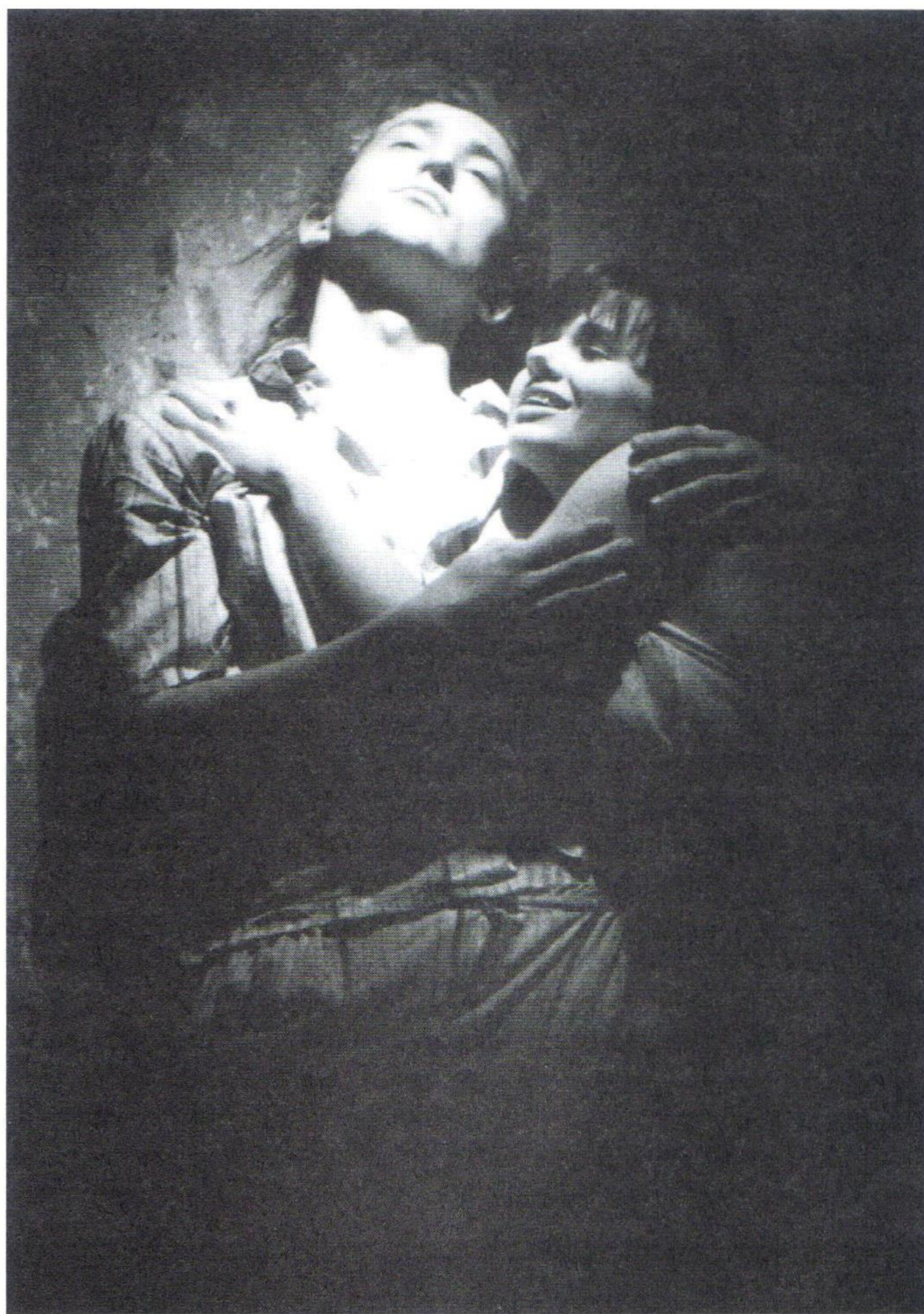
Všichni herci mají cit pro situaci. Dokázal to především představitel zubaře Nováka (Kazimír Lupinec alias Jan Červený), který využil i drhnoucí dveře (komentářem a kopnutím ve správný moment) a především na závěr neplánovaně se zřítivší zubní pracoviště. Devastace lidského charakteru soutěží tak byla ještě „zhmotněna“ totální devastací ordinace.

Váleli jsme se smíchy, ochotně spolupracovali, bavili se. Ale při tom všem jsme si uvědomovali, že se vlastně hraje o věcech, které až tak k popukání nejsou.

Poděbradskou přehlídku uzavřela dvě představení **Divadelního spolku Tyl z Říčany u Prahy – Milenec Harolda Pintera** v režii Jana Pospíšila a **Oběti amnézie Lawrence Ferlinghettiho** v režii Karla Purkara. Je třeba ocenit především volbu velmi obtížných a málo frekventovaných textů (Oběti amnézie jsou dokonce uvedeny v české premiéře) a ambici pokusit se o jevištní ztvárnění jejich výkladu. Tady už ale nastávají problémy, protože v obou případech se soubor s tématy her poněkud minul. Není ovšem snadné postihnout jejich mnohovrstevnatost.

Pinterův Milenec je hrou o manželské krizi a jistém způsobu jejího řešení. Je to vlastně hra ve hře, hra na druhou. A mělo by být jasné, proč tuto rafinovanou hru manželé hrají. Proč zvolili právě tento způsob řešení krize, až k tomu, že se najednou chytí do pastí své vlastní hry. Toto nelze řešit prostředky psychologického herectví, ale zároveň v tom musí být vnitřní pravda postav, které můžeme věřit. A to je velmi obtížné. Navíc i výběr hudby směřoval spíše k oné psychologizující rovině. Záměna v předloze předepsaného bonga za tamburínu, bez hlubšího zdůvodnění této záměny, také k jasnosti výkladu příliš nepřispěla. Takže i když jsme sledovali sympatické a kultivované herectví Filipa Jeviče a Jany Sedláčkové, odehrávající se v celkem šťastně řešeném prostoru, bylo pro nás vyznění inscenace trochu zmatené. K nejasnosti výkladu přispěla patrně také skutečnost, že hra je psána pro starší dvojici, a některé věci nemohou tedy v tomto obsazení fungovat.

Inscenovat Oběti amnézie je ještě obtížnější, než je tomu v případě Milence. Je to hra plná výtvarných obrazů a metafor, které mají svůj přesný význam. Když něco naruší řád života, který jsem chápal a jako část soukolí naplňoval, musím to zničit. Ale život jako takový nelze zničit. Je postaven život proti smrti, světlo proti tmě. Z této základní metafory soubor zřejmě vyšel. Ale došlo k základnímu omylu při záměně prostředků. Když žena v předloze rodí žárovky, má to ve výkladu a kontextu hry svůj smysl. Nelze je zaměnit, nenajdu-li adekvátní náhradu tohoto symbolu. Nafouknuté balónky odpovídající náhradou

Divadelní spolek Tyl Říčany / Harold Pinter: Milenec. Foto: Ivo Mičkal.

rozhodně nejsou a působí až nepříjemně. Také pokud představitel recepčního Jan Pospíšil jedná od počátku vůči ženě poměrně agresivně, místo aby korektně naplňoval řád, kterému věří, nefunguje tak ve smyslu hry. To není otázka hereckých schopností, ale dramaturgicko-režijní koncepce.

Přes všechny připomínky věříme, že soubor vytrvá ve svých hledáčských ambicích, že se i nadále bude potkávat se závažnými texty, že je bude stále lépe číst a že se podaří tyto jeho snahy co nejlépe zúročit i na jevišti. Že nám všem i nadále bude nabízet zajímavá témata k přemýšlení a diskusi o divadle.

2. část přehlídky – Divadelní Třebíč

Divadelní Třebíč 2001 byla zahájena představením **Rádobydivadla Klapý**, které nastudovalo **Wilderovo Naše městečko** v režii Kateřiny Fixové. Wilderova hra je v dějinách divadla první hrou, která definitivně rozvrátila dramatické principy. Je to demonstrace, epické předvádění obrazů ze života.

Nehraje se na jevišti, ale v poloaréně, blízko divákovi. Černý horizont, zprvu černě odění herci. Kostýmy přehozené přes paraván, nejnужnější scénické prvky, variabilní a snadno přestavitelné. Všichni herci se nevtíravě zapojují v průběhu představení přestavbou, podáváním předmětů. Kostýmy z paravánu postupně mizí, tak jak je postavy oblékají. Všechno dění na scéně organizuje asistent. Se zájmem sledujeme jak hrají, jak tematizují využívání scénických prvků a rekvizit i temporytmus inscenace, jak vstřícní jsou ve zveřejňování nitra postav. Vynikající zvuková složka jen zvýrazňuje atmosféru idylických obrázků ze života. Vnímáme laskavost pohledu, vnímáme, že jde o přitakání životu. Ale přesto máme chvílemi pocit únavy. A také si klademe otázku o smyslu sdělení. Jistě bylo úmyslem souboru předat nám více než ony výše zmíněné obrázky. Jenže my už jenom kalkuluje, co asi to mělo být. Že i obyčejný život, který nepřináší vnější vzruchy, má

svou hodnotu? Že i v tom zdánlivě idylickém obrazu se lidé nevnímají?

Je snad „zakopán pes“ v postavě asistenta? Láďa Valeš je spíše laskavým vypravěčem, než organizátorem veškerého dění na scéně, k jehož vyprávění musí mít přece nějaký důvod. A ten my se nedozvíme. Možná nejsou klíčové dialogy dostatečně výrazné. Možná ono důležité krédo, že „musíme žít abychom mohli život milovat a musíme milovat život, abychom mohli žít“ příliš zaniká ve všem ostatním. Také tematizované tempo, zde velmi klidné a volné, je něco jiného než tempo divadelní: tady ona ničím neporušená pozvolnost a klidnost spíše uspává.

Rádobydivadlo Klapý se pustilo do nelehkého úkolu a odvedlo nepochybně spoustu dobré práce. Přesto však postrádáme větší divadelnost a zřetelný klíč k výkladu inscenace.

Občanské sdružení divadelních ochotníků z Ústí nad Orlicí přivezlo do Třebíče **Zvěstování Panně Marii** francouzského autora **Paula Claudela** v režii Martina Malínka, středověkou legendu z kraje Champagne o oběti a odpuštění (jak zní podtitul hry). Volba této předlohy je jistě činem odvážným, neboť jde o text mimo tradici českého divadla vůbec - nejen amatérského, ale i profesionálního.

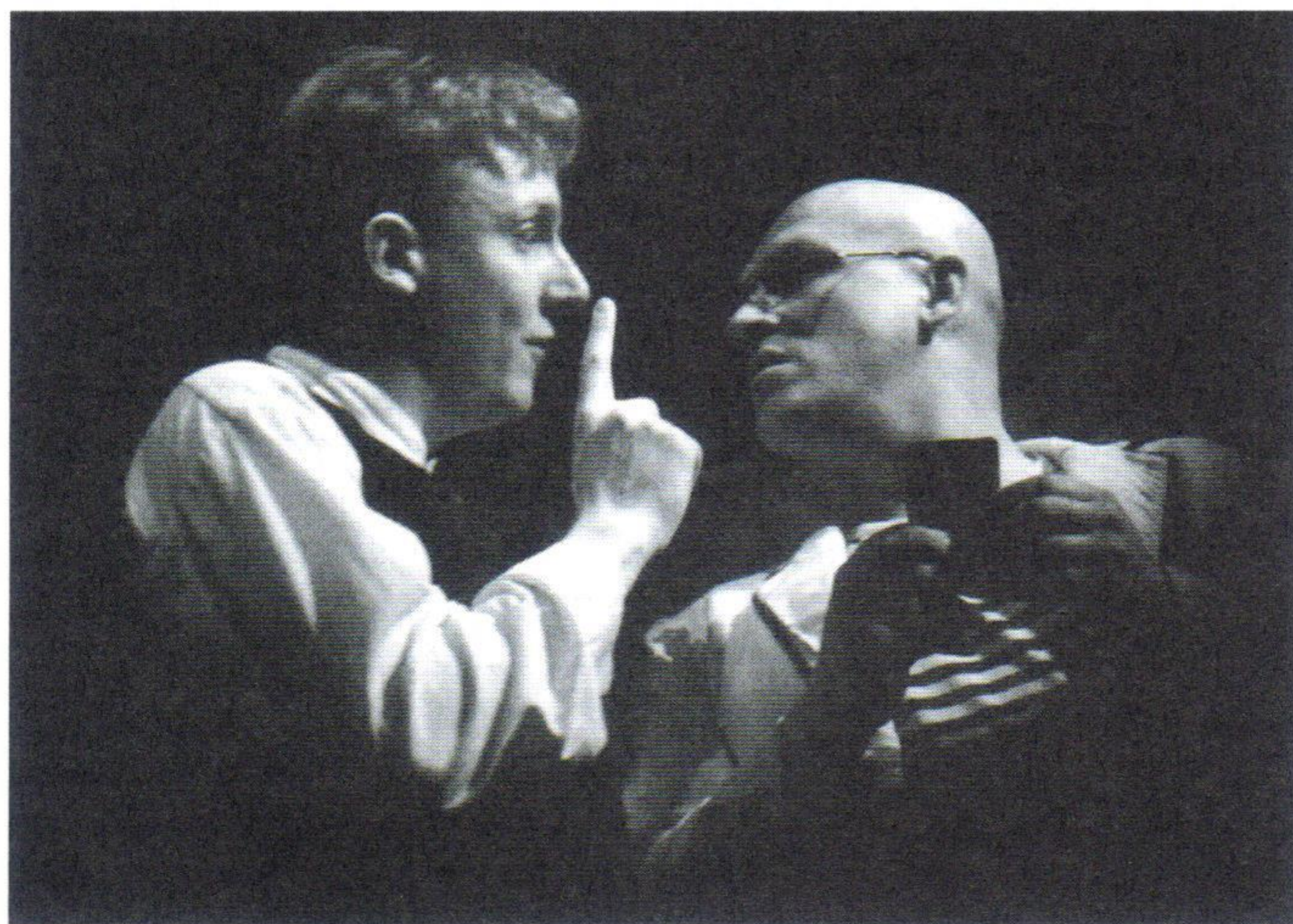
V základních obrysech je inscenace vybudovaná, setkali jsme se s pěknými momenty (oživení Panny Marie, závěrečný odchod do světa...), ale s řadou věcí jsme se včera minuli. Měl by se odehrávat reálný, prostý příběh o mezilidských vztazích, aby pak onen zázrak, ono milosrdenství bylo nadstavbou s hlubším posláním. Když neporozumíme mezilidským vztahům, Panna Maria to nemůže spravit. Jenže soubor nám od počátku hraje velký mýtus. Vše se odehrává víceméně ve slovech, ale básnivý jazyk Claudelův nebyl v tomto představení zcela zvládnut. Mimoslovní situace pak vesměs budovány nejsou. Je cítit naléhavou potřebu herců sdělit posláni hry divákovi, ale snad právě onou úpornou snahou se toto sdělování přesunulo z vnitřku k vnějším prostředkům. Tomu se vymykala pouze Violena Lenky Kaplanové.

Je jistě pochopitelné, že se soubor pokusil hru proškrtat. V třebíčském představení nám však - možná z důvodů uvedených výše - některé souvislosti či návaznosti unikaly (například význam scény s lidmi u studny). Také úvodní scéna Petra s Violenou nebyla svým provedením zřetelným odrazem k odvíjení příběhu.

Pokud se týká scénografie, bylo patrné určité nahuštění scény - daň širšímu domácímu jevišti. To lze pochopit a omluvit, ale těžko se lze smířit s nevhodným (až směšným) kostýmem malomocné Violeny (adekvátní by byl šedý oblek s kápí).

Přes výše uvedené problémy je třeba ocenit úsilí, s nímž se soubor do nelehkého úkolu pustil. V každém případě nám poskytl zajímavý podnět k diskusi a přemýšlení o ne zcela běžném textu a možnostech jeho realizace.

Divadelní hra **Nikolaje Vasiljeviče Gogola Hráči** je hrou mistrně vystavěnou, poskytující vynikající herecké příležitosti. Není tedy divu,

DS J.K. Tyl při JČE, a.s. České Budějovice / N.V. Gogol: Hráči.
Foto: Ivo Mičkal.

že si ji **Divadelní soubor J.K. Tyl při JČE, a.s., České Budějovice**, vybral k nastudování, neboť oplývá bezesporu talentovanými herci. Předlohu upravil a inscenaci režíroval Jiří Zajíc.

Od počátku sledujeme nepřetržitý gejzír zajímavých nápadů, herecky i režijně vybudovaných situací, valí se na nás razantní herectví, směřující občas až na hranici grotesky.

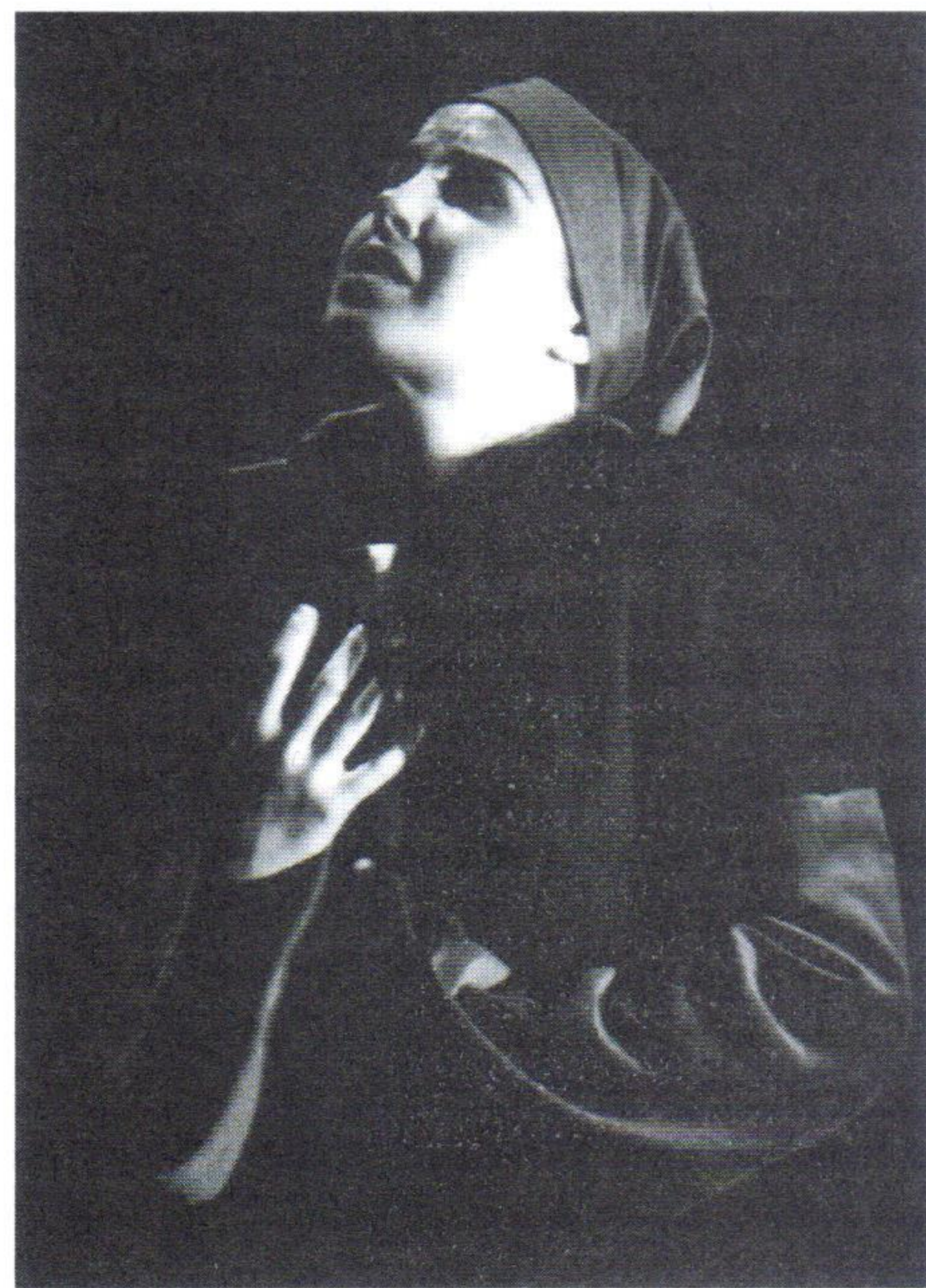
Přesto jako diváci nemusíme být jednoznačně uspokojeni. Vybudované situace i jednotlivé gagy se totiž nevztahují k tématu hry, nejsou rozehrány po jejím smyslu. Díváme se na sled scének, někdy až kabaretních výstupů, které existují samy o sobě, ale z nichž se nedozvíme, z jakého důvodu jsou traktované právě tak a ne jinak a k čemu se vztahují. Stejně se zachází i s postavami. Chybí jejich hlubší charakteristika a z ní vyplývající jednání: kdyby došlo k záměně postav provádějících některé gagy, nic by se vlastně nestalo. Protože tyto gagy, jakkoliv samy o sobě vtipné, nevycházejí z hloubky charakteru té které postavy. Stejně chaoticky a poněkud prvoplánově se pracuje se zvukovým plánem inscenace.

Rámec inscenace se sklenicí s rybičkou a posléze okurkami, v nás může evokovat pocit, že má jít zdánlivě o sen, aby se pak Icharev podruhé probudil a zjistil, že to přece jen byla skutečnost. Že se skutečně nechal napálit a že jeho život se skutečně rozpadl. Pokud to všechno výše uvedené divákovi stačí, může odejít z divadla spokojen a s pocitem, že se dobře pobavil. Pokud má ovšem dojem, že se dá hlouběji a důrazněji traktovat onen životní rozpad a zoufalost budováním charakterů a situací zevnitř Gogolovy hry, je zklamán.

Mladé třebíčské publikum představení sledovalo se zájmem, reagovalo smíchem a v závěru ocenilo herce nemalým potleskem. Je však určitě na místě položit si otázku, nakolik je oslovilo vážné téma hry a nakolik se bavilo pouze výše zmíněnými jednotlivými situacemi a gagy. Osobně si myslím, že je to ten druhý případ. Je však jistě nesporné, že českobudějovická inscenace je zajímavým příspěvkem k přemýšlení a diskusi o možnostech výkladu a jevištního ztvárnění Gogolovy hry.

Divadelní soubor Zmatkaři z Dobronína přivezl inscenaci předlohy **Petra Žáka Ó, Elido aneb Jak to bylo s Herkulem**, vycházející ze hry Friedricha Dürrenmatta Herkules a Augiášův chlév. Lze diskutovat o tom, nakolik tato razantní úprava byla šťastná. V první polovině zbyly z Dürrenmatta jen drobné motivy, v druhé jich zůstalo zachováno více. Monolog pošťáka navíc odkazuje na Őrkényho Rodinu Tótu. Aktualizace jsou příliš přímočaré, takže o hlubším podobenství obsaženém v původní Dürrenmattově hře nelze vůbec mluvit. Politická travestie podle Dürrenmatta - tak zní podtitul Žákovy předlohy. Zřejmě je to chápáno jako travestie na současné české poměry (bohatě k tomu odkazují především scény z parlamentu).

Jednoduchost a přímočarost sdělení byla zřejmě i cílem inscenace Zmatkařů - alespoň tak se to jeví z hlediska volených výrazových prostředků (režie a výprava Petr Žák). Tato přímočarost nám však neposkytuje prostor pro domýšlení věcí - všechno je jaksi prvoplánové, někdy dokonce i náhodné a vnějškové. Je tomu tak v hereckých pro-

Občanské sdružení divadelních ochotníků Ústí nad Orlicí / Paul Claudel: Zvěstování Panně Marii.
Foto: Ivo Mičkal.

DS De Facto Mimo Jihlava / Martin Kolář: Voda na kafe. Foto: Ivo Mičkal.

středcích (nejlépe vychází postava ředitelky cirkusu v podání Lídy Dostálové) i ve výpravě. Stylizace kostýmů je nesourodá - někde je i pouhý civil bez doplňku. Sloupy z pneumatik na jevišti mají zřejmě evokovat antické sloupy, ale vzhledem k tomu, že téměř nehrají, jsou v podstatě zbytečné. Jinak pneumatiky coby hnůj (odpad) celkem fungují. Pokud jde o prostorové řešení, je třeba soubor pochválit, že představení v Třebíči situoval nikoliv do hloubky jeviště, ale dopředu a před forbinu. Ale i jinak je patrné, že se soubor snaží o začlenění diváků coby Elidánů do děje, že mají být součástí „Augiášova chléva“. Škoda jen, že všechno plyne tak po povrchu, a tedy poněkud mimo nás.

Divadelní soubor VICENA při Klubcentru v Ústí nad Orlicí inscenoval hru současného francouzského autora **Francise Vebera Trouba na večeri**. Je to řemeslně slušně napsaná koverzační komedie s řadou vděčných situací. V konvenci tohoto žánru je i závěrečné otočení rolí: větším blbcem je na konci ten, kdo vše organizoval, než ten, kdo byl za blbce považován celou dobu. Už máme strach, že vše skončí sentimentem a káravě pozdviženým prstíkem (telefon Françoise Pierrově ženě), ale autor vše naštěstí navrátí opět ke komedii a umožní nám tak vychutnat si hru až do konce.

Realie a scénář hry jsou pevně dané a tak v tomto směru nemá režie možnost příliš experimentovat. Inscenace však může být úspěšná jen tehdy, má-li soubor dobrého představitele trouby - Françoise. Ústecký soubor to štěstí má, protože má ideálního představitele této klíčové postavy v Petru Hájkovi. Hájek nehraje blbce, ale dojemnou (protože vážně míněnou) snahu za každou cenu pomoci. Nepokouší se „vyrábět“ humor. Nestylizuje se, je autentický, jedná přesně v každé situaci. Z touhy po komunikaci se zapojuje do všeho - připomeňme si například první telefon, kdy se má představit jako producent z Belgie, a on se jím pak ve svém jednání skutečně stává a vymýšlí si, až zapomene, proč vlastně volal. Má nesmírný cit pro temporytmus a pokud jsou v inscenaci vystavěny situace, odvíjejí se od něj. Ostatní herci mu tu více, tu méně zdařile přihrávají. Nemají to vždycky snadné, protože ne všechny postavy jsou napsané tak, že je co hrát. Tady už soubor nedokázal vztahy a situace domyslet a realizovat. V tomto ohledu má nejtěžší úlohu představitelka Pierrovy manželky.

Scéna, na níž se vše odehrává, je funkční. Je obtížné udělat na jevišti přepychový byt, ale soubor vše vyřešil v rámci svých možností. Vše je evidentně sjednoceno jedním úhlem pohledu. Také kostýmy jsou funkční a je vidět, že o nich přemýšleli (například Françoisovo oblečení nám zřetelně podává zprávu o tom, že žije sám).

Můžeme tedy shrnout, že nás Divadelní soubor VICENA potěšil a pobavil. A to rozhodně není málo.

Záměr projít divadelními prostředky dějiny a zaujmout k nim stanovisko není v současné době ojedinělý, ale rozhodně je velmi obtížný. Ojedinělá je pak snaha dovést tento pohled na dějiny až do dneška. Pokusil se o to **Václav Klapka**, který s **Divadelním klubem Jirásek z**

DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou / Jevan Thomas Brandon: Charleyova teta. Foto: Ivo Mičkal.

České Lípy nastudoval svoji vlastní hru nazvanou **Odyseova cesta**. Je skutečně velkolepým a zajímavým pokusem pojmenovat současnost. Zaslouží si uznání a obdiv.

Struktura Klapkovy hry má obrovské rozpětí. Jednou rovinou je parabola s Odysseem a jeho příběhem (v literární rovině nesporně funguje), další pak současná realita, příběhy všedního dne. Pak je tam ještě jakási rovina filozoficko-komentátorská. Klademe si otázku, zda vůbec lze toto všechno najednou na divadle obsáhnout. Také z této mnohovrstevnatosti nutně plynou některé problémy.

Dějiny na divadle nelze udělat jinak než v divadelní zkratce, v obrazech nesoucích význam. Obraz jako pamflet, s hodnotícím odstupem (nutně karikujícím, groteskním). Inscenace je nejsilnější právě v obrazech, pokud se je daří nacházet. Není tomu tak vždy - z tohoto hlediska je snad nejslabší obraz nacismu.

Druhou rovinou je onen výše zmíněný současný příběh ze života, vedený zřejmě snahou zobrazit rovněž dějiny malého českého člověka. Ale to by bylo téma na samostatnou hru. Tady zřejmě nezbylo nic jiného, než je napsat jako tezi, jako schéma. V inscenaci pak, zřejmě proto, že zvláště Penelopa nemá příliš co hrát, zabředá tato rovina (scény Odyssea s Penelopou) do tvrdě psychologického (až čechovovského) herectví, a to není právě šťastné řešení.

Třetí, filozofická rovina, je také trochu problematická - tím, že vše muselo být napsáno ve zkratce, jsou některé řeči prázdné a herci mají potíže s tím, jak je hrát. Co se týče postavy bohyně Pallas Athény: patrně měla mimo jiné fungovat také jako glosátor odlehčující situaci - a to se tak zcela nezdařilo.

Nesmírně důležitá je výtvarná složka inscenace, neboť je nedílnou součástí výše uvedených obrazů - je promyšlená a výborně řešená, pracuje se s ní významotvorně, je nositelkou metafor. Jak v řešení scény, tak v kostýmu. Stává se vlastně součástí herecké akce.

Divadlo De Facto Mimo z Jihlavy nastudovalo hru **Martina Koláře Voda na kafe**. Jde v podstatě o průměrný text televizně baka-lářského charakteru o setkání staré paní s mladou dívkou. Zatímco v původní předloze je poněkud nelogický skok v závěru, kalkulující s tím, že dívka přišla paní zabít. V inscenaci se celkem rozumně rozhodli pro otevřený konec: kdo je ona dívka a proč přišla si můžeme pouze domýšlet.

Přesto, že jde o velmi průměrný text, může se stát odrazovým můstkem pro herecký koncert, především pro představitelku staré paní. Je to v podstatě monodrama, v němž jí mladá dívka (zde v odpovídajícím podání Petry Kodysové) pouze sekunduje.

Jihlavští hrají v prostoru mezi diváky (v Třebíči na jevišti Národního domu), kteří jsou pozváni na návštěvu do pokoje, aby byli účastni veškerého dění. Reálné rekvizity podporují autentičnost, pomáhají nám uvěřit jednání postav. Výjimkou bylo (jen v Třebíči?) stylizované okno, které tuto autenticitu zbytečně narušilo - řádu věci by odpovídalo okno iluzivní. Stará paní (Eva Čurdová) se na diváky ob-

rací, komunikuje s nimi. V tomto představení se však kontakt podařilo navázat jen z části. Proč tomu tak bylo? Zřejmě díky poddimenzovanému, civilnímu herectví. Pamětníci byli svědky stylizace a hyperboly, díky níž se pak ono osamění staré paní, ono hledání kontaktu, daleko více odkrylo. Zcivilněním se všechno posunulo k televiznímu bakalářskému herectví - najednou příběh nefungoval v oné komunikační rovině, měli jsme před sebou onu pomyslnou čtvrtou stěnu pokoje, jako kdyby se příběh odehrával na kukátkovém jevišti. Tím ovšem inscenace začala vyžadovat divadelní parametry, a ty jí chyběly, protože tak původně budována nebyla.

Inscenace stojí a padá s výkonem Evy Čurdové, která je bezesporu schopná a zkušená herečka. Pokud se jí představení podaří, povýší v podstatě průměrnou inscenaci na herecký koncert. V Třebíči se tak bohužel nestalo.

Divadelní spolek KRAKONOŠ z Vysokého nad Jizerou přivezl do Třebíče inscenaci hry **Jevana Brandona-Thomase Charleyova te- ta**. Tato situační komedie se těší oblibě u diváků i inscenátorů, protože je to dobře napsaný bulvár. Má-li soubor vhodného představitele titulní role a režiséra schopného pomoci hercům vybudovat situace, mohou se diváci dočkat dobré zábavy a potrápit svoje bránice.

Vysoký soubor v Jiřím Pošepném takového představitele má. Dokáže jednat v situaci, využít svých fyzických dispozic, své hřmotnosti. Dokonce můžeme konstatovat, že o tuto dimenzi obohatil historii obvyklého traktování této postavy. V trebičském představení se mu dařilo, jako ostatně celému souboru, lépe v druhé polovině, v níž nacházel více poloh a jeho výkon byl uvolněnější a plastičtější než v polovině první.

V první polovině inscenace nejsou vždy důsledně vybudovány situace. Jako příklad jmenujme vstupy s převlékáním lorda Babberleyho do kostýmu tety - Jack a Charles na ně vůbec nereagují. Nebo situace, kdy hoši předstírají úklid před příchodem děvčat a sklenici whisky „zapomenou“ na stole, zřejmě proto, aby ji děvčata mohla spatřit, což se taky stane. Ale tím to končí a dál už se s tímto motivem nepracuje.

Ve druhé polovině jako by inscenace dostala pevnější řád a situace byly budovány důsledněji. Jmenujme například stylizovanou honičku - tady se zřejmě režisérka Marie Trunečková snažila u Charlese a Jacka najít stylizaci, která by měla blízko ke stylizaci obou děvčat, Kitty a Amy, jejichž „unisono“ od počátku fungovalo. Jako příklad můžeme uvést i využití fyzického rozdílu, kdy falešná teta zvedá Spetiguea do náručí. Ale takových situací bylo v druhé části víc.

Nezbývá tedy než konstatovat, že vysoký soubor odvedl v daném žánru slušnou práci a že nás příjemně pobavil.

Divadlo bez zákulisí při Městském domě kultury Sokolov nastudovalo pod režijním vedením Bohumila Gondíka hru francouzské autorky **Jasminy Rezy** **Obraz**. Hra o třech přátelích, jejich vzájemném vztahu a vztahu k životu je napsaná pro herce jedné (střední) generace. V takovém případě si nepotřebujeme klást otázku, proč se přátelí a co je spojuje. Žijí v podstatě podobný život, v podobně zařízených bytech, a do tohoto života najednou vpadá obraz, aby se stal jakýmsi spouštěčem pro odkrývání hlubších nuancí vzájemných vztahů i životních postojů.

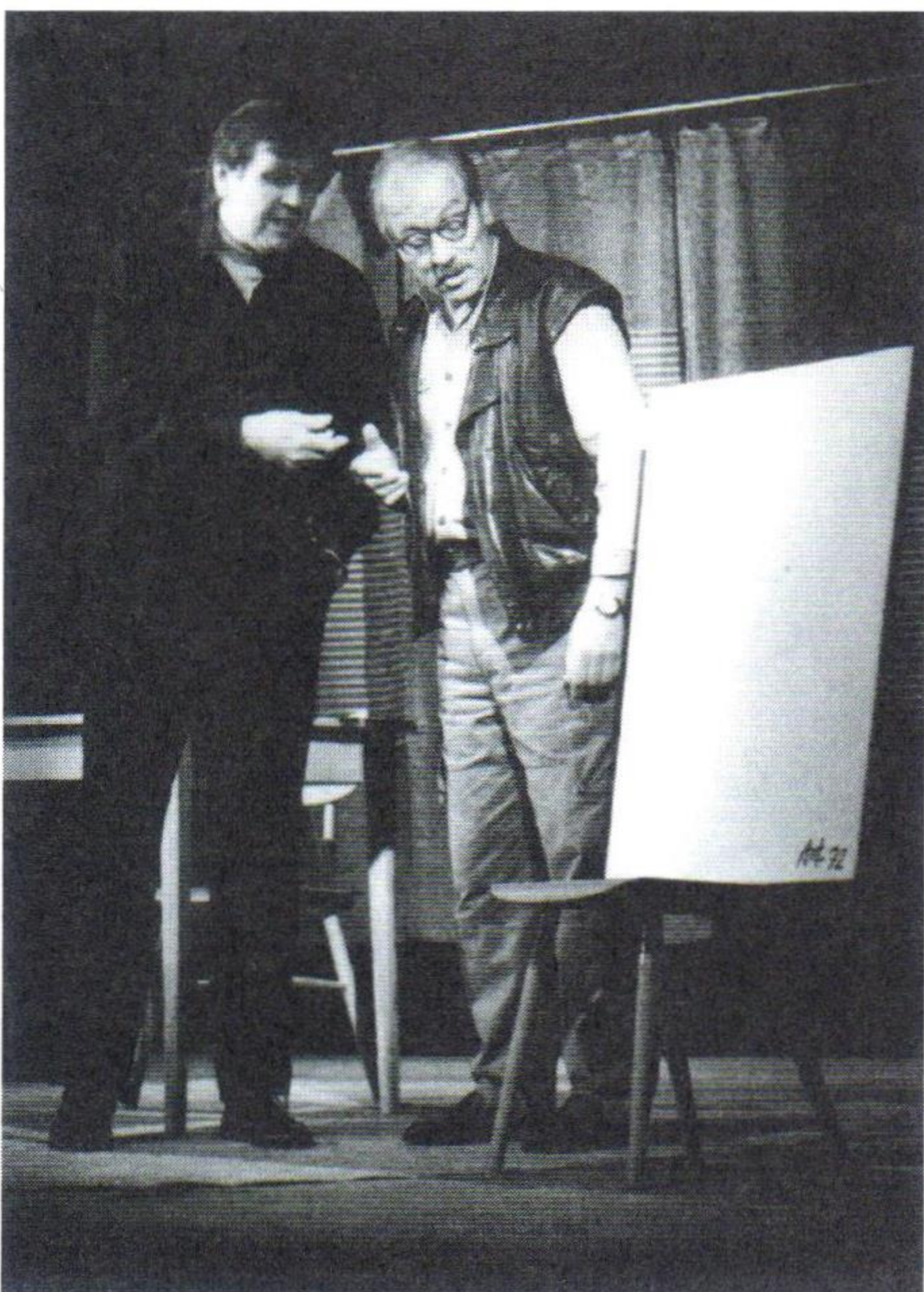
V sokolovské inscenaci jsou představitelé Borise, Marka a Ivana věkově nesourodí, nepatří ke stejné generaci. S touto výchozí situací, s tímto posunem, se však dále nepracuje. Nutně si pak klademe otázku, co vlastně ty tři muže spojuje, proč se vůbec přátelí a proč se tak snaží toto přátelství zachovat. Tím pádem se nám jeví problematické i řešení scénického prostoru, kdy zařízení bytu zůstává stejné a mění se jen obraz visící na stěně.

Předloha nesporně nabízí zajímavé herecké úkoly všem třem pá- nům. Je v ní natuknuta řada motivů (vztah k penězům, k ženám, k umění...), které je třeba dále rozvinout, budovat situace. Nejde tolik o to, co se říká v textu: jádro hry, její smysl je hluboko pod ním. Vezměme si například postavu Marka. O Borisově obrazu říká, že je sračka. Ale v podstatě se dvakrát snaží vzhledem k hlubokému přátelství tomu ob- razu porozumět. Jenže mu to prostě nejde.

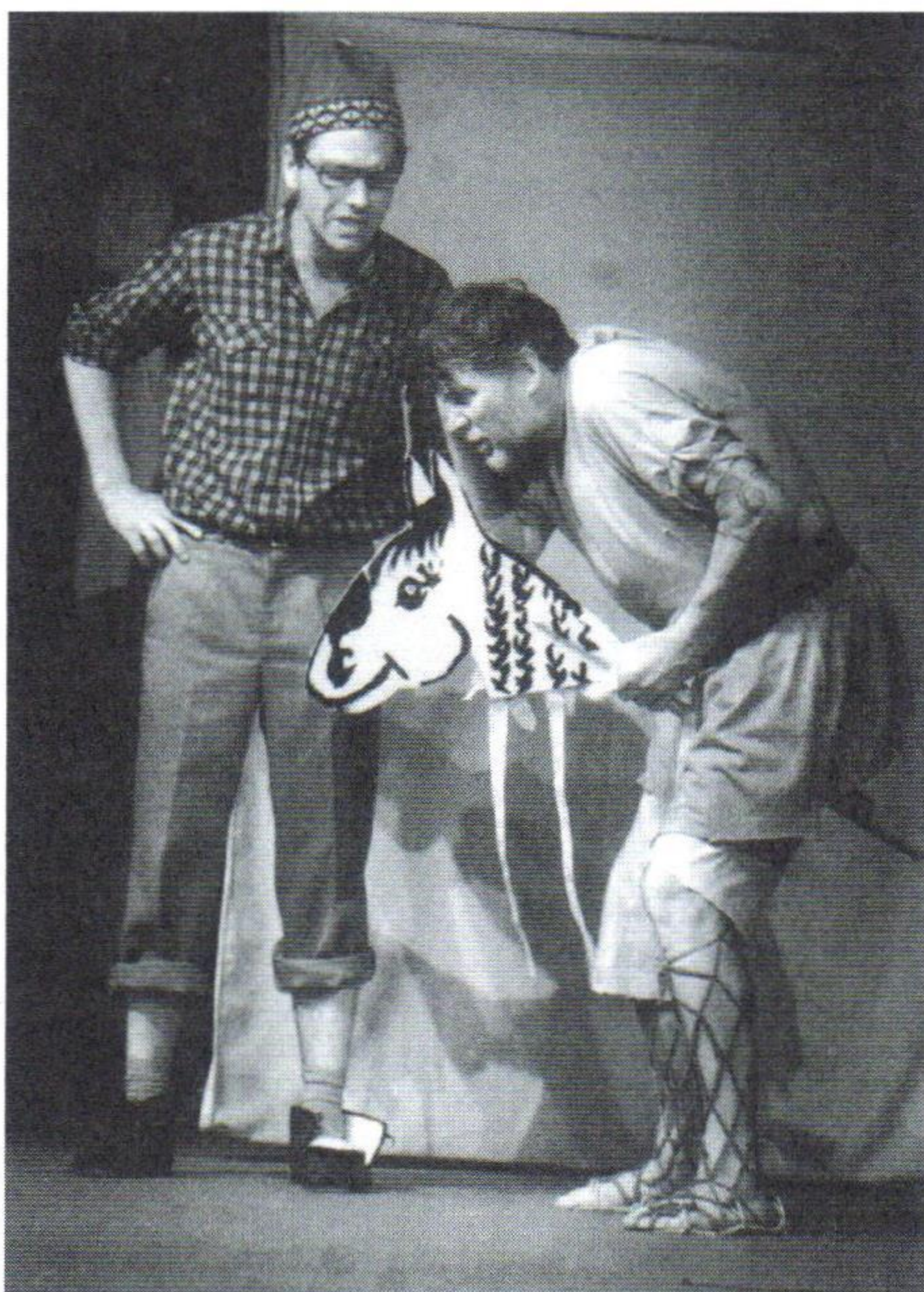
V sokolovské inscenaci se vše odehraje v lineární rovině. Petr Burian (Boris), Karel Jirka (Marek) a Michal Černý (Ivan) kultivova- ně odehrají text, ale nejdou pod něj, do hloubky, nebudují situace, ne- rozvíjejí žádný z nabízejících se motivů. Není tak připraven ani klíčo- vý moment, kdy se v zájmu zachování přátelství rozhodne Boris obraz přemalovat.

DOSTAVNÍK z Přerova je znám svým pěstováním hudebního di- vadla. Ani tentokrát tomu není jinak - inscenoval hudební komedii na- zvanou **Casanova aneb Láska bez reklamy**, na motivy **Miloslava Švandrlíka**, v úpravě režisérky Vlasty Hartlové a s hudbou Ivana Němečka.

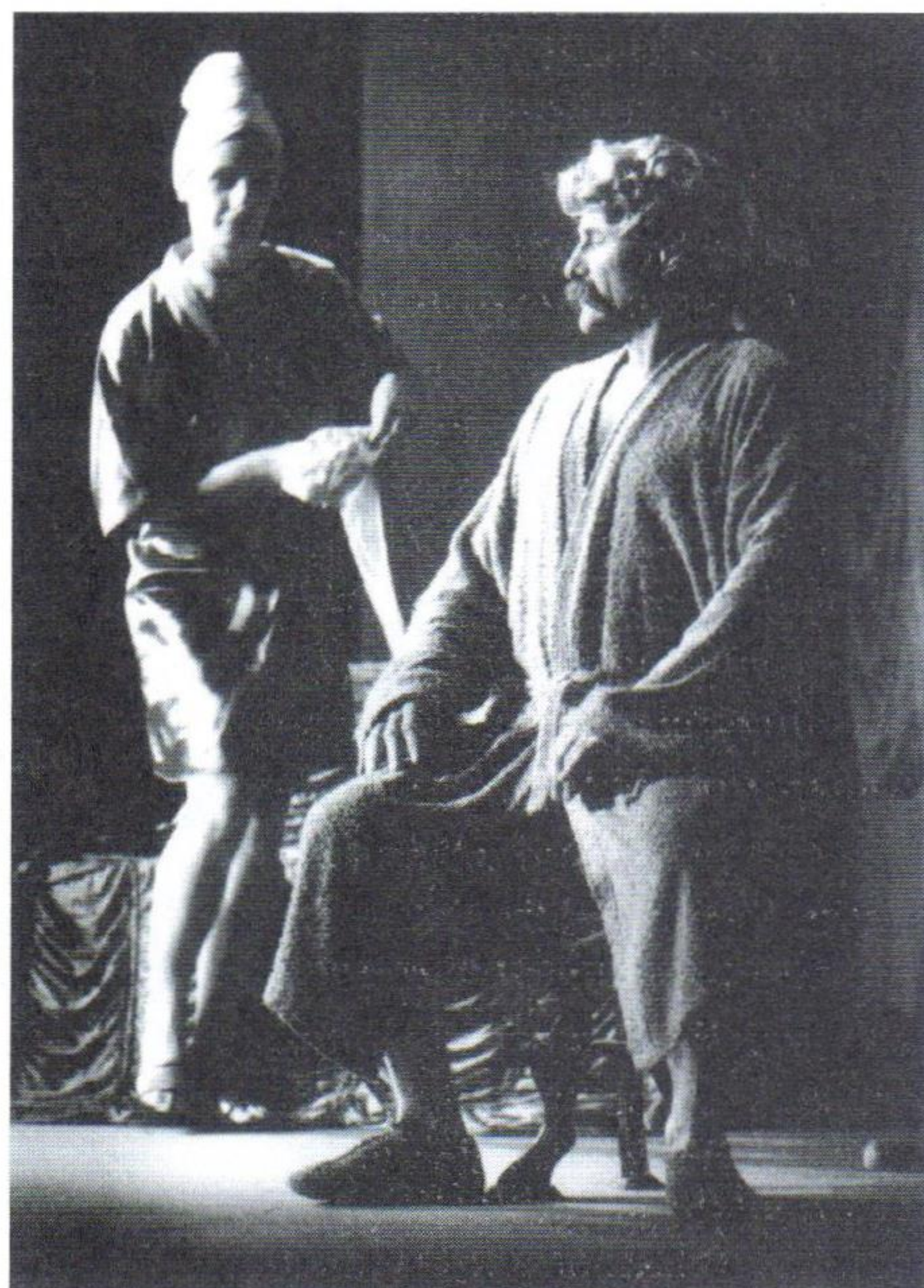
Je třeba přiznat, že Švandrlíkova hra není příliš kvalitní a že ú- prava si s tímto problémem neporadila. Připsání rámce - natáčení fil- mu - mohlo sice nabídnout cestu určitý úhel pohledu na hru (parodie natáčení pokleslého žánru či hry), ale v realizaci se tak nestalo, a na- víc se s ním kromě vstupů režiséra v průběhu vlastní hry téměř nepra- cuje (s výjimkou náznaku, kdy se Carmela podívá, zda je režisér spo- kojen se záměnou „žebříku“ za „náruč“ a s výjimkou „odbourání se“ obou Casanovů). Sledujeme tak pouze řadu nelogičností, náhod, jen nakousnutých a vzápětí opuštěných motivů, (například ženu převleče-

Divadlo bez zákulisí při MDK Sokolov / Jasmina Reza: *Obraz*. Foto: Ivo Mičkal.

Divadelní klub Jirásek Česká Lípa / Václav Klapka: *Odyseova cesta*. Foto: Ivo Mičkal.

Divadlo Dostavník Přerov / Miroslav Švandrlík, Ivan Němeček: *Casanova aneb Láska bez reklamy*. Foto: Ivo Mičkal.

nou posléze za muže - proč?). Někdy se vše odvíjí i proti smyslu těchto motivů (například vesnice je zburcována, aby zabránila svatbě vinaře s Carmelou, a vzápětí bez jakéhokoliv vysvětlení slaví jejich svatbu). Se stejnou nejasností se setkáváme v používání výrazových prostředků. Nápady často nesouvisejí s reálnou situací. Za všechny jmenujme příklad, kdy se hovoří o únosu a kdy Passareli, chlap jako hora, drží Carmelu, útlu dívku, v náručí a tváří se, že ji nemůže (kvůli její váze) unést.

Možná se přerovští domnívají, že zapamatovatelné písničky, barevné kostýmy a chuť do hry stačí k dosažení zábavnosti a úspěchu jejich inscenace. Bohužel, je to málo. Pokud chybí koncepce, jasné sdělení smyslu, proč se to hraje, pokud herci nemají oporu ani v textu, ani v řešení situací, nemají ani ti nejšikovnější co hrát.

Ořechovské divadlo z Ořechova u Brna se - podobně jako divadelní soubor z České Lípy - pokouší vyrovnat s dějinami. **Vlastimil Peška spolu s Jaroslavem Wykrentem** napsali před několika lety pro brněnské divadlo Radost **CVOKSTORY aneb Cvo XX.st.ory**. Ořechovští ji nastudovali v Peškově režii, výpravě a hudbě. Je to v podstatě prolistování slovníku historie dvacátého století - divadelní ilustrace, vesměs nádherná. Především v první polovině dvacátého století. Tady se daří nacházet adekvátní znaky oněch slovníkových hesel a naplnit je vnitřním tématem. Za všechny jmenujme například zabití Ferdinanda (Tetička Váňková: Tak mi zabili Ferdinanda.) a 15. březen 1939 (Dolfi vzkazuje, že se staví na oběd. Maminka: Konečně zase budeme všichni pohromadě.) Krásně se daří v hudebních číslech charakterizujících dobu, především v jazzu a swingu.

V druhé polovině století, od stavby berlínské zdi, se nalezené znaky nepodařilo vnitřně tematizovat (viz v základu dobrý nápad s rozděleným bytem). Snad je to tím, že se Peška soustřeďuje pouze na rozdělení světa, zatímco první polovina je pestřejší (nejen válečné konflikty a lidská práva, ale i vynálezy). Vynikající výjimkou v této části je píseň, v níž se propojují Beatles a „Žltý parachute“ - je přesná. Také se nepodařilo najít odpovídající symbol pro uzavření století - poněkud sentimentální zastřelení století a rakev působí trochu jako berlička. Ale je pravdou, že najít takový symbol (a zaujmout stanovisko) je v tomto případě skutečně složité. Jsou to dějiny ještě příliš živé.

Je také škoda, že se nepracuje s dítětem, že se v běhu století neproměňuje. Že tato šance zůstala nevyužitá. Naopak, nelze nezmínit parádní číslo s recitací básní v podání Otce (Miroslav Urban) - je to vlastně slovníkové heslo „Česká literatura dvacátého století“, a navíc o nás ještě leccos vypovídá. Rovněž parádní je hudebně taneční číslo se stepem. Vůbec - jak jsme tomu u tohoto souboru zvyklí - hudební čísla patří i tentokrát k silným stránkám této inscenace.

Můžeme tedy konstatovat, že i přes některé výše uvedené problémy nás Ořechovské divadlo i tentokrát potěšilo, pobavilo a přineslo zajímavý příspěvek k divadelnímu vyrovnání se s dějinami.

Alena Exnarová

Ořechovské divadlo Ořechov u Brna / Vlastimil Peška a Jaroslav Wykrent: **CVOKSTORY aneb Cvo XX.st.ory**. Foto: Ivo Mičkal.

VÝSLEDKOVÁ LISTINA NÁRODNÍ PŘEHLÍDKY AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO A HUDEBNÍHO DIVADLA FEMAD PODĚBRADY / DIVADELNÍ TŘEBÍČ 2001

Na návrh odborné poroty byla udělena tato čestná uznání:

Vojtěchu Eflerovi za roli George Gibbse ve hře **Naše městečko**
Miroslavu Urbanovi za roli Otce Storokého ve hře **CVOKSTORY** aneb **Cvo XX.st.ory**

Jaroslavu Lorencovi za roli Děda Storokého ve hře **CVOKSTORY** aneb **Cvo XX.st.ory**

Divadelnímu souboru Tyl Říčany u Prahy za objevnou dramaturgickou volbu - H. Pinter: Milenec, L. Ferlinghetti: Oběti amnézie

Divadelnímu souboru Dovejvrtky DDM Praha 7 za dramaturgicko-režijní koncepci inscenace hry D. Fischerové Turandot (Princezna T.)

Na návrh odborné poroty byly uděleny tyto ceny:

Danielu Vavříkovi za roli Ing. Antonína Jánského, přednosta stanice ve hře **Ještě žiju s plácačkou, věšákem a čepicí**

Ivo Burešovi za roli Petra Dvořáka, výpravčího ve hře **Ještě žiju s plácačkou, věšákem a čepicí**

Kazimíru Lupincovi za roli Zubaře Svatopluka Nováka ve hře **Rozpaky zubaře Svatopluka Nováka**

Jaromíru Holfeuerovi za roli Doktora Gibbse ve hře **Naše městečko**

Lud'kovi Šindelářovi za roli Utěšitele ve hře **Hráči**

Petru Hájkovi za roli Françoise Pignona ve hře **Trouba na večeri**

Mikimu Víkovi za roli Odyssea ve hře **Odysseova cesta**

Jiřímu Pošepnému za roli Lorda Babberleyho ve hře **Charleyova teta**

Jaroslavě Maťákové za podíl na scénografii hry **Naše městečko**

Jiřímu Zajícovi a Pavlu Klabouchovi a kolektivu souboru za scénu ke hře **Hráči**

Renatě Grolmusové za scénografii hry **Odysseova cesta**

Samuelu Königgratzemu za text hry **Ještě žiju s plácačkou, věšákem a čepicí**

Václavu Klapkovi za text hry **Odysseova cesta**

Spojeným divadelním souborům Nejhodnější medvídci Hradec Králové a Divadla na tahu Praha za inscenaci hry **Ještě žiju s plácačkou, věšákem a čepicí**

Divadlu V.A.D. Kladno za inscenaci hry **Rozpaky zubaře Svatopluka Nováka**

Divadelnímu klubu Jirásek Česká Lípa za inscenaci hry **Odysseova cesta**

Ořechovskému divadlu Ořechov u Brna za inscenaci hry **CVOKSTORY** aneb **Cvo XX.st.ory**

Odborná porota doporučuje programové radě 71. Jiráskova Hronova 2001 k výběru tyto 4 inscenace v tomto pořadí:

4. Divadelní soubor J.K. Tyl při JČE, a.s., České Budějovice, s inscenací hry **Hráči**

3. Rádobydivadlo Klapý s inscenací hry **Naše městečko**

2. Divadlo V.A.D. Kladno s inscenací hry **Rozpaky zubaře Svatopluka Nováka**

1. Ořechovské divadlo Ořechov u Brna s inscenací hry **CVOKSTORY** aneb **Cvo XX.st.ory**

Odborná porota nominuje k přímému postupu na 71. Jiráskův Hronov 2001:

Spojené divadelní soubory Nejhodnější medvídci Hradec Králové a Divadlo na tahu Praha s inscenací hry **Ještě žiju s plácačkou, věšákem a čepicí**

Divadelní klub Jirásek Česká Lípa s inscenací hry **Odysseova cesta**

Divadelní klub Jirásek Česká Lípa / Václav Klapka: **Odysseova cesta**. Foto: Ivo Mičkal.

ZAMYŠLENÍ SCÉNOGRAFA

Zamyšlení nad Národní přehlídkou amatérského činoherního a hudebního divadla FEMAD Poděbrady / Divadelní Třebíč.

Na přehlídce se soubory představily jednadvaceti inscenacemi různých žánrů, stylů a názorů. Na první pohled se zdá, že základní předpoklady pro vytvoření jakéhosi pravdivého obrazu o současné amatérské scénografii jsou možné na této kolekci vystopovat. Sice jen rámcově, v hrubých obrysech, neboť v tomto nesourodém celku se odrážejí nesouměřitelné podmínky jak žánrové, tak provozně materiální a rozporem mezi délkou divadelní praxe a zkušeností.

Beznázorová scénografie, nepřesahující meze výtvarné průměrnosti, tvoří převážnou většinu současné amatérské scénografické tvorby. Rozhodně je mezi nimi více těch, kteří jsou pouhými provozními dekoratery představení než tvůrci.

Zaměříme se nyní na pozitivní hodnoty současné amatérské scénografie a na cesty, kterými se na desátém festivalu amatérského činoherního a hudebního divadla ubírá. Na těchto inscenacích si plně uvědomujeme, že tvůrčími složkami představení jsou v nerozlučné jednotě a vyváženosti všechny složky. Režijní názor na inscenaci pak naplňuje nerozdělitelné partnerství hereckého projevu jednoho stylu, vycházející z poetiky souboru, spolu s emotivně dramatickým hudebním zázemím na živné půdě tvůrčího scénografického řešení přináší inscenace, kde dochází k hlubokým zážitkům a dostatku impulsů pro fantazii jak u jevištních tvůrců, tak i u diváků.

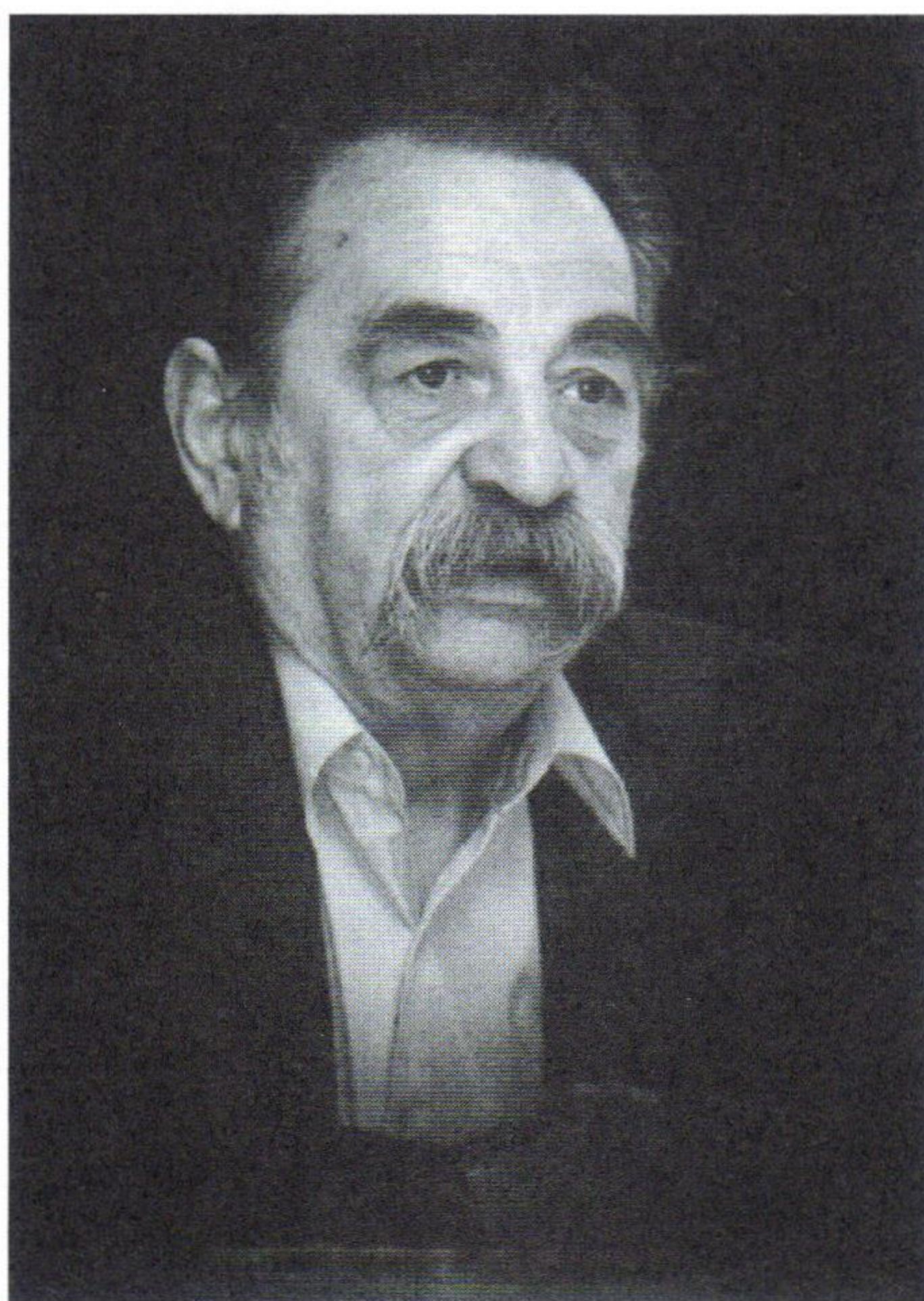
Příkladem toho byla inscenace ODYSSEOVA CESTA. Prostor tvořila architektonicky koncipovaná stavebnice, pozůstávající z náznaku nosných sloupů zakončených dvojicí otočných horizontálních ramen, sloužících k zavěšení mobilních bílých pruhů textilu a v pozadí umístěna konstrukce - jakési vertikální výsuvné plošiny - tvořící spolu s pylony trojúhelníkový základní půdorys scénického řešení. Mobilnost pláten v prostoru dávala možnost k rozehrání celé řadě prostředí. Scéna se postupně stávala prostorem pro asociativnost představ a významů. Působivé ztvárnění ptáka, Sirén, Kyklopa a jejich dobových variant, loďstva, mýtů v podobě stínohry a v mnoha dalších situacích. Dekorace pak akcentovala jejich dramatický význam. Dalším jejím přínosem bylo ozvlášťňování detailů v kompozici celku. Velmi emotivně zapůsobila scéna se zrcadly a následující sekvence, kdy dekorace zcela pohltí herce. V závěru pak prázdná, všeho zbavená konstrukce dominuje opuštěnému, násilně přerušnému příběhu.

Kostýmní složka byla zcela na úrovni výtvarné tvorby. Dobová předloha sloužila pouze jako inspirativní zdroj pro kombinaci s prvky současného kostýmu. V souvislosti s novým dramatickým textem se scénografie stává v rukou inscenátorů jevištní výpovědí o smyslu a ceně života.

Druhou novou příležitostí, jak lze scénografii aktivně zapojit do jevištní přitažlivosti, je in-

scenace druhé původní hry, s názvem JEŠTĚ ŽIJU S PLÁCAČKOU, VĚŠÁKEM A ČEPICÍ. Tento jevištní příběh je vrstvením osudů a typů lidiček na pozadí malé železniční staničky. Inscenace se vyznačuje výraznou divadelností a funkčností s estetickou mírou použití ryze divadelních prostředků. Několik praktikáblů a nejn nutnější mobiliář, toť vše. Funkční uspořádání a divákova představivost a fantazie je devízou. Proměny prostředí jsou před zraky diváků prováděny nenásilným dojmem a v druhé části představení se plynule stávají součástí hereckých akcí. V závěru představení vytváří sugestivní atmosféru celkovým stísnujícím sevřením v prostoru hospůdky, kde se herci kupí v pyramidu jednajících osob a jejich osudů.

Třetí imaginární scénickou komposicí je inscenace NAŠE MĚSTEČKO. Sál nyní slouží

Scénograf Jiří Pitř. Foto: Ivo Mičkal.

v plné šíři k provedení další hry, jakéhosi scénického pásma obrazů z poklidného městečka. Inscenátoři dospěli k významové a výtvarné koncentraci prostoru, v němž schopnost přiznání abstraktních konstrukčních prvků z konkrétního materiálu vytváří pocit skutečnosti naprosto věrně. Syntetický promyšlený prostor, rozdělený na části přípravné (kostýmy, potřebné rekvizity a scénické detaily, herce) a vlastního hracího prostoru. Tento scénický celek je funkčně domyšlen a prokomponován v každém detailu, prvku a předmětu. Vzniká tak přetvořený jevištní obraz, tvarově, materiálově a funkčně reálný, ale proměněný jak v prostoru a formě, tak i v čase. Použitím minimálních prvků se před diváky mění význam jednotlivých částí dekorace a spolupracuje se s divákovou představivostí. Citlivost a plynulost přestaveb přispěla k celkovému výbornému vyznění inscenace.

Pro představení TURANDOT, jež si tvůrci vzali jako předlohu pro vyslovení své vize světa a člověka prostřednictvím jevištního ztvárnění, byla jako scénický prostředek použita fólie. Jednoduchý průsvitný materiál, který je ve světlech jeviště výborným výtvarným prostředkem k vyvolání potřebných diváckých asociací. V této inscenaci jej však bylo použito pouze jako

efektního materiálu, bez předchozího pevného scénografického řádu. V intimně pojatých komorních scénách této inscenace nevytváří nic definitivního, jen místy nahodile vymezuje hrací prostor. Účinnost celého řešení potom zákonitě selhává. Takové řešení se stává v toku inscenace zcela nepodstatné a nic nesdělující.

Naproti tomu v inscenaci HRÁČI, jejíž divácký efekt je založen taktéž na vizuálním účinku samostatného materiálu, v tomto případě surového dřeva, je zcela odlišný. Nejen že jeho použití je opodstatněné jako výrazový prostředek doby, do níž je inscenace zasazena, ale působí na diváka jako prostor, z kterého není úniku, jako pomyslná klec, či past, která se klene nad jednotlivými aktéry v okamžiku podrazu. Dekorace svým výborným technickým zpracováním působí čistě a účelně. Povrch dekorace má schopnost absorbovat barevné světlo, a tím podporuje sdělnost záměru inscenátorů.

Zcela jiným způsobem působila scénografie hudebně laděného představení CVOKSTORY. Základem hracího prostoru byla šikma, umožňující předvést divákovi čitelně herecké akce spolu s pěveckými a hudebními produkcemi. Uprostřed této šikmy bylo zapuštěno piano, plnící kromě své funkce i funkci centrální zvýšené hrací plochy. Na obou bočních polokruhových stěnách, vymezující hrací prostor šikmy, byly znázorněny mapy západní a východní polokoule. Materiál použitý na tyto stěny umožňoval nástupy herců v celém rozsahu ploch, zastával zároveň funkci promítacího plátna, před nímž se v mihotavém světle stroboskopu objevovaly výjevy jednoho z vynálezů století - filmu. Toto předznamenání rozdělení na východní a západní část je dovršeno definitivním rozdělením světa přepažením „Železnou oponou“. Na obou stranách rozděleného jevištního prostoru pokračuje rychlým tempem sled dalších událostí. Nemalým jevištním významem se na inscenaci podílí stylizovaný význam použitých rekvizit, například velké hodiny, jejichž živá kukačka provází, komentuje a posouvá století od svého zrodu k jeho konci, telefon, radio, televize, družice... Kostýmní stylizace líčení je v plném souladu se stylizovaným projevem herců.

Výtvarná stylizace kostýmů a hracího prostoru zde má podstatnou funkci zdivadelnění a přímo přispívá k podtržení jistých rysů herectví.

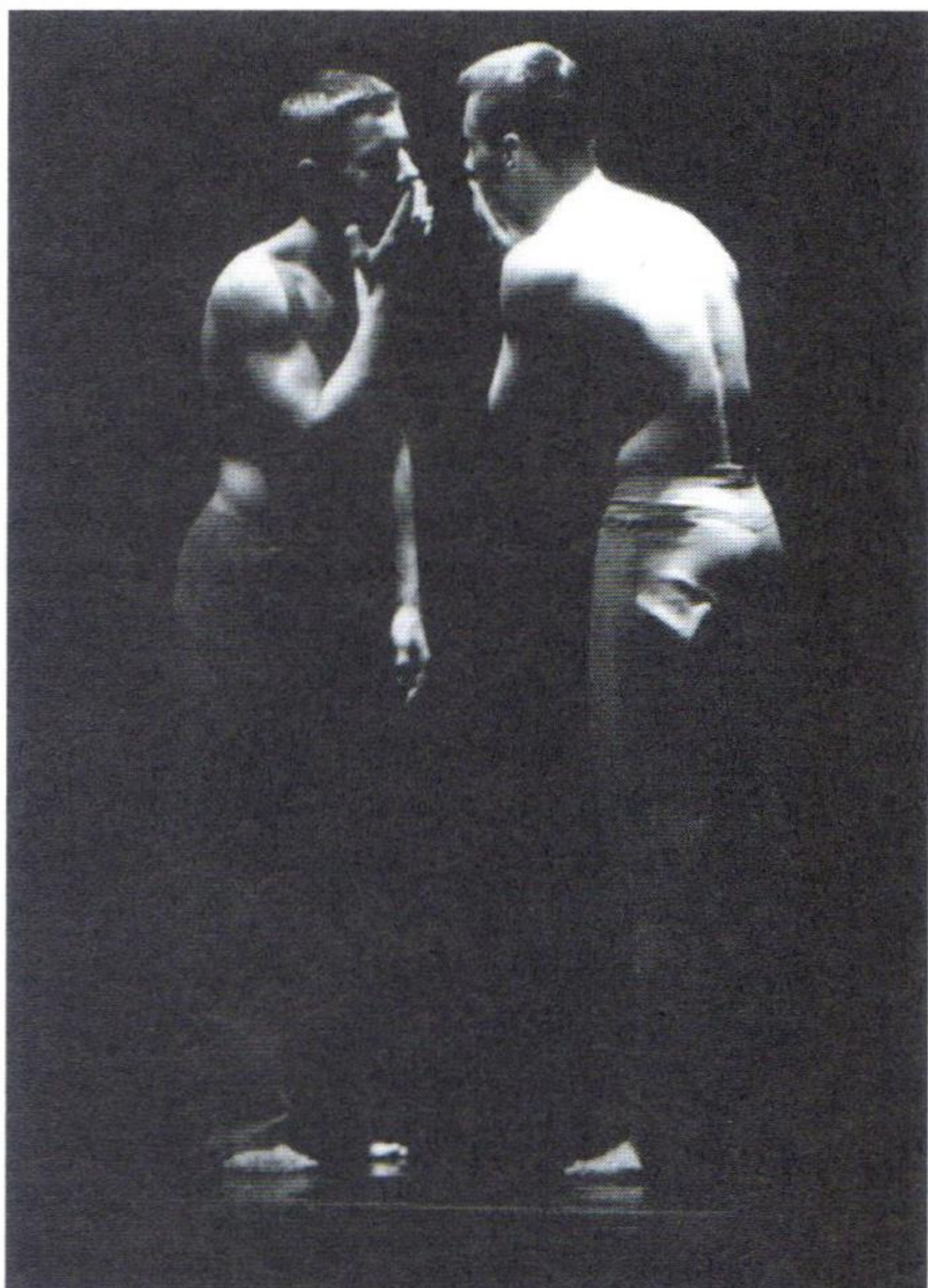
Není účelem tohoto poohlédnutí popisovat nebo hodnotit inscenace tohoto festivalu, spíše připomenout základní funkci scénografie ve vytváření prostoru pro herecké jednání a prostoru pro vyjádření myšlenky hry. Je to prostředek sdělení, pracujícího s metaforou, kterou může být kostým i prostor i rekvizita. Scénografie je součástí režijního programu a naplňuje jej v jeho významové a estetické funkci. Žel, v převážné míře se většině souborů často tyto myšlenky realizují v obtížných technických podmínkách.

Co říci závěrem? I když se většinou setkáváme na představeních se scénografickou konfekcí, někdy až s přílišnou dekorativností předváděného prostoru, projevuje se i tendence estetického prolínání a působení scénografie při vytváření vizuálního dojmu celého představení. Tento trend, byť menší skupiny tvůrců, je však slibným příslibem do budoucnosti.

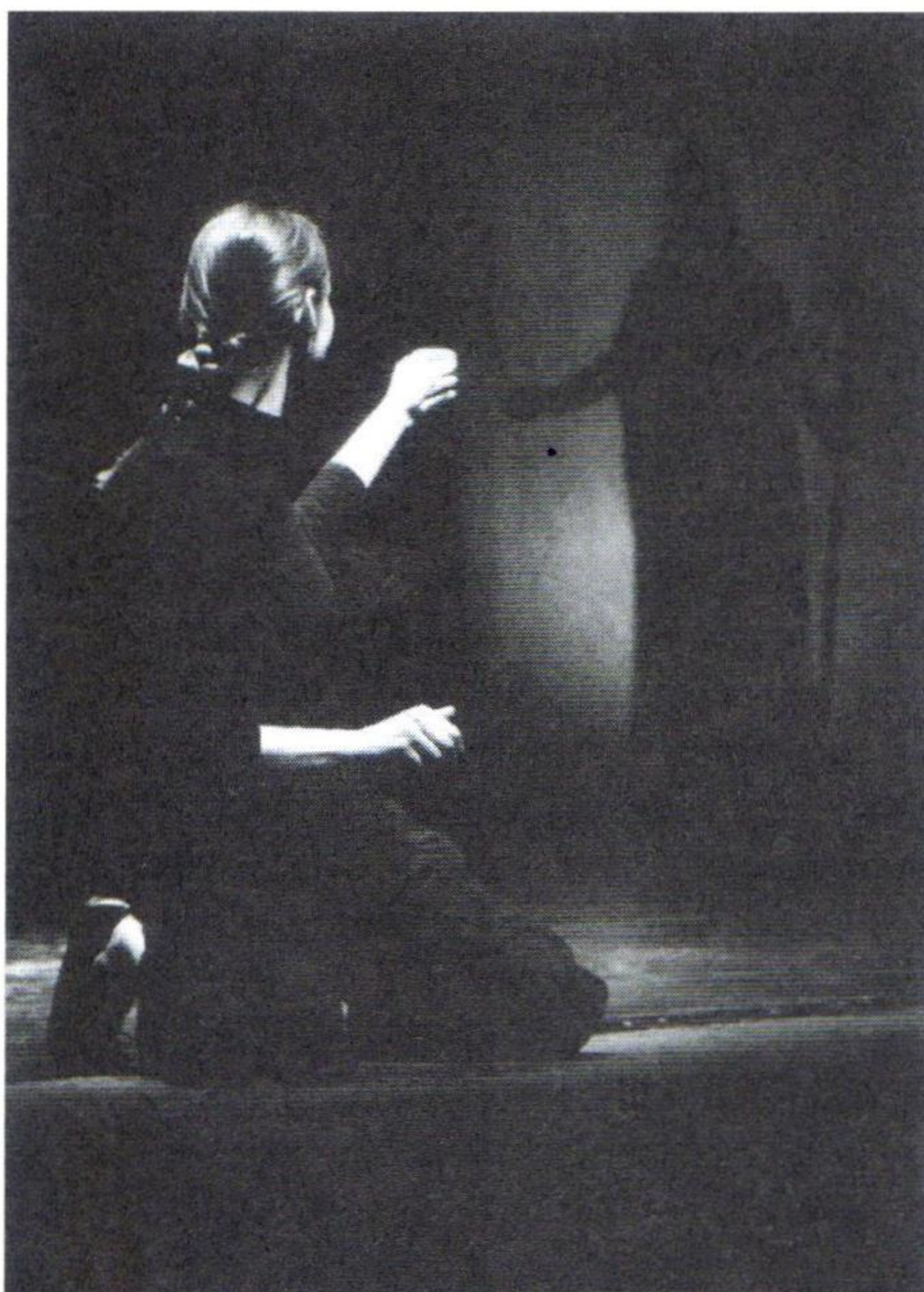
Jiří Pitř

OTEVŘTE, ALE NE MOC VI. NÁRODNÍ PŘEHLÍDKA PANTOMIMY A POHYBOVÉHO DIVADLA, MĚSTSKÉ DIVADLO KOLÍN, 27. - 29. DUBNA

Již po šesté konala se v Kolíně národní přehlídka pantomimy a pohybového divadla Otevřeno. Navazuje na slavné litvínovské festivaly, na kterých se v šedesátých, sedmdesátých a dokonce i v osmdesátých letech formovala moderní česká pantomima a (později) i pohybové divadlo. Byly to tenkrát silné ročníky - Turba, Hybner, Polívka, Mikotová, Mimóza, Studio pohybového divadla a tak dále a tak podobně. Tyto doby jsou však nenávratně pryč a současná generace teprve svou tvář, své mistry a hvězdný čas hledá. Je velmi těžké pro pořadatele určit klíč, koho a proč pozvat, kde hledat. Poslední dobou se dramaturgie stále odvážněji pouští směrem „za hranice“ pantomimického žánru. Vedle čisté „marceauovské“ - či chcete-li „fialkovské“ - pantomimy dostává prostor nejen linie inspirovaná moderní „postfialkovskou“ pantomimou, ale i pohybové divadlo a čím dál víc i tanec. Letos to již bylo téměř 1 : 1, což vyvolalo jak mezi účinkujícími, tak porotou dramatické diskuse, kde jsou hranice „snesitelnosti“ pantomimy s ostatními žánry a kde se již festival odchyluje původnímu záměru a přechyluje se k příliš „otevřené“ přehlídce, jež pantomimě škodí, neb ji vytěsňuje na okraj. Nedokážu posoudit, lze-li zmíněnou hranici přesně určit, ani co je pro pantomimu dobré, je však jasné, že tento obor je v současné době divadelní Popelkou, která musí sama v sobě najít sílu k rozlousknutí alespoň jednoho ze tří mytických oříšků (existence – tvorba – experiment), najít v něm vlastní šaty, obléci si je a oslnit na divadelním báli všech žánrů, forem a divadelního bytí, bez ohledu na hranice a profesionalismus či amatérismus ve svém statutu. Zatím mají mimové v Kolíně (ale i jinde u nás) - ať klasičtí, moderní či postmoderní - na sobě velmi chudý šat... a jakékoli obohacení ze stran pohybového nebo tanečního umění může jen pomoci

Taneční divadlo ZUŠ – CMG Doteky Němčice nad Hanou v choreografii Evy Štefkové: Pane Pounde. Foto: Ivo Mičkal.

Kateřina Bedáňová: Svědomí. Foto: Ivo Mičkal.

Svědomí Kateřiny Bedáňové bylo to nejlepší, co se na festivalu v oboru „čisté“ pantomimy ukázalo. Foto: Ivo Mičkal.

Pátek 27. 4.

Pátek bývá na festivalu vyhrazen mladým: základním uměleckým školám, dětským souborům, dramatické výchově. Není to dogma, ale je to dobře. Jde přece jen o jiný divadelní jazyk, ve kterém víc než výsledný tvar je důležitý pedagogický účinek, o

první doteky s jevištním tvarem, s diváky před sebou a výsledek je tedy třeba vnímat právě s takovou optikou, těžko jej (v hodnocení i diváckém přijímání) mísit s ostatními. Z osmi scének porotu nejvíce zaujala **ZUŠ Červený Kostelec** s duncanistickou choreografií *Kamínek, kámen*. Vedoucí souboru, Blanka Šourková, prokázala velký cit jak pro práci se svými, 11-12 letými dětmi, tak pro zvolené téma i formu. V krátkém, asi šestiminutovém výstupu prokázaly děti pohybovou připravenost, osobní zaujetí, a na diváky navíc dýchla autenticita jejich projevu, kdy vedle „bosého“ tance a orffovské práce s rytmem a zvukem (tukání kamínky) recitovaly i své verše a krátká říkadla. Nádherné (a dojemné) byly závěrečné verše: „Můj kámen mi dává sílu, poletíme do vesmíru“. Mohly by být mottem celého festivalu.

Stejně osobní a divácky „omamná“ byla i - opět taneční - choreografie Evy Štefkové

Pane Pounde... tanečního divadla ZUŠ - CMG Doteky z Němčic nad Hanou. Vzdáleně inspirování životem a dílem Ezry Pounda tančili tři sourozenci Hubáčkoví (dva mladíci a dívka) jakýsi žárlivý tanec lásky, který však mohl být i existenciálním soubojem lásky a smrti či rituálním (iniciačním) okamžikem dospívání uvnitř jednoho člověka. Vhodně zvolené technické prostředky, pohybová připravenost a v neposlední řadě „vytančenost“ (kultivovaný taneční výraz) umocňovaly trochu patetické téma, jež však bylo podáno s takovou soustředěností a otevřeností, že komunikovalo s divákem jakéhokoli věku a zkušenosti. Skvělá práce! Obě zmíněné choreografie by mohly být součástí jakéhokoli festivalu.

Dalším zajímavým číslem bylo **sólo Petry Paulusové ze souboru Genest** nazvané **Křídla**. Na emotivní hudbu Hectora Berlioze zatančila vývoj života od vajíčka až krozpětí křídel. Snad jen nezkušenost - a možná i nevhodně zvolené velké jeviště - způsobily, že herečtině autenticitě a nasazení tak trochu vadila komplikovaná forma, jež zvláště na začátku neměla patřičnou zpracovanost. Závěrečný let však byl nádherný.

A kde zůstali mladí mimové? Daleko, daleko vzadu. V choreografii **Metamorfózy** se představily **Dvě na cestě**, žačky Jiřího Kaftana, **Žofie Hradilková a Štěpána Vnoučková**. „Okamžiky proměn, které člověku umožňuje tělo“ - jak stálo v programu, byly jen nahozeným pohybovým cvičením, ve kterém může divák najít mnoho, anebo nic. Zatím jsou obě dívky na divadelním prahu.

Dorost Pantomimy S. I. předvedl tři kousky, v podstatě však jen školní práce, jež měly své klady (zvládnutí základních pohybových forem), ale samy o sobě snad jen duo **Kamarádky?** překročilo školní škamna, a to hlavně tématem, zpracovávajícím vztah slyšící dívky a neslyšící. A možná stojí za povšimnutí, že nejzajímavější pasáž byla prostřední - taneční sólo té neslyšící.

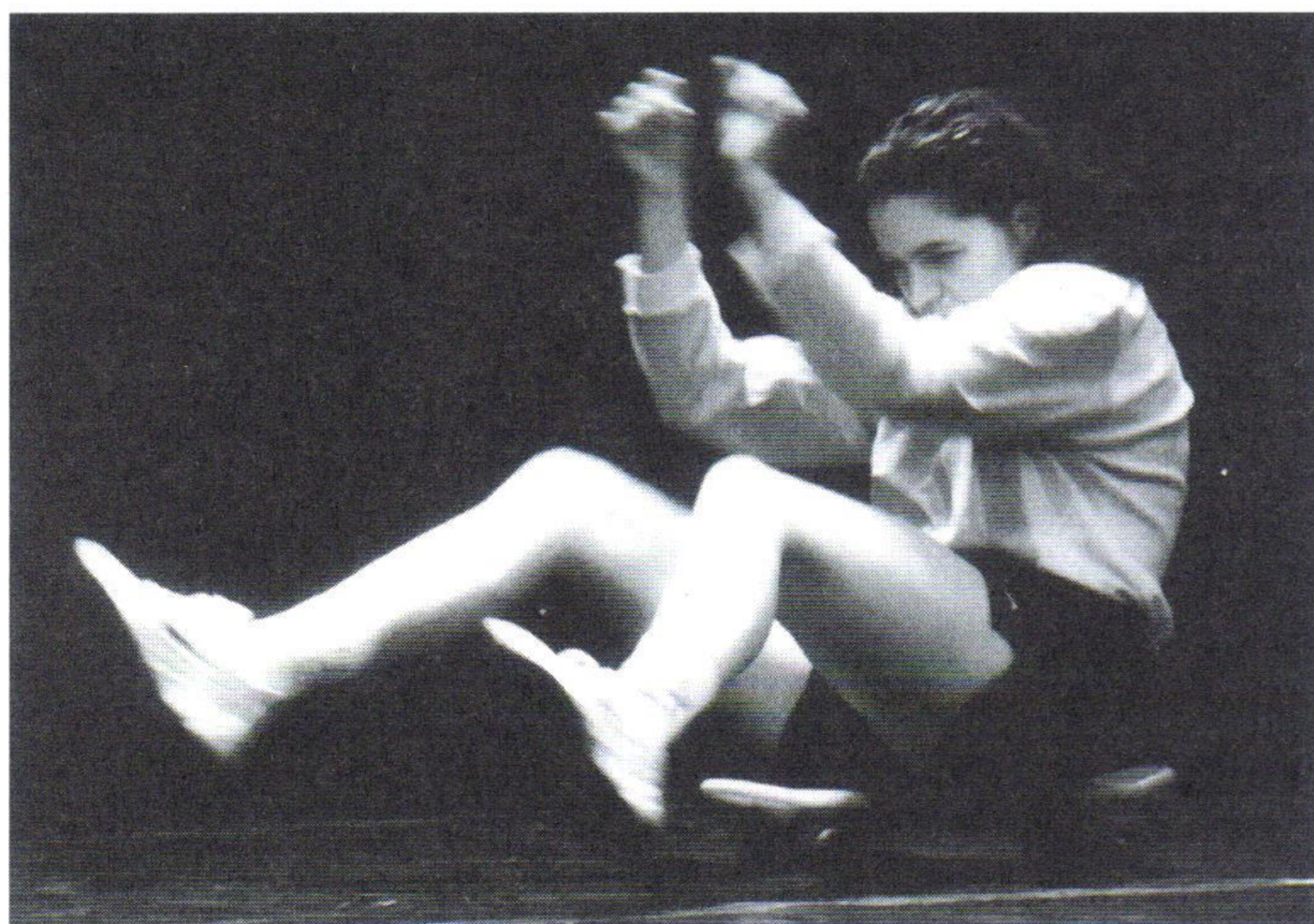
Nebezpečné pokusy brněnských Žiraf a Sněhurka a 7 trpaslíků pražské ZŠ Holečkova pak už byly vysloveně školními besídkami, v prvním případě cca sedmi, osmiletých dětí, ve druhém o něco starších, dojemné, ovšem na festival pozvané snad jen zásluhou hodně „otevřených“ dramaturgických vrat.

Sobota 28. 4.

Hlavním festivalovým dnem je tradičně sobota. Soubory hrají jak na velkém jevišti, tak si mohou vybrat komorní sál zkušebny, přijíždí poměrně dost zájemců i ze strany diváků, je o čem diskutovat, je o co se přit. Nejvíce diskusí opět vyvolali tanečníci - **pražská Akcent Dance** s osmnáctiminutovou choreografií **Takový obyčejný příběh** na hudbu Gorana Bregoviče z filmu

Underground. Žánrově jednoznačně scénický tanec (několik „divadelních“ scének na tom nemohlo nic změnit) byl ovšem ukázkou poměrně vysoké divadelní profesionality. Pohybově skvěle připravení tanečníci rozehráli folklórně laděné příběhy lásky, fanfaronství a žárlivosti z jedné venkovské tancovačky s vervou a rutinou, jež jim mohou mimové závidět. Ač se mimové durdili, byl jsem vděčen za tento dramaturgický počín - právě to totiž chybí současným zájemcům o pantomimu: zvládnutá forma i příběh, který má divadelní kvality a diváckou atraktivnost. Ač chladní, a možná přezíraví, byli Akcenti potřebným oživením přehlídky (a také posunutím jinak nepříliš vysoko položené laťky kvality).

Zbytek na velkém jevišti už však byla převážně pantomima či pohybové divadlo. Hned první etuda - **Svědění Kateřiny Bedáňové** - byla to nejlepší, co se na festivalu v oboru „čisté“ pantomimy ukázalo. Krátký příběh o nalezené peněžence a útěku před svědomím prezentovaným černým stínem byl ukázkou nezastupitelnosti pantomimického žánru. Jak jinak tak jednoduchými, vskutku „básnivými“ prostředky vyjádřit vnitřní pocity (v tomto případě obavy)? Bedáňová nabídla směr, který mimové ke svému vlastnímu hříchu opouštějí - ne zobrazovat příběhy, ale zaměřit se na vnitřní stavy duše. Právě o to se ovšem snaží i soudobé taneční a pohybové umění, možná to je to pole, na kterém by se mohly tyto žánry setkávat (ne forma, ale téma). Právě to na-

Pantomima S.I.: Retro na dvou fotografiích Ivo Mičkala na této straně.

bídl další - opět spíše taneční - **brněnský soubor Filigrán** svou kratinkou hříčkou **Kosí bratři**. Zřejmě hodně improvizovaná etuda byla sympatická svou otevřeností a vzájemnou komunikativností tří účinkujících.

Stejně experimentální (nebo ještě víc) tvar nabídl soubor **Pantomimická jednotka Řeč** výstupem **Pražské jaro 2001**. Tentokrát opravdu prostředky pantomimy nabídl soubor estetiku trapnosti. Groteska o tom, jak dva dirigenti dirigovali koncert vážné hudby čerpala z vyzkoušených (chybějící noty, padající stojan...) i původních (žebrající muzikant) gagů, mnohé však až na hranici vkusu (padající trenýrky). Ovšem proč ne. Vyzkoušet si meze možností svých i své etudy je nejlepší přímo před diváky. Tak pracovali gagmani všech věků. Dopracovávat je je však také třeba, aby se dohnali třeba oni tanečníci z Akcentu, o nichž byla řeč v úvodu. Z tohoto pohledu byla rozhodně nej kvalitnější - neb domyšlená, dopracovaná - komediální hříčka **Retro pantomimy neslyšících Pantomima S.I.** Vynikající nápad důsledně odvíjet příběh olympijských vítězů od konce (zisk medailí)

směrem k začátku (příprava na olympiádu) jako pozpátku použitý film byla herecky přesně rozehrána, s dobrým timingem a vynikající, vtipnou závěrečnou pointou, již nebudu prozrazovat, abych nezkazil zážitek. Obdobný přístup – rozvíjení příběhů pomocí moderní pantomimy – nabídl i další **soubor neslyšících, Nepanto**, scénkou **Berany**. Etuda, co všechno lze zahrát s kolařskými berany, byla zajímavou, leč pohříchu „jen“ zajímavou variací na všemožné významy této Vladimírem Gutem tak milované rekvizity. Stejný soubor nabídl ještě etudu **Mobil** v podání **Antonína Zralého**. Opět dnes již klasická rekvizita, opět tradiční rozehrávání nabízejících se situací. Možná využití principu toho, že sám aktér je neslyšící, a tak mu současné šílenství s mobily přijde absurdní, pomohlo by této etudě vymanit se ze z kostnatělých tradic. Obdobně rutinní bylo zpracování etudy **Všední den rukou** – jinak velmi vtipný (i když ne nový) nápad podávat příběh, či spíše různé situace všedního dne jen pomocí pantomimy rukou (tělo bylo schované za černou látkou) nebyl dostatečně režijně dotažen, a tak pointy se vytrácely, nápad zůstával pouhou divadelní skicou. Zdá se mi, že to je největší slabina současných mimů – dobré nápady zahazují nedotaženým rozpracováním a dopracováním jak technickým, tak režijním. Chybějí pointy, chybí temporytmus, divák se musí „vcítovat“, místo aby byl vtahován.

Přesně to bylo charakteristické snad pro všechny závěrečné čtyři výstupy ve Studiové scéně divadla. Mnohem vstřícnější prostor však k nim byl daleko milosrdnější než chladné prázdné jeviště velkého divadla, a tak jak pro diváky, tak porotu byly přece jen přijatelnější. **Otesánek souboru Genest** nabídl naturalismus blízký snad i dávným Harakiri Ctibora Turby. Nenažraný manžel snědl postupně nejen svou ženu, ale vrhl se i na diváky. Švankmajerovsky rozehraná situace – jsa dotažena – byla by skvostnou. V technicky „halabala“ podání Petra Dlouhého však opět šlo jen o fór, etudu, která teprve čeká na své „otesání“. Ještě „neotesanější“ byl výstup **pražského souboru Z popela Jedeme do Afriky s Emilem Holubem**. Tady ovšem jde o estetiku záměrnou (a funkční), a tak – musím přiznat – jsem se docela bavil. Asi jako když se dívám na svůj oblíbený britský sitcom Kluci v partě. I když i zde byla většina gagů podána jen tak „maně“, bylo jich tolik a tak absurdních (zacvakávání budíku na zemi, ač ho měl herec v kapse, zavírání manželky do malého kufříku, postava hrající celou koupelnu včetně WC atd.), že v té přemíře dění by ona rafinovanost byla možná na závalu.

Ovšem režijní a technická dotaženost zřetelně chyběla nejdelšímu výstupu festivalu – **Kamienky – spomienky hostů ze Slovenska**, duu hluchoněmých hereček, nazývaných ve vlastním programu **Pantomima Cha-cha**, ve festivalovém programu **Žiarivé hviezdy**. Pět výstupů na téma odloučených dětí v době holocaustu druhé světové války, včetně dodávání kamínků na fiktivní židovský hrob, bylo tematicky tak silných, že vytýkat technické nedostatky bylo by ale neodpustitelným hříchem. Kdo dnes zpra-

covává závažná témata krutostí válek, a ještě tomu z pohledu obětí? Vážím si tedy slovenských dívek, a dost.

Stejně tak si vážím závěrečného sóla **Jany Jeníkové Zed'**, ve kterém jakoby otevřela divákům sebe samu, své strachy a fobie, jež ji přepadají a pronásledují. Jak řekl Boris Hybner: „Až jsem zavíral oči, jak osobní věci nám Jeníková předkládá.“ A abych skončil tam, kde jsem začal: víc než o pantomimu šlo opět spíš o tanec (s využitím prvků pantomimy). Taková už je holt současná cesta neverbálního – tedy na pohybu založeného – umění. Pantomima dnes čerpá z tance. Anebo možná rozpouští se v něm...

Vladimír Hulec

Pantomima Cha-cha či podle kolínského programu Žiarivé hviezdy, host ze Slovenska: Kamienky – spomienky. Foto: Ivo Mičkal.

XXIX. ročník národní přehlídky POHÁREK SČDO Memoriál Zdeňka Kokty 28.4.2001 Olomouc

Z 8 oblastních kol bylo nominováno do národní přehlídky 25 vystoupení.

V monolozích, dialozích a individuálních vystoupeních s loutkou byla oceněna 3 místa v monologu žen, 2 místa v monologu mužů, 3 místa v dialozích.

Navíc byla udělena ocenění za kulturu řeči, mladému talentu, za dramaturgické hledání.

První místa:

Ženy: Marie Živná, DS Havlíček Neratovice (z oblastního kola Čelákovice) – Wilder: Dohazovačka (Dolly).

Muži: Miroslav Kučaba, Divadelní klub Jirásek Česká Lípa (z oblastního kola Česká Lípa) – Molière: Don Juan (Juan).

Dialogy: Petra Nedvědová a Pavel Panenka, DS K. Čapek Děčín (z oblastního kola Česká Lípa) – Gibson: Dva na houpačce (Gita, Jerry).

jh

SÓLOVÝ HEREC

Do náročného kola soutěže Divadla jednoho herce, kterou vyhlašuje SČDO a která letos vrcholila v **Kaznějově 26. - 27. května**, se probojovalo z oblastí pět výkonů. Nastudovány byly dva tiskem vydané scénáře (Částkovy) a tři samostatně zpracované či přepracované předlohy (proza-

ická a dramatická). Vesměs předlohy velmi dobré, náročná dramaturgie.

Ukázalo se však opět, že rozhodující pro výsledek je koncepce či interpretační přístup a osobnost interpreta. Dokonce možná dostačuje jeden z obou předpokladů. Názorně to prokázala dvě vystoupení. Jediné představení kategorie, určené dětským divákům, zpracované **podle Žákovy předlohy, O nepořádném křečkovi** bylo postaveno na nápadu a vlastně primitivním vybavení. Několik hraček - zvířátek (s jedním dublem, křečkem, najedeným jako Bumbříček) a dva kufry jako dekorace dvou křeččích pokojíků, to je vše. Ale nad tím je vypravěčka-loutkoherečka, která nás provází příběhem s humorným nadhledem a úsměvem i poutavě demonstruje výchovný náboj inscenace. Provedla **Miroslava Venclová** (Divadlo JESLIČKY, Hradec Králové; oceněný výkon).

Gulliverovský dvoj příběh podle motivů Broszkiewiczze postrádal nosný divadelní inscenační nápad. Ne že by mu chyběl názor či určitá koncepce, ale dva díly, v nichž jednou interpret **Jiří Ulrich** (Plzeňská neprofesionální scéna) hraje Gullivera obra v dlouhém (ovšem jednostranném) dialogu s liliputánským zajatcem v kanáří kleci a podruhé liliputa v dialogu s obrem, jsou koncipovány podle konceptu filozofického a výstavby matematické. Z divadelního hlediska zrcadlově zdvojené předvedení těžké situace dává výslednou nudu. A to vzdor velmi výrazné expresivní hercově výbavě.

Pozoruhodnou studijní příležitost nabídla národní přehlídka uvedením dvou nastudování téhož scénáře (více méně respektovaného v obou provedeních) **Miroslava Částka Jak zabít soka na motivy Leonida Andrejeva**. Vystoupení **Michala Viška** (DK GALERIE ve Velvarech) ukázalo myškinovský zjev doktora Kerženceva v impresivně laděném výkonu, plném odmlk, tékavých pohledů, nejistých pohybů. Výkon na mnoha místech působící sugestivním dojmem patologické autenticity, ale nevystavěný s divadelní gradací a souvislým tahem. Naopak výkon Jana Sladkého (DS VOJAN, Hrádek n. Nisou; oceněný výkon) byl v koncepci přímo antipodický. Robustní, hluchý a suverénní Keržencev přímo vychutnává svoji výpověď o přípravě vraždy, cílevědomý v akci je záměrný i ve své výpovědi. Jen revokace konkrétních střetů zazní s jaksi nezvládanou chutí k dramatičnosti. Tyto momenty se objevují hustěji, míra suverenity poklesá, objevují se patologické příznaky. Slovem: nápadité situace, bohatá pohybová výbava a nečekané hlasové střihy jsou využity k záměrné dramatické výstavbě výkonu od pevnosti plánu přes realizaci zločinu až k rozpadu osobnosti.

Přehlídku uzavíralo představení **Derniéra aneb Stalo se v zoo podle Ewarda Albeeho** v provedení **Vratislava Mikana** (DS PODIVÍDLO ažažaš, Aš; režie Petr Vojkůvka; hlavní cena národní přehlídky). Dialog, přepsaný do monologické, ano, monodramatické podoby, vypovídá o neutěšeném osudu. Herec jej neuhlazuje, naopak, zdůrazňuje svým robustním projevem jeho syrovost, drastičnost; naléhavost jeho výpovědi se až agresivně vnucuje diváku. Ale kresba postavy se v tom postupně konturuje, a cílevědomě. Výborné střihy, často disparátně střídající surový obraz s humorným, dynamicky ženou sdělení kupředu. A to vše se děje v tempu a neumdlévajícím kontaktu s divákem, který tu supluje partnera dialogu. Výkon mimořádně silný a působivý.

V. národní přehlídka se uskutečnila v novém divadelním stánku, o nějž se zasloužili soubor ŠANCE a Městský úřad, a hostitelský soubor o přehlídku a její aktéry vzorně pečoval.

Jiří Hraše

SOKOLSKÉ DIVADLO NA VZESTUPU

Sokolské soubory bývaly po desetiletí významnou složkou našeho amatérského divadelnictví. Osvětová práce bývala vždy výrazným prvkem celého sokolského hnutí. Sokol mohl nabídnout ochotnickým divadelníkům až na malé výjimky kvalitní prostory pro zkoušky i představení a výborné podmínky zde měly pro svou práci zvláště soubory loutkářské. Několikrát likvidace sokolského hnutí měla ovšem nedobry vliv i na práci divadelních souborů, které přecházely postupně dle možností k osvětovým zařízením nebo závodním klubům - a mnohé také bohužel musely ukončit svou práci.

Poslední obroda sokolského divadla nastala před 11 lety. Nejdříve nesměle, ale počet sokolských souborů nicméně pomalu rostl, a s tím také jejich úroveň. Vývoj pokročil natolik, že už v loňském roce se mohl uskutečnit I. ročník Národní přehlídky sokolských divadel, který se konal v Podkrkonoší, a potvrdil, že amatérské divadlo v Sokole opět žije. Letos se konal už II. ročník této přehlídky, a to **28.-29. dubna v Lázních Toušeni**, kde pracuje jeden z nejagilnějších sokolských divadelních souborů.

Cím především přehlídka zaujala? V první řadě pestrým výběrem her, dále prakticky ve všech kolektivech velkým množstvím mladých herců a jejich spoluprací se staršími a zkušenějšími - a celkově dobrou úrovní ve všech složkách, ať už máme na mysli práci herců, režisérů a v neposlední řadě i výtvarníků. Co naopak je hlavní překážkou na cestě k ještě dalším výsledkům, jsou problémy s úpravami textů, a pokud jde o herce, jsou to nedostatky v dikci. Režiséři by se mohli ještě více věnovat dodržení určité stylovosti v projevu svých herců.

Přehlídka nebyla nikterak soutěžní, pouze při závěrečném hodnocení bylo oceněno za nejlepší výkony 7 herců, 1 režisér a 1 výtvarník. V jakémisi pomyslném žebříčku hodnot je třeba konstatovat, že v současné době se sokolskému divadlu daří nejlépe v Podkrkonoší. Nejzajímavější a nejucelenější inscenací přispěly právě soubory z Benecka a Poniklé.

Soubor z Benecka odvedl **Nezvalovu Manon Lescaut** skutečně na velmi solidní úrovni, ač stál před zřejmě nejtěžším úkolem vůbec. Inscenace se opírá o tři hlavní představitele Des Grieux, Manon a Tiberge, kteří se zdarem zvládli i úskalí veršů a vytvořili vkusné, poetické představení, místy s vynikající atmosférou, k čemuž pomáhala i stylová hudba a písně Jiřího Jelínka.

Zcela jiný žánr, jakousi kasařskou komedii **Jak vyloupit banku** provedl **soubor z Poniklé**. Zejména první polovina hry má spád a humor a opírá se o výborný výkon Václava Hájka v hlavní roli. Druhá část hry by zasloužila ještě dramaturgické zamyšlení a menší úpravy.

Dvěma soubory přispěla do přehlídky i Praha, resp. její okrajové části Jinonice a Uhřetěves. **Uhřetěveské Ucho** se nad očekávání zdárně utkalo se **Shakespearovým Večerem tříkrálovým**. Mohlo se opřít o řadu zkušených herců a nejlépe hodnocenou výtvarnou složku celé přehlídky. Režisér měl šťastnější ruku v komických scénách.

Zcela jiný byl příspěvek **souboru z Jino-**

nic. Byl to jakýsi **literární kabaret z díla Karla Čapka**, který přinesl ukázky z různých autorových děl. Jednotlivci zde odváděli vesměs zdařilé výkony, při čemž vrcholem pásma byla bezesporu dramatizace povídky Básník.

Domácí toušeňský soubor se představil ve dvou pohádkách, a to ve dvou zcela rozdílných sestavách. Šťastnější - zejména díky textu - byla skupina první, která uvedla pohádku J. Turnovské **Jak se Mette chtěla stát královnou**. Šlo o hru televizní, což přinášelo některé technické problémy - přílišné přestavby pak narušovaly spád představení. Pohádka **V. Nováka a S. Oubrama O mlynáři Jankovi a Cecilce ze zámku** je až příliš konvenční a nedává souboru mnoho možností. Nicméně, v obou partách toušeňského souboru se objevilo mnoho schopných mladých dívek a mužů, kteří by si zasloužili větší herecké úkoly.

Přehlídka konečně přivítala i jeden soubor z jihu Čech, a to ze **Suchdola nad Lužnicí**. Zde se záměr režiséra poněkud nesešel s možnostmi mladého kolektivu. Řada nadějných 16-17letých dívek zde byla nucena hrát v příbězích starého kladenského havíře role, které byly na hony vzdáleny jejím možnostem - např. starého vysloužilého havíře hrála 16letá dívka... Navíc šlo o text, který byl skutečně jen vyprávěním a postrádal sebemenší dramatický náboj. Při vhodnějším výběru textu mají suchdolské šanci odvádět daleko kvalitnější výkony.

V závěru považuji za nutné vyjádřit dík pořadatelům - hlavně z řad místního souboru - za skutečně precizní organizaci, péči o všechny zúčastněné a zajištění všeho potřebného. Velkým kladem přehlídky byla i skutečnost, že prakticky všechny soubory viděly všechna představení svých kolegů a měly tedy přímou možnost srovnání a získání dalších zkušeností.

Luboš Šterc

OBLASTNÍ PŘEHLÍDKA MLADÉHO A NETRA- DIČNÍHO DIVADLA OSTROV 7.4.01

7. apríla (dubna) 2001 prebehla v Ostrove už po siedmy raz Oblastní přehlídka mladého a netradičního divadla. V jej rámci sa predstavili štyri súbory z Plzne a jeden z Karlových Varov. Na porotcovské posty zasadli: Alena Zemančíková z plzeňského rozhlasu, Vlastimil Ondráček a Braňo Mazúch z chebského divadla.

NADRÁTKÁCH & MRTVÁ

Na úvod prehlídky sa nám „Za oponou“ predstavil divadelný súbor NADRÁTKÁCH Prvního českého gymnázia v Karlových Varech s inscenáciou jednoaktovky Arnošta Dvořáka MRTVÁ (hra s láskou, smrtí a životem). D.S. NADRÁTKÁCH na čele so Stanislavom Hoffmanom sa však nespokojil s jedinou predlohou (uvedenou vnázve), ale rozohral v rámci príbehu Mrtvej i dialóg Redaktora a Spisovateľa z textu I. Ilfa a J. Petrova Robinson CCCP a jednoliatosť Dvořákovho textu narušil i receptami a dobrými radami zo Zlatej hospodyňky O. Stránskej.

Zatiaľčo Dvořákov text je presýtený dekadentnou atmosférou doby svojho vzniku (za-

čiatok dvadsiateho storočia) a duchársky príbeh návratu Mrtvej presne v deň, kedy si jej manžel a milenec pripomínajú päť rokov od okamžiku, čo ich obidvoch táto femme fatal opustila, je tejto nálade maximálne podriadený, a jeho prerušovaním Robinsonom a Zlatou hospodyňkou dochádza nielen k rozkladu príbehu, ale aj k strate tajomnej atmosféry.

Dvořákov hlavné tri postavy sú Muž, Prítel a Mrtvá. V prípade D.S.N. vstupujú v prvom obraze na scénu dve dievčatá (Naďa Vlková a Hanka Sokolová) prezlečené do mužských odevov. Po chvíli „zápasenia“ s mužskými rolami a ich opileckou štylizáciou odchádzajú zo scény. Prichádza Básnik (Dino Suljakovič) a vyplní „technické“ intermezzo hŕstkou veršov. Potom vstupujú opäť predstavitelky hlavných mužských rolí, tentokrát ale vdámskych večerných toaletách, a transformujú si Dvořákov text do sebe vlastnejšieho ženského rodu, čo im ovšem zámerne pri niektorých zastaralých výrazoch robí problémy. Ich ďalšia konverzácia sa nesie v parodickou duchu, čím dochádza k jej jednoznačnému splošteniu a po chvíľke prestáva byť pre diváka pozoruhodnou. U Dvořáka vstupuje medzi dve mužské postavy Mrtvá, u D.S.N. Mrtvý, ten je ale stvárnený Bárou Dvořákovou, a tak interpretačný kľúč zámeny pohlaví stráca na význame. Netvrdím, že o to nutne malo ísť, ale po úvodnej scéne, kde si predstavitelky šíjú texty postáv na svoje telo, sa to dalo očakávať.

V celkovom scénickom tvare sa tak striedajú spontánne komické okamžiky, vyplývajúce z hravého zachádzania s dramatickou predlohou (v podaní troch hlavných predstaviteľiek), so zdĺhavými a monotónnymi vstupmi Básnika a nadbytočným receptárom Panskej (Martina Zedníková).

„Toto predstavení vzniklo coby poslední křeč zbylých členů D.S. Nadrátkách. Nutno podotknout, že to byla křeč způsobená smíchem.“ (úryvok z programu k predstaveniu).

RÁMUS & PODOBIZNA

V „Kinokaviarni“ sme mali možnosť zhliadnuť adaptáciu poviedky N.V. Gogoľa Podobizna v podaní divadelného súboru RÁMUS PNS z Plzne a pod režijným vedením Zdeňky Vašíčkovej.

„Inscenace vychází ze stejnojmenné povídky N.V.G., která vypráví příběh malíře, jenž pod vlivem náhodně získaných peněz zaprodává svůj talent. (...) Naše inscenace je kromě příběhu malíře i příběhem souboru...“ (úryvok z programu Oblastnej prehliadky...). Pokúsím sa v krátkosti prerozprávať príbeh súboru: súbor RÁMUS našťudoval inscenáciu podľa N.V.G. Teraz ju chce pred publikom predviesť, ale sponzor súboru sa akosi nedostavuje a publikum musí počkať. Konečne je sponzor tu a vzhľadom k tomu, že má svoj názor na umenie, káfre do inscenácie, ako len môže. A mimo to sa na scéne produkuje s kufříkom, a jeho predanie dotyčnému súboru podriaďuje splnením jeho požiadaviek. Akoby sponzorovi nestačilo, že na titulnom obraze je jeho - SPONZOROVA PODOBIZNA. Až v závere ako-tak spokojný položí kufřík na scénu, v tomto momente je však súbor už vtakom v zájomnom názorovom rozklade, že kufřík je všetkým úplne ľahostajný.

Ani v tomto prípade sa nedá hovoriť o sústredenej scénickej transformácii predlohy a

príbehu, ktorý je v nej obsiahnutý. Lína príbehu je narušovaná rozsiahlymi piesňovými vstupmi, ktoré často, radené husto za sebou, odvádzajú divákovu pozornosť. Nemožno im však uprieť pôvab a melodičnosť (hudba: Jakub Vašíček).

Ďalším problémovým miestom inscenácie sú samotné scénické prvky. Hra je zo žánrového hľadiska rozdelená do štyroch častí: 1/ hra s rekvizitou (krabičky, vlasy, hudobné nástroje); 2/ hra s bábkou (marionety); 3/ čínohra s muzikálovou koncovkou; a 4/ spontánna happeningová improvizácia, ktorá devaluje všetky predošlé žánre. Bohužiaľ ani vrámci jednej z nich však nedochádza k ovládnutiu tej-ktorej formy, ani kakémusi vnútornému vývoju, a tak, ako sa ten-ktorý scénický žánr rozohrá, tak aj skončí, a to bez toho, že by predoslú hru nejak poznamenal. Všetko tak vyznieva ako suma planých pokusov, ktoré aj tak nikam nevedú, a už vôbec nemajú žiaden význam ani pre postavy hry, ale ani pre divákov.

Je nutné oceniť nastolený problém – tému komercializácie umenia, takisto je však nutné zapracovať nad scénickým tvarom, aby sa apelatívnosť zvolenej témy neutopila vhradení výtvarných prvkov a akoby zámerom nezvládání formy.

TYAN & 1+1+1=3, JE-LI TOTO ČLOVĚK

Sme opäť „Za oponou“ a pred nami je scénická koláž Pavla Brenkusa 1+1+1?3, JE-LI TOTO ČLOVĚK v podaní divadelného súboru TYAN z Plzne.

Básne použité vscénickej koláži: B. Brecht Ukolébavka pro mrtvé dítě, P. Levi Je-li toto člověk, C. Pavese Přijde smrt a bude mít tvé oči.

Postavy: Svědomí, Pomocník Osudu, Matka – Marta Anna Liešna, Dítě – Ráchel Weirová, Vězeň – Alfred Ebensfeld, Voják – Kurt Schmidt.

Pavel Brenkus so svojou skupinou TYAN si ako tému svojej koláže vybrali Druhá svetovú vojnu – „prototyp modernej vojny“. Hneď v úvode vstupuje na scénu Pomocník osudu, svoju civilnú bundu si odkladá na vešiak a berie na seba doktorský plášť. Pristupuje ku stolu, na ktorom ležia fascikly ľudských osudov. V pološere nastupujú do krvavo červeného svetla postavy s puškami na hudbu skupiny Laibach, a tancujú zlovestný tanec smrti. Od sprievodnej postavy Pomocníka sa potom dozvedáme, že nám bolo predvedené „řádění zla v nás“. Pozoruhodný, surový obraz, ktorý diváka znepokojí, je tak v zápätí devalvovaný jasnou, polopatiistickou interpretáciou, a ďalej sa ním už nebolo nutné trápiť.

Nasledujú štyri pohybové etudy vyššie uvedených postáv (historicky doložených) – Matky, Dieťaťa, Vezňa a Vojaka. Pomocník Osudu zakaždým otvorí fascikel dotyčnej postavy, prečíta jej meno, miesto, kde sa predvedená fáza jej života bude odohrávať, potom predstaviteľ dotyčnej postavy vstúpi a túto fázu predovšetkým pohybovými prvkami „precíti“. A práve o to „precitovanie“ jednotlivých postáv autorskej, scénickej koláže ide, pretože, ako bol na záverečnej diskusii povedal jeden z kolegov divadelníkov, „toho precitovania je na javisku toľko, že už potom divák nemá čo precítiť“, respektive dotvoriť, dožiť, domyslieť za tú-ktorú postavu, všetko sa vyriešilo na scéne. Apelatívnosť predstavenia, nasto-

lená zvolenou témou vojny, tým vyznieva do stratená.

Rovnako diskutabilné sú bezdôvodné a neopodstatnené útoky Pomocníka Osudu voči divákom. Úryvok: „Vy jste mi stejně divná sorta lidí. Přijít sem a chtít vidět tohle, to chce mít pořádný žaludek. Já být na vašem místě, tak sedím v kavárně, popíjím, příjemně se bavím. A vy?...“ V tomto okamžiku som mal skutočne chuť sedieť niekde inde. Vôbec postava P.O. sa mnohokrát stávala zrkadlovým obrazom divákov, keď sa napr. v jednom okamžiku pozreli na hodinky, postava P.O. v rámci subjektívneho času scénickej reality, divák vrámci objektívneho času reality mimodivadenej.

Rád by som ocenil magickú prácu stieňohrou v niektorých obrazoch hry (tanec väzňa so siluetou jeho milej) a tak isto fyzické herectvo Jiřího Kohouta.

ŠTAFLE NA KNOFLÍK & SEDMERO KRKAVCŮ

V „Kinokaviarni“ na nás čakal divadelný súbor ŠTAFLE NA KNOFLÍK z Plzne, ktorý nám pod režijným vedením Zdeňky Vašíčkovej predstavil inscenáciu SEDMERO KRKAVCŮ podľa rozprávky Boženy Němcovej.

Dominantnú rolu v tejto inscenácii hrá svojím charakterom a funkciou Chór, ktorý je jediným jednajúcim prvkom, či už vytvára jednotlivé miesta deja, alebo vodí bábky, zastupujúce jednotlivé postavy. Okrem toho vidíme na scéne i živých predstaviteľov troch hlavných rolí, ale títo sú pojednaní staticky.

Príbeh: Bratr si privedie domov Bohdanku, ktorú nájde v lese vyšívať košieľky pre svojich siedmich zhavraných bratov (Našel ji v lese! Sama tam žila! Košile tam šila! Je nemá! Učarovala mu! Čarodějnice! Čarodějnice!). Jeho Sestra sa votrelkyňa samozrejme nezahovára. Bratr odchádza do vojny: „Ty, má nejmilejší, buď tu sbohem! A ty – sestro – dávej na moji ženu pozor!“ Bohdanka porodí dieťa, Sestra jej ho ukradne a vymení za mača. Zhavraným bratom sa podarí dieťa zachrániť. Bohdanka im dá biele košieľky, oni sa premenia na ľudí a vrátia jej dieťa. Bratr sa vracia z vojny, pravda vychádza najavo. Sestra je upálená po tom, čo Bratr nemá čím uhasiť plamene hranice.

Pútavá príbehová línia, doplnená ľudovými piesňami, bola zproblematicovaná a znejasnená náročnými prestavbami vo výslednom scénickom tvare. Ztoho dôvodu nemohla ani vyniknúť symbolická scénická práca s vodou, ohňom a bielym plátnom – dominantným scénickým prvkom. Technologicky a výtvarene neboli doriešené bábky, a jasnosti príbehu neprospeľo ani chaotické svietenie vno- vom (neznámom) prostredí.

ZAMRAČENÉ DĚTI & PRSY TIRESIOVY

Inscenáciu Apollinairových PRSOV TIRESIOVÝCH v podaní plzeňského divadelného súboru ZAMRAČENÉ DĚTI otvorila postava Ředitele společnosti (Jiří Kohout). Podobne ako rozohráva básnické obrazy Apollinaire, podarilo sa i J. Kohoutovi v prólogu rozpohybovať básnikove slová a dať im tak pútavý akrobatický ráz.

Nasledoval parodicky ladený fantaskný príbeh feministky Teresy (v podaní Lucie

Vinšovej), ktorá sa zbavuje svojich prs, necháva si narásť fúzy a bradu, sama sa premenováva na *Tiresia* a potom, čo začuje akýsi hluk, „odchází kdákajíc a manžel (Lukáš Langmajer) napodobí hluk jedoucí lokomotivy“. Manžel berie na seba podobu ženy a je odhodlaný rodiť děti: „Přijďte se tedy pane dnes večer podívat jak příroda/ Potomstvo hojné bez ženy mi dá“. „Ach jak jsou šílené radosti otcovské/ 40.049 dětí za jediný den/ Mé štěstí je úplné/ Tiše tiše“, neskrývá svoje nadšení šťastný otec-Manžel, a na žurnalistovu otázku „Jak je budete vychovávat?“ odpovídá: „Nejprve budu je živiti sám z láhve ssačí/ A potom oni živiti mne budou svojí prací“.

V tomto nespútanom a surrealistickom duchu sa dej odvíja až do konca. ZAMRAČENÉ DĚTI sa držia scénických poznámok Apollinairových tu viac a tu menej invenčne, ilustráciu striedajú momenty, kedy sa hercom darí básnikov text svojsky rozohrať a tak mu vdýchnuť nový život.

ZÁVER & DOSŤ

Keď už si raz vyberieme za hlavnú predlohu našej inscenácie príbeh, je nutné s týmto pracovať konštruktívne, alebo vytvoriť nad ním novú hodnotu. V týchto „inovatívnych“ prípadoch však nie je možné uvádzať ako názvy inscenácií názvy predlôh, pretože tie už s výsledným tvarom majú máločo spoločné.

Je nutné oceniť výber tém v prípade skupín RÁMUS PNS a TYAN z Plzne, ktoré sa pokúsili znepokojiť tým, čo znepokojuje ich samotných.

V prípade súboru NADRÁTKÁCH a ZAMRAČENÝCH DĚTÍ by prospelo ujasnenie žánru a vytýčenie mantinelov pre scénickú hru-paródiu.

ŠTAFLE NA KNOFLÍK by zjednodušením prestavieb mohli dospieť k odbúraní bariéry, ktorú si takto medzi seba a divákov postavili.

Tak, a to by snáď aj stačilo.

Braňo Mazúch

KLICPEROVY DIVADELNÍ DNY SADSKÁ 2001 III. ROČNÍK KRAJOVÉ PŘEHLÍDKY VENKOV- SKÝCH AMATÉRSKÝCH SOUBORŮ

Od pátku 20. dubna do neděle 22. dubna se v Sadské uskutečnila přehlídka venkovských amatérských souborů s možností postupu do Vysokého nad Jizerou. Jelikož se přihlásily jen tři soubory, bylo od začátku jasné, že případný vítěz bude pouze navržen výběrové komisí, která možnost postupu zvaží.

První soutěžní představení zhlédla hrstka diváků v místním „kinodivadle“ v pátek 20. dubna večer. Divadelní soubor z nevelké obce Načeradec se představil hrou osvědčeného vídeňského komediografa 19. století **Johanna Nepomuka Nestroje TALISMAN**. Všichni aktéři hráli s nevídanou chutí, na první pohled bylo zjevné, že hraní je baví a že jsou rádi spolu. Při besedě o zhlédnutém však měla odborná porota k představení určité připomínky, podávané nikoliv jako výtky, ale spíše jako dobré ra-

dy. První a zásadní věcí byla naprostá absence dramaturgie, která měla k prospěchu věci více pracovat s textem a důkladně ho proškrtat. V plném znění ztrácelo představení tempo a bylo až příliš statické. Na závalu bylo také nedostatečné režijní vedení (členové souboru se přiznali, že hru vlastně studovali úplně sami a že režie přistoupila až v samotném závěru, tedy několik zkoušek před premiérou). Na závalu byla občasná ztráta komunikativnosti, kdy herci hráli nikoliv spolu, ale jaksi mimo, přes rameno, čímž dialogy ztrácely na věrohodnosti. Některé postavy byly „naoktrojovány“ do určité šarže, která jim viditelně neseděla. Dílčí připomínky byly i ke kultuře jevištní řeči, kdy špatná dikce, chyby v naslovování a doslovování, tedy typické šumly, vedly k horší srozumitelnosti. Předností byla výtvarná složka představení, nápadité kostýmy a především vlastní scéna. Ne nadarmo byla **Ivana Kubecová** oceněna za nejlepší výtvarný počín. Nad ostatní herce vynikala svým výkonem **Lenka Jedličková**, vyhlášená nejlepší interpretkou ženské role. Soubor z Načeradce zatím nedorostl úrovně velkých přehlídek, ale v regionu Podblanicka vykonává velice záslužnou činnost.

Druhý den přehlídky, sobota 21. dubna, byl věnován zbývajícím dvěma soutěžním představením. Odpoledne se před přece jen naplněnějším hledištěm představil domácí **Divadelní ochotnický spolek Klicpera Sadská**. Uvedl dnes již osvědčený titul, komedii italského dramatika **Aldo de Benedettiho Jelen v laguně**. Představení bylo živé, sympatické, plynulé. Pouze v úvodu mohla dramaturgie s režii text zkrátit, dát expozici větší tempo a vyhnout se tak statickému a nevýraznému začátku. Pak však vše plynulo uvolněně, konverzace protagonistů byla přirozená, vtipné situace byly vypočítané a vyzněly správně a na správném místě. Zvolený temporytmus nepoklesl ani po přestávce, takže představení mělo gradaci a šlo přes peripetii ke zdárnému rozuzlení. Porota ocenila, že režisér Zdeněk Piskáček, hrající zároveň druhou hlavní mužskou roli, nepodleh nešvaru, kdy hrající režisér občas vypadne z role a najednou začne své kolegy sledovat a jakoby je režijně řídit. Herecké výkony byly v celku vyrovnané, drobné připomínky měla odborná porota jen k statickosti některých výstupů. Při celkovém hodnocení bylo představení *Jelen v laguně* vyhodnoceno jako nejlepší a doporučeno výběrové komisi k postupu do Vysokého nad Jizerou. Zdeněk Piskáček byl vyhodnocen jako nejlepší interpret mužské role, zároveň získal i cenu za nejlepší režii.

Ve večerním představení se prezentovala **Občanská vzdělávací jednota Komenský Chocerady** autorským dílkem **Jiřího Cinkeise A je to vyřešený!** V podstatě se jedná o volný sled skečů a scének, sled nevyrovnaný a nevyvážený. Vlastní úvod vyzněl velmi sympaticky a navodil atmosféru plnou očekávání, bohužel nenaplněného. Jednotlivé scénky vyznívaly jako karikování lidských slabostí. Satirické šlehy jsou plně přenosné, takže stačí získat pár informací o místě a lidech tam, kde se právě hraje, v komponovat je do textu, a rázem vše působí autenticky a věrohodně. Jenže opakovaný vtip přestává být vtipem, představení se zpomaluje a zájem diváků klesá. Mezi jednotlivými drobnokresbami, které nedovolily charakterizovat určité typy, byly i scénky zdařilé, vypočítané a hlavně herecky přesvědčivé. Humor však kolísá od zdravé recese na straně jedné až k laciné podbíživosti (i mírně lascivní) na straně druhé.

Pravě tuto kolísavost porota vytýkala souboru především. Odmyslíme-li si již výše uvedené nedostatky, nevyrovnanost hereckého souboru a prohršky proti vlastnímu hereckému řemeslu, bylo autorské pásmo Jiřího Cinkeise hezkým povyražením pro ty, co hráli, i nenáročnou veselou podívanou pro diváky. Právě proto získal soubor z Chocerad cenu Rady města Sadské.

Na závěr snad jen konstatování, že přehlídka byla Kulturním centrem Sadská zorganizována velice pečlivě, že vše bylo díky podpoře Městského úřadu Sadská na vysoké společenské úrovni a že všechno klapalo tak, jak mělo. Jen souborů mohlo být více.

Eduard Havránek

VYŠEBRODSKÉ DIVADELNÍ DNY JARO 2001

Letošní sedmý ročník nesoutěžní krajo-
vé přehlídky jihočeských ochotnických souborů s výběrem na národní přehlídku venkovských divadelních souborů KDP ve Vysokém nad Jizerou se uskutečnil ve Vyšším Brodě ve dnech 11. – 13. května. Přehlídka se zúčastnilo pět souborů, z toho čtyři jihočeské (Katovice, Brloh, Benešova Hora, Zliv) a jeden středočeský (Maršovice). V odborné radě, která vedla rozborové semináře zhlédnutých představení zasedli pánové Jiří Pokorný, František Řihout a Jaromír Hruška. Ještě než přejdeme k vlastnímu povídání o viděném, je třeba dodat, že součástí této přehlídky byl i kurz líčení pro ochotníky. Tento kurz vedla Iveta Kukučková ze Strakonice a jeho účastníci mohli nejenom teoreticky, ale během doprovodných ukázek i prakticky rozšířit své obzory v této divadelní složce. Pohříchu je třeba dodat, že tento kurz se stal doménou žen a jejich zkušeností.

Přehlídkové dění zahajoval v pátek večer divadelní soubor **Zornice Maršovice s komedií Rozladěné dueto, napsané Bohumilem Ježkem dle hry Neilla Simona**. Maršovičtí počestili jména postav a situovali příběh do Prahy 60. – 70. let, čímž se vyhnuli problémům s výslovností cizích jmen a přiblížili tak jejich osudy svému, tedy českému publiku. V inscenaci bylo použito dobové hudby a písniček, které podtrhovaly spíše místopis, než že by motivicky pracovaly s příběhem inscenace či textu. Tato inscenace, která nikterak text nepopírala, respektovala žánr konverzační komedie, velmi zručně kopírovala základní dějová fakta i stěžejní situace textu. Přehledné a nekomplikující aranžmá umožňovalo oběma hlavním protagonistkám vést diváka příběhem tohoto Simonova textu. Bohužel se oběma nepodařilo smazat a někdy i naplnit onu pomyslnou hranici mezi typem a charakterem jejich dramatických postav. Zhlédli jsme však inscenaci, která svou kvalitou ani v nejmenším nevybočovala pod velmi slušný průměr amatérské, i nevenkovské, divadelní produkce.

Sobotní „brzké“ odpoledne patřilo divadelnímu souboru **Amok z Katovic**. Zde jsme byli doslova přepadeni jejich autorským kusem, **autora a režiséra Rostislava Bindera** v jedné osobě. Téma tohoto kusu, nazvaného **Život je blbosti ráj**, a v podstatě i této inscenace, bylo vyřčeno v závěru ústy staré babky, která je glosátorem celé hříčky: „To je ale bordel! Vypadá to

u Vás také tak?!" Děj hry se odehrává v království, ve kterém na svém hradě vládne král Václav se svou chotí Dagmar a snaží se provdat svou jedinou dceru za některého ze tří, vždy nějak mentálně nedostatečných, princů. Jeden se žení pro peníze, které ovšem jsou všechny v rukou lstivého rádce, další je zpožděný a infantilní hlupák a třetí neustále poučující imigrant z anglosaské oblasti, s puncem misionáře vyslaného do zaostalé oblasti světa. Je zde ovšem také romantický a spravedlivý písničkář Jan Kaufland, který nás provází celým dějem, a který je do princezny Benzinky skutečně a zcela zamilován. A to i přesto, že princezna se jeví a chová jako úplně pitomá. Avšak i ona Kauflandovu náklonnost opětuje, a to dokonce několikrát.

Autorova poměrně slušná zručnost při psaní dialogů však narazila na jeho neznalost práce se situacemi jako režiséra. Nezřídka se tak stávalo, že slušně napsaná situace byla zabita absencí jakéhokoliv režijního přístupu. Jako by autor zapomněl na, alespoň náznakové partnerství se sebou samým jako režisérem a hrnul své, někdy až prvoplánové repliky přes rampu a vmetal je nemilosrdně do očí nic nechápajícího a vyděšeného publika. Nejasná režijní koncepce tak vedla k nejasnosti žánrově - stylové. Text napsán jako určitý typ hry se zpěvy tematicky osciloval až k tomu, čemu se kdysi říkalo komunální satyra, a inscenačně se zmítal někde mezi muzikálem bez tanečních čísel, pásmem anekdot a špatnou situační komedií. Nicméně jednalo se zde o velmi smělý pokus autorské tvorby, sdělit svůj pocit z dnešní doby, který by, zdá se, s pevnou koncepcí a jistou dávkou dostatečnosti formy mohl nejen pobavit, ale vést k zamýšlení nad světem, v němž žijí. A to oceňuji.

Členové **Ochotnické jednoty Brloh** se rozhodli inscenovat již legendární a kultovní **Smočkovu hru Podivuhodné odpoledne dr. Zvonka Burkeho**. Myslím, že to bylo dobré rozhodnutí, neboť je to text, na kterém se lze mnohému naučit. V podstatě jde pouze o to, text správně režijně přečíst a pak jej minimálně slušně herecky zpracovat, a úspěch se dostaví sám. Obojí je ovšem velmi těžké. Smočkův text má svou, až matematickou logiku, má svůj svět, a jako každé vynikající dílo, žije svým vlastním životem. A proniknout do tohoto světa není vůbec jednoduché. Zejména, když dojde k porušení oné logiky, byť v dobrém úmyslu nebo z provozně-technických důvodů. Zde se tak stalo, když role Svatavy byla svěřena herci, nikoliv herečce. Uvědomme si, prosím, že ona slavná Hálkova interpretace její matky, v inscenaci Činoherního klubu, měla svou fyziognomickou opodstatněnost, jelikož proměna staré ženy v muže a naopak, má z tohoto hlediska smysl, samozřejmě za dodržení charakteru předepsané postavy. U Svatavy tomu ovšem tak není a ani ne-

nejen dějovou a situační, ale i tematickou rovinu textu. Problémy s technikou gagu a polovičatá práce se situacemi se u takového, promyšleného textu, vrací nemilosrdně jako bumerang. Pocit a přesvědčení inscenátorů, že se jedná o prostoduchý sitcom, bojoval s hloubkou tohoto textu. Proto mohlo, jen velmi těžko, dojít k onomu velkému existenciálnímu vyvrcholení a beznaděnému volání po smyslu života doktora Burkeho.

S menším zpožděním se na závěr sobotního večera představil divadelní soubor Benešova Hora s erotickým výjevem **Federica Garcii Lorcy Lásky dona Perlimplína a vášnivost Belisina**. Jde o velmi složitou a těžko uchopitelnou hru, i z hlediska kontextu Lorcovy tvorby vůbec. Tato pololoutková hra o starci napáleném svou mladou ženou, který svou roli paroháče neunes a spáchá sebevraždu, vyžaduje zcela jasnou koncepci nejen tematickou, ale i formální. Soubor bojoval stímto textem statečně, ale ... Příběh, odehraný na velké renesanční posteli s baldachýny, tíhl spíše k odkazu na italský Dekameron, než na hluboký španělský cit, prožitek a rituál. Formálně navíc komplikovanou jistou klasicistní deklamací, která mohla sice chvíli nahrazovat onu loutkovost, se kterou se ovšem dále tematicky nepracovalo. Hudba lidového flamenca tvořila pouze zvukovou, nikoliv obsahovou složku inscenace. Je škoda, že jsme se nedočkali jasnější, byť jen formálně, zajímavější inscenace textu, který se objevuje tak zřídka, a který znovu a znovu klade inscenátorům otázku: „Co s ním?!"

Závěrečné představení přehlídky **Slavík** v podání divadla **Hudradla Zliv** přilákalo do hlediště rodiče s dětmi. Zlivští ve své nenarcistní inscenaci **na půdorysu Andersenovské pohádky** odehráli příběh dobra a zla. Příběh dobra a zla v nás. Příběh boje moci a bezmoci. Příběh krásy a okras. Režisér a pedagog v jedné osobě, spolu se svými „malými herci", bojoval za spravedlnost, skutečnou krásu a opravdový cit. Nutno říci, že se mu podařilo, především poslední třetinou inscenace, zasáhnout diváka. Obraz umírajícího císaře, nad nímž klečí černá smrt, s napřaženou paží, připravenou setnout císaři hlavu, patřila k nejsilnějšímu obrazu inscenace. Přesto, že kompozice inscenace byla velmi silná ve složce výtvarné, hudební i literární (dialogy), neubráníl jsem se pocitu z pokulhávající složky herecké. Jako by slova vyřčená z úst herců nebyla pravdivá, opravdová, jdoucí za svým cílem. Výjimku tvořil snad představitel císaře, který byl i kompozičně a po právu jistým středobodem celé inscenace. Velmi nepomohlo ono neustálé vypadávání postav ze situací, které v zájmu určité hry herců samotných mezi sebou zdržovalo v ději a bouralo jinak dobře vystavěné situace. Myslím, že kdyby se práce s herci soustředila více na dané situace příběhu a jednotlivých postav, byla by účinnost sdělení tématu divákovi mnohem soustředěnější a tím také silnější.

Po zhlédnutí všech představení a po zvážení všech okolností odborná rada přehlídky nakonec vyřkla následující závěr: Přímá nominace na národní přehlídku venkovských divadelních souborů KDP ve Vysokém nad Jizerou udělena nebyla, doporučení k účasti získalo divadlo Hudradlo Zliv s inscenací Slavík. A protože jsme tím vyčerpali celou náplň jednoho vyšebrodského víkendu, nezbyvá než popřát všem souborům a samozřejmě i celé přehlídce ve Vyšším Brodě do další práce: „Zlomte vaz!"

Jaromír Hruška

PŘEHLÍDKA VESNICKÝCH AMATÉRSKÝCH SOUBORŮ V JOSEFOVĚ DOLU

V pátek 4. května začínala severočeská přehlídka vesnických amatérských souborů v Josefově Dolu, a my jsme do této utěšené obce v Jizerských horách vjížděli právě ve chvíli, kdy končil onen žhoucí začátek jara a blížilo se ochlazení. Ovšem povětrnostní situace nic neubrala na vřelosti přivítání místními nadšenci, kteří už po jedenácté přehlídku pořádají. A snad ani občasný deštík neochladil pocit účastníků přehlídky, přestože porota se do každého souboru zakousla dosti nesmlouvavě při dvou seminářích ke čtveřici odehraných soutěžních představení.

První slovo patřilo hostitelům - **DS J.K. Tyl Josefův Důl** (okr. Jablonec n. N.). **Daňkova Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo** je osvědčený titul čtyř příběhů volně spojených průvodním slovem Chóru, kde však jde o vzájemnou souvislost spíše ve vnějších attributech než v myšlence. Josefodolští v pohostinské režii a za pomoci tří hostujících hereckých kolegů s nadbytečnou pokorou přistoupili k předloze, v níž přespříliš spoléhali na slovní sdělení. Chvályhodnou péčí o kvalitu jevištní řeči provázelo statické aranžmá, což v celku působilo značně nedramaticky a odhalovalo slabiny textu. Třetí Flanderský příběh naznačil možnou cestu inscenování, neboť se blížil anekdotě s výraznou pointou. Herecký potenciál Josefodolského souboru by si zasluhoval dramatictější předlohu, kterou by - byť třeba za pomoci hostujících pánů - určitě dokázal proměnit v plnokrevné divadlo. Jako mimořádné noční představení byl mimo soutěž uveden **Daňkův Kulhavý mezek**. Herecky zdatný soubor **Svatopluk z Benešova** tak mimo jiné doplnil diskusi o trvajícím nedostatku zajímavých dramatických děl ze současnosti.

V sobotu jsme viděli tři soutěžní inscenace. Nováčkem přehlídky byl **Ochotnický divadelní soubor Pikart z Úštěku** (okr. Litoměřice). Spolehl se na osvědčený komediální titul - **Charleyovu tetu J. Brandona-Thomase**. V domácích poměrech tenhle věkově velice různorodý soubor vlastně nemá možnost hrát na regulérním jevišti. Přenesení do divadelních prostor, a nespíš i podcenění přípravy na vystoupení před cizím publikem, však soubor zaskočilo a situační komedie byla odehrána v rozvolněném tempu bez změn v rytmu, mizely pointy, a mnohé scény se utápely v nepřehledném aranžmá, jež podléhalo malérům z příliš častých výpadků textu. Mnohé problémy pramenily z mladické nezkušenosti řady aktérů i režisérky, jimž účast v oblastní přehlídce snad naznačila cestu ke kvalitnější inscenaci.

Rovněž početný i věkově rozrůzněný je **Divadelní spolek Havlíček ze Zákup** (okr. Česká Lípa). Jejich **Tartuffík** byla ohlášena jako autorské dílo režiséra Jiřího Šimka, ale kromě přikomponovaného prologu se jednalo o běžnou inscenační úpravu textu Molièrova Tartuffa s tím, že původní předloha byla převe-

KDY
BYLO
CO
O ČEM
JAK

m ů ž e
b ý t .
O n e n
„arche-
t y p "
přestár-
lé, o-
š k l i v é
dívky a
p a n n y
pak zce-
la pře-
stal fun-
govat a
oslabil

dena z veršů do prózy a doplněna aktualizujícími slovy či slogany. Jména osob, kromě titulní postavy, byla počestněna a podle rozevlátě pokřivené scény jsme předpokládali aktuální výklad klasické komedie. To se však nestalo, od pana Orgonika (tj. Molièrova Orgona v dnešním civilním oblečení) jsme ve víceméně realistické hře marně čekali motivaci jeho zahleděnosti do pokryteckého Tartuffa. Jednotvárné střídání scén začalo gradovat až na samém konci, kdy se zcela proměnil styl, a my jsme přihlíželi crazy komedii o vytunelování majetku podnikatele Orgonika podvodníkem Tartuffem. Škoda, že režisér nebyl důsledný od samého začátku hry, pak by možná bylo zřejmé, proč se hraje Tartuffíkce.

Posledním představením přehlídky byla hra **Aldo Nicolaje Motýl... Motýl...** Tu uvedl **Divadelní spolek Scéna z Libochovic** (okr. Litoměřice). Na rozhraní tragikomedie a psychologického dramatu se pohyboval výklad této komorní hry o stárnoucí ženě, která si nena-dále musí přiznat vinu z minulosti i prolhanost svých současných životních snů. Autor nabízí dostatek možností k vytvoření napětí ve vztazích postav i k prudkým proměnám v motivaci, takže chvílemi se zdá, že jde až o kriminální zápletku. Představitelé trojice protagonistů jsou schopni v jemných nuancích charakterizovat své postavy i dodávat věrohodnost jejich činům. Drobnými změnami autorovy motivace se režisérce podařilo rozšířit konflikt do větší mnohoznačnosti, což dává prostor divácké fantazii. Herci jsou technicky dobře vybaveni, své postavy přesně charakterizují, včetně drobných detailů v gestech, mimice, kostýmu či líčení. Jejich vzájemná souhra nese pečť herecké pravdivosti, i když asi vzhledem k tomu, že běžně hrají v nepoměrně intimnějším prostoru, by bylo třeba dále pracovat na větším dynamickém rozpětí některých vypjatých scén. S tím je také spojen problém scénografie, která vychází z neadekvátního umístění jídelního stolu a pohovky v prostředí, které má charakterizovat honosný byt.

Po závěrečném semináři byla rozdána ocenění. Doma zůstaly tři herecké ceny pro inscenaci *Zdaleka ne tak ošklivá*, jak se původně zdálo. Další tři herecké výkony byly oceněny v inscenaci *Motýl... Motýl...* a navíc byla **Scéna z Libochovic vybrána pro postup do národní přehlídky**.

Když jsme v neděli 6. května po poledni opouštěli Josefův Důl, zatáhla se nad horami opona husté mlhy. Možná, že ne každý účastník odjížděl z přehlídky zcela spokojený, ale přátelská atmosféra ve mně dlouho doznívala, a to byla umocněna ještě pocitem dnes ne tak častým. Josefodolský kulturní stánek patří soukromníkům, kteří jej koupili i s věcným břemenem zachování provozu kina. Biograf zchřadl, ale firma Alfasped pečuje o budovu, která teď dýchá nefalšovaně opojným duchem divadla. Spolumajitel z Holandska nejenže zdarma poskytl prostory, ale svou osobní účastí a zájmem ještě podpořil prestiž přehlídky.

Rudolf Felzmann

JOSEFODOLSKÉ DIVADELNÍ JARO OČIMA SEMINARISTY

Ve dnech 4. - 6. května jsme na jevišti divadla v Josefově Dole zhlédli představení 11. ročníku oblastní přehlídky venkovských souborů Josefodolské divadelní jaro. Početná enkláva seminaristů se sem sjíždí každoročně. Nejen proto, že tu bývá k vidění dobré divadlo, ale atmosféra přehlídky je velmi přátelská, o organizační dokonalosti ani nemluvě. Všechno klapě jako na drátkách, od ubytování na vysoké úrovni, přes skvělou stravu a různé místní pochutiny, až po bezvadné zázemí pro divadelníky a jejich přátele. Místní ochotníci také dokáží během třídní přehlídky vydat čtyři čísla listu *Herka s programy*, přiblížením hrajících souborů a uváděných inscenací, hodnoceními poroty i názory a připomínkami diváků.

Samu přehlídku zahajoval domácí soubor J. K. Tyl Daňkovou hrou *Zdaleka ne tak ošklivá*, jak se původně zdálo v pohostinské režii Jana Hejrala z Vysokého nad Jizerou. V příjemném představení, které nezapře značný respekt k textové předloze, jsme viděli několik dobrých hereckých výkonů (Radim Podrazký, Štefan Pustai, Markéta Fejfarová - ceny) a jednoduše stříženou účelnou scénou. Některé po-

stavy se však nepodařilo rozehrát tak, aby jejich projev byl více divadlem než uměleckým přednesem, kamenem úrazu pak byla věrohodnost figur nájemných žen, snad nejtěžších rolí v divadle vůbec.

Páteční téměř noční představení obstaral mimo soutěž uváděný Daňkův Kulhavý mezek aneb *Výbuch na jičínském zámku* v podání divadelníků z Benešova, vedených Pavlem Zemanem. Zjevně vyspělý, i když místy dosti halasný projev přinesl pěkný zážitek, a to proším vystoupení končilo nedlouho před půlnocí.

Sobotní program zahajovala Thomasova Charleyova teta v nastudování souboru *PikArt Úštěk*. Přehlídková premiéra velmi mladý úštěcký soubor samozřejmě poněkud retardovala v uvolněnosti projevu. A když se (v domácím prostředí fungující) scénou nepodařilo dobře rozmístit po jevišti, ani herecky více využít forbíny, k čemuž se přidala řada textových výpadků, musel být dojem nutně rozpačitý.

Odpoledne jsme zhlédli jediné víceméně autorské představení v programu. Starý známý účastník přehlídky, soubor *Havlíček Zákupy*, přivezl moderní adaptaci Molièrova *Tartuffa* pod názvem *Tartuffíkce* z pera svého režiséra, Jiřího Šimka. Pokus to nebyl marný, škoda jen, že z původního směřování ke crazy komedii, od něhož autor posléze ustoupil, zbyly v inscenaci útržky, jež tak postrádaly smyslu. Při nejlepší vůli také nebylo možno pochopit, jak nevýrazný *Tartuffe* obloudil hlavu soudobé rodiny. Ačkoli hereckých příležitostí je v představení mnoho, žádný z aktérů se své šance nechopil natolik, aby výrazněji vynikl. Skutečně jsem chápal útrapy poroty, která kdyby někoho ze Zákupských ocenila, by pak musela dát cenu i dalším deseti hercům z jiných souborů, čímž by ceny devalvovala. Alespoň za pochvalu však stojí výkony tří mladých představitelů.

Kdo by se domníval, že venkovské přehlídky uvádějí jen podívanou jakési druhé ligy, musel by se za svůj hrubý omyl omluvit nejpozději v sobotu večer. To nám trio ze souboru *Scéna Libochovice* předvedlo inscenaci hry *Aldo Nicolaje Motýl..., motýl...* pod vedením Aleny Burdové, a bylo to opravdu výtečné představení. Všichni tři herci (Eva Andělová, Eva Frková, Lukáš Burda) museli v konkurenci s ostatními dostat cenu, a to mladý pán účinkuje na jevišti vůbec poprvé! *Scéna* sice vykazovala určité nelogické prvky, ale to nezabránilo skutečně mimořádnému zážitku, který si diváci odnesli. Porota ve složení Josef Doležal, Ilja Bureš a Rudolf Felzmann soubor plným právem vyslala na národní přehlídku do Vysokého. I když si na Krakonošův divadelní podzim počkáme ještě pět měsíců, už se tam těším...

Pavel Panenka

*Divadelní scéna Libochovice / Aldo Nicolaj: Motýl...Motýl...
Foto: Archiv souboru.*

DOLANY

Dolany jsou vesnička nedaleko Jaroměře. Letos se v nich už po třetí konala 27.-30. dubna východočeská postupová přehlídka venkovských divadelních souborů. Byl jsem už na prvních dvou přehlídkách jako host. V Dolanech se mně líbilo, protože je tam příjemně a domácky. Milí místní pořadatelé se pečlivě starají o blaho účastníků přehlídky, přátelská klidná atmosféra, jako by se ani nesoutěžilo, i zvláštní prostředí při představení, kde sice nebývá příliš diváků, ale zato to často vypadá, jako by si do divadla někteří jen odskočili alespoň na chvíli, a pak zase odcházejí za jinými zájmy. Jako bychom seděli kolem stolu, kde je pro každého prostřeňo - ať se už zdrží dlouho, nebo jen na krátký čas. Letos jsem byl v dolanské porotě. A přesně v duchu této přehlídky to byla s Františkem Laurinem a Jaromírem Voseckým taková „rekreační“ práce v duchu nad míru přátelském.

Viděli jsme celkem šest představení. A hned úvodem říkám, že nic zázračného, nečekaného a velkolepého se v nich neudálo. Takže mohu vydat tento celkem stručný přehled.

1. **Domácí** soubor se představil dvěma inscenacemi. První pro něj napsal člen královéhradeckých Jesliček **Antonín Fendrych**. **Sestavil obratně z několika soudniček našich různých autorů napínavou situaci**, která se odehrává na policejním komisařství a uvádí nás do velmi záhadného zločinu. A pak náraz nečekaně skončil, můžete jenom hádat co se stalo a proč. Protože jsme se v diskusi dověděli, že autor psal tenhle zvláštní „thriller“ na tělo dolanským hercům, tak to můžeme považovat za jakousi etudu, na níž si vyzkoušeli svůj um a své schopnosti. Druhou inscenací pak byla pohádka - **Veselý hrobař manželů Lamkových**. Vše bylo provedeno důkladně, aby vznikla co nejdokonalejší iluze, navíc v krásných starých malovaných kulisách, kdy třeba statek svou zdobností přímo dýchal atmosférou loveckého zámečku z Lucerny. Záměr i výsledek odpovídal nejrozsáhlejší úrovni inscenování pohádek v našem amatérském divadle, které usilují o tuto věrohodnou nápodobu reality.

2. Dvakrát se na repertoáru objevil Oldřich Daněk. A opět se potvrdilo, že „modelovost“ jeho her, která spíše než na pravděpodobnost událostí a reálnost dramatických postav klade důraz na otevírání problémů a kladení otázek, činí našim amatérským souborům potíže. **DS Krakonoš z Vysokého nad Jizerou** si vybral titul u amatérů velmi oblíbený a rozšířený: **Zdaleka ne tak ošklivá, jak se zdálo**. A jako všichni, narazil na jeho problémy. Je to však soubor zkušený, který se z nich nějak dostal, i když zapadal do nástrah „dějepisného popisu“ více než bylo zdrávo. A má především významný Chór Josefa Hejrala. Je to postava z masa a krve - ale zároveň je to Čas sám. Vstupuje do děje jako nenápadný průvodce hlavních postav, tu něco řekne, tu někoho uvede na scénu, ale zároveň vždycky osloví diváka a uvede ho do situace a jejího intelektuálního jádra. A tak

vlastně především on vynáší z dějin i textu o-nen problém rozhodování ve vypjaté a mezní situaci dějinné a osobní, jenž je osou textu. A činí to výbornou mluvou, s noblesou a zároveň důvěrnou blízkostí; jako byste potkali někoho známého a popovídali si s ním. Tenhle výkon posouvá celek určitě o jedno patro výš, a tak jsme inscenaci doporučili na domácí Krakonošův podzim. **DS Tyl z Králík** přijel se **Dvěma na koni, jedním na oslu**. Zdá se, že soubor sáhl po textu, jehož náročnost překonala všechno, co až doposud hrál. Za to mu budiž vzdáno uznání. Ale zároveň se objevily v jeho inscenaci slabiny, které prozrazovaly, jak vysoko byla tímto textem laťka nastavena. A jak se ji nepodařilo zdolat. A tak jsme si se souborem spíše popovídali o jeho cestách a úsilí, než a bychom do detailu hodnotili.

3. **DS Zdobničan z Vamberka** se nějak dostal k textu, o jehož původu a jehož autorovi téměř nic nevěděl a byl tak na tom stejně jako my porotci - **Štefan Kršňák: S pistolí na manžela**. Je to pokus o frašku - nebo crazy komedii (?) - o problémech manželského života. Některé situace nepostrádají vtip, pointu. Ale posléze si autor se zápletkou nevěděl rady, ztratil se v ní, a s ním i inscenace, jejíž předností byly momenty, kdy herci s gusem rozehráli více podařené situace.

4. To nejlepší na konec. **Z Makova přijel Divadelní klub s Kopeckého a Ballingovou Betlémskou hvězdou**. Bylo to představení vzácně čisté, sice skromné, ale zaujetím všech účinkujících až jímavé. Bylo horké odpoledne na začátku letošního května, a my jsme pozorně a zaujatě sledovali „hru vánoční“. Ono je to totiž nejenom představení, jež skrze svou vroucnost komunikuje s divákem. Je to také poučená inscenace, která využívá prostoty a znakovosti lidového divadla k tomu, aby velmi jednoduše a prostě, ale organizovaně a uspořádaně vyprávěla příběh a poskytla divákům dokonce i vizuální zážitek z barevně důmyslného a promyšleného kostýmování. Jako by se tu propojilo dávné venkovské divadlo s venkovským divadlem dnešním, jako by ta předloha dospěla tam, kde je nejvíce doma. Bylo to pro nás venkovské divadlo těchto dnů. A tak jsme je nominovali na národní přehlídku venkovských souborů.

Jan Císar

HANÁCKÝ DIVADELNÍ MÁJ NĚMČICE NAD HANOU 2001 ANEB HLEDÁNÍ KRÁLE JEČMÍNKA

lektorský sbor: Marie Kotisová, Karel Semerád, Vladimír Zajíc

za město Němčice & MěKS & DS NA
štaci: Ivanka Dvořáková

ředitelka festivalu: Naďa Tesaříková

porota mladých dam pod vedením Jolany
Šťastníkové: Jana Baluchová, Lenka Burdová,

Lucie Kučerová, Denisa Šareková, Eva Spodná

Festivalová znělka Němčického máje vášnivě burácí, jako by ji složil sám Mistr Wagner. Tóny se dmou, melodie vlní, a ze dna řeky Hané stoupají vzhůru rusalky, v dlaních korunu divadelních králů i korunu krále Ječmínka. Divadelníci v sále a na jevišti dojatě posmrkávají, a tříhlavý Fáfní lektorů sklání v údivu hlavy, neboť konečně nastal máj. Divadelní přehlídka kypí tituly jak se na úrodnou Hanou sluší a patří, a to zcela v duchu sentence klasika, jenž dí: Není půdy v Království českém, moravské a slezském úrodnější, než tam, kde leží Haná. Stačí v březnu do hlíny vsadit přehazovačku, a v červenci sklidiš favorita s bílými galuskami.

Takže se vyhoupněme do sedla, protočme pedály, a jedme trasu, na jejímž konci se třepotají cíle Popelky Rakovník & Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém nad Jizerou. Však mějme na paměti další společenské souvislosti. V neděli 29. dubna proběhla v nejtužší věznici Čech Mírově soutěž ZUČ, a o účast na některé národní přehlídce by se dle práva měla ucházet vítězná aktovka od Henry Camiho Opilcovo dítě, zahraná Prisoner's theater Harlekýn. A 1. máje v Praze na Letné recitovala Jiřina Švorcová.

DS Domu kultury v Kroměříži - V. Korostilev: O NEMOCNÝCH OPIČKÁCH. Na motivy pohádky čáry máry fuk. Ne snad nový, ale o novou krev mladých divadelníků, kteří poprvé stanuli na jevišti, obrozený soubor, si zvolil nelehký, spíše poněkud zavádějící text, o doktorce, která léčí zvířátka. Jenže, nejde o variantu Doktora Bolíto, ale o kombinaci ruského nonsensu gajdarovské typu s makarenkovským systémem nápravy. Režisérka nejspíše toto úskalí předlohy podcenila a více vsadila na příběh. Ten je však řídký, neboť základní motivace o cestě doktorky za nemocnými opičkami do Afriky není o souboji dobra se zlem, ale o tom, že zlo je možné napravit. Že záleží na lidském postoji těch, kdož jsou uzurpováni, aby nastavili druhou tvář, ukázali zlu jiný rozměr bytí, čímž zvítězí - což je vzhledem ke gulagům skutečně ruský nonsens. Já vím, že to žádný velký vtip není, ale je nejspíš v tomto článku poslední. Druhým motivem jsou právě nonsensy v konkretizované podobě, což je pes Haf, jako zdravotník a jeho pojmenovávání situace verbálně i nonverbálně, zločinec Bojseboj, ale i ostatní postavy. Přes hravost a hravou nelogičnost bychom tedy měli divadelně dospět k neúprosné logice postoje bytí, že zločince lze napravit dobrem, odpuštěním, pochopením, a oni se pak mohou stát členy společnosti bez toho, že by cítili újmu. Téma dost vznešené a obdivuhodné, bez ohledu na skutečnost historie lidstva. Přesto téma zajímavé, a pro jistou věkovou kategorii v tomto světě zrychleného a předčasného násilí nezanedbatelné. Leč, jak na počátku řečeno, možná si kroměřížští tak zcela nevěřili a více vsa-

dili na řídký příběh, kde jsou situace oslabené. Nejspíše by bylo možné je posílit a vyřešit přes výtvarnou složku (jistě náznaky zde byly), ale absenci vztahů vnitřních tím nahradit nelze. Důraz na příběh pak logicky vyvolával otázky, zda zvířata a lidé jsou dva světy, nebo jeden, neboť bylo zřejmé, že tato otázka se neřešila, nebo spíše řešila zvnějšku podle potřeby. V důsledku lze říci, že přes neujasněnost a neodkrytí některých úskalí předlohy, a tím nenaplnění divadelnosti, jde o sympatický pokus mladých divadelníků v čele s generačně mladou režisérkou s citlivou rukou. Věříme, že příště budou o krok dál.

Divadelní studio Šumperk: O STATEČNÉM KREJČÍKOVÍ aneb SEDM JEDNOU RANOU. Platí stejné konstatování jako u Kroměříže: Ne nový, ale o mladé divadelníky obrozený soubor, který sáhl po pohádce. Tedy, po pohádce ani tak ne, ani po textu s pohádkovými motivacemi, ale po textu s pohádkovými postavami, kde síla a naléhavost a poslání pohádky je nahrazováno - ovšem marně - „kuchyňskou psychologií“. Přesto by bylo možné i takto sestavený příběh o souboji dobra se zlem zahrát v okamžiku, kdyby šlo o hravost sui generis. V předloze ani na jevišti se nedozvíme nic o tom, proč jsou zde obři a co vůbec chtějí a čeho jsou nositeli. Nedozvíme se nic zásadního o tom, jak a přes co je krejčík chytrý, takže může brutální sílu nahradit nejsilnější lidskou zbraní, což je myšlení. Nedozvíme se proč jsou princezny, jaké jsou, a proč je komorná hrdinkou. Nedozvíme se mnohé, neboť příběh je napsán příliš vágně, avšak ve smyslu divadelní jevištní konkretizace by pohrávání si s pohádkovou podstatou postav, tedy s tím co by mohly dokázat, kdyby... tak při takovémto pohrávání si by mohla řada otázek odpadnout, neboť bychom nejspíše byli uchvázeni magií jeviště, tedy tím, co je divadlu vlastní, a je jiným druhem umění nezastupitelné. Totéž se týká výtvarného řešení postav (například obři by zřejmě neměli jen velké hlavy s velkýma ušima), které by mělo vycházet z jejich podstaty, z úkolu, který v příběhu mají. Mnohé otázky by tedy nejen odpadly, ale ani by se neobjevily, kdyby hravost byla totální. To znamená hravost nejen prostředkem, ale v případě nepříliš povedeného textu i smyslem, proč se příběh krejčíka na jevišti vypráví.

Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdné - Voskovec & Werich & Ježek: NEBE NA ZEMI. Uvádět hry pánů V & W je vždy ošidné. Ošidné vzhledem k právě panující společenské situaci s níž se konfrontují, ošidné ve smyslu divadelnosti, neboť do značné míry jde o výsostné autorské hry. Autorské v zaujímání postojů divadelních a občanských ve dvojici klaunů napsaných pro V & W. Řeč není ani o improvizaci předscén, jako o skutečných postojích ke světu, kdysi jimi samými vyjádřenými, že jde o to, aby si dva klauni pohazovali imaginárním míčkem intelektuálních představ. A tady jsme u toho, neboť šlo a stále jde o to, aby klauni své intelektuální

představy dokázali převést do konkrétní podoby. Tento postoj, komentář, pozice klaunů, kteří jsou uvnitř hry za nás, za diváky - ať už se příběh odehrává v jakémkoli století a jakékoli společnosti - je jedna rovina hry. Rovina hravá, nespoutaně divadelní a myšlenkově svobodná. Druhá rovina, která je pro ni gruntem i pendantem, je pak příběh sám o sobě. Důležité je, že gruntem bez ohledu na žánr, který mívá nejbližší k revue, a bez ohledu na to, že obě roviny se vyznačují pohledem plebejců na velké dějiny, že přináležejí do sféry smíchové kultury, která takzvaně velké hvězdné okamžiky nebo postavy dějin zastihuje v okamžiku, kdy mají stažené kalhoty. Proto je předpokladem, aby příběh byl sdělen v celém oblouku, neboť jedině tak se může stát odrazovým můstkem pro dva klauny. Pokud se příběh drobí na jednotlivosti, nebo se snaží být humornější než jeho klaunský pendant, rozpadá se sdělení i sám smysl hry. Divadelníci z Hvozdné umí zpívat a umí se pohybovat - i když ne vždy bylo jasné, co chce choreografie říci. Umí zacházet s vyjadřovacími prostředky, dokáží udržet stylizaci postav, a pro dobro věci se nepokoušeli o předscény. Přesto je výsledek inscenace rozpačitý. Jistě, je zde smíchový ohlas z jeviště, ale na jednotlivosti, na momenty stojící samy o sobě, bez kontextu, jako skeče v kabaretu. Zdá se být zřejmé, že výklad spoléhal na vnější humor textu, tedy to, čím text při čtení oslovuje. Dále se asi nešlo, což je škoda, takže příběh byl ošizen. To se promítlo do vztahů postav mezi sebou i do vztahu k tématu a příběhu. Lze říci, že divadelníci z Hvozdné by dokázali více, a měli by stejný ba větší divácký ohlas, protože by z jeviště do hlediště vysílali více signálů. S tím souvisí rozdílné herecké prostředky, rozdílný divadelní přístup k řešení situací. Co dodat. Jako solitéry by bylo možné upřímně pochválit jednotlivé herecké ztvárnění postav, ale vzhledem k nedostatečnosti koncepce, by to nebylo fér. Přesto si dovoluji zmínit se o Pavlu Gabrhelíkovi, který se jako Scipio (kdysi Voskovec) nejvíce přiblížil smyslu klaunské dvojice v zaujímání postojů k jednotlivým situacím i k celku k hry. Jde o to, jak, jakými prostředky nadsázky klauna řešil zadané úkoly, jak se rozhodoval, co je prioritní. A dále, jak nám sděloval onen boj, co prioritní má být z logiky situace, a co je prioritní z logiky člověka, který k dění zaujímá vztah a ještě má své osobní zájmy. Šlo by ještě dále a dále pokračovat, ale snad se shodneme na tom, že přes všechny otázky, které inscenace Nebe na zemi nastolila, je víc než dobré, že se s pány V & W ve Hvozdné utkali.

DS HUGO při ZUŠ V. A. Prostějov - Michal Čunderle: O CIZÍM KOŘENOVÍ. Mladí divadelníci sáhli po textu svého dvorního autora Čunderleho. Ten je sice rajcovní ve smyslu nápadu použít metaforičnost češtiny, rajcovní v rovině jazyka literatury. Tím je však zrádný ve smyslu jazyka divadelního, neboť převod z jazyka literatury do jazyka di-

vadla je v tomto případě více než nelehký. Obraznost textu vychází z roviny jazykové abstrakce, pracuje s představivostí, kterou jeden každý z nás konkretizujeme ve své mysli při četbě. Obraznost divadelní naopak pracuje s konkrétností samotnou, hmotnou, viditelnou, která teprve vnímáním a hodnocením vnímaného vstupuje do oblasti abstrakce a krajiny metaforičnosti. Je otázka, zda a jak je tento text vůbec jevištně sdělitelný. Možná, že nejspíše principy Nediadla Ivana Vyskočila. Pak by ale stálo za to ještě dál s češtinou zacházet významově nejen ve smyslu hry, hravosti, ale i ve smyslu, jak který pojem může přispět k vystavění příběhu a ke vztahům mezi postavami - pojmy. ZUŠka se pokusila tento text vyložit a následně realizovat „činoherními vyjadřovacími prostředky“, kterými se pokusila propojit hravost, která je jim vlastní. Výsledek však nevyšel dle očekávání, neboť na jevišti se stojí a mluví a mluví a mluví, přičemž samotná obraznost a vtip češtiny často uniká, neboť časoprostor divadla je opakem časoprostoru čtenáře. Kromě toho příběh školního výletu vyjmenovaných slov na výletě, kdy Cizí kořen (t.j. z cizího jazyka) uloupí předponu Vy a ostatní ji mají vysvobodit, postrádá situace a napětí. Vztah slov k dění prostě není dán. Není dáno Kdo, Co, Jak. K tomu ještě přistupuje výtvarné řešení typu, že vyjmenovaná slova mají kostým ověšen vnějšími znaky (např. lyže, letadlo, uši, bílá hůl a černé brýle). Avšak někdy jsou dětmi na výletě, někdy vyjmenovanými slovy, někdy jsou pak tím, čím jsou výtvarně označeni: Sysel, Vydra, etc. Ne, že takto by vágní příběh nešlo odvyprávět. Naopak, možná, že v těchto třech významových rovinách by mohla být zakleta jevištní artikulace a posléze smysl textu. Jenže by se muselo s těmi rovinami od počátku přesně a významově zacházet dramaturgicky a následně režijně. Prostě by musel být nastolen řád výkladu a komunikačního klíče, k čemuž nedošlo.

DS J.K. Tyla - Esther Vilarová: ÚKLADY LÁSKY. Výtečný a především divadelně výsostný text argentinské autory o střetu dvou žen, které měly společného muže. Vícevrstevnaté drama rozměrů až antické tragédie s bohatým vnitřním světem protagonistek. Drama komunikuje všemi prvky divadelnosti, včetně konvence. Kromě promyšleného jednání slovem, s plastickým podkresem, nastoluje archetypy, vědomě využívá klišé, ovšem významově proměněné - jedna z žen je profesí herečka, milenka je snědá černovláska, manželka bělostná plavovláska, dále sociální postavení, etc. Taktéž neváhá vsunout do příběhu prvky až detektivní, opět vícevýznamově použité. Razantně nabídne téma obou žen, tedy to, co chtějí, a toto téma se až do konce příběhu pozvolna odhaluje se všemi nečekanými a překvapivými zvraty. Druhý plán je neméně vzrušující. Sledujeme strhující zápas o bytí, o podstatu vnější a vnitřní existence, přičemž tento prvotní a životně důležitý záměr je neustále rozrušován tím, co lze

nejspíše označit jako ženskou hrdost a ješitnost. Náhle není důležité vyhrát v plánu prvním, ale zvítězit v plánu druhém, jako žena nad ženou. Divadelníci z Brodku tedy zvolili text, který je v okamžicích nejistoty, nebo ještě ne dostatečné herecké zkušenosti, podržel, a my v hledišti zažili skutečné divadlo. I když v následné rozpravě vyplynulo, že o hodnotách a možnostech textu vědí mnohé, spíše zatím realizují plán první. Problém je i v nedostatečné anotaci prostoru, kde se souboj odehrává - mělo by být okamžitě zřejmé, že jde o místo uzavřené, od světa odtržené, takže velmi brzo by v divácích mělo vzniknout očekávání, kdo z tohoto ringu odejde živý. Může vyhrát jen jedna, a my bychom měli prožívat přelévání sympatií a náhlé peripetie v rozložení sil. I když jsou zde archetypy jako milanka - láska, manželka - majetek, a tedy zdánlivé označení klad a zápor, hra vypráví bohatěji. Tyto momenty, byť v první polovině inscenace problesknou, by se měly projevit též po přestávce. Možná smířlivost nebo nevěra v hnací motor vnitřního plamene vášně k životu, lásce, penězům a moci všeho druhu (režie či hereček), zatím vyhraněným okamžikům ulamuje hroty. K tomu náleží i posunutí vyznění závěru. Posunutí nejen proti duchu autorky, ale i duchu toho, co jsme jako diváci zažili. Brodek tedy nastartoval, kostkovaný prapor odnával první kolo, a lze si přát, aby dobře nadupaný textový karburátor v dalších kolech skutečně využil.

DS ROTUNDA Znojmo - Josef Lada & Alex Koenigsmark: BYL JEDNOU JEDEN DRAK. Je až s podivem, že se tahle velmi nepovedená pohádka naruby ještě hraje. Pravda, znojemští provedli zásadní škrtky, zbavili se retardujících prvků jako jsou loupežníci, a v důsledku škrtli i písničky. K tomu nutno připočíst, že se jedná o herecky zdatný soubor, takže výsledný pocit při sledování pohádky byl: Proč si probíhá tihle lidé nevzáli jiný text, který by mohli bohatě rozehrát,

když na to mají? Pohádka svižně odsýpala, postavy měly - pokud jim to autor aspoň trochu dovolil - vlastní piditéma, které pak herci dokázali jevištně sdělit. Důkazem toho budiž Honza, skvěle si hováčí intelektuál, který ví, jak se točí svět, a že tedy ta pec, že ano... Také princezna si nesla své téma, ale i další a další - když pomineme čerta, který neměl dobrý den. Co hovoří proti, přes snahu překonat úskalí textu, je kromě dramaturgického výběru stereotyp, nedotažení gagů a špílů, které zůstávaly v rovině informace, nedotaženosti scénografické, jistá secvičenost, takže k vyburcování fantazie diváků nedošlo. Škoda, ale znojemští určitě nejsou divadelně pominutelní, takže do příště by bylo vhodné více uvažovat nad tím, jaký text si zvolit.

DS MSKS Velké Opatovice - Joe Orton: KLÍČOVOU DÍRKOU. Nelehké a silné crazy frašky se opatovičtí zmocnili s jistým přehledem a se znatelnými hereckými dovednostmi. V důsledku by šlo říci, že až na občasné nepřesné natajmování, občasné přitlačení na pilu a občasné vyrábění humoru - to jest tehdy, když se nehrála situace, stav postavy v situaci, ale hrálo se estrádně na diváky, třeba jak se jako hraje muž v ženských šatech a podobně, není co podotknout. Ano, věděli co hrají a proč, a tak se zdá, že zbývá jen dodat, že poslední pětinu hry musí Dr. Prentice proměnit své jednání, neboť se mění jeho situace uvnitř roztočeného kolotoče příběhu, a že pokud tak neučiní, zvolna se jako postava vytrácí. Lze napsat, že závěr prvního jednání vychází, ale že konci hry schází aktšlus, neboť posledních pět minut mizí fraška a nastupuje pouhá konverzačka, která postrádá naléhavost tlaku času. Lze napsat mnohé, ale snad nejvýstižnější bude říci, že přes všechny výtky jsme byli svědky divadelnosti, a jisté posmutnění pramenilo jen a jen z toho, že soubor jako by zcela nevyužil své možnosti a schopnosti. Ale kdo ví, třeba příště nás zvednou ze sedadel celou hrou, a ne jen výstupy.

Časy jsou zvláštní, neboť v českých luhy a háji divadelními se šíří ne upravování, ale napravování textů autorů a jejich myšlenek k obrazu těch, kdož nejspíše některé části jejich díla vyložit neumí, nebo je do důsledků nepochopí. Zajímavé je, že rány egyptské povětšinou dopadají na autory ne pokleslé či průměrné, ale na autory na výši. Divný to hodokvas, a proto dovoluť ocitovat k tomuto úkazu hlas člověka zajiště povolaného.

„Hry tady jsou a hrají se. Měly by se hrát co nejlépe ... tím myslím bez mrzačení ducha hry. Neboť jestliže máme všichni právo hrát vše, co ke hraní bylo psáno, máme na druhé straně povinnost nepoškodit autorův úmysl, správně vyřídit jeho vzkaz. Škrtnat, co je dnes nesrozumitelné, co je dnes pro nás pomalé, zjednodušit, co autorova doba musila mít zašmodrchané, to se nejen smí, to se dokonce musí. Leč duch hry musí zůstat nedotčen.“

Nechceme-li být poslíčkem autora, nebo když s jeho vzkazem nesouhlasíme, není třeba hru hrát. Pak stačí koupit si papír a tužku, nadepsat na první stránku Jednání první, scéna první, opona se otevře, na scénu vejde kdo? a říká co? a pokračovat až do konce. Čili napsat si hru vlastní.

To dá ovšem více práce než hru upravit, zkroutit autorovi ruku až za záda a přinutit ho tak, aby hlasem nesvým a plným bolesti proklamoval něco, čemu nikdy nevěřil!“

Jan Werich

Divný to čas, kdy je v amatérském hnutí obcházen a náhodně či záměrně porušován autorský zákon! Tady už přestává veškerá zábava, česky pak sranda. Povinností každého, kdo se věnuje divadlu, je prostudovat autorský zákon, neboť mnohým spolkům by se mohlo stát, že budou překvapeni výší pokuty, která na nich bude soudně a zcela oprávněně vymáhána. Prostudovat autorský zákon by měli i ti, kterých se zdánlivě „netýká“, neboť se výhradně zabývají autorskou tvorbou. Zdá se evidentní, že tito divadelníci by si navíc měli ujasnit rozdíly v obsahu pojmů: **dramatizace, úprava, na motivy, inspirováno a pouhoupouhé škrtky v textu!**, a jejich postavení uvnitř autorského zákona. Upozorňuji, že v žádném případě nejde o možné naplnění přísloví, že: *Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne!*, ale o základní etický vztah k tvorbě a práci druhých, pokud si ji nějakým způsobem přisvojí, upravují, nebo dokonce bez svolení používají a ničí!

DS ZUŠ V. A. Prostějov - Jan Werich: TŘI SESTRY A PRSTEN. Nutno říci, že prostějovský soubor zvolna zraje a dozrává, neboť Haná jest úrodná. Ovšem zrání s sebou přináší i odpovědnost. Herecké dovednosti štavnatí, takže si lze stále více a lépe hrát a pohrát a provokovat sebe i okolí, ale v okamžiku, kdy se staví inscenace, kdy se jde s představením před publikum, měla by nad obzor vyplout odpovědnost. K sobě, ke své tvorbě, k publiku. Nápad jevištně zprostředkovat Werichovu pohádku principem jarmarečního divadla je výborný. Vzhledem k použitým vy-

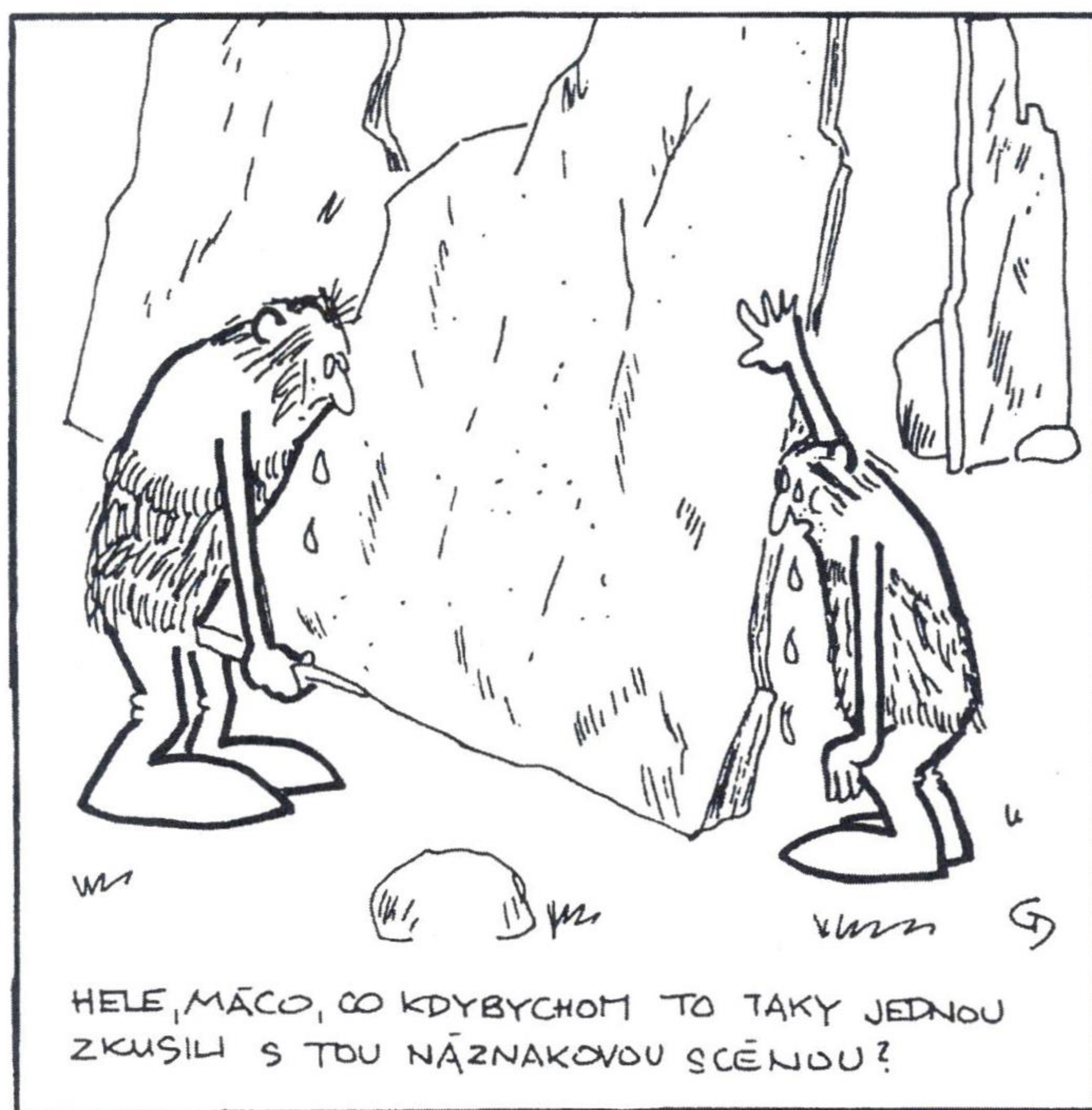
jadřovacím prostředkům loutkového divadla, tedy divadla typu až rakvičárny, dokonce skvělý. Jenže?! Ano, je zde jenže, neboť loutky - maňásky - měl soubor v ruce poprvé, a tak inscenace nese všechny rysy neznalosti, neboť bylo použito vše a cokoli, bez ohledu na to, o čem příběh vypráví, o čem jsou jednotlivé situace. Prostě, jevištní skutečnost vyhlížela jako když si pejsek s kočičkou upekli dort. Tento mišmaš je však nutno nahlížet silnými okamžiky divadelnosti, ať už záměrnými, či nezáměrnými, to není důležité, neboť divadelnost zde je. Tím se vracím k odpovědnosti souboru ke své tvorbě. Na počátku by mělo být směřování od co chci říci, přes co to chci říci, z čehož vyplývá jak to říci, jakými prostředky. Nápady všeho druhu jsou vítány, ale platí, že se nebere nápad první, ale až ten první dobrý!

DS PRKNO Veverská Bítýška: ČESKÁ HRA, což je jen přejmenovaná Blbá hra Ivana Vyskočila. Už samo přejmenování a omylné uvádění, že se jedná o novou hru na motivy původní hry I. V. je zavádějící, neboť až na pár škrtů jde o hru původní. Přidán je pouze ne příliš povedený rámec satirický, který má karikovat oslavy na české vsi při vstupu do EU. Že se textově a žánrově sráží dvě poetiky by vadilo nejméně, kdyby byl rámec funkční ve smyslu výstavby sebe sama a tématu následující hry. Jenže tak tomu není, a podobně se to má pak s výkladem inscenace jako celku. Nutno podotknout, že se soubor do krajské soutěže přihlásil s ještě ne úplně hotovým představením (sic!) - premiéra bude později - takže na inscenaci se stále pracuje. Herecký ansámbl je evidentně herecky vybaven a disponován, což bylo znatelné v jistých výstupech, ale z jeviště vysílal poněkud jinou hru než měl, což jde nejspíše na vrub režisérovi. Až na Ondřeje Veličku v roli Oskara, který ctil žánr, to jest realisticky přesně hrál situace v jejich podstatě, i průběžně ve vztahu k celku, ostatní aktéři absurditu hry eliminovali. Dělo se to - jak bývá zvykem - že absurditu textu i situací na jevišti jako by absurdně podtrhávali, abychom určitě pochopili, že jde o cosi směšného. Vyráběli tedy usilovně legraci a humor. Význam a smysl, a tedy i téma Blbé hry, se nekonal, ani v rovině verbální, a pouze díky hereckým dovednostem nabíhaly smíchové reakce na některé špílce či okamžiky (ne situace), které však byly mimo kontext. Inu, jde o inscenaci na pochodu, takže nemá valného smyslu dále konkrétně vyjmenovávat, kde se PRKNO nepotkalo s žánrem textu, ani s poezií a poetikou autora. Lze se pouze těšit, co uvidíme příště, neboť energie a potenciál souboru je zřejmý.

Divadelní společnost MÁJ Vřesovice - Jan Káš: MILUŠKA - DÍTĚ LESNÍ VÍLY. Ještě stále se naštěstí v divadle objevují specifické útvary nikam esteticky nezařaditelné, neporovnatelné, komunikující ojedinělou svébytnou poetikou. Někdy ji nazýváme kouzlem nechtěného, ale spíše jde o upřímnost srdce a duše, tedy o poetiku inzitního umění. Ano, u-

mění! Představení vřesovických je do jisté míry cestou proti proudu času, neboť dříve narozené přesunulo do roků předškolních, kdy jsme dychtivě naslouchali, sedě u nohou babičky, bájným příběhům. Nebo také můžeme říci, a nebudeme daleko od pravdy, že při Milušce jsme byli svědky bohoslužby na počest všech podob lásky. Nelze říci, že hráli. Oni na jevišti byli takoví, jací nejspíše skutečně jsou. Dospěli i ti nejmenší. Vzhledem k tomu, že Vřesovice má 400 obyvatel, a zde jich hrálo 25 plus hojná technika, jde výrazně o společné a společenské vespolné konání. Vyprávět příběh nemá smyslu, a popsat jak esteticky působil, je ve své podstatě nemožné. Proč? Protože na každého působí jinak východ slunce na ledovci v Himálajích či poslední cowboy odjíždějící do velkého kotouče zapadajícího slunce. Jo, a řeknu vám, strašně jsem záviděl broučkům. Se svítícími bříšky byli za zvuků libé hudby spouštění z provaziště. Viseli nad scénou, a můj žabák skákající poprvé v šesti letech na jevišti ze studně, se ve mně závistí celý zkroutil. Lze si přát jen jedno, aby se vřesovičtí nechtěli divadelně poučit, aby zůstali neposkvrnění, neboť pak budou silní a krásní.

Vizovické ochotnické divadlo VIDLO, o. s. - Jiří Brdečka: LIMONÁDOVÝ JOE. Opět jsme byli svědky zvláštního úkazu. Soubor je herecky disponován, hudebně disponován, výtvarně disponován, ale výsledek se nedostavuje. Jak se ukazuje, závada povětšinou bývá v nepřesném přečtení žánru. Od pana Brdečky je původně podtitul tragická estráda s důrazem na tragická, neboť na konci jsou všichni mrtví, a vzkříšení proběhne až silou Kolalokovy limonády. Nuže, kromě označení estráda odkazuje text a jeho struktura k žánru revue, tingl-tanglu, kabaretu, což znamená hrát situace svižně, vyhraněně, ostře. Dále umět pracovat se stříhem - zde navíc vědomí a možnost hudebních čísel a hudebních stříhů. Prostě výtečná zábava na pozadí triviální story, jak všichni ke štěstí přišli v časech, kdy smrt byla levnější než chléb. Jestliže prvních pět minut k této divadelnosti odkazovalo čistě a silně tak, že jsme měli emotivní zážitek silnější než pohled do hlavně šestiraňáku, všechny další minuty až do samé děkovačky, která byla skvěle revuální, byly vyprávěny z jiného soudku, než z nefalšované slivovice. Ať už byly důvody jakékoli, byl položen důraz na realitu a realismus příběhu a občas i

HELE, MÁCO, CO KDYBYCHOM TO TAKY JEDNOU ZKUSILI S TOU NÁZNAKOVOU SCÉNOU?

Autorem karikatur na str. 28 - 30 je Dušan Grombiřík. psychologickou pravděpodobnost - což samozřejmě text vůbec neumožňuje. Dokonce lze s drobnou nadsázkou říci, že se nehrálo o tom, že všichni chtějí žít a užívat života po svém, ale hrálo se tak, že všichni tiše předpokládali, že na konci je zastřelí. Naštěstí se soubor ani jednou nedopustil vyrábění humoru. Na druhou stranu nevyšly gagy, které byly do inscenace zřetelně instalovány. Shrnutí a podtrženo, představení v Němčicích nesdělovalo proces, ale výsledek procesu jako informaci. Ovšem, co by nesprávně hlt Kolalokovy limči (pozor, nezaměňovat s nebezpečnou a odporovou kyselinou známou jako Coca - Cola), po němž se tělem rozleje blaho a vědomí, že příště Vidlo Vizovice sáhne po slivovici a nabere inscenaci na ty správné rohy.

Divadlo Nad Kinem Horní Moštěnice - Albert R. Gurney: SYLVIE. Romantická komedie o rozpadajících se vztazích nebo o nutnosti vztahy znova navázat a uštrikovat - jak se vám líbí - komedie s mnoha krutými špílci a s celkem slušnou smíchovou brizancí. Vzhledem k tomu, že výklad se posunul od hořké komedie do sentimentu, lze jen říci: běda, sentiment byl naplněn až příliš. Vzhledem k tomu, že výklad se posunul od individuálních vyhraněných osudů do obecně plachtivé morality, lze pouze dodat, že nejspíše došlo k nedostatečnému dramaturgickému přečtení. Režijní plán posunutého výkladu byl sice naplněn, ale my jsme se nemohli nechat uchvátit osudy a postoji individualit, s nimiž bychom se mohli a museli konfrontovat, a k nimž bychom museli zaujmout postoje. Tím by se stalo, že bychom museli zaujmout postoje i ke svému jednání v životě. Přes posun výkladu je navždy hoden zaznamenání skvělý herecký výkon Jarmily Šarišské v roli Sylvie, která v sobě spojovala eleganci, interes, intelekt a živočišnost ženy a psí slečny.

DS ZUŠ V. A. Prostějov - Ivan Vyskočil:

MALÝ ALENÁŠ. Hned na počátku vytkněme, že Petra Kocmanová a její svěřenci oplývají divadelními nápady a invencí, které prokázali nejen v této inscenaci, ale i ve Třech sestřích, Magorii, etc. To budiž konstatováno na úvod. Další věc je, že mezi prózou Ivana Vyskočila a Alexandry Berkové je velký rozdíl, a že co se v jednom případě podařilo, v druhém případě selhalo. Jiná věc je, že školní etudy a hraní si s vybranou předlohou může být - a nejspíše bude - na vysoké úrovni ve smyslu pedagogickém. Ve smyslu divadla, komunikace divadlem, ale musí nastoupit jiný úhel pohledu. Tak se stalo, že jsme spíše byli svědky podívané poněkud beze smyslu. Pravda, podívané kultivované, v mnoha případech divadelní, ale opět se potvrdilo, že méně bývá více. V případě Alenáš je o skoro školní příklad potvrzující, že divadelní obraznost musí vycházet zkonkrétna, a ne z abstrakce, což se týká i metaforičnosti, pohybu divadelního znaku.

DS Bratří Mrštíků Boleradice - G. B. Shaw: PYGMALION aneb My Fair Lady ze Zelňáku. Achich ouvej, co napsat? Boleradičtí s velkou pokorou, velkým umem a uměním, s vědomím, že ví co činí, nám předvedli plnokrevné divadlo, přičemž z *vespolného jednání hereckého* by měl největší radost Otakar Zich. K první polovině není co dodat. Jedině to, že situace učení Lízy, obvykle traktované na velikou srandu, hráli boleradičtí o vztahu, takže byli dojemní i směšní, a jemný humor a ironie G. B. S. slavily zas úspěch. Druhá polovina má úskalí v situaci plesu, kdy se poněkud vytrácí spoušťový moment hry a sice to, že jde o chlapeckou sázku, takže ohrožení Zoltánem Karpáthym a následně výhra nad ním, jdou poněkud jiným směrem. Podobně se to má tematicky i s dialogem, v jehož závěru letí na hlavu profesora trepky vyslané pokořenou Lízou. Je pravda, že mnozí diváci neví, kdo byl Pygmalion, takže konotace z tohoto jména se odvíjející nemají ozvěnu a jdou do prázdna, takže na no-

men omen se nelze spolehnout. Je zřejmé, že mnohé interpretační problémy v první řadě souvisí s původním textem a se společenskými poměry, na které poukazoval, a dále vše komplikuje americký muzikál, který nesmyslně (i když zcela v duchu svého žánru) uhlazuje problém happyendem. S tím vším si musí režie poradit, včetně výkladu posledních pěti vteřin inscenace. Musí? Inu, měla by, neboť od režisérky Aleny Chalupové a Boleradic očekáváme, že zmožou i to, co se někdy nedaří ani na profesionální scéně. A Zelňák je toho pro mne klasickým dokladem. Na druhou stranu lze říci, že jde o pouhé pihiy na kráse, neboť divácké a divadelní v představení boleradických je v souladu, souzvuku a kulminuje zcela shodně a zaslouženě v potlescích na otevřené scéně. A mimochodem, hudební doprovod je fantastický nejen nápadem, ale provedením, a totéž platí i o scénografii. Vivat!!!

Májovým festivalem nás provázeli dva mladí gentlemani, klauni předscén, kterým čeština skutečně štavala v ústech, kteří si s některými slovy pohrávali, mazlili se s nim. Slyšet **hlasování ve foajéé divadla** nebo **žetonek od hostesky**, a další jiné, stálo za to. Proto poděkování k nim směřované nechť zazní slovy stejnými, jakými si sami občas při vítání diváků pochválili svůj výkon: **It's bjů-tífl**. Stejným výrazem, ale s horším akcentem, chválím pak lektorský sbor.

Vladimír Zajíc

VÝSLEDKOVÁ LISTINA

čestná uznání

- * Ondřeji MAŠÍKOVI z DS Domu kultury Kroměříž za roli **Bandity** v inscenaci O NEMOCNÝCH OPIČKÁCH
- * Aleši NAVRÁTILOVI z Divadelního studia Šumperk za roli **Krejčíka** v inscenaci O STATEČNÉM KREJČÍKOVI aneb SEM JEDNOU RANOU
- * Kateřině WALTEROVÉ z DS ROTUNDA Znojmo za roli **Princezny** v inscenaci BYL JEDNOU JEDEN DRAK
- * Jitce PÁLENÍKOVÉ z DS ZUŠ V. A. Prostějov za roli **Báry** v inscenaci TŘI SESTRY A PRSTEN
- * Pavlu PETRŽELKOVI z DS MSKS Velké Opatovice za roli **Dr. Prentice** v inscenaci KLÍČOVOU DÍRKOU
- * Zuzaně SYCHROVÉ z DS ZUŠ V. A. Prostějov za roli **Libuše Josefa** v inscenaci MALÝ ALENÁŠ
- * Květoslavě DIENEROVÉ z DS J. K. Tyla Brodek u Přerova za roli **Evy** v inscenaci ÚKLADY A LÁSKA
- * Janu KORÁBOVI z Divadelního spolku Bratří Mrštíků za roli **Plukovníka Jana Špičky** v inscenaci PYGMALION
- * Kolektivu DS ZUŠ V. A. Prostějov za **scénografii** k inscenaci TŘI SESTRY A PRSTEN
- * Kolektivu DS ZUŠ V. A. Prostějov za **scénografii** k inscenaci MALÝ ALENÁŠ
- * Divadelnímu souboru

Domu kultury v Kroměříži za **inscenaci** O NEMOCNÝCH OPIČKÁCH

- * Anně UHERKOVÉ z Divadelního spolku Bratří Mrštíků za **návrh kostýmů** k inscenaci PYGMALION

ceny

- * Pavlu GABRHELÍKOVI z Kroužku divadelních ochotníků Hvozdná za roli **Scipia** v inscenaci NEBE NA ZEMI
- * Jitce KRIEGISCHOVÉ z DS J.K. Tyla Brodek u Přerova za roli **Adriany** v inscenaci ÚKLADY A LÁSKA
- * Marku MACHALOVÍ z DS ROTUNDA Znojmo za roli **Honzy** v inscenaci BYL JEDNOU JEDEN DRAK
- * Petru FORETHOVI z DS MSKS Velké Opatovice za roli **Dr. Ranceho** v inscenaci KLÍČOVOU DÍRKOU
- * Ondřeji VELÍČKOVI z DS Veverská Bítýška za roli **Oskara Vávry** v inscenaci ČESKÁ HRA
- * Jarmile ŠARIŠSKÉ z Divadla Nad kinem Horní Moštěnice za roli **Sylvie** v inscenaci SYLVIE
- * Radku OMASTOVI z Divadelního spolku Bratří Mrštíků Boleradice za roli **Profesora Jindřicha Hradského** v inscenaci PYGMALION
- * Antonínu KORÁBOVI z Divadelního spolku Bratří Mrštíků Boleradice za roli **Alfréda Ďulínka** v inscenaci PYGMALION
- * Ivě HRABCOVÉ z Divadelního spolku Bratří Mrštíků Boleradice za roli **Lízy Ďulínkové** v inscenaci PYGMALION
- * Vizovickému ochotnickému divadlu VIDLO o. s. za **hudební složku** k inscenaci LIMONÁDOVÝ JOE
- * Mileně KARBEROVÉ z Divadelního spolku Bratří Mrštíků Boleradice za **hudební doprovod** k inscenaci PYGMALION
- * Aleně CHALUPOVÉ z Divadelního spolku Bratří Mrštíků Boleradice za **režii & scénou** inscenace PYGMALION
- * Divadelnímu souboru MSKS Velké Opatovice za **inscenaci** KLÍČOVOU DÍRKOU Joea Ortona
- * Divadelnímu spolku Bratří Mrštíků Boleradice za **inscenaci** PYGMALION aneb MY FAIR LADY ze Zelňáku podle G.B. Shawa
- * ZVLÁŠTNÍ CENU POROTY Divadelní společnosti MÁJ Vřesovice za **lásku ke světu a divadlu**, kterou prokázal inscenací MILUŠKA - DÍTĚ LESNÍ VÍLY

NOMINACE A DOPORUČENÍ

Odborná porota **Hanáckého divadelního máje Němčice nad Hanou 2001** pro národní přehlídku činoherního divadla pro děti POPELKA Rakovník nenominuje žádnou inscenaci.

na místě 2. doporučuje Divadelní spolek ROTUNDA Znojmo s inscenací BYL JEDNOU JEDEN DRAK dle Josefa Lady a Alexe Koenigsmarka;

na místě 1. doporučuje DS ZUČ V. A. Prostějov s inscenací TŘI SESTRY A PRSTEN dle Jana Wericha

Odborná porota **Hanáckého divadelního máje Němčice nad Hanou 2001** pro národní přehlídku venkovských divadelních souborů Krakonošův divadelní podzim Vysoké nad Jizerou

na místě 2. doporučuje Divadelní soubor J.

K. Tyla z Brodku u Přerova s inscenací ÚKLADY A LÁSKA Esther Vilarové

na místě 1. doporučuje Divadelní soubor MSKS Velké Opatovice s inscenací KLÍČOVOU DÍRKOU Joea Ortona

nominuje Divadelní spolek bratří Mrštíků Boleradice s inscenací PYGMALION aneb MY FAIR LADY ze Zelňáku podle G. B. Shawa

Porota doporučuje pořadatelům Krakonošova divadelního podzimu, aby pro dopolední představení pro děti vzala v úvahu skvělou, inzitivní inscenaci Divadelní společnosti MÁJ Vřesovice: MILUŠKA - DÍTĚ LESNÍ VÍLY

DIVADELNÍ PŘEHLÍDKA HER PRO DĚTI PRAHA 2001

Amatérská divadelní asociace i v letošním roce pořádala kromě přehlídky her pro dospělé i přehlídku her pro děti. Vzhledem k tomu, že se přihlásilo pouze šest souborů a kvůli tomu, že v Praze je dosti náročné uspořádat přehlídku pohádek na jediném jevišti v jednom termínu tak, aby byla představení hrána před dětským publikem, hrály jednotlivé soubory na svých vlastních jevištích.

V následujících řádcích jsou krátká hodnocení jednotlivých představení.

Divadelní společnost Vavřinec - Pavel Šrut: Obr jménem Drobeček. Krátké, přibližně dvacetiminutové vystoupení, vytvořené na podkladě textu Pavla Šruta, je především zajímavou ukázkou herecké práce se zástupnou rekvizitou. Oba protagonisté předvedli, že jsou pro dané úkoly velice dobře připraveni jak po herecké, tak pohybové i invenční stránce. Mladí herci po celou dobu pracují pouze s věšákem a šátkem a přitom před diváky zdařile vytvářejí iluze různých prostředí a postav. Problém inscenace je zakotven ve zpracování textu, kterému chybí gradace a konečné vyústění. Vzhledem k uvedeným problémům a poměrné krátkosti textu by bylo toto představení vhodné jako materiál pro další diskusi s divadelníky na některém ze seminářů na velkých přehlídkách.

Právě začínáme Horní Počernice - Stanislav Tomek: Jak to bylo s Růženkou.

Zkušený soubor sehrál text svého člena Stanislava Tomka, který paroduje známé pohádkové téma o Šípkové Růžence. Inscenace je obratně udělaná s řadou hezkých hereckých výkonů. Představení, které jsme viděli, bylo působivé i na diváka, ale bohužel ne na dětského diváka. Vzhledem k tomu, že tento text je cílen spíše směrem k dospělým nebo pro pubescenty, domníváme se, že není vhodný k prezentaci na výlučně dětské přehlídce.

Rachtámiblatník - podle B. Němcové: O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku. Mladý, ambiciózní soubor si upravil klasickou pohádku Boženy Němcové. Je to zajímavý pokus o velkou iluzivní pohádku, ale inscenace je poznamenána několika problémy. Jeden vyplývá z epičnosti zvoleného textu a druhý je určitá herecká nezkušenost některých interpretů. Přes tyto problémy i poměrnou délku inscenace - 90 minut - bylo představení,

které jsme měli možnost zhlédnout v sále plném šesti - osmiletých dětí, přijato diváky s plnou pozorností.

Sokol Lázně Toušeň - Jarmila Turnovská: Jak se Mette stala královnou a Oubram - Novák: O mlynáři Jankovi a Cecilce ze zámku.

Pro obě představení, která do soutěže pohádek pro děti přihlásil DS Sokol Lázně Toušeň, platí stejný problém - otázka dramaturgie. Pohádka Jarmily Turnovské Jak se Mette stala královnou je pro televizní zpracování. Autorka je televizním dramaturgem a pracuje metodou filmového střihu, který však je většinou pro divadelní inscenace obtížně přenositelný. Pohádka autorské dvojice Oubram-Novák patří k jejich nejslabším textům. U podobných textů by bylo potřebné, aby soubor šel vysoko nad text, to znamená kvalitní hereckou práci překlenout nedostatky předloh, a to je velmi

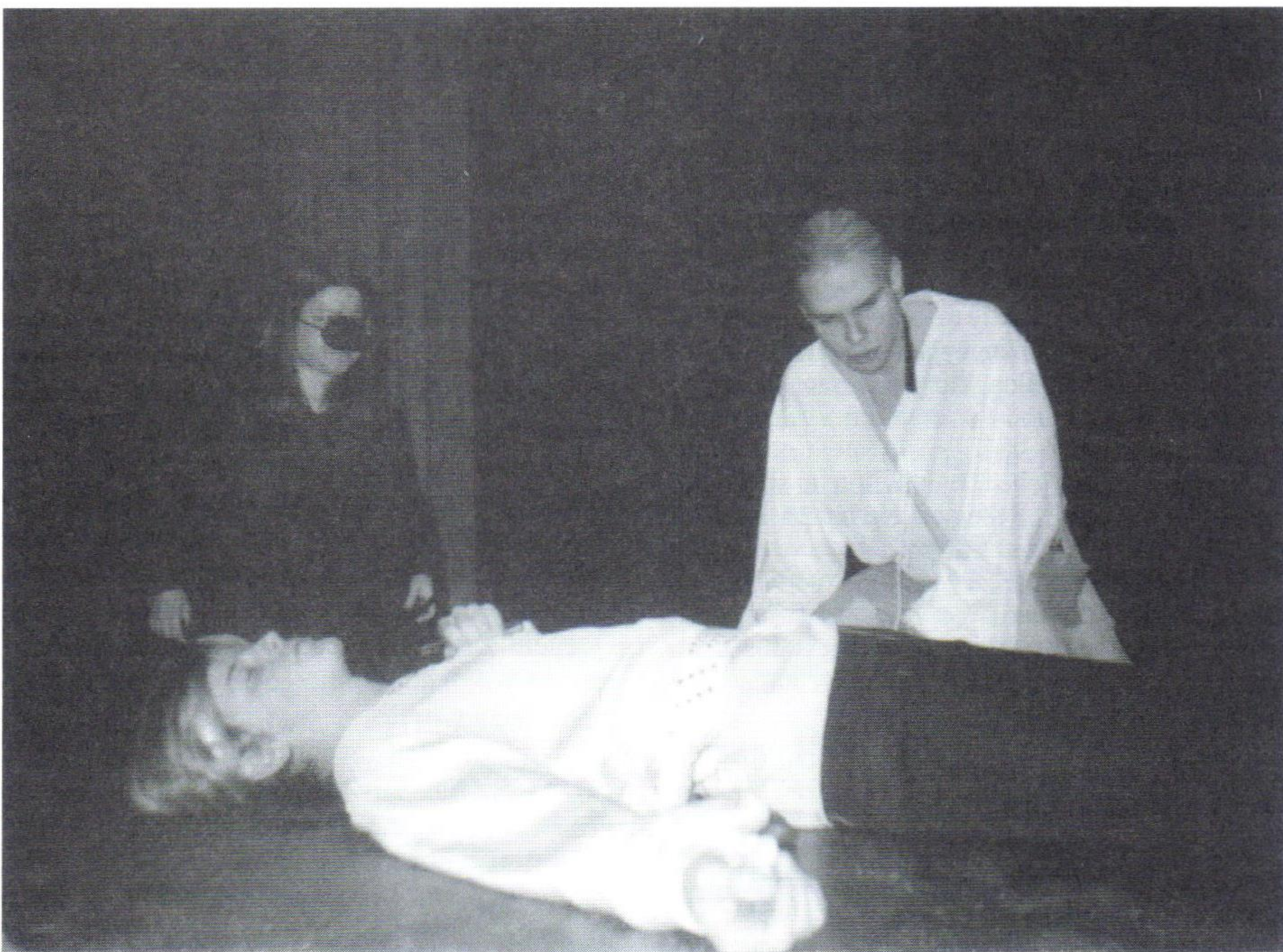
obtížné. A tak soubor přes veškerou snahu i herecké zkušenosti zůstal pouze na současném průměru. Každá z pohádek byla skupinou, která ji připravovala, pečlivě nastudována, je však otázkou, zda by pro další léta neměl soubor více péče věnovat dramaturgii a hledat vhodnější texty pro své diváky i členy.

Saně na kolech - Helena Izbická (dramatizace Jana Machalíková): Potrestaná Pindaba. Pohádková témata z černého kontinentu mají pro českého dětského diváka vždy přitažlivost. Stejně je tomu i v případě DS Saně na kolech, jehož režisérka Jana Machalíková zručně zdramatizovala jednu z afrických pohádek Heleny Izbické.

Představení jsme viděli v době, kdy inscenace byla poprvé reprízována a dosud nenabyla svůj definitivní a ustálený tvar. Pestré kostýmy, působivá hudba i taneční kreace převyšují zatím obsahovou linii. Morálka příběhu vychází pouze z interpretace textu a není přesvědčivě herecky ztvárněna. Přesto lze říci, že tento text je zajímavým přínosem v nabídce pohádkových představení pro děti.

Pražská přehlídka her pro děti zřejmě nebyla v letošním roce podle zpráv o úrodě a úrovni představení pro děti výjimkou. Ani zde se neobjevilo představení, které by výrazně předčilo ostatní. Opět se ukázalo, že vybírat texty pro děti není jednoduchou záležitostí, a pokud nemá soubor odvážného dramaturga a režiséra schopného osobitého výkladu, pohybují se představení v průměru.

František Mikeš

DS Rachtámiblatník Praha / Božena Němcová: O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku.
Foto na této straně: Jitka Hájková.

29. ROČNÍK PŘEHLÍDKY DIVADLO DĚTEM NA MĚLNÍKU

Tak si nám podaly ruce rok s rokem, století se stoletím, tisíciletí s tisíciletím a opět tu byla tradiční mělnická přehlídka Divadlo dětem, její 29. ročník, respektive 1. ročník nového století a tisíciletí. Tak jako přecházejících 28 ročníků tak i ten letošní měl své klady i zápory. Ke kladům přehlídky jistě patří příjemná atmosféra a vyhlášená pohostinnost, třebaže letos trochu poznamenaná neúčastí dobrého ducha domácího souboru, divadelního a gulášového mága **Vladimíra Dědka**, který celou přehlídku poprvé sledoval z nebeského hlediště.

Myslím si, ne, jsem přesvědčen, že s atmosférou přehlídky, tím jak bylo o hostující soubory postaráno, by byl spokojen. Horší už to bylo s neustále již několik let klesající návštěvností, letos zvlášť poznamenanou chřipkovou epidemií, na kterou ovšem tento trend nelze svádět. Není to totiž vůbec lehký úkol, protože konkurence, v tom nejširším slova smyslu, nespí.

Návštěvnost ovšem nebyla jediným problémem tohoto ročníku. Letos poprvé byla přehlídka nesoutěžní, a to z prostého důvodu, že se v našem kraji „nenarodilo“ dostatečné množství inscenací pro děti. Čímž nemohla být, nebo nám se nepodařilo splnit základní podmínku soutěže, totiž minimálně čtyři soutěžní představení s účinkujícími v průměru starších 15 let.

Proto namísto oficiálního hodnocení si jen dovolím vyslovit krátké hodnocení, založené na vlastním pozorování, vyslechnutí názorů diváků, domácího souboru a pořadatelů. Tedy celkově lze říci, že žádná inscenace nijak zvlášť nezaujala po jakékoli stránce tak syntetického umění, jakým je divadlo. Prostě žádné představení nevybočilo z průměru a ničím nijak zvlášť nezaujalo. Všechny inscenace více či méně trpěly nedostatečným vystavěním situací, jejich gradací, rozlišením důležitého a méně důležitého, a tím ztrátou temporytmu. Výběr textů je problém trvalý.

Naopak velice mile překvapilo veliké množství nových a mladých tváří, z nichž mnohé stály poprvé na prknech co znamenají svět, a přesto herecké výkony byly na úrovni, což je pro budoucnost amatérského divadla opravdu potěšující.

Nakonec ještě jedno hodnocení. Tradičně jednotlivá představení hodnotil i dětský divák. Oproti minulým létům se letos hodnotilo bezprostředně po skončení každé inscenace, ne jako minulé ročníky až po zhlédnutí všech pohádek. Tím jsme se pokusili odstranit určitou „nespravedlnost“ v hodnocení, protože tak měla výhodu poslední představení přehlídky. Hodnocení probíhá formou jakési ankety, kdy divák volí mezi „líbilo“ - „nelíbilo“ a svůj názor vyjádří vhozením kuličky do příslušného válce, který se mračí (nelíbilo) či usmívá (líbilo). Tady si dovolím vyslovit svůj osobní názor, nebo spíše pochybnost nad tímto hodnocením, nad jeho objektivitou a smyslem. Neberu-li v úvahu obyčejnou chybu při vhození kuličky, zdá se mi, že chytit po dětech ve věku 3-10 let jakési hodnocení, a zvlášť zjednodušené na takový výběr jako ano - ne, je dost složité, ne-li nemožné. Pro ty menší děti nepochopitelné a pro větší děti, zvlášť ty citlivější, možná i nadnesené řečeno, mírně stresující.

A na závěr bych už chtěl jenom tomu příštímu, jubilejnímu 30. ročníku popřát větší a šťastnější výběr inscenací a ono divadelní „zlom vaz“.

Program 29. ročníku Divadlo dětem 2001:

DS Scéna Kralupy n. Vl. - Václav Tomšovský: **Tři kmotřinky**

DS TJ SOKOL Lázně Toušeň - V. Novák a S. Oubram: **O mlynáři Jankovi a Cecilce ze zámku aneb Lesní pohádka**

DS Hálek Nymburk - J. Chmelař a J. Klatovská: **Popelka**

Dětský DS Z. Čelakovského Petrovice u Sedlčan - R. Provazník a R. Cromptonová: **Kouzelná knížka + Psanci**

DS Máj Praha - J. Kolařík: **O Jankovi, Jitřence a stašidýlkách**

Ivan Neubauer

Poznámka redakce

Ivan Neubauer v třetím odstavci svého článku píše, že základní podmínkou soutěže je účast nejméně 4 souborů. Není tomu tak. Je to pouze jedna z podmínek pro možnost uplatnění nominace inscenace z krajové na národní přehlídku. Tím není dotčena pravomoc uplatňovat doporučení souborů a jejich inscenací k výběru do programu národní přehlídky. Viz Propozice přehlídky **POPELKA** v Rakovníku v bulletinu d'ARTAMAn č. 6/2000.

POHÁDKOVÁ TŘEBOŇ 2001

Pohádková Třeboň, jihočeská regionální přehlídka divadelních souborů dospělých hrajících pro děti, se konala v třeboňském Divadle J.K. Tyla v sobotu 21. dubna. V rámci přehlídky vystoupily čtyři soubory (jedno představení odpadlo), všechny v klasickém kukátkovém prostoru krásného třeboňského divadla.

Jako první vystoupil soubor **J.K. Tyl při JČE České Budějovice** s inscenací **TŘI ZLATÉ VLASY DĚDA VŠEVĚDA**. Tahle Erbenova pohádka je jako divadelní látka hodně přitažlivá (alespoň soudě podle toho, že se na jevišti v různých dramatizacích objevuje poměrně často). Její převedení do jevištního tvaru je ale značně problematické: Plaváček se narodí, je svěřen do péče proradného krále, který ho nechá utopit, šťastně dopluje k rybářovi a jeho ženě, kteří si ho vezmou za vlastního. Po dvaceti letech tudy jede opět král, pozná, že Plaváček je to dítě, kterému sudičky předpověděly oženit se s jeho dcerou a pošle ho s dopisem na zámek. A od té doby Plaváček pořád někam jde - překoná černé moře, projde městem, kde měli mladíci jablka a městem, kde měli studnu s živou vodou, dojde k dědovi Vševědovi a jde zase zpátky. Jak mnoho je v příběhu změn prostředí, tak málo je v něm příležitostí k dramatickému jednání. To byl, myslím i hlavní problém českobudějovické inscenace. Představení mělo obřadný, melodramatický háv, repliky herců podkreslovaly úryvky vážné hudby. Text Františka Pavlíčka dobře korespondoval s klasickým „střihem“ kulis a kostýmů a klasickým herectvím herců (u některých postav na hranici pathosu). Změna prostředí (soubor je zvyklý hrát na své mateřské scéně v Č. Budějovicích) způsobila, že soubor nemohl pracovat se scénou tak jak je zvyklý. Ocenění zasloužilo redukování textu na minimum a velmi solidní herecká vybavenost hlavních představitelů.

Druhým představením byla **ROZMARNÁ PRINCEZNA Divadelního souboru Tábor**. Příběh o princezně, která vlastně není rozmaraná, jen žije obklopená lidmi, kteří s ní manipulují, napsala Markéta Zinerová. A v textu je zřejmě také největší problém inscenace. Nenabízí totiž žádnou skutečnou příležitost k jednání postav. Všichni spolu pořád špičují a konverzují, tu a tam někdo zazpívá, ale pořád

se vlastně nic neděje. Krejčí miluje vílu Sasanku, princ miluje princeznu Rozmarýnku, šašek Jémin všechno komentuje a rádce Kábys se chová jako padouch. Toto je konstatováno hned na začátku a do konce se na tom nic nemění. Jednání postav se vlastně nikde neprotné. Bludnice, Pometlo, Ostříčák a Hejkalík jsou sympatická strašidla, kterým krejčí ušije parádu na sebe, a za to od nich dostane očarovanou nit. I toto je pouze konstatováno a příběh pokračuje v klidu a pohodě ke šťastnému konci, ve kterém je princezna vyléčena ze svých rozmarů, padouch rádce je potrestán a všichni ostatní se mají dobře. Soubor je poměrně dobře herecky vybaven, zajímavá je výtvarná i hudební složka inscenace. Je škoda, že dobrá a poctivá práce souboru se tentokrát nesešla s kvalitnějším textem.

Jako třetí se divákům v třeboňském divadle představili členové **Českokrumlovské scény** s pohádkou **TŘI KRÁLOVSTVÍ**. Příběh o Medovém, Salámovém a Zeleninovém království, králi Včelaři Prvním, králi Matěji Měkotovi a královně Rebarboře, žlutém ministru pekáren, zeleném ministru zahrad a červeném ministru udíren není v ničem nijak originální. Království spolu válčí - nikdo už ani pořádně neví proč - a za vším stojí tři padouši, kteří z toho profitují. V jednom království jí jen sladké, v druhém jen maso a ve třetím se jí jen zelenina. Ministři i oba králové s královnou jsou spokojeni, jen lid reptá a vojáci stojí na hranicích. Naštěstí se najde princezna Filipka, kluk Vojta a hospodyně Běta, kteří se vydají všechny ty nepravosti napravit a podaří se jim to. Králové se usmíří, ministři jsou potrestáni a mezi královstvími je opět nastolen mír. Představení se neslo v poklidném tempu, které občas poněkud zbrzdily zpívané písně. Velmi zajímavá scénografie (od studentů Střední uměleckoprůmyslové školy svaté Anežky) stojí zatím poněkud mimo inscenaci - není zcela využita. Za zmínku stojí zajímavé herecké výkony představitelů tří ministrů a zřetelná divácká adresa, se kterou se inscenace zřejmě nemíjí.

VESELÝ HROBAŘ v provedení **bechyňského souboru Lužnice** přehlídku v Třeboni zakončil. Příběh o spíše chytrém, než veselém hrobaři, kterému se třikrát podaří vyzrát na smrtku, a tím oddálit svou vlastní smrt, byl zajímavým, byť poněkud nihilistickým příspěvkem do dramaturgické skladby přehlídky. Jednání hrobaře, který smrtce neváhá podstrčit místo sebe zlého souseda, i celková poněkud morbidní atmosféra inscenace (včetně pěkně naturalisticky vyvedeného hřbitova) je jistě diskutabilní. Je i otázkou, zda je tato inscenace pro děti a pro jakou věkovou kategorii. Za zmínku ale jistě stojí herecký výkon hlavního představitele, který patří spíše do kategorie přírodních jevů, než ochotnického herectví, a osobitá poetika, se kterou soubor inscenaci uchopil. Škoda jen nepřesností v práci s divadelním časem a dramaturgicky poněkud nedomyšleného konce (když už se zdá, že smrtka nad hrobařem zvítězí, ukáže se jako deus ex machina, že smrtka je kmotrem chlapce, o kterého se hrobař stará jako o nalezence).

Přehlídku měla za úkol sledovat a hodnotit tříčlenná porota ve složení Jiří Pokorný, Marie Fenclová a Mirek Slavík. Porota rozhodla doporučit programové radě Popelky Rakovník do širšího výběru inscenací **TŘI KRÁLOVSTVÍ** Českokrumlovské scény.

Mirek Slavík

RADNICKÝ DRÁČEK NENAPLNĚN

Psát o přehlídce jako o přehlídce, když vlastně snad ani přehlídkou nebyla, je dost obtížné a smutné. Radnický dráček, oblastní přehlídka západočeské oblasti, spojující stávající dva kraje - Plzeňský a Karlovarský - nabídl, jako již několik let, možnost amatérským činoherním souborům hrajícím pro děti ucházet se o účast na Rakovnické POPELCE. Rukavici hozenou vyhlášovatelem západočeského SČDO a pořadatelem Spolkem divadelních ochotníků v Radnicích však západočeské soubory nezvedly. Více jak padesátka amatérských souborů nenašla chuť darovat něco vlastním dětem, nebo nenašla odvahu ke konfrontaci své práce?

V Radnicích jsme se v květnu setkali pouze se dvěma soutěžícími soubory. Divadelní soubor **PODIVIDLO ažažAŠ z Aše** uvedlo v režii Vratislava Mikana vlastní adaptaci na známé pohádkové motivy pod názvem **Vyberte si pohádku**. V dlouhé expozici nehrál autor Vratislav Mikan s dětmi poctivou hru, protože v další části nesplnil to, co slíbil. Celá inscenace se nesla v laciném prvoplánovém duchu. Režisér ke své škodě nevyužil schopností mladých interpretů a nepomohl jim k lepšímu ztvárnění postav.

Zkušený **plzeňský soubor ŽUMBERA** přivezl předlohu **Aleny Vaňkové Princezna a šašek** v režii principála Ladislava Synka. Tradiční pohádkový příběh o pyšné princezně Zlatušce, psaný ve verších, řekl bych spíše vdeklovánkách, si režisér upravil na tělo souboru. Komédie založená na převlecích nabízí řadu komických situací, které se však souboru podařilo znepřehlednit tak, že to vedlo ke ztrátě zájmu nejen dětského diváka.

Přehlídku doplnil pořadatel dvěma nesoutěžními inscenacemi. Jsem přesvědčen, že to bylo správné rozhodnutí, které zabránilo zklamání dětského diváka z malé nabídky.

Plzeňský **Petr Mlád se svým DIVADÝLKEM KUBA** s Františkem Kaskou zpracovali pohádku **Boženy Němcové Princ Bajaja** a další plzeňský soubor **JEZÍRKO** Jaroslava Páry uvedl na závěr pohádku podle **Karla Jaromíra Erbena** z pera Jaroslava Páry **O ptáku Ohniváku a lišce Ryšce**. Odborná porota Petr Mlád, Jana Halířová a Vlastimil Ondráček nedoporučila žádnou inscenaci na národní přehlídku **POPELKA** v Rakovníku.

Vlastimil Ondráček

XIX. REGIONÁLNÍ PŘEHLÍDKA Dospělí DĚTEM NOVÝ BOR, 25. – 27. 5. 2001

Porota měla předsedu Josefa Doležala, tajemnici Jaroslava Horčíčkovou a členy Ilju Bureše a Miki Vika. Vypracovali samozřejmě oficiální zápis, který zní:

Vůvodním představení přehlídky uvedl **Herecký kroužek Gymnázia v České Lípě** dvacetiminutovou scénku v režii autora textové předlohy **Miroslava Kučaby Jeptišky aneb Poprask v církevní škole**.

Sedm mladých dívek, sevřených i kostýmově v uniformách kláštera, se po svém vzbouří po vzoru hippies. Když je pastor přistihne a kárá je, připomenou mu jeho minulost, a on podlehně vlastními vzpomínkami. Vystoupení má řád, bezelstné herecké pokusy mladých adeptek a funkční kostýmy i hudební kulisu. Chybí tu překvapivá pointa, takže výsledek vyznívá do ztracena.

V druhém představení inscenoval **Divadelní klub mladých při Obchodní akademii v České Lípě** pohádkovou hru **Jana Jílka Kašpárek, Honza a zakletá princezna**. Režisérce Ivě Bufkové a její asistentce Zdeně Zahradkové se podařilo skloubit mladý herecký kolektiv k přirozeným a nápaditým hereckým kreacím. Z výkonu jednotlivých protagonistů čišla radost z podařených pokusů o hereckou tvorbu. Pohádka byla plná pohybu, dobře kostýmovaná, se šťastně umístěným živým hudebním doprovodem a v jednoduché náznakové scéně, která odpovídala zvolenému inscenačnímu žánru. U některých postav by bylo dobré věnovat větší pozornost jevištní řeči (artiklace). Režii pak zbývá akcentovat jednotlivá dějová fakta do výraznějšího vyznění.

Sobotní představení obstarala, tentokrát mimo soutěž, **Mladá scéna z Ústí nad Labem** s pohádko-

přehlídku provázejí, jsou vtipné a dětské publikum lákají. Malování obrázků, vlaštovkyáda, cena dětského diváka. A když se mezi nimi objeví nejznámější novoborská historická postava pana Bedřicha Egermanna, tak ani tato vlastivědná zkratka nemá chybu. Přičtíme k tomu i to, že se již po devatenácté traduje, že divadelní technici neznají slůvka „nejde to“ a „neumíme“ - to už samo o něčem hovoří. Divadlo plné dětských diváků, technika vzorně spolupracující, sám pan starosta si najde čas a přijde se rozloučit se soubory. Zkratka první liga. A přesto něco schází.

Je to přehlídka regionální, přehlídka každoroční, postupová. Souborů, které hrají pro děti, je přece víc než tři a půl. Proč ten nezáměr? A když už se vynakládají peníze na takové akce, proč nezáměr členů jiných souborů o práci svých kolegů, o rozborové semináře? Zkusím to maličko přehnat. Se třemi porotci se dají zhodnotit tři představení na jejich vlastních jevištích a může to být i lacinější a určitě i podle pravidel. Teď dostanu za svou mateřskou scénu. Ale proč se nikdo nechce dozvědět, jak to dělají ostatní, a popovídat si s lektorem o tom, co děláme špatně a co naopak dobře? Zkratka, trochu víc žít tím koníčkem, kterému dáváme víc než dost a mnozí z nás jej mohou

DS Karel Čapek Děčín / Olga Lichardová, Marie Lokvencová: *Popelka*. Foto: Pavel Panenka

vou hrou **Kristiny Herzinové Mokrá říše**. Inscenace je utvářena na principu krátkých dialogů, podporovaných zvukovými a vizuálními efekty. Soubor se vrátil k metodě praktikované před několika lety. Přemíra efektů oslabila dějovou složku představení, i když je třeba ocenit vynaloženou práci na přípravu inscenace.

V neděli ukončil přehlídku **DS K. Čapka z Děčína pohádkou M. Lokvencové a O. Lichardové Popelka** v režii Pavla Panenky. Už výběr tohoto textu, režie a typové obsazení i zvolená zvuková kulisa dávaly naději na dobré vyznění. Režie osvědčila i dobrou práci v aranžování komparsových scén a přitom dobře podtrhla klíčová dějová fakta. Za šťastné považujeme i scénické řešení a zvolené kostýmy. Otázkou zůstává propracování situace při rozlousknutí oříšků a závěr představení.

Porota doporučuje k postupu na národní přehlídku Popelka Rakovník DS K. Čapka z Děčína s hrou Popelka.

A mně dovolte několik neoficiálních a úplně vlastních postřehů. Přehlídka v Novém Boru byla dětmi, tak jako vždy, dobře navštívena. Akce, které

zvat „pořádná kobyla“.

A tak mi dovolte kromě postřehů i zamyšlení. Je to proto, že soubory nikdo řádně nepozval a nevysvětli, co vše je možné? Je přehlídka ve špatném termínu? Je to tím, že peníze na přehlídky se plánují na poslední chvíli a pořadatel včas neví, co si může dovolit? Je to lajdáctví organizátorů? Nebo, nedejbože, je to tím, že se o souborech hrajících dětem tvrdí, že ve své většině se divadelně vzdělávat ani nechtějí? Už vůbec nevím, kde je pravda. Možná je v průsečíku ještě dalších a dalších „to je tím“.

Ale když jsem viděl spokojené odcházející děti, které si hned doma budou malovat obrázky z pohádky, kterou právě viděly, tak si říkám, že dělat dobré divadlo této věkové kategorii je to nejspornější. Tyto děti si to pro čistotu své duše zaslouží nejvíc.

A z tohoto mého melodramatu – apel. Vy, kteří chcete dělat divadlo pro děti a navíc dobře, ptejte se, otravujte, chtějte, aby ti, co za vás mluví, mluvili tak, jak vy to cítíte a potřebujete. A těšte se na své kolegy na příští přehlídce Dospělí dětem.

Miki Vik

DOSPĚLÍ DĚTEM V HAVLÍČKOVĚ BRODĚ

Východočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti a mládež se tradičně uskutečnila v Havlíčkově Brodě. Ve dnech 8. – 13.5.2001 na ní v soutěžní části vystoupilo pět divadelních souborů: **Domáci ADIVADLO** s inscenací Tři... veteráni, **Turnovské divadelní studio** s představením Žába, **Ořechovské divadlo** s osobitým nastudováním Tylova Strakonického dudáka, divadelní soubor **Zdobničan z Vamberka** s pohádkou Princezna Žofinka a drak Dynamit a soubor **z Dolan u Jaroměře** s hrou O veselém hrobaři.

Lektorský sbor ve složení Veronika Mázová, Luděk Richter a Karel Tománek nemohl pro nevalnou kvalitu inscenací a v případě ořechovského Strakonického dudáka pro nevhodnou diváckou adresu doporučit, natož nominovat představení na národní přehlídku – rakovnickou POPELKU.

V mimosoutěžní části havlíčkobrodské přehlídky vystoupilo dalších pět souborů. Přehlídka obsahovala navíc velkoryse pojaté doprovodné akce: výtvarnou a literární soutěž dětí, kterých se zúčastnilo téměř 4000 mladých autorů.

MS

POHÁDKOVÝ MLEJNEK ZAMLEL VE ŽĎÁRU PO ČTVRTÉ

Čtvrtý ročník „mlejnku“ se začal roztáčet v Městském divadle ve středu 14. března. Dramaturgický výběr souborů směřoval k osvědčeným a ověřeným pohádkovým textům, v nichž je již autorem vyložen vztah mezi dobrem a zlem. Objevovaly se strašidelné mlýny, vodníci a čerti.

Hned na počátku přehlídky uvedl armádní divadelní soubor **Dráček z Brna** pohádku STRAŠIDELNÝ MLÝN. Domácí autor Svatopluk Kadlec napsal pohádku na herecké možnosti souboru. Pohádka je vyšperkovaná pěknými melodiemi Viléma Lipolda s dobře zapamatovatelnými texty Ziny Hoškové. Děti z mateřinek sledovaly nekomplikovanou dějovou linii s velkým zájmem, písničky doprovázely tleskáním do rytmu. Kulisová výprava Heleny Červinkové byla vhodným pozadím pro krásně vypracované kostýmy Dagmar Brázdové.

NAKOP TYJÁTR z Jihlavy přivezl pohádku

Pavla Gryma **ŠÍLENĚ PROLHANÁ PRINCEZNA**. Režisér Petr Pazourek se projevil zkušeně i tím, že byl inspirátorem akční dynamické výpravy. Hlavním protihráčem a hýbatelem, směřujícím k nápravě prolhané princezny Kateřiny v podání Petry Řezníčkové, byl Janek v přesvědčivém podání Milana Řezníčka. Zkušenost souboru se projevila i v dobré práci se scénickým zvukem a světlem. Divákům sympatickým průvodcem děje byla víla Vševedka v podání Ludmily Musilové. Pokus inscenovat spíše tradiční text nově vynesl souboru doporučení na POPELKU v Rakovníku.

Třetí představení připadlo na domácí soubor **Domu kultury ze Žďáru**. Předlohou se stala oblíbená dramatizace Popletených pohádek Josefa Lady **BYL JEDNOU JEDEN DRAK** Alexe Koenigsmarka. Nápaditá režie Michaela Junáška a Jana Kršky v kinetické výpravě Ivana Kyncla ukázala, jak lze se zkušeným souborem připravit představení, které přes všechny nedotaženosti směřuje k modernímu inscenování tradičního textu a námětu. Velkou zásluhu na dobrém výsledku má choreografie Jitky Krškové, která zaskakovala s

nemalým úspěchem v roli Čerta a stala se nejvýraznější postavou inscenace a poněkud zastínila Princeznu Anku Evy Stárkové. Tradičně úspěšní byli i loupežníci. Odborná porota nominovala inscenaci na národní přehlídku do Rakovníka.

VODNÍK MAŘENKA, známý pohádkový text S. Oubrama a V. Nováka si vybrali divadelníci **DS Karla Čapka z Třešti**. Režisér i navrhovatel scénické výpravy poučeně vedl své aktéry ke sdělení hlavní myšlenky – potrestání chamtivé mlynářské dvojice. Velkým kladem představení byla citlivá práce se zvukovou kulisou a scénickým světlem. Sympaticky byly nastudovány postavy Vodníka Mařenky v podání Jany Kodysové a Bětušky v podání Renaty Kadlecové. Představení bylo dobrou vizitkou práce třeštských divadelníků.

Z klasické pohádkové dramaturgie vybočil **DS DIALOG z Brna**, vedený Mílou Kudličkovou, který uvedl kočičí muzikálek Karla Hoffmana s písněmi a hudbou Ladislava Koláře **O KOČICÍM ZPÍVÁNÍ**. V současnosti oblíbený jevištní tvar klade na mladé divadelníky značné nároky pěvecké, ta-

Nakop tyjátr Jihlava / Pavel Grym: Šíleně prolhaná princezna. Na snímku z archivu souboru L. Musilová.

DS Dialog Brno / Karel Hoffman, Ladislav Kolář: O kočičím zpívání. Foto: Archiv souboru.

neční i herecké. Byly zvládnuty zvláště ve scénách kočičí školy, a to hlavně díky choreografii Hany Charvátové. Škoda, že mužská část souboru pro jazykové a dikční nedostatky nedosahovala úrovně dívek. Soubor hrající v Brně na miniaturním jevišti nenavázal těsný kontakt s hledištěm. V happeningovém závěru, kdy herci pozvali děti na jeviště ke spoluúčinkování na pěvecké soutěži, si to obě strany vynahrádily a spolu se všemi diváky si zazpívaly. Pro řadu dětí jistě nezapomenutelný zážitek na celý život.

Téměř pravidelným účastníkem Pohádkového mlejnku je i **DS ze Zábřehu na Moravě**. Režisérka souboru Ludmila Lepšíková si pořídila vlastní dramatizaci známé pohádky **O POPELCE**. I ona ji „ušila na těla“ svých herců. Zkušený kolektiv byl omlazen. Nejvýraznější postavou nebyla Popelka Zuzany Sedlákové, ale její sestra Amálie, hraná dravou Magdou Magyárovou. Hrál se v tradiční kulisové výpravě v kostýmech ze

souborové garderoby. Pohádkovou atmosféru měla navodit i hudba z díla W. A. Mozarta.

Soubor Malé scény ze Zlína pod vedením režiséra Petra Nýdrleho se vlastním výkladem Drdových HRÁTEK S ČERTEM pokusil navázat na slavnou třicetiletou tradici. Jeho představení bylo záměrně vedeno proti tradici, a to nejen v práci s herci, ale i ve scéně. Výsledná inscenace však kolísá mezi pohádkou pro děti a recesí. Příběh tím běží „po povrchu“, dialogy vycházejí bez myšlenky. Matně vychází i Martin Kabát, není hybatelem děje. Nejplastičtější vývoj má Sarka-Farka, hraný Janem Barboříkem. Jemu se částečně přibližuje i Káča Petry Cilečkové. Náznaková scéna umožňuje přestavby skupinou čertic dirigovaných Luciem. Dovoluje sice rychlost, ale vyžaduje i přesnost. Otázkou do diskuse je režisérovo řešení Sarko-Farkova lože navícením diváků. Talent režiséra i několika herců víc zatím slibuje, než v inscenaci Hrátek prokazuje.

Po každém ze sedmi soutěžních představení Pohádkového mlejnu byla se soubory uskutečněna beseda. Nelze se nezmínit o divácích. Sledovali představení se skutečným zájmem a svými potlesky i v průběhu scén povzbuzovali kladné postavy děje. Podle sdělení ředitele přehlídky ing. Emila Hansela z Domu kultury zhlédlo soutěžní představení na šestnáct set školáků různých stupňů nejen žďárských škol, ale i z okolí. A to byla potěšitelná informace i pro starostu města Mgr. Jaromíra Brychtu, který měl nad krajskou přehlídkou záštitu a účastnil se i jejího závěrečného hodnocení.

Jaroslava Chalupová

D. Sochorová, P. Řezníčková a P. Kočka v jihlavské Šíleně prolhané princezně.

PŘEHLÍDKA DOSPĚLÍ DĚTEM NA SEVERNÍ MORAVĚ

Ve dnech 25. a 26. května 2001 se konala v Hovězí na Vsetínsku 4. krajská přehlídka činoherních souborů dospělých hrajících dětem o postup na národní přehlídku Popelka v Rakovníku. Vystoupily na ní soubory ze severní Moravy. Vzato z pohledu nových krajů - jeden soubor ze Zlínského a čtyři soubory z Moravskoslezského. Samotná obec Hovězí patří nyní do Zlínského kraje, takže se tato přehlídka pro Moravskoslezský kraj přesune v příštím roce jinam. Letošní ročník byl ještě organizován Divadelním centrem Podbeskydí. Soubory v něm sdružené se ale s tímto krásným koutem Horního Vsacka nerady loučí. Snad DCP naváže spolupráci se soubory Zlínského kraje tak, aby se v něm příští roky konala jiná, společná přehlídka. Pro školy v pátek dopoledne sehrálo **Divadélko na dlani Opava** hru **Sněhová královna**, tentokrát v činoherní podobě. Čtyři lidé hrají dětem příběh o veliké lásce Gerdy a Kaie. Celé představení provází hudba Josefa Vilimce, režiséra této inscenace, hraná samotným autorem živě. Je opravdu výraznou složkou inscenace, i když celkově příliš vážná, ne-li smutná. Představitelé Gerdy (Pavlína Jarošová) a Kaie (Jan Spivála) jsou v opavské inscenaci dospělí lidé, kteří na jevišti vytvářejí silný, přesvědčivý vztah. Taky nejvíce zaujali dětskou porotu v hodnocení jednotlivých postav. Vzhledem k věku obou interpretů však nebylo zřetelné, o jaký vztah jde. Zda o kamarádský, sourozenecký či milenecký. Ani textová předloha neznámého

autora toto nenaznačila. Jednoduchá scéna z jakýchsi „ostrvů“ se snadno proměňovala, přesto tyto proměny poněkud narušovaly rytmus představení. Nebyly hrány, tudíž jako by nebyly součástí hry. Jinak zdařilé představení zaujalo i děti.

Páteční odpoledne patřilo **Lidovému divadlu Krnov**. Tomáš Marek si nejen velmi zdařile zahrál roli havrana Arnošta, ale byl i autorem působivé hudby a režisérem představení. Soubor předvedl čisté a vtipné představení hry **Vlastimila Pešky Šípková Růženka** v jednoduché scéně sestavené z geometrických těles. Lze jí vytknout snad jen absenci šípkových růží a přílišnou barevnost. Všeobecně známý pohádkový příběh se nezabývá ani tak naplněním sudby a vysvobozením princezny ze spánku, jako hlavně problémem najít pro princeznu toho nejlepšího zachránce a vlastně i ženicha. Obě dobré sudičky v podání Zuzany Bezručové a Ivany Ondrušové stále vedou o tom boj s třetí sudičkou (Jaroslava Kadlíčková), a to s pomocí tří turistů ve funkci vyprávěčů. Všechny herecké výkony byly na solidní úrovni, čímž vzniklo dobré, vtipné představení.

V páteční podvečer diváky překvapil domácí soubor mladých lidí z **Hovězí**, hlavně nadšením a vervou, s jakou hrál hru **Vodník Mařenka St. Oubrama a V. Nováka**. Soubory často sahají po tomto textu, který dává hercům příležitost vytvořit zajímavé typy chamtivých lidiček (mlynář a mlynářka) či nadpřirozených bytostí (vodník, čert). Ti první bojují o majetek, ti druhí o pravou majitelku mlýna Bětku, ovšem každý z jiného důvodu. Samotná textová předloha je ale snůškou mnoha pohádkových motivů a témat. Hověžané pod vedením hostujícího režiséra

Libora Křenka z Karolinky ji však hrají s takovým zápallem a nadšením, že to až vzbuzuje úžas. Všem vévodí Michaela Škarpová v roli mlynářky, která zaujala i dětskou porotu. Přitom hraje divadlo vůbec poprvé. Potřebovala by však víc svůj projev rytmizovat. Robert Slováček v roli čerta by naopak potřeboval dotáhnout charakteristiku své postavy. Škoda, že tak velké množství energie vloží soubor do inscenování tak diskutabilní textové předlohy. Byla to ale volba souboru, ne režiséra.

V sobotu dopoledne hrál **Divadelní spolek DUO Frýdek-Místek** klasickou pohádku **Marie Holkové Královnin prsten**. Režisérka Radmila Filipová s kolektivem předvedla pečlivou práci s herci, promyšlené a vesměs dotažené herecké akce a situace v perfektní výpravě (scéna i kostýmy), podložené funkční hudbou. Inscenace získala nejvíce individuálních cen. Měla však nevyrovnané herecké výkony u mladých představitelů Kuby (Michal Šlapka) a šaška Vaška (Petra Bortlíčková), silně kontrastující s výbornými výkony Jana Kostky (král), Lenky Kovalové (Kalina), Emila Kopčáka (Hofmistr) a Jany Šebestové (princezna). Přes většinou velmi zdařilé inscenační prvky představení děti příliš nezaujalo. Ne proto, že šlo o klasickou pohádku na téma lhaní a neupřímnosti jako strůjce neštěstí. Problém je nejspíš v dramatické předloze, která má dvě hlavní slabiny. Tou první

Divadelní spolek DUO Frýdek-Místek / Marie Holková: Královnin prsten. Na snímku Jana Krulíkovského Emil Kopčák jako Hofmistr a Jan Kostka v roli Krále.

je přílišné verbální zdůvodňování všeho. Akcí, motivů jednání a situací. Tou druhou je naopak ničím nezduodněná změna motivu jednání komorné Kaliny. Její nesmírná touha po moci a bohatství se náhle změní v ještě silnější touhu po pomstě všem i za cenu sebezničení. Tento motiv tím, že nevyplyvá z předchozího děje, působí cize až nepochopitelně. Je to tak v předloze. Zřejmě autorka nevěděla v závěru hry kudy kam.

Sobotní odpoledne patřilo dvakrát divadelní společnosti **Jitřenka Ostrava-Poruba**. Nutno říct, že jejich vystoupení přehlídka vyvrcholila. Nejdřív se soubor představil s hrou **V.T. Gottwalda Pohádka o třech princích**. Poměrně jednoduchá fabule ne příliš dramatické hry hovoří o trojčatech princů z malého chudého království, kteří se jedou ucházet o ruku jediné dcery bohatého císaře Germanie. Motívem jejich konání je láska k rodičům a snaha pomoci jim zachránit vlastní království tím, že získáním princezny ruky získají i bohatství. Každý je jiný, každý v něčem vyniká. Všichni ale vědí, že kdo neuspěje, zkamení. Všichni ale věří, že jeden z nich uspět musí. První dva pochopitelně svými kousky princeznu nezaujmu. Ani svaly, ani bojovým uměním. Třetí princ, poeta a zpěvák, si zamiluje princeznu služku a tak usilovat o ruku princezny ani nestojí. Jenže princezna a služka jednoho jsou, takže svou nerozhodností všechny zachrání.

Režisér Dušan Zakopal rozehrál s herci bohatou podívanou s mnoha akcemi a gagy. Využil snad všechny možnosti, které mu hra dovolila. Jen nevýrazní šašci se nezařadili svými hereckými výkony mezi ostatní. Nejvíce však zaujala princezna a služka v podání Martiny Kurášové tím, jak nenápadně a jemně odlišila svými výrazovými prostředky oba charakter. Až téměř v závěru hry divák pochopil, že se jedná o tutéž osobu. Dětem se navíc líbil i král z chudého království v podání Františka Janečka.

Vrcholem přehlídky bylo představení téhož souboru ale s jiným režisérem a částečně i s jinými herci. **Příběh nejen tygří** je nejen příběh Petříka na motivy hry Tygřík Petřík v kolektivním přepracování textové předlohy, ale i příběh o partě mladých, ovládané silným, chvastounským, ale ve skutečnosti prolhaným a zbabělým jedincem. Je to i podobenství na téma parta, drogy, šikanování. Byl je to příběh z džungle. Porubští zde rozhrávají silně emotivní představení, v němž pohyb, tanec, řeč, světlo, scéna a hudba tvoří skutečnou syntézu výrazových prostředků. Osloví nejen větší děti a mládež, ale i dospělejší obecenstvo. Právem tato inscenace zvítězila a byla porotou nominována na Rakovnickou Popelku.

Jan Krulikovský

26. FESTIVAL PRAŽSKÝCH AMATÉRSKÝCH LOUTKÁŘŮ

Hlavní město Praha, městská část Praha 8, Společnost přátel LD Jiskra a SAL-SCDO uspořádaly ve dnech 23.-25.3.2001 v pořadí již 26. festival pražských amatérských loutkářů, jenž byl současně i regionální přehlídkou Prahy a středních Čech. Uskutečnil se, jako již tradičně, v divadle Jiskra v Kobylisích. Jen jedno představení se tam nevešlo a konalo se nedaleko, v Salesiánském (dříve Klicperově) divadle.

Po tomto dosti honosném úvodu nutno konstatovat, že oproti loňskému, pětadvacátému ročníku, kdy soutěžilo 10 souborů, to letos bylo jen 6. Pět z nich se účastnilo i přehlídky loňské, jeden s toutéž hrou. Zřejmě získávání soutěžení chtivých účastníků není snadné. Program byl doplněn vystoupením profesionálního Divadla Obláček z Ostravy. Ale nyní již k jednotlivým představením:

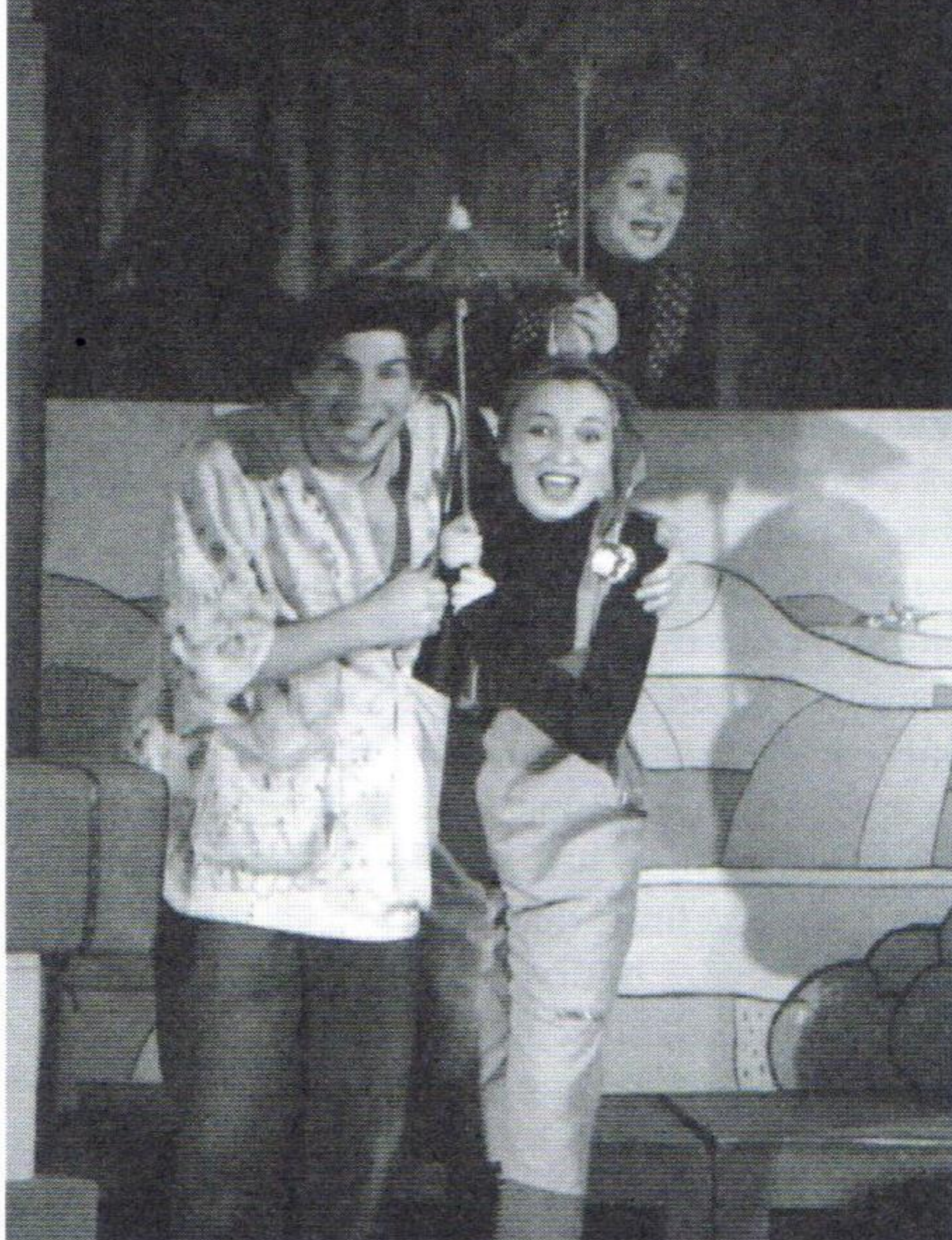
Po slavnostním zahájení za účasti oficiálních hostů jako první vystoupilo **Strakaté divadlo z Prahy 4** se scénickým leporelem, jak praví podtitul, **MALOVANÉ PÍSNIČKY**. Inscenace v režii V. Anděla byla poněkud překvapením, protože místo očekávaných loutek, které tento soubor dlouhodobě poctivě pěstuje, na scénu vystoupil jeden mládenec a čtyři děvčata, coby malíř a skřítkové. V jejich podání zazněly veselé i poetické prózy a verše **J. Bruknera, L. Feldeka, J. Vodňanského a dalších**, v dramaturgickém zpracování Jiřího Filipa. Dlužno říci, že s viditelným potěšením ze hry, současně s jevištní kázní, pečl o dikci a čistotu jazyka, což nebývá obvyklé. Bohužel. Loutky - cvičící žízala, šest pejsků, létající kouzelník, spolu s dalšími efekty, jako vzdouvající se plachtové moře, hvězdná obloha s měsícem, či makroloběžka, která se s obtížemi vešla na scénu, zpestřovaly podívanou. Atmosféru dotvářela hudba J. Hanuše. Škoda, že malíř kreslil obrázky příliš malé a tenkou linkou a že osvětlovací park neobsáhl dvouplánový prostor pozadí. Dění v jeho horní polovině tak bylo v šeru. Naštěstí celkovému, velmi sympatickému dojmu, to příliš neublížilo.

Ten, kdo se do Jiskry nevešel, byla **Říše loutek. VY NEZNÁTE KRUTIHlava?** **Ivy Peřinové** je hra, napsaná k osmdesátinám ŘL. Je to jakési vzpomínkové retro. Repliky loutek V. Suchardy a malovaných prospektů A. Suchardové-Brichové, spolu s historizující režii H. Zezulové ve vedení slovních i pohybových projevů postav, to vše navozovalo podívanou ve stylu ranných třicátých let. Sám zamotaný příběh nešťastného kuchaře Vařečky, chystajícího se péci slavnostní dort, na jehož kulatém těle se střídají a znamenitě komplikují děj, hlavy vodníka, čerta a princezny, připomíná hry oné doby. Často byly založeny na nějakém technickém triku, jako je právě výměna hlav. Byl ostatně vyřešen znamenitě. V celém zmatku, který je vlastně žertem kouzelníka Krutihlava, působí neodolatelně nevyrušitelná idyla snídajícího královského páru. Že vše dobře dopadne, je samozřejmé. Představení u Salesiánů bylo, zřejmě vlivem nezvyklého a stísněného zákulisí, poněkud rozklížené. To postřehli ti, kdo viděli perfektní premiéru.

Sokolské divadlo Frydolín z Prahy-Hostivaře nehraje maňásky dlouho. Loni přijelo se silvestrovskou taškařicí pro dospělé, letos s pohádkou dle **V. Čtvrtka VÍLA AMÁLKA A VODNÍK KEBULE**. Jsou to vlastně tři samostatné příběhy, kdy Amálka zachrání šípkový keř před suchem, mladé borovice před zlým větrem, který zažene s pomocí diváků a konečně mlynáře před nástrahami zlého vodníka Kebuleho. Ten ostatně notně potrápil i samu Amálku. Představení uvádí a spojuje Kašpárek Frydolín. Vedle dobrých nápadů, jako svítící šípkový keř, či vylétující osvobozené dušičky-balonky, by se našlo mnohé co do stavby příběhů i jejich realizace, čeho by se měl soubor propříště vyvarovat. Kdo ale viděl Frydolíny hrát před dvěma, třemi léty, musí vidět kladný posun. Proto věřme, že nepoleví a že se jim podaří stabilizovat soubor.

Loutkářský spolek „Před branou“ z Rakovníka přivezl aktovku **Václava Čtvrtka HONZA, ČERT A KAŠPÁREK**. Téměř přesvědčivě působil úvodní zmatek na scéně, že jako v Praze bloudili a tu Jiskru našli až na poslední chvíli. Hbitě postavili scénu, na třech otočných panelech namalovaný hradní interiér a nadutý rytíř Hroznata mohl, v režii J. Suka, vyzývat své rytířské sousedy i sedláky, aby místo něj přišli chránit jeho schovanku Rozárku před čertem. Hádá se s Kašpárkem, který doporučuje raději vzít meč dvouručák... Zmatkem několikrát prochází Honza s konví mezi a marně hledá hradní kuchyň. Na rubu krajních panelů namalované rozhořčené skupinky pánů i sedláků ilustrují jejich, Kašpárkem tlumočené odmítání zasáhnout. Roztočeným prostředním panelem efektně vletí čert. Situaci zachrání Honza. Ve rvačce čerta poleje medem a tak ho paralyzuje. Dočasně, aby ještě mohl odnést Hroznata do pekla. Znamenitá je jednoduše a prakticky řešená scéna P. Sukové, loutkoherecké výkony jsou velmi slušné. Jen odkryté voděné marionety řezbáře Daenemarka jsou nepříliš působivé, jakoby ke zcela jiné hře. Soubor s touto hříčkou hostuje i na hradech a zámcích. Škoda jen, že se hrálo přímo na podiu Jiskry, diváci vzadu mnoho neviděli.

Obě poměrně krátká představení, dopolední Frydolínu i odpolední rakovnických, doplnil **domácí soubor** hříčkou **O CHYTRÉM ŠEVCI**, aby diváci nepřišli zkrátka.

Strakaté divadlo z Prahy 5 / Malované písničky.
Foto: ing. Petr Pokorný.

Podvečerní **SKORO DEKAMERON Divadelní společnosti Vavřínek z Prahy 5** byl avizován pro dospívající a dospělé. Úvodem jsme viděli ještě, jako samostatné etudy, tři české lidové balady provedené špalíkovými loutkami. Pak teprve tři kostymované dvojice, modrá, zelená a červená, představily onu renesanční společnost, která se baví, laškuje, flirtuje a vypráví si celkem 5 pikantních příběhů o nevěře a záletech. Opět za pomoci špalíkových loutek, které známe již z inscenace o králi Artušovi. Již pouhý u-

vedený výčet, co se na jevišti událo, napovídá, že méně bylo by více. Celá řada nápadů, sympatických momentů, prolétající se vztahy, děje tragické i humorné plynou před námi v nevzrušivém toku. I jednotlivé příběhy proběhnou, aniž by byly komentovány. Vyprávějí v podstatě o technikách nevěry, ale vůbec nehledí na její příčiny. Při tom právě v motivacích jsou zdroje dramatického napětí. Ctnostná manželka je hluboce uražena, že manželovi víc záleží na krásném koni. Jindy je příčinou surový manžel, příběh končí tragicky. Záletná chytře zavede manžela na falešnou stopu. Mazaný mnich využije naivní důvěry jiné. Právě zvýraznění motivů, jejich komentování v mezihrách, jejich různosti, by rozbilo onu monotónnost. Současně by neškodilo k problému - tedy vztahům a nevěře - projevit názor dnešní mladé generace.

Domácí Jiskra zopakovala hru **P. Slunečka KDYŽ PÁN BŮH SE SVATÝM PETREM CHODIL PO ZEMI**, která byla již vícekrát recenzována. Jen pro připomenutí, jde o převážně lyricky laděnou variantu klasické pohádky o Smrti kmotřičce, které autor dal titulem naznačený rámec. Škoda, že oproti pravidlům pohádek neobdržel trojí opakování situace - léčitelských zákroků. Dva u bohatých, kdy se mlynář drží dohody se Smrtí, ve třetím ji ze soucitu poruší. Chybějící scéna mohla oddělit hysterické chování hamižné selky od vnějškově podobného zoufalé chalupnice. Jevištně působivá je nezvyklá scéna se svíčkami. Mluvní i loutkoherecký projev byl tradičně na úrovni. Zaujala důstojná Smrt.

Vystoupení tříčlenného **Oblázku z Ostravy** bylo solidně odvedenou profesionální prací. V zajímavě řešeném proměnlivém prostoru pro loutky i okolo něj se odehrály spojené známé příběhy o prolhané koze, ubrousku, zlatonosném oslíku a obušku v pytli. S písničkami při kytarě a s virtuózní zobcovou flétnou.

Porota ve složení M. Langášek, J. Dvorská, I. Dřížhalová, J. Klos a I. Anthon se všemi soubory pobesedovala. **Za vítěze přehlídky vyhlásila Strakaté divadlo.** To návrh na účast na letošní Chrudimí ale kategoricky odmítlo. **Cenu K. Hackera a nominaci do výběru pro LCH získali Rakovníčtí. Pro účast na Faustování doporučen Vavřinec.** Rozdělením ještě řádky cen za individuální výkony pak 26. festival skončil.

Ivan Anthon

LOUTKY V BECHYNI

REGIONÁLNÍ PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÝCH LOUTKOVÝCH SOUBORŮ 31.4. 2001

Příjemný a tentokrát již opravdu jasný a slunný den byl mírně poskvrněn slabou účastí soutěžních souborů.

Už při prvním vstupu do sálu předvedl Josef Brůček - průvodce nejen celou přehlídkou, ale i prvním představením - své nezpochybnitelné kvality, tj. komunikaci a otevřenost. A to je přednost výhodná nejen pro loutkové divadlo, nýbrž pro divadlo obecně a umění vůbec. Byl zkrátka všude a utéci se mu nedalo.

Přesto na jeho žácích, tedy souboru složeného převážně ze **studentů SPŠK v Bechyni**, kteří loutkovou přehlídku zahajovali představením Pohádky, složeném z pěti pohádek, nebyl přehnaně patrný Brůčkův již rozpoznatelný rukopis, tedy jakási fascinace k nepředvídaným výtvarným a inscenačně experimentujícím technikám. Řečeno srozumitelně, nebyly to žádné plagiáty napodobující svého guru. Sympatické bylo, že si studenti našli vlastní látku, kterou si sami posléze upravili a zpracovali. Dodejme, že to bylo první veřejné vystoupení této inscenace a nejenak tomu bylo i s produkcí souboru následujícího. Všechny pět pohádek mělo výrazné a působivé výtvarné zpracování - tvar, barevnost, nápaditost loutek, atmosféru, scénu, objevila se i stínohra a marioneta voděná zezdola. Ryzost a důvody toho, proč si děti dané pohádky vybraly, byly nepopíratelné a odzbrojující. Jenom je škoda, že se tento velmi důležitý, kompozičně dynamický moment zatím dále neprojevil a nerozvinul v režii, v rozehrání a dodělání si-

tuací, které byly leckdy ještě nešikovně vyřešené, a tedy i zčásti neúplně srozumitelné.

Úplným opakem bylo druhé představení - pohádka **Slavík** od H.CH. Andersena (hrál soubor **Hudradlo Zliv**, režie M. Slavík), kde autorský vklad dětí, asi i vzhledem k jejich věku, nebyl tolik výrazný. Nicméně, o to větší byly jejich pohybové, technické, hlasové a vůbec divadelní schopnosti. Andersenova dobová ironie k původnímu čínskému námětu - byla pojata jako fraška, ale pro mě samotného bylo kouzelné a paradoxní, že soubor sám, tak jak jsem jej měl šanci poznat, má blíže právě k čínské znakovosti, disciplinovanosti, náročnosti a vůbec akrobatičnosti, než k z jistého hlediska povrchnější žánrové frašce. Loutkový plán zůstal zatím okrajovým, což bylo většině zúčastněných líto a soubor na něm ještě zcela určitě zapracuje.

Další, tentokrát **nesoutěžní Loutkářský soubor Bechyně**, měl být jen jakousi návnadou a pozvánkou toho, co se také v Bechyni od loňského dubna chystá. Pět mladých lidí se rozhodlo znovuoživit tradici svých dědů a otců a zkouší klasické loutkové divadlo s navazováním loutek, vedením na niti a namlouváním na magnetofonový pásek. Přes přirozené technické překážky (Kašpárek mluví o tom, že leží, a přitom sedí atd.), působilo jejich počínání a potažmo předsevzetí velmi sympaticky a zručně a byl to další střípek do mozaiky velmi různorodého a barevného dne.

Posledním, též nesoutěžním představením, byla inspirativní pohádka **O Všudybylovi**, kterou hrálo divadlo **Studna Hosín**. Svoji nápaditostí a živelností si jediný představitel, herec a režisér v jedné osobě - Pepíno Kašpar - získal spontánní reakce, tentokrát již takřka zaplněného sálu (ve hře dominovalo téma odpuštění a loutkový plán byl mírně potlačen gejzírem nápadů, které přerůstaly v celkem poetické one man show). Svou touhou po reflexi a rozboru své práce posléze odzbrojil lektory v porotě, a přestože na něm byly zřetelné vrásky s vlastním ovlivněním a se svou inspirací, napadá mě dodat jediné: celý zbytek dne jsem litoval, že mé děti zchvátla chřipka a musely tak přijít o tento zážitek, neboť by zase bylo něco nového, s čím se doma identifikovat, na co si hrát a o čem mluvit... A pak - jak napsal Bohumil Hrabal - „Umění je sice hned po přírodě nejkrutější, ale to není to nejpodstatnější“, a děti podobně jako dospělí nesrovnávají a nehodnotí. To je „přednost“ dospělých.

Miroslav Drábek

Ve spolupráci s Knihovnou města Plzně
a finančním přispěním
Nadací 700 let města Plzně
a městem Plzní
pořádalo ve dnech 13. 4. – 14. 4. 2001
Divadelně pedagogické centrum JOHAN
Regionální kolo přehlídky pro západní Čechy
(Plzeňský a Karlovarský kraj)

PLZEŇSKÝ LOUTKÁŘ

ANEŽ

LOUTKÁŘSKÉ VELIKONOCE V BOUDĚ

Ve Spolkovém divadle Bouda, M klubu knihovny města Plzně (Macháčkova ul.) v předvečer velikonočních svátků uvedla na regionální přehlídce loutkářských souborů s výběrem na Loutkářskou Chrudim své nové inscenace čtveřice loutkářských amatérských souborů. Organizace přehlídky loutkářů obou západočeských krajů, jež v posledních letech poněkud živořila, se ujalo Divadelně pedagogické centrum JOHAN ve spolupráci se spolkovým divadlem Bouda. V pátek 13. a v sobotu 14. dubna byla k vidění v divadelním sálu v Macháčkově ulici (po-

Kresba Václava Moravy.

bočka městské knihovny na Škvřanech) a v základní škole (Bolevec) představení plzeňských souborů jako *Sřípek*, *Bouda* či *Rámus*, které patří tradičně mezi špičky českého amatérského loutkářství. Do čtveřice doplnil jmenované soubory další soubor *Štafle na knoflík* z loutkářské líně Zdeny Vašíčkové. Součástí přehlídky byly také semináře s lektory, dětská výtvarná a literární soutěž "Hrdinové pohádek". Pro návštěvníky přehlídky bylo organizátory připraveno bohaté občerstvení. V porotě, v lektorském sboru, letos zasedla renomovaná loutkářka Mirka Vydrová, dále pak Iveta Dřížhalová a Josef Brůček.

Zvací dopis Romana Černíka, původně směřující do médií, bez dovolení autora parafrázoval a z budoucího do minulého času převedl Josef Brůček.

Co mě u Plzeňských souborů zaujalo nejvíce? Skromné prostředí, ve kterém pracují. Hlediště *Střípku* (jednoho z nejlepších loutkářských souborů u nás) je například velmi, velmi provizorní (na scénu jsem se nedostal). Divadlo v Boudě na tom není o mnoho lépe. Prostory ke své obecně prospěšné práci (malý sálek, malé jeviště, pracovní, chodba a skládek) - ve vzorném pořádku - si navíc musí pronajímat. 100.000,- Kč za rok. Také proto stále hrají pro veřejnost a také proto jsou roční členské příspěvky 500,- Kč. A asi také proto začínají být spojením své zájmové veřejně prospěšné činnosti s existenčními trable souboru poněkud unaveni.

K vlastní přehlídce. Jejím jednotícím prvkem bylo stáří všech inscenací. Ve všech případech jsme viděli premiéru. Prvé představení bylo hráno v sídle LS *STŘÍPEK*, ostatní byla hrána ve Spolkovém divadle Bouda.

Loutkové divadlo *STŘÍPEK*. Z improvizovaného hlediště jsme zhlédli představení *FINIST, JASNÝ SOKOL*. Klasická ruská pohádka hrána převážně maňásky. Výborná muzikantská část inscenace čerpá (jak jinak) z lidových ruských melodií. S velkou poklonou souboru *Střípek* musím říci, že to bylo od mého hlubokého mládí snad poprvé, kdy jsem byl při této muzice vstřícně naladěný. Snad to bylo tím lehkým úsměvem (pozor, ne parodií), se kterým k pohádce, tedy i hudbě přistupovali. Jinak (podle mého) i tentokrát vládla střípkovské inscenaci více forma než vlastní duše - téma pohádky. Protože ale byla forma řádně vylehčena příjemným humorem, příliš mi to nevadilo. Snad jen v některých nedorozuměních dramatických situacích: *Finist* jako sokol (mimořádně nejdiskutabilnější ztvárnění) v okně s nastroženými noži. *Marja* třikrát projde zkouškou u *Bab Jag* a dostane dobré dary. *Vasilisa* se setká pouze se dvěma, a neosvědčí se. Zlé dary, které jí mají potrestat, jsou příliš měkké. Se šátkem s krví *Finista*, jasného sokola, se ke konci představení nepřehledně handluje s něčím, o čem nevím, jak se na jeviště dostalo. První kouzelný dar, za který nechá *Vasilisa* *Marju* se spícím *Finistem*, je divadelně nejzajímavější. Třetí se předchozím divadelně zdaleka nevyrovná. Práce se znakem šátků. Možná, že by jich mohlo být méně, zato by se s nimi mělo pracovat smysluplněji. Stejně tam budou zase jen dalším výrazovým prostředkem. I když jsme byli předem upozorněni, že představení neuvidíme celé, dokázal nám *Střípek* své představení dohrát až do konce. Viděli jsme velmi dobře voděné marionety, mnoho pěkných (i když často dosud zcela nedorozuměných) nápadů (*Baby Jagy*), slyšeli jsme skvělou muziku a zpěv. Celistvost a ucelenost inscenace prozrazuje i fakt, že mi na představení vadila taková maličkost jako mezi černým obutím ostatních tenisky s bílým lemem u herečky vodící *Vasilisu*.

Další představení *SAMUEL* nám připravil LS *RÁMUS*. Pro hlavní téma matky, která tvrdošíjně pojmenovává své neustále umírající syny po svém mrtvém bratrovi *Samuelovi*, si našel soubor neobvykle aktuální rámec: Lehce parodovaný program televize NOVA - Tabu. To je, vedle závažného tématu, který nesou, spolu s matkou *Samuelů* (viditelnou pouze ve stínu na plátně) i hosté televize (vesničané z rybářské osady) druhý klad inscenace. Třetím kladem jsou poněkud pitoreskní maňásci, kteří v rakvičárnových vstupech pře-

hrávají smrti synů *Samuelů*. Inscenace na přehlídce v Plzni byla den stará. I z toho nejspíše plynuly některé její problémy: pomalý rozjezd „komentátora televize“. Zbytečné fázování a přerušování inscenace příchoď a odchody činoherních „hostů inscenace“. Ne přesně vyřešené některé maňáskové scény smrti synů *Samuelů*. Nespojenost jednotlivých forem inscenace. Forma (my) zatím nestačí, nebo se plně nekryje (jí) s jejím (jich) obsahem (hy).

ŠTAFLE NA KNOFLÍK - SEDMERO KRKAVCŮ. Jak je u souborů Zdeny Vašíčkové obvyklé zaujetí nad obsahem, i zde přerostla myšlenka, chcete-li duše představení, jeho vlastní formu. I to je možná důvod, proč právě *SEDMERO KRKAVCŮ* na mně nejvíce zapůsobilo emotivně. Mělo atmosféru, mnoho krásných metafor a velmi dobrý hudební plán. Známa pohádka byla jakoby filmovými střihy nastříhána a zpět poskládána do jakési mozaiky. Některé kamínky inscenace je nutno přesněji usadit, některé přehodit, některé snad dokonce vyjmout. To pro srozumitelnost celého obrazu inscenace.

Zdá se také, že soubor při tvorbě své inscenace poněkud zapomněl na její název. Tak se stalo, že divák mohl ve velmi komplikovaném, téměř detektivním retrospektivním příběhu sledovat dva druhy sesterské lásky. Lásku *Bohdanky*, která i když své bratry nikdy neviděla, rozhodla se je hledat a zachránit. Dále pak divák sleduje lásku sestry budoucího muže *Bohdanky*, která pro to, aby si svého bratra udržela, rozhodla se škodit. Soubor zatím více zajímá, a proto rozvíjí problém švagrové *Bohdanky*. Detektivku z pohádky pak dělá i rozdělená interpretace, a ne vždy přesné vedení příběhu. *Bohdanka* např. ve své nemotě zpívá a úděl, který na sebe vzala - šití košil pro bratry - poněkud zanedbává.

V závěru nemohu nezpomenout alespoň jedné krásné metaforu. Na začátku bratr se sestrou nabírají a posílají vodu z pramene dolů do potůčku, odtamtud si pak berou nádobu s vodou, z které pijí. Nádobu s vodou zůstává v popředí jeviště. Když žádá (rodící) *Bohdanka* švagrovou o vodu, ta ji vylévá. Ke konci představení je švagrová *Bohdanky* na hranici. Její bratr jí chce pomoci. Bere do rukou nádobu, ze které byla voda vylita. Úplný závěr pak vše vrací k prameni. Místo sestry je po boku muže *Bohdanka*.

Posledním představením bylo jakoby na pouť určené, téměř driáčské představení hostitelského souboru **SPOLKOVÉ LOUTKOVÉ DIVADLO V BOUDĚ PLZEŇ - KAŠPAR U ČARODĚJNICE** aneb **V MOCI ZLÝCH DUCHŮ**. Starý loutkářský text Václava J. Sojky upravil V. Pech. Po úvodu kulísáka (později představitel Měsíce, Čerta, Kohouta a Duchů) se ve velkém fofru na vozíčkovém jevišti rozjelo představení s krásnými marionetami na drátě. Nicméně představení „jelo“ ve velkém, neměnném fofru stále, takže se pro svou monotónnost nakonec zdálo poněkud fádní. Nejistotu diváka podpořila i nepevnost vlastního příběhu. Čarodějnice chce,

aby byla mladá a krásná, čert jí slíbí recept na lektvar za princeznu. Čarodějnice princeznu unese, schová, a čert jí řekne část receptu. To vše sleduje *Kašpar*, který se stal nedobrovolným obyvatelem čarodějnické chaloupky. Spolu s princeznou a s kohoutem (kterému od čarodějnice hrozí také smrt) *Kašpar* odlétá na koštěti čarodějnice. Čarodějnice si namísto na koště sedne na čerta a pustí se do pronásledování. Druhý obraz se odehrává v márnici, kam se uprchlíci schovávají. Následuje scéna jak vystřižená z *Kytice* (Svatební košile). Mrtvý otevři, zůstaň ležet, otevři, zůstaň ležet... Nakonec přiletí duchové a roztrhají čarodějnici. Jo - čert už zatím uletěl. Z převyprávění je znát, že v tomto příběhu se může stát cokoliv. A to asi i proto, že v inscenaci dosud nejsou vyznačeny charakter a situace. Vložili soubor do inscenace logiku děje a jednání jednotlivých postav, podstatně ho zpřehlední. Věřím, že pak se v příběhu objeví i postrádaný temporytmus.

Ještě jedna poznámka. V této pohádce je jedinou nezápornou postavou téměř nejednající princezna. Domnívám se, že by nevadilo, aby - pro změnu - se někde u někoho trochu pozitivního jednání objevilo. (Mně osobně vadil zlý měsíc.)

Porota nominovala pro přímý postup na **LOUTKÁŘSKOU CHRUDIM** (letos bude padesátá!) soubor *STŘÍPEK* s inscenací *FINIST, JASNÝ SOKOL*. Tři zbývající soubor-

Kresba Václava Moravy.

ry doporučila do širšího výběru.

Jo! Oůplně nakonci mnělobejt přředstaveňj Zachraňte vojína Kuřátko. Nebylo. Protože Jirka Otec dostal salmonelózu. Musel jsem vytáhnout své již plnoletý výstupy, umazat si ruce v červené barvě Příběhu, poškádlit učitelky v papírovém příběhu nekonečném a v Poslední Kašpárkově akci ukázat, že tvůrčí loutkové divadlo ještě žije.

Josef Brůček, *T a t r m a n*

LIBERTÉ, ÉGALITÉ, FRATERNITÉ

Sobota a Květná neděle 7. - 8.4. 2001. Hradec Králové, Divadlo Jesličky. Regionální loutkářská přehlídka.

Příjemné neformální prostředí a atmosféra vzájemné vstřícnosti. Tak by se dala charakterizovat tato „krajská“ přehlídka. Dokonce i rozborové semináře s porotou probíhaly v tomto duchu „bratrství“. Bylo to otevřené povídání o vzniku inscenace a hledání cest a cestiček „kudy na to“ za hojné účasti souborů i diskutujících.

Když si procházím poznámky z představení, vyplývá z nich, že největší „rezervy“ u většiny inscenací jsou v oblasti její řídicí složky, tedy v režii. Marná sláva, když představení neváže výrazný jednotící pohled, rozpadá se dílo na jednotlivosti a objeví se rozpory, které jsou přítomny vždy, ale za ideálních okolností bychom je vůbec nevnímali. Je přítom zcela lhostejné, je-li režisérem „kolektiv“ nebo jednotlivec. Z toho pro mne vyplývá, že nejdůležitější je režíř dané jasné směřování, které při představení vede diváka ke konkrétnímu noetickému vyznění díla.

Soukromé divadlo Poli Hradec Králové - Rakvičkárna 1 + 2. Autor, režie a scénografie: Jiří Polehňa. Maňasci.

Příjemné otevření přehlídky dvěma krátkými rakvičkárnami. První výstup, ke své škodě, pouze rámcově „kopíroval“ půdorys „klasické rakvičkárny“, avšak poměrně nevýrazně a jen v obecné rovině. Ve druhém příběhu se Jiřímu Polehňovi dařilo podstatně lépe, hlavně ve zvukovém plánu, ale i vztahy na scéně byly razantnější, konkrétnější a přesnější. Přínosem pro rytmičování situací bylo použití „činelků“, a dá se říci, takřka brilantní zvládnutí zvukového plánu (kazoo, pišček). Diplom za mistrovství ve hře na kazoo a herecký výkon.

ZUŠ Chlumec nad Cidlinou - Věra Provazníková: O Šípkové Růžence. Úprava: Hana Budínská. Režie: Romana Hlubučková. Plošné loutky na tyči.

Dětský soubor zde prezentoval svůj první divadelní tvar. Poměrná přirozenost dětí oslabila to, že inscenace působila poměrně „spartakiádně“ a že se režisérce nepodařilo vystavět mizanscény tak, aby dětské protagonisty mohli vstoupit do uvěřitelných vztahů v situaci. Veršovaný text plynul ze scény v rytmu kolovrátku a plošné loutky se hýbaly podle téhož klíče.

Šíro MŠ Lázně Bělohrad - Ljuba Štíplová: K čemu svádí harpáci. Úprava a režie: Mirka Grohová a Lenka Zívrová. Oživené předměty.

Pásmo z dětských říkadel L. Štíplové uvedené „dvorečkovým“ principem. Herci postupně vyndávají různé předměty z velkého proutěného koše, který jako z udělání našli „právě teď“ na půdě. V programu přehlídky jsem se dočetl, že jde o oživené předměty. Proč ne? V první básničce to opravdu vypadá slibně, neboť ožívají rukavice, stíhají ušima a panáčkují coby králík a zajíc, stejně věrohodně a vtipně působí „hlávky“ zelí (pletené, zelené klobouky na hlavách hereček). Bohužel, v dalších říkadlech se ztrácí zpočátku nabídnutý klíč a není nastolen jiný adekvátní princip. Předměty se objevují bez jakékoli zřejmé vazby a „cokoli se může stát čímkoli“. Předměty „neožívají“, ale není to tím, že by se nepohybovaly, spíše nenavazují vztahy, a tudíž se nestanou jevištní postava-

vou příběhu. Mini příběhy končí bez vtipu a bez pointy.

„Tak co?“ ZUŠ Chlumec nad Cidlinou - V. Horyna: Jan za chřta dán (pověst o Chlumeckém kraji). Úprava: A. Popelková + kolektiv. Režie: Romana Hlubučková. Marionety.

Zdá se mi, že v Chlumci postupně uzrává zatím „adolescentní“ soubor na dobré úrovni. Zpracování místní pověsti s použitím „kubizujících“ marionetek stojí za povšimnutí. Přestože situace jsou nevyrovnané, někde hutná a vtipná zkratka (*jako deus ex machina se snese „corbusierovský“ kostelík...Bože, odpusť mi...bim, bim, bim,... Bůh mu odpustil..., kde ho pochováme?*), jinde poměrně zdoluhavý, popisný text i jednání. Myslím, že divák ani nevnímá tradičně nic neříkající scénu ze židli přehozených kusem neurčité látky. Ta je ilustrativně zmnožena o další „hadry“, navádějící svou barevností podle toho, zda jsme v lese, nebo před hradem. Přesto je zde zřejmá snaha o téměř generační a autorské uchopení tématu.

Čestné uznání za zvukový plán a loutky. Čestné uznání za zpracování místní pověsti.

BRUM Broumov - Lidová pohádka O princezně Čárypše. Úprava a scénografie: soubor. Hudba: Miloš Roško. Režie: František Macháček. Marionety.

Tradičně svérázný marionetářský portál nás uvedl do hry Marie Němcové-Záhořové, napsané kolem roku 1920 pro maňasky.

Veršovaný dobový text zdoluhavě plyne z magnetofonu a postavy se neurčitě plouhají po scéně a jeden plán mýjí druhý. Situace jsou nekonkrétní, marionety na scéně nejednají a ani Kašpárek mluvený ženským hlasem nepřinese jakýkoli vzruch, vše plyne, až odplyne. Škoda, dovedu si představit „onačejší muziku“ od tohoto rázovitěho souboru s takto výrazně pojednanými loutkami. Přimlouvám se za to, aby se Kašpárek zase stal „pořádným kouskem“ chlapíka, a nebyl jen „ukňouranou holkou“.

ZUŠ Na Střezině Hradec Králové - M. Venclová J. Žáček: O nepořádném křečkovi. Úprava: Jolana Branyová a Mirka Venclová. Scénografie a režie: Jolana Branyová. Látkoví manekýni.

Kultivovaně udělaná „mateřinka“ s přešlými zajímavými nápady, hlavně ve scénografii. Je nutno dodat, také suverénně zahráná. Při bližším ohledání se ale začíná stavba příběhu postupně rozplývat a nakonec ze všeho zůstane pouze zvednutý mentorský prst: „Dětičky buďte pořádné, nebo dopadnete jako „Já“ a budete se muset nakonec polepšit!“ Režie nenašla oblouk spojení začátku a konce, a nechá nás tak v mnohém ohledu tápat.

„Tak co?“ ZUŠ Chlumec nad Cidlinou - B. Němcová: Naposled aneb Sůl nad zlato. Dramatizace a úprava: kolektiv. Režie: kolektiv a Romana Hlubučková. Hadráci na tyči.

Podruhé soubor „Tak co?“, i když v obměněné sestavě. Opět pokus o zcela vlastní uchopení látky B. Němcové. Proměna textu je zde však tak výrazná, že bychom v něm „naši Božku“ jen těžko hledali. Zdá se, že „Kolektiv“ má ještě před sebou jistý čas autorského zrání. Text a situace jsou spíše schematické a také ne zcela přehledné, mnohé by mohla vyřešit režie, ale to je bohužel i zde nejslabší složka inscenace.

LS Bifule ZUŠ Na Střezině Hradec Králové - 3 x stínohra. Autor a scénografie: kolektiv. Režie: Jiří Polehňa. Stínoherní loutky.

Tři kratičké stínohry využívající projekci „Meotaru“. Zdá se, že tento tvar nemá zatím jinou ambici, než být pro své protagonisty spíše prostorem pro objevování a mapování této zajímavé techniky. Nešť, avšak jako „materiál“ by byly stravitelnější příběhy s výraznější pointou, ba i špetka režie by také prospěla.

Dramatická školička Svitavy - Alexandr Kliment: Strom lidožrout. Dramatizace, úprava, scénické řešení: Karel Šefrna a Jana Mandlová. Na podkladě kolektivní práce souboru s literárním textem. Texty písní a hudba: Karel Šefrna. Režie: Karel Šefrna a Jana Mandlová.

Podmanivá hudba, živý oheň, štípané rustikální špalíky, výrazné výtvarné svícení i dekorativní velká větev v „roli“ stromu, to vše spolu s

protagonisty vytváří poetické a emotivní obrazy (začínám se těšit). Tajemná atmosféra plná napjatého očekávání. Ocítáme se v zajetí vlády mýtu, vyžadující „kruté a zbytečné oběti“. Avšak situace na jevišti jsou pro mne málo konkrétní, byť poetické. Jednání postav je těžko uvěřitelné a příběh proto přestává být srozumitelný. Inscenace „těžkne“, stává se jaksi monotónní. Představení bohužel i ve svém vrcholu, vzpouře proti nesmyslnosti starých pořádků, postrádá skutečnou dynamiku revoluce. „Nahozený řemen“ očekávání a vstřícnosti se postupem času zadrhne a padá. Škoda. Že by chybělo trochu života do toho umírání?

DNO Hradec Králové - E. Rostand, Jiří Jelínek: Variace na slavné téma CYRANO. Režie: kolektiv. Konzultace: Tomáš Komárek.

Na jevišti kde nic tu nic – přesněji jen jeden ošuntělý paravan, kostýmy se silou mocí snaží dát najevo, že jsou takzvaně neutrální, a jevištní postavy většinou představují „banální“ rukavice. To vše si ale divák uvědomí až dávno po představení, zda mu to vůbec vytane na mysl. Protože tento minimalismus je zde bezesporu nositelem invence a kreativity. Jeden příklad za všechny: „nestydatě“ obnažený „ukazovák“ u loutky Cyrana (zastupuje nos, meč...). Od počátku nás uchvátí naprostá samozřejmost, lehkost a úsměvný nadhled i patos všeho, co se na jevišti děje. Počínaje dynamickou hudbou, přes herecké výkony, či animaci prstových loutek konče. Výsledný tvar má kvalitu téměř brilantového výbrusu a divák, odcházející s úsměvem i se slzou v oku, může být po právu přesvědčen, že to pan Rostand napsal pro činohru a rukavice. Diplom za inscenaci. Diplomy všem pěti účinkujícím za herecké výkony.

LS „C“ Svitavy - John Irving: (Svět podle Garpa): Penzion Grillparzer. Překlad: Radoslav Nenadál. Plošné loutky.

Příjemné a kratičké vstupní extempore Karla Šefrny nám pootevře dveře do nostalgického vzpomínání nad odcházejícími časy hotýlků ve starém Rakousku. Bohužel, dále již divadelnosti ubývá a sdělení se přesouvá spíše do roviny ilustrované epiky. Tomuto principu odpovídá i zdařilá etuda „jízdy autem“ byť vtipně oživená o přejetí slepice a opravu kola. Herecky ovládá rodinu i jeviště „panovačná babička“ Blanky Šefrnové. Zcela nevýrazný je zatím loutkový plán, který nám mohl zprostředkovat prolnutí metafyzicko-existenciální koexistenci nevnímaného světa. Tak i neforemný hadrový panák, představující postavu mladšího bratra, není šťastnou volbou a nijak nenavazuje na „papundeklového“ bratra v nočních scénách. Diplom Blance Šefrnové za herecký výkon.

Čmukaři Turnov – Celestýna. Na námět F. Rojase upravili Jaroslav Ipser, Daniela Weisová a Romana Zemenová. Režie: Daniela Weisová. Marionety.

Mé loutkářské srdce se zatetelilo radostí: „Oj! To jsou krásné řezbované loutky.“ A začalo se těšit „joj, to bude pochutnáníčko“. Ale ouha. Můj apetit zůstal upoután pouze tak dlouho, než se postupně objevily všechny loutky, když už postav nepřibývalo a situace se také v podstatě také opakovaly, začalo se v mých víčkách nebezpečně hromadit olo-

vo, nebo snad nějaký jiný ještě těžší prvek. Nechci režiséra křivdit, ale jako by postavám a situacím v inscenaci chybělo ostří, a to jak v lásce, tak ve smrti. A když pak nastane závěrečný masakr, nedotýká se to ani mého srdce ani bránice, a já volám po katarzi: „Oj, jo, jo!“

LS Bifule, ZUŠ Na Střezině Hradec Králové - Lada, Pehr, Polehňa: Budulínek č. 3. Scénografie: Erika Čičmanová. - Hudba: Monika Janáková. Úprava a režie: Jiří Polehňa. Maňasci.

Úvodní dialog tet mě velice vylekal jak svou délkou, tak „povolnou“ dikcí obou protagonistek. Budulínek a lištičky se potom museli hodně snažit, aby upoutali mé znavené oko. Nejsem si jist, zda jsem postřehl všechny zákruty příběhu, ale mám neodbytný pocit, že má jisté mezery a na konci zase nic. Příjemná a celistvá stránka inscenace je scénografie, byť na čtvrtou lištičku s logopedickou vadou nezbyla látka na zrzavý kožíšek. Čestné uznání za scénografii.

ZUŠ Na Střezině Hradec Králové - Fridrich Feld: Kočka, která mluvila všemi jazyky světa. Dramatizace a režie: Josef Tejkl. Scénografie a výroba loutky: Ivěčka Tejklová. Hudební spolupráce: Eva Černíková a Jiří Kašpar. Pohybová spolupráce: Petra Šustová. Marioneta.

Muzikálový nástup ansámblu suverénních „kočiček“ sliboval, že půjde o současné, svěží a dívčí téma. Ale neříkej „hop“ dokud sedíš v hledišti. Kde se vzal tu se vzal didaktický „pohádkový“ příběh, vyprávěný dívkami vtěsnanými do nepříjemných šarží. Zdlouhavý, nedramatický a zmatený příběh o mluvící kočce přerušila ještě jedna píseň, a jako z udeřání opět ze zcela jiného muzikálu. Postavy na scéně stále mluví a moc nejednají, mizanscény jsou „vepsí“, režie a scénografie se bohužel nedostavila. Kočka, o které se celou dobu povídá, se objeví až těsně před koncem coby loutka. Vypadá jako chumel zmuchlané plsti a její pohyby

Maňáskový soubor Zdravíčko při MKS Třebíč / Miloš Blaha: Ďáblova past. Foto: Josef Němec.

připomínají spíše epileptický záchvat než kočku. Zůstalo mi záhadou, jak že to nakonec dopadlo, ale byl jsem opravdu rád, že už je konec.

DNO Hradec Králové - Baj – baj. Autor a režie: Jiří Jelínek, M. Stránská, K. Bělohávek.

Tak, ještě tuhle „desetiminutovku“ a budeme to mít za sebou, chvála Bohu, bleskne mi hlavou. A tak s jistým ulehčením usedám do hlediště. Na jevišti jsou rozestaveny „mansionky“ rodinných divadelček jejichž portály kryjí kartónové oponky s nápisem „B A J – B A J“. Je to pozdrav na rozloučenou, nebo vstup do bájněho příběhu? Tyto úvahy zažene vstupní porod „bájných“ trojčat, vzápětí na to je zlým čarodějem unesena již dospělá sestra dvou statečných bratrů. Ti se odhodlaně vydají za vysvobození své unesené sestry. Je to cesta z pohádky do pohádky, probíhající simultánně od středního divadélka ke krajním scénám. Absurdní situace, ve kterých se postavy ocitají, vyvolávají v hledišti salvy smíchu. Našli bychom na příběhu i na scéně mnoho nesourodého materiálu, ale ono to jaksi nevadí, ba spíše naopak. Při bližším ohledání zjistíme, že nejde jen o náhodný výběr, ale o intuitivní a promyšlenou práci s mýtem. Vděčně se smějeme brilantně postaveným gagům. V závěrečné scéně nám smích ztuhne na rtech, když

Dětský loutkářský soubor Žabka MŠ a ZŠ Uherčice / Miloslav Lindhard: Docela obyčejná pohádka na docela obyčejný všední den. Foto: Josef Němec.

Divadelní a loutkářský soubor Osvětové besedy Blučina / Milada Mašatová: O třech princeznách a drakovi. Foto: Josef Němec.

bratři objeví svou sestru, kterou sami omylem zapíchli při své přísaze věrnosti. Tato drobná inscenace přímo myšlenkově navazuje na loňské „Rychlé šípy“, a je to pro mne radost, protože je jasné, že nešlo o „náhodný výstřel“, ale o zcela konkrétní krystalizující poetiku. Diplom za inscenaci.

Porota nominovala k přímému postupu Národní přehlídku 50. Loutkářskou Chrudim inscenaci „Variace na slavné téma CYRANO“. V širším výběru navrhla porota představení v tomto pořadí: Baj – baj, Penzion Grillparzer, Rakvičkárna 1+2, Strom lidožrout. V nejširším výběru navrhla porota ještě tato představení: Jan za chrta dán, Budulínek č. 3.

Karel Vostárek

35. TŘEBÍČSKÉ LOUTKÁŘSKÉ JARO 2001

30. a 31. března 2001 proběhl již 35. ročník tohoto festivalu loutkářů. Letos probíhal jako regionální přehlídka, které se zúčastnilo 8 souborů s 10 inscenacemi. V nesoutěžní části to byly soubory: DLS GONG DDM Třebíč - A. Mikulka: O pokořené válce (režie a scéna Jana Chocholoušková), DDS Knoflík a Klíč ZŠ Třebíč Benešova – F. Hrubín: O Budulínkovi a O neposlušných kůzletech (režie Zdena Marečková), LS Sluníčko MKS Kyjov – V. Čtvrtek: O víle Amálce a skupina 3+1 Zdravíčko MKS Třebíč – M. Blaha: Perníková chaloupka (režie J. Dejl).

V soutěžní části to byly soubory:

Maňásková scéna Zdravíčko MKS Třebíč - Miloš Blaha: Ďáblova past (režie a scénografie MUDr. Miloš Blaha, loutky Ája Nevosadová).

Úprava známého příběhu o Faustovi pochází z pera principála souboru. Sled obrazů je rámován mezihraní, kde vystupují živáci. Úvod je mnohomluvný, výrazné okamžiky naopak proběhnou rychle, což je škoda. Řada pěkných loutek, které jsou výtvarně zajímavé, je použita velmi omezeně, některá místa, která umožňuje právě loutkové divadlo – odnášení ďáblem, jsou nevyužitá a jejich příprava probíhá skrytá a akce je potom krátká. Celek, ale patří ke zdařilejším inscenacím tohoto souboru poslední doby. Cena poroty Aniče Schützové za práci s loutkou ďábla.

Dětský loutkářský soubor ŽABKA ZŠ a MŠ Uherčice - Alois Mikulka: Hastrmanní princeznička, Miloslav Lindhard: Docela obyčejná pohádka na docela obyčejný všední den (režie a scénografie Marie Lebedová).

Nováček na přehlídce, dětský soubor z děvčat jedné málotřídky.

Vedoucí odhadla zkušenosti dětí i své, a tak na jednoduchém paravanu hrají s plošnými loutkami na závěs či ruku dvě krátké pohádky. Zvláště Mikulkova je zdařilá. Děvčata cítí nadsázku, tempo. Druhá pohádka je rozsahem delší a některé motivy se opakují, a tak inscenace v druhé půli ztrácí dech i tempo. Děti jsou ale přirozené, hravé. Někdy bude potřeba pohlídat a dotáhnout mluvní stránku – menší srozumitelnost a práci s loutkou. Souboru byla udělena cena za kolektivní práci na inscenaci.

Loutkářský soubor Podivíni z Podivína - Vlasta Špicnerová: Jak se Honza naučil bát (režie Vlastimil Ondříšek a Tomáš Gala, loutky Michal Mikulič, hudba Svatopluk Hřebačka).

Představení, i když to byla pro soubor premiéra, patřilo k vrcholům přehlídky. Výborně a přesně vybraná předloha lehce hororové pohádky posloužila souboru nejen k množství gagů, přesnému použití schopností k nadsázce, charakterizaci postav, připsané písničky vytvářely atmosféru a podporovaly temporytmus, ozvlášťňovaly některé scény. Výtvarně velice zajímavé spodové loutky byly velice dobře voděny. Hrál se na jednoduché náznakové scéně. Suma sumárum – poučné, kolektivní, nabitě nadšením a radostí ze hry. Cena za loutkoherce výkon Aleně Pařízkové a cena za inscenaci s nominací na 50. Loutkářskou Chrudim.

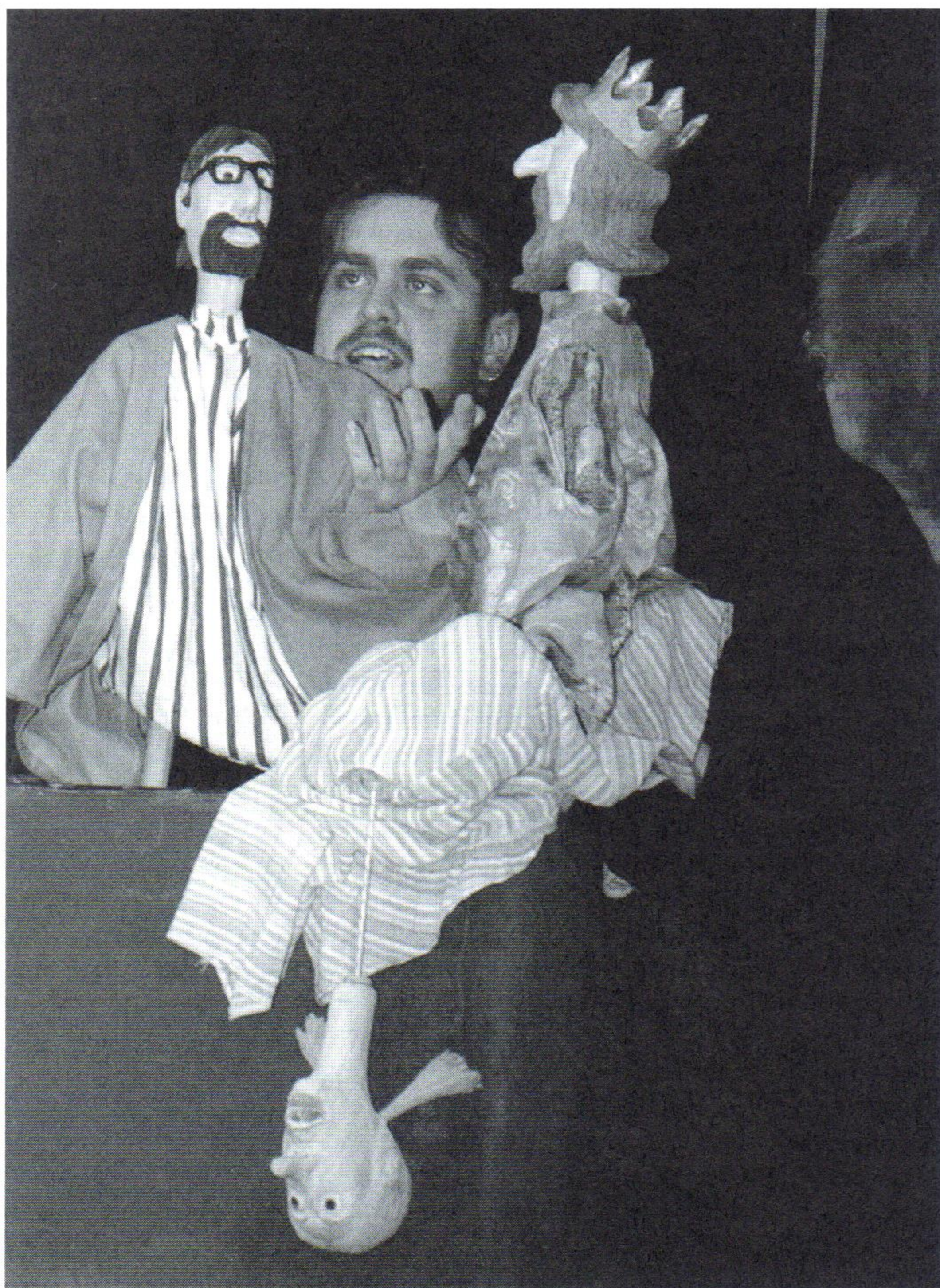
Divadelní a loutkářský soubor Osvětové besedy Blučina – Milada Mašatová: O třech princeznách a o drakovi (úprava textu, zvuk, režie, loutky Hana Kratochvílová).

Neúnavná a vždy optimisticky usměvavá Hanka si vytvořila novou skupinu dětí, se kterými se vydává na cestu za krásou a tajemstvím loutkového divadla. Děti jsou uvolněné, hravé, někdy ještě nesoustředěné. Tři krátké pohádečky jsou hrány marionetami na jedné tyči, využívá se prostor určený židlemi, zakrytý látkami.

Děti jsou na začátku cesty, ale pod Hančiným vedením o nich určitě ještě uslyšíme.

Na závěr se sluší připomenout, že ředitelem všech 35. ročníků byl MUDr. Miloš Blaha, který i tuto přehlídku zakládal. Škoda, že se na tento jubilejní ročník nepřihlásilo více souborů. Snad příště.

Jarda Dejl

Loutkářský soubor Podivíni z Podivína / Vlasta Špicnerová: Jak se Honza naučil bát. Foto: Josef Němec.

PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÝCH LOUTKÁŘSKÝCH SOUBORŮ SEVEROMORAVSKÉHO REGIONU

Víkendový přelom března a dubna je v opavském loutkovém divadle každoročně vyhrazen setkání amatérských loutkářů ze severní Moravy. Na nové krajské uspořádání doposud nikdo ani z Olomouce či Ostravy uspořádáním vlastní přehlídky nereagoval, a tak se zde sešly soubory jak z Olomouckého tak Ostravského kraje. V soutěžním programu o postup na národní přehlídku amatérského loutkářství v Chrudimi vystoupilo v průběhu tří dnů 7 souborů.

Přehlídku zahájil **opavský soubor Divadélko Na dlani** inscenací vlastní úpravy pohádky **Dlouhý, Široký a Bystrozraký** (text upravil režisér a vedoucí souboru J. Vilímec). Soubor zasadil pohádku do rámce „putování“ středověkých muzikantů – herců, po pravdě řečeno však nikterak ozvlášťujícího vývoj hry. V pojetí opavských dominovala hudební složka představení, umně zkomponované vícehlasy a pění kánonů však poněkud brzdilo temporytmus celku. Děti, které mají tento příběh rády díky kouzlům, čarování a „všelikým kejklům hrdinským“ si moc neužily ... Bystrozraký měl bateričky v očích, Dlouhý se natáhl jen jednou a Široký nebyl při vypíjení moře pro hluboce pojatou mizanscénu téměř vidět. Z inscenace čísel prostě dojem, že divadlo poněkud zavazí zpívání.

Druhým vystupujícím byli opět opavští, a to soubor **Skřítki** s inscenací textu F. Pešána **Co vítr vyprávěl**. Text pojednávající o malém strašákově na poli, který nikam nepatří, protože nedokáže postrašit ani špačky ozobávající třešně na blízkém stromě, bohužel trpí převahou naprosto nedramatických dějů. Hledajíc své „místo“, setkává se hrdina postupně s věšákem na půdě a anténou na střeše, aby ho vítr zanesl zpět do bezpečí loutky před dotírajícími kočkami. Vše se však odehrává ve slovech, a nikoliv v divadelně zpracovaném obrazném jednání.

Sobotní dopoledne zahájil soubor **Střess z Opavy** s inscenací **Skákavá princezna** od Ladislava Dvorského. Souboru od minulého roku ubylo něco členů a celé představení v podstatě hraje ve dvou lidech, což v případě některých scén, kdy je potřeba jednat za postavy čtyři, je značný problém. Vystoupení Střessu však bylo v mnohém sympatické. Vystupující dvojici nechybí herecká odvaha, entuziasmus a zapálení pro vlastní herecké hledání, chybí však větší důslednost v hledání prostředků (možná by pomohla úprava loutek). Základní princip představení totiž tvoří kontrast mezi skákavostí – zakletím a tancem – harmonií a svobodou, a ten nelze uplatnit jinak, než v dokonale zvládnutém pohybu loutky.

Prvním neopavským souborem na letošní přehlídce byl divadelní spolek **DUO z Frýdku-Místku**. Pro své vystoupení si zvolil starodávný text **O zlém sněhuláku sněhuráku** od Emílie Skálové. Text chtěl být patrně jakousi zimní variantou pohádky o Otesánkovi. Jenže zatímco v Otesánkovi veškeré zlo pramení z nepřírozeného jednání proti osudu, v této inscenaci sněhurák (sněhulák bez příčiny očarováný zlým severákem) požírá vše na co přijde, bez ozřejmování příčin a bez vnitřní gradace. Nakonec v honbě za další obětí nešťastně uklouzne v lese a nad ohýnkem, který náhodou rozdělali dřevorubci, se rozpustí. Inscenace dokázala postrašit nejen děti sedící v prvních řadách.

Dalším vystupujícím souborem byli žáci literárně dramatického oddělení **ZUŠ Žerotín z Olomouce** s dramatizací literární předlohy knihy Tomáše Pěkného – **Havrane z kamene** (text upravila vedoucí souboru Ivana Němečková). Inscenace se nesnaží pokrýt všechny filozofické roviny původního příběhu, jádrem vyprávění se stává bytostná potřeba osvobodit se ze zajetí osamocení, přidat se k někomu a sdílet s ním bytí. Inscenace zanechala dojem vnitřně upřímně citelného, ale i s velkou chutí a nápaditostí inscenovaného příběhu. Dle mého názoru se pojetí textu šťastně protnul s věkem a pocity vystupujících (převážně dívky ve věku 15-18). Jejich herectví s loutkou je uměřené, přesto však emotivně velmi působivé. K tomu napomáhá funkční scéna, řešená za pomoci malé dřevěné pyramidy, stylizovaných cest-žebříčků, gázovinových zástěn prosvětlovaných zepředu i zezadu. Slabší složkou inscenace jsou výrazově ne zcela odlišné loutky dvou hlavních postavitelek a loutka sedláka Berky, působící možná zbytečně démonicky. Vyladění si také inscenace zaslouží ve zpřesnění proporcí čarování – představování světa čarodějnic a jednání

postav v reálném světě. Představení bylo na přehlídce určitě největším divadelním zážitkem.

Nedělní dopoledne zahájil zkušený **kopřivnický soubor Rolnička** se hrou Hanny Januszewské **Tygrík Petřík**. Souboru nelze upřít už po několika let schopnost vyprodukovat představení, na jehož konci budou děti skandovaně tleskat. Soubor ví jak na to. Velké loutky, podobající se plyšovým hračkám, jenž zaplňují pokoj leckterého dítěte, dominují roztančenému pohybu v rytmu televizních estrád. Všechno pěkně šlape, představení je dokonale naorganizováno, a je to vše krásně barevné. Za vším je (a tomu skutečně věřím), dát dětem to nejlepší. Jenže divadlo pro děti má hlubší a důležitější funkci, než obdarovávat zábavou typu televizní pohádky.

Přehlídku uzavřel **domácí soubor Berušky** s inscenací hry J. Augusty **Krakonošův les**. Soubor zraje, což dokázal již při loňském vystoupení, a i letos zanechal sympatický dojem. Příběh chudého dřevorubce, kterého Krakonoš zakleje do stromu, a jeho synek musí podniknout těžkou cestu, aby ho osvobodil, je vyprávěn neokázalými prostředky s citem pro lyričnost, souborem téměř dospělých dětí a vedoucím - režisérem L. Heinem. Výstavbu příběhu je zapotřebí však ještě dramaturgicky domyslet, zvláště v počátku, kdy chybí dostatečné odůvodnění dřevorubcova „přečinu“, chybí důvod k tomu, aby nám hrdina bylo líto, abychom mu fandili na cestě k osvobození. Kladem inscenace je scénografická práce - dynamické ožiování prostředí pomocí velkých kusů látek a kolektivní citění tempa celé inscenace.

Na závěr porota udělila ceny souboru Divadélka Na dlani za práci s hudbou v inscenaci Dlouhý, Široký a Bystrozraký, za práci se scénografií souboru Berušky v inscenaci Krakonošův les a cenu za překonání sebe sama (zvláště v počtu vystupujících) souboru Střess v inscenaci Skákavá princezna. Na národní přehlídku nominovala přímým postupem soubor ZUŠ Žerotín z Olomouce s inscenací Havrane z kamene.

Pavel Němeček

NEKONEČNÝ DÝCHÁNEK

V sobotu 12.5. proběhl na choltickém zámku v prostorách Galerie Nové 4 již „12. choltický dýchánek“ (Choltice jsou městečko s ani ne tisícem obyvatel, zhruba deset kilometrů na západ od Pardubic). Tuto akci pořádá již několik let čtveřice místních mladých nadšenců – sourozenci Ilona a Martin Labutovi, Lucie Špalková a Aleš Wallcon. Všichni čtyři mají ještě spoustu dalších aktivit – Labutovi m.j. pracují jako dramaturgové v klubu Dobeška v Praze, Lucie pracovala několik měsíců v Kosovu s tamními dětmi, Aleš se věnuje potápění s nevidomými, atd. Nová čtyřka, jak si říkají, dostala od obce do pronájmu nevelký, ale příjemný prostor v místním zámku, který několikrát do roka ožije jednodenním festiválem. V jeho programu se mísí divadlo, hudba, film, performance i výstavy obrazů, objektů a fotografií. Tentokrát byla přítomna jen dámská polovina čtyřky (Aleš je dlouhodobě v USA a Martin zrovna „rodil“).

Jako pokaždé probíhal dýchánek od samého rána až do večerních hodin, vystupovala Nová čtyřka i „dovezení“ umělci. Začalo se představením pro děti - svéráznou úpravou pohádky o Spejblu a Hurvínkovi v podání Lucie Špalkové a Ilony Labutové, pokračovalo čtením poezie, promítáním diapositivů z Kuby, vernisáží obrazů Jarmily Jiravové z Přelouče a přes povalování na louce, bubnování,

hraní se psy program dospěl až k audiovizuálně oostvyparáděnéšou“, což byla módní přehlídka s tanečními, gangsterskými i plážovými motivy. V této luční férii účinkovala opět dvojice choltických div Špalková-Labutová, která nám předvedla, kolik vrstev obleků je možno na sebe najednou navléci a že je přitom možné ještě tančit, hrát, komunikovat s diváky a kouřit tlusté, kubánské doutníky.

Velmi příjemný, slunečný den na louce před choltickým zámkem uzavřelo vystoupení pražských žonglérů v čele s Jakubem Vedralem. Děti, psi i dospělí pak až takřka do setmění zkoušeli žonglérské figle s koulemi, tyčemi a tyčkami, kužely a kužilkami a spoustou dalších předmětů, které ani neumím pojmenovat. Bohužel, Nová čtyřka se i nadále „rozprchává“ do světa (Lucie hned druhý den odjela na rok do Indie, Ilona odjíždí do zahraničí na podzim), a tak organizační tíži podzimního pokračování dýchánků ponese na svých bedrech už sám Martin Labut. Doufejme, že vydrží.

Jiří Dobeš

Na nekonečném dýchánku v Cholticích sehrály nejdříve Lucie Špalková a Ilona Labutová pro děti svéráznou pohádku o Spejblu a Hurvínkovi. Foto: Archiv autora článku.

TVÁŘÍ V TVÁŘ (TŘETÍ VZPOMÍNÁNÍ BEZ ZÁRUKY)

Proč jim to vlastně povídám?

Tak toto je otázka, která na mne dotírala celých těch zhruba čtyřicet let, kdy jsem se do amatérského divadla pletla přednášením, psaním, lektorováním, porotováním. Našla jsem si sice odpověď, ale není úplně jistá, a taky si myslím, že bude jen moje osobní. Uvedu konkrétní případ. Vychází ze skutečného zážitku - v té drastické podobě byl sice ojedinělý, ale zase se dá na něm snadněji vysvětlit, oč mi šlo.

Bylo - nebylo, v nejmenovaném okrese probíhá přehlídka. (Upozorňuji jednou provždy, že zvláště u záležitostí méně slavných nebudu nic lokalizovat a upřesňovat, nepíšu historii. Neboť dávno roztály už i sněhy loňské, natož ty z minulého století, čas zavál stopy průšvihů a ukázalo se, že se pro ně svět nezbořil. Pravda, socialismus mezitím zkrachoval, ale to nebyla vina amatérského divadla). Tak tedy: v nejmenovaném okrese probíhá okresní přehlídka. Malý soubor z nejmenované polovesnice - poloměsta hraje Jiráskovu Lucernu. Tak špatně, že to až dojmá. Důsledně pouze na levé půlce jeviště, což bylo o to pozoruhodnější, že domácí scéna souboru měla prý přibližně stejné rozměry jako tako přehlídková, čili o zradě prostoru se nedalo mluvit. Paní kněžna skromě pípá, Klásková naopak každou repliku vykřikuje a hrozí divákům oběma pěstičkama. Vodník Michal je příšerně zelený a skřehotá tak, že mu není slovo rozumět. Hanička dává zřetelně najevo, že by tu radši nebyla. A mlynář v kritické chvíli vyrazí zachránit lípu v rytmu a intenzitě věty: No tak, když myslíte, já se na to tedy mrknu. (Nejsme z Hané - tolik můžu prozradit).

Po takovém představení „zbývá jen mlčení“, jak vhodně podotýká Hamlet. Jenomže to není možné. Jsme porota, naší povinností je

zhodnotit představení, a to ne někde potají, ale veřejně a hned. Koukáme po sobě vyděšeně, není se čeho chytit, co jim budeme povídat? Jsme usazeni v příjemném klubu u stolu v čele, káva už se nese a herci se scházejí. Ještě se úplně nevzpamatovali z prožitého napětí, ještě mají v sobě ten slavný okamžik, kdy se klaněli, organizátoři dodali květiny, a v osvětleném sále jim obecenstvo tleskalo (tleská vždýcky). Pokukují po nás částečně zvědavě, částečně vyzývavě. Vždýcky jsem se snažila v těchto okamžicích vypadat co nejpřívětivěji. Jenže když máte na špičatém nose brýle a pod ním úzké rty, a vůbec celkový vzhled učitelky matematiky s malou penzí, není to snadné. Takže radši předstírám, že jsem ponořena do nějakých lejtů, a nenápadně pokukuju kolem také. A ejhle - kníková paní kněžna je v civilu atraktivní, výborně oblečená dáma spíš dominantního typu, Klásková je mnohem mladší než vypadala na scéně, bytost příjemně oblá s milým úsměvem. Hanička, zbavená povinnosti předstírat nevýbojnost, rozdává úsměvy, mlynář je méně schlíplý než se zdálo, blýská po nás očima tak, jak s nimi ani jednou nezažlaskl na jevišti. A když mladý Michal, seškrabal tlustou vrstvu zeleně, vyloupil se jako velmi pohledný mládenec, princ do pohádky. V bufetu si objednával utopence hlasem zvukným bez skřehotání.

Ano, a v tom je ten problém. Copak můžu na tyto slušné, příjemné lidi pustit rovnou ledovou sprchu? Proč jim vlastně mám kazit náladu? Na druhé straně představení bylo opravdu špatné, to se nedá zamluvit. Jakákoli chvála by byla průhlednou lží, pokořující nakonec víc než otevřená kritika. Jsme však porota zkušená, daří se hned na začátku nasadit uklidňující, trochu zlehčující tón, jako že se z ničeho nestřílí, a opatrně připomínat prohřešky proti základním prvkům divadelní abecedy - aranžmá, situace, rytmus, atd. Daří se to, zdá se, že nikdo není dotčen, naopak poslouchají s neličeným zájmem, odpovídají s humorem. Oddychneme si - nemluvili jsme zbytečně. Nikoho jsme neodradili, naopak, spíše po-

píchl. Otevřeli jsme vrátka na schůdky, které mohou vést o poschodí výš, k poznání řádu tvorby divadla. Však on se někdo příště pokusí na ty schůdky vylézt - a jeho oblíbené hobby - divadlo - se díky tomu stane pro něj zábavou zajímavější, obsažnější, a pro všední každodennost také významnější.

Otvírání vrátek - v tom jsem si tedy pro sebe našla smysl, odpověď na otázku, proč jim to vlastně povídám.

Ne hned. Ve svém osobním hledání jsem bezděčně sledovala obecný vývoj a postupnou proměnu názoru na amatéry vůbec a jejich vzdělávání zvláště.

Nevím už kdo a proč mě poslal někdy v r. 1952 na velkoryse organizovanou besedu se zástupci významnějších ochotnických souborů. Tedy beseda to moc nebyla, zato sám Zdeněk Nejedlý a po něm A.M. Brousil čtyři hodiny přesvědčovali ochotníky, že mají hrát Jirásku a Tyla, které samozřejmě beztoho vždýcky hráli. Byla to typická dobová „akce“.

Počátkem šedesátých let mě začalo pálit dobré bydlo dramaturga v Realistickém diva-

Karikatura Václava Moravy.

„Otvírání vrátek – v tom jsem si tedy pro sebe našla smysl, odpověď na otázku, proč jim to vlastně povídám.“ Alena Urbanová v roli lektorky na fotografii z domácího archivu.

dle. Díky tomu, že to příšerné monstrum - Stalinův pomník na Letné a spolu s ním i celý jeho mýtus, vyletěl do povětří, začaly se všude dít věci, a já jsem chtěla tomu pohybu být blíž. V divadelní redakci Orbisu jsem se dostala do styku s pracovníky amatérského divadla a celkem přirozeně jsem se zapojila do různých tehdejších vzdělávacích aktivit. Byla to školení - to je velice výstižný pojem, upozorňující, že jde o něco jiného než je vzdělávání. Člověk se vzdělává - to je tvar aktivní, ale člověk je školen - tvar pasivní. I v téhle malé amérské kapičce vody se odráží celkový názor té doby: jedinec, zrno písku, kolečko ve stroji, představuje pouze objekt, který musí být neustále opracováván, formován tak, aby se hodil do obrazu společnosti, spějící od socialismu k metám komunismu.

Přiznávám, že jsem školila také, sice ne o socialismu, ale o dramaturgii. Konečně, vyučila jsem se dramaturgii na vysoké škole a

měla jsem za sebou sedm let dramaturgování v divadle. Byla jsem tou problematikou nahuštěná snad až moc. Ze začátku jsem si k přednáškám psala velmi podrobné poznámky, později už jen „bodáky“ nakonec jsem mlela spatra. Mlhavě se mi vybavuje jakýsi kurs, jehož frekventanti se střídali, takže na mně bylo, abych svou přednášku o dramaturgii zopakovala třikrát. Žádný problém, kdyby ovšem po třikrát neseseděl vždycky přímo proti mně Ládiček Lhota (jistě si rád vzpomenete na tuto slunečnou bytost, která ozařovala kdejakou přehlídku a festival). Jeho zářivý úsměv mě podruhé i potřetí strašně znervózňoval, styděla jsem se, že mu opakuji totéž, co už slyšel, takže jsem se pokoušela to aspoň trochu měnit a pochopitelně jsem se zamotávala. Teprve později mi došlo, že tam Ládiček nevysedával kvůli přednášce, ale kvůli mně. Aby mě povzbudil, aby mě přesvědčil, že každé mé slovo je perla, kterou si použije amatéři snad, ano, nezasluhují. Jeho rozzářená očka sdělovala, jak je ochotník šťasten, když je školen. Ti za ním se ovšem už tak netvářili. Očekávali ode mne rady, co mají hrát, a já na ně vybalovala povídání o myšlenkové ose divadelního tvoření, drtila - a nudila jsem je vysvětlováním, co všechno vlastně ten málo známý a nejasný pojem dramaturgie obsahuje - a toho je hodně. Dá rozum, že to nikam nevedlo.

Ale jak se v šedesátých letech postupně uvolňovalo společenské myšlení, i v naší oblasti mizelo školení a začaly se hledat cesty ke vzdělávání. Je to maličkost, ale typická: ze zkratk různých příslušných institucí mizelo písmenko O - osvěta, a bylo nahrazeno písmenem K - kultura. Na to, jak tato proměna probíhala, budou vzpomínat ti, kteří ji uskutečňovali, já jsem se jen přifařovala, teď už v porotách, jako lektorka - namísto přednášek nastoupily semináře a sem tam nějakým článkem.

V souvislosti s divadelní redakcí nakladatelství Orbis na začátku 60 let mě ale napadá něco jiného, trochu z druhé strany. V podniku, který se pyšnil výbornými edicemi redakce přírodovědecké - (Malá moderní encyklopedie například), silnou redakcí právnickou a úspěšnou sportovní, jsme byli z milosti trpěnou Popelkou. Z našich edic se prodávaly hry pro loutky a pro mládež, edice malých forem. Proměny - portréty herců. Huť už edice divadelních her jako takových, (každý svazek byl opatřen rozbohem autora z příslušného dramatu, a ještě režijní poznámkou, kterou psali režiséři, kteří hru studovali - tedy velice vhodný studijní materiál právě pro amatéry). - A vůbec nejhůř ovšem knížky teoretické. Nejsou to odhady od oka, měli jsme to tehdy dost přesně propočteno: kdyby se jen v polovině tehdy existujících amatérských souborů našel vždycky jeden jediný člověk, kterého by zájem o jeho koníčka přivedl k tomu, aby se rozhlédl trochu dál než je špička nosu, měli bychom bývali po starosti. Ale nenašel se.

Jistě je to teď už lepší, že? Nebo že by ne? Těžko říct - divadelní redakce Orbisu byla už dávno - pro nezájem - zrušena, ze záplavy hereckých pamětí se sotva co kloudného vyčte, byl by tu Svět a divadlo, ale nevím... Končím otázkou: vzdělává se amatér jednadvacátého století také sám, nebo je stále ještě skoro násilím vzděláván, i když mnohem inteligentněji a nápaditěji než tomu bylo ve století minulém?

Alena Urbanová

NOVÁČEK Z DAČIC

Amatérská scéna hovoří s Otakarem Tesařem, režisérem souboru Tyl z Dačic

Charakteristickým rysem letošní Národní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla bylo účinkování jednak ostřílených harcovníků, jednak souborů, které byly na takovou akci vybrány poprvé. V poděbradské části přehlídky byl mezi těmi druhými DS Tyl z Dačic, soubor se 117 letou tradicí. Herece, režiséra inscenace hry E. Vachka Pec, Otakara Tesaře, se AS zeptala nejen na dojmy souboru, ale také na to, jak se mu žije. Pan Tesař je k tomu více než povoláním člověkem, neboť snoubí lásku k divadlu s profesí ředitele Městského kulturního střediska.

Účinkování DS Tyl na FEMADU bylo pro Vás osobně dvojí premiérou.

Ano, Tyl je poprvé na národní přehlídce a poprvé se tak vysoko dostala moje režijní práce.

Úplně přesně řečeno, je v tom ještě jedno prvenství...

Nerozumím.

Představil jste se zároveň jako herec.

Sice role Grišky není moje první, ta se datuje rokem 1974, ale máte pravdu. Také jako herec jsem na národní přehlídce poprvé.

S jakým očekáváním jste do Poděbrad jeli a jak se naplnil?

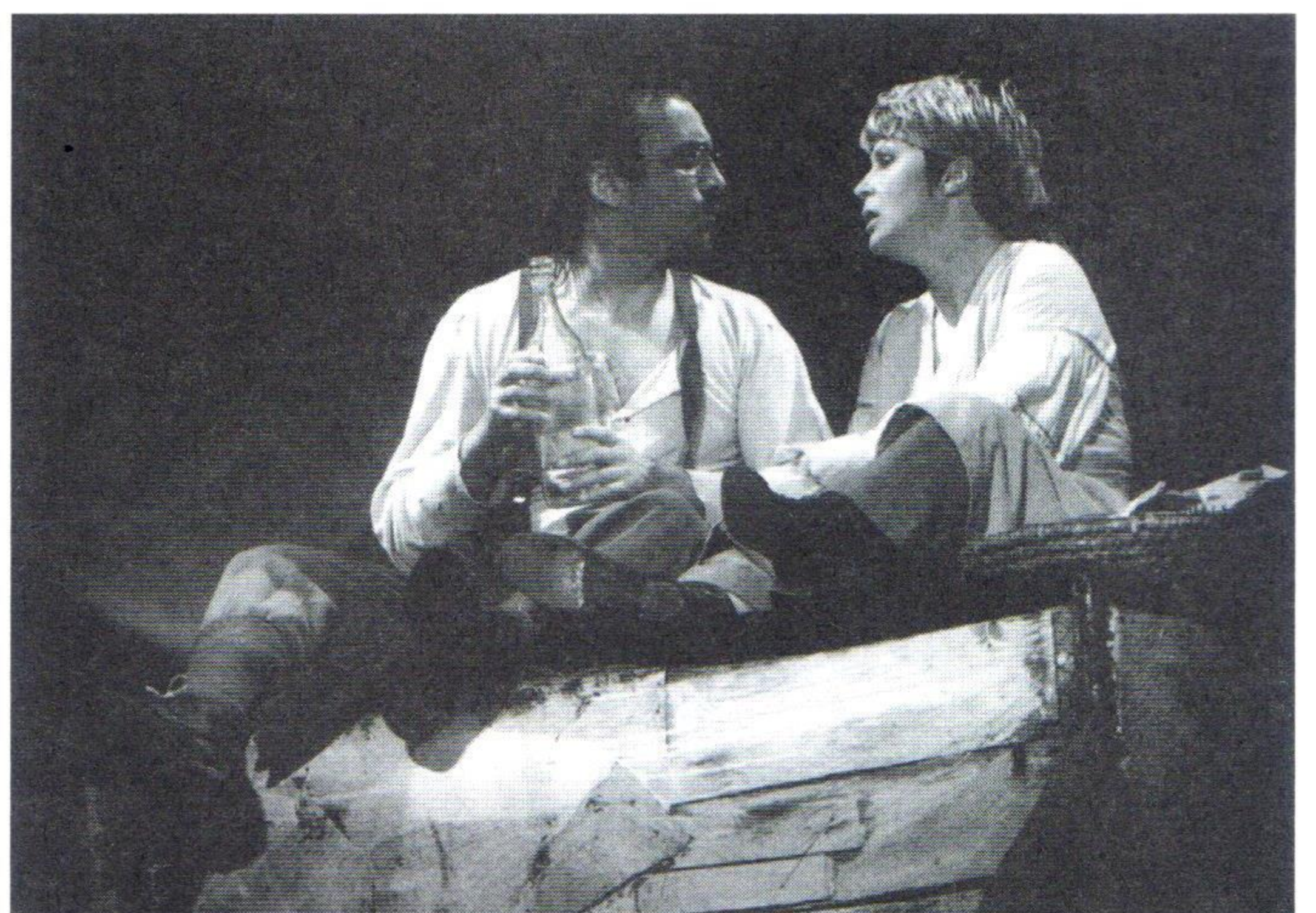
Absolvoval jsem jako pozorovatel, díky své profesi kulturního pracovníka, řadu národních přehlídek, včetně Jiráskova Hronova. Věděl jsem, co na nás čeká. Netušil jsem, jaká odpovědnost na mě padne. Uvědomili jsme si, že Poděbrady a Třebíč jsou výběrem nejzajímavějších inscenací z celé republiky. Cloumaly s námi pochybnosti, zda na takovou přehlídku vůbec máme. Nebyla to pouhá náhoda? Pak jsme si řekli, že jenom náhoda to asi nebyla. Soubor se sice pomalu ale přece dostává na určitou úroveň. Postoupili jsme z krajské přehlídky, kde konkurence byla veliká. Takže základním pocitem bylo svazující očekávání. Atmosféru národní přehlídky musí člověk zažít na vlastní kůži, nelze se na ni nijak připravit.

Říkal jste, že úroveň souboru roste. Myslíte si, že se na tom pozitivně podepsala i dlouhodobá regionální vzdělávací akce, tedy prachatická Dílna na zkoušku?

Samozřejmě, zkušenosti z dílny, která se koná již třetí rok, a já se na ní tentokrát podílím nikoliv jako seminarista, nýbrž jako organizátor, jsou nesmírné. Práce s profesionálním režisérem či scénografem je inspirující. Každý seminarista si tyto zkušenosti a poznatky přenesl do vlastního souboru. Já jsem se např. jako herec v dílně naučil jinému pohledu na roli. Cítím se mnohem samostatnější než dříve. Nejceněnější na této dílně je to, že důsledně propojuje teorii s praxí.

Následující otázku můžete samozřejmě pokládat za nekorektní, ale ruku na srdce, ozvat by se mohla. Nebyla jedním z důvodů, proč jste se ujali pořádání regionální přehlídky, snaha ulehčit domácímu souboru start do divadelního světa?

Tady se naplno projevuje moje osobní schizofrenie. Jsem ředitelem Městského kulturního střediska v Dačicích a zároveň členem DS Tyl. V Dačicích pravidelně pořádáme letní divadelní festival Za dačickou kostku cukru. Koná se na nádvoří státního zámku a jde především o příležitost pro amatérská divadla. Jako dramaturg jsem objížděl národní přehlídky a hledal jsem vhodné inscenace. Zvolna jsem nasával atmosféru pospolitosti, kdy účastníci tři, čtyři dny doslova žijí divadlem a odpoutají se od všedních starostí. Přitom nejsou vůbec unavení a kypí elánem. V kultuře pracuji od r. 1986 a od listopadu 89 toužím po klasické přehlídce v Dačicích. Často jsem říkal i členům našeho souboru, že není nic inspirativnějšího, než když se mohou podívat na jiné produkce. Je sice pravda, že v rámci výměn hostujeme i v jiných městech, ale jediný večer nelze srovnávat s přehlídkou. To byly důvody pro pořádání přehlídky v Dačicích. Samozřejmě, že jsme museli připravit in-

DS Tyl Dačice sehrál v režii Otakara Tesaře na letošním FEMADu hru Emila Vachka Pec. Foto: Ivo Mičkal.

scenaci, nemít ji na vlastní přehlídce bych považoval za naši ostudu.

Co mohou Dačice přehlídce nabídnout?

Dačice mají na jedné straně nevýhodu ve své poloze. Leží takřka na hranicích s Moravou. Kulurní zařízení je však podle mého názoru vybaveno dobře. Máme velký sál, komorní sál, klubovny, předsálí, nadšené ochotníky i výborné kuchařky. Takže přehlídka má určitě výborné zázemí.

S jakým ohlasem se setkala u místního obecnstva?

Ohlas nás mile překvapil. Předpokládali jsme, že odpolední představení budou navštěvována méně než večerní. Tomu jsme přizpůsobili i rozpočet. Přehlídka byla prostřednictvím MěKS dotována městem. Kromě sobotního odpoledního představení nás zájem doslova zaskočil. Lidé se dopředu informovali, město přehlídkou žilo. Občané se dokonce zajímali i o to, zda snad nechceme rušit letní přehlídku, na niž jsou zvyklí. Co více si můžeme přát?

Město přehlídku podpořilo, znamená to, že podporuje i činnost souboru Tyl? Otakar Tesař na fotografii Ivo Mičkala.

Jsem rád, že mohu odpovědět, samozřejmě. Soubor je od r. 1999 registrovaným občanským sdružením. Město spolkům tohoto typu přispívá, pokud zpracují záměr a předloží rozpočet. Radní i pan starosta osobně říkají, že každé umělecké těleso z Dačic, které vystupuje za hranicemi města, jej reprezentuje a dělá mu dobré jméno. Spolků je zde několik (kromě Tyla také pěvecký sbor, dechový orchestr ad.) Město chce mít přehled o jejich aktivitách a ty smysluplné podpořit.

Mezi MěKS a DS Tyl patrně existuje smlouva?

Ano, např. stanovuje, že první dvě představení každé inscenace (týká se dospělého souboru, dětského Tyláčku a loutkového divadla) hraje bez nájmů a vybrané vstupné patří MěKS. U každého dalšího platí symbolické nájemné 1300 Kč a celý výtěžek patří souboru. To je mým únosné.

A co zkušebny a zkoušky na jevišti?

To se dá ošetřit harmonogramem činnosti. Např. v zimním období se dům musí vytápět, ať se tam něco děje či nikoliv. Jednorázové vytápění by bylo strašně drahé. Nevím zda by bylo lepší mít objekt prázdný. Dům kultury si tento přístup může dovolit jako příspěvková organizace města. Stejný metr platí i pro ostatní spolky.

Co byste vzkázal divadelním souborům, které se domnívají, že je zbytečné, aby zakládaly občanská sdružení, neboť přece v místě mají zázemí v Kulturním domě, kde se setkávají s vlídným zacházením.

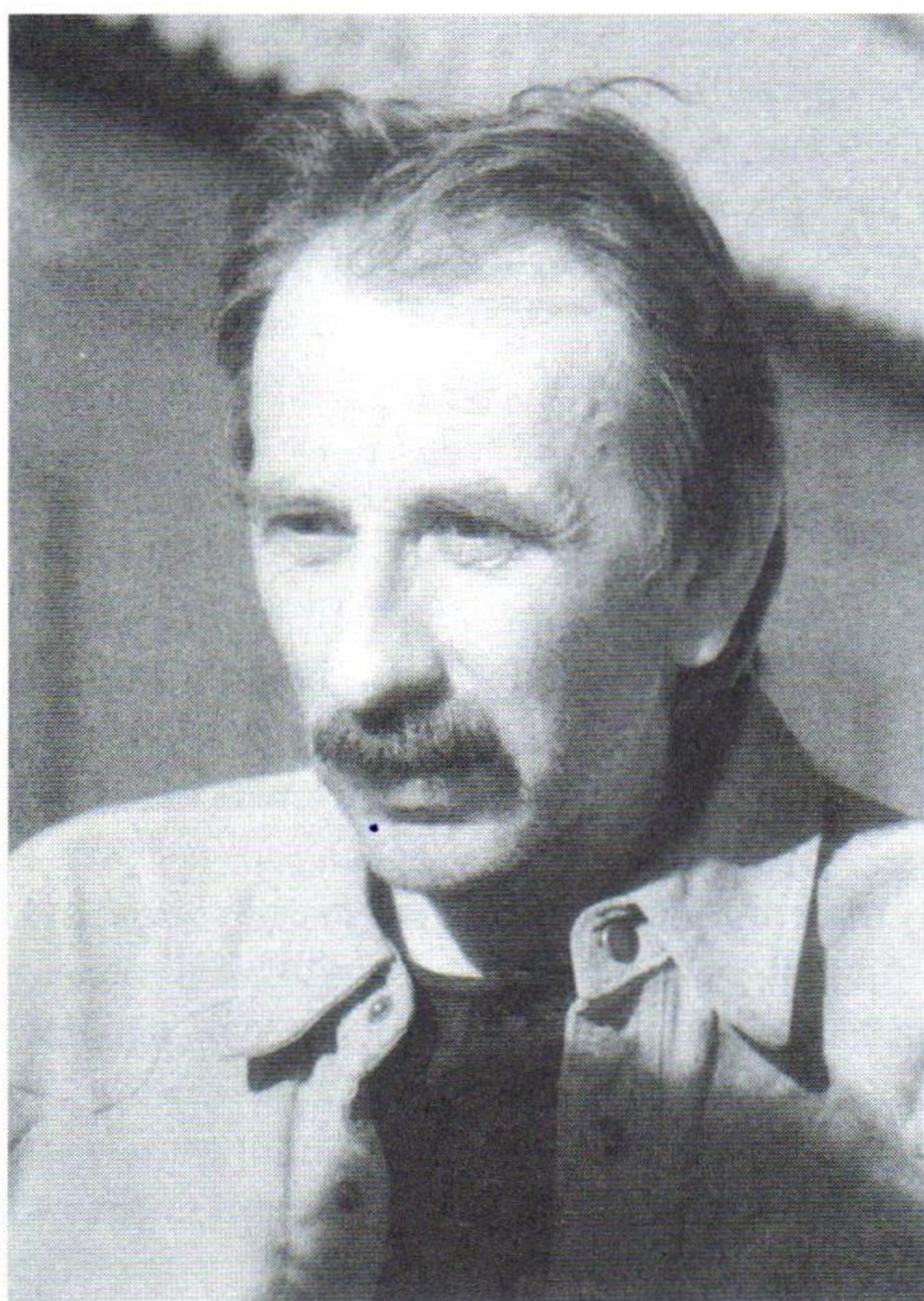
Přiznám se, že jsem jedním z iniciátorů registrace DS Tyl. Přitom jsem určitě jedním z ředitelů kulturních zařízení, který amatérskému divadlu přeje. Jsem přece jedním z nich. Dnes soubor hospodaří samostatně a např. o dotaci město žádá jen pokud ji nezbytně potřebuje. Členové si o tom mohou rozhodnout svobodně a samostatně. Ředitel kulturního domu může být hodný člověk, ale rozhodující je, jak ekonomicky funguje jeho zařízení a jaká je kulturní politika radnice. Zastupitelstvo může ředitele odvolat a zařízení zrušit. A co potom bude s neregistrovaným souborem? Osobně si myslím, že vlastní kasa soubor stmelí a snad i divadlo je potom lepší.

Já s Vámi souhlasím. Také si myslím, že dobrá vůle není program se zárukou.

Spolková činnost byla a je dobrá věc. Proč by jinak byly spolky v padesátých letech násilně rozpouštěny. Režim jim chtěl vzít samostatnost a přinutil je poslouchat zřizovatele.

Mohl byste stručně představit činnost souboru?

Dospělý Tyl a malý Tyláček mají dohromady 40 členů, z toho je 22 dětí od 9 do 18 let. Soubor dělá ročně dvě inscenace, říkal jsem, že zájem o divadlo je v městě značný. Díky Dačické kostce cukru děláme jednu inscenaci pod širé nebe. V loňském roce to byli Tři mušketýři s originální hudbou Ivoše Jahelky. Hrál zde prostředí - arkády apod. Je

to nejen zpestření činnosti, ale zároveň příležitost pro zapojení všech členů. Jinak se totiž snažíme o malé mobilní inscenace. Víím, že zařízení, v nichž hostujeme, nemají mnoho peněz. Jezdíme s malým tranzitem. Tyláček dělá jednu věc ročně, loutkáři dvě. Docela jsme vytížení, míváme 18-20 repríz jedné inscenace.

Diváci doma vám přejí. Myslíte, že jste si publikum vychovali?

Lidé byli zvyklí chodit do divadla. Tyl dělal velké inscenace pro dvacet lidí, takže chodili příbuzní a známí. Když jsme nastoupili na komedie s menším obsazením, zbylo více času na zkoušky a inscenace začaly mít vyšší kvalitu. S povděkem sleduji nové tváře v hledišti a v rozhovorech vnímám, že si všimli jiného směřování souboru. Už se tedy naše obecnstvo nerekutuje z nejbližšího okolí souboru.

Jak dlouho jste pracovali na Peci?

Vlastně krátce. Bylo to takové nouzové řešení, když hrozilo nebezpečí, že nebudeme mít inscenaci na loňskou Kostku. Byl u toho Jarda Kubeš, bývalý Volyňák, a nabídl mi Pec. S Jardou jsem také některé scény konzultoval.

Sám jsem jejich inscenaci neviděl, neboť v r. 1989 doba a režim takovým kontaktům nepřály. Musím říci, že v přání režimovat mě utvrdila prachatická dílna. Režie je o sdělení myšlenky, a to mě vzrušuje. Určitou nevýhodou je, že v Peci sám hraji. Divadlo je pro mě však stále radost.

Děkuji za rozhovor.

Připravila Lenka Lázňovská

PŘEŽILI JSME KLINICKOU SMRT

říká autor, dramaturg a režisér souboru Jiří Poděbrady Ladislav Langr, zvaný Lála.

Ochotnické divadlo se v Poděbradech začalo hrát z iniciativy místního obrozeneckého básníka Františka Turínského v bývalé zámecké kapli už v roce 1820. Divadelní spolek Jiří vznikl po pádu bachovského absolutismu zhruba o čtyřicet let později /v roce 1861/. O dvacet let později se spolek a město dočkaly budovy Jiříkova divadla. To v r. 1937 vyhořelo a po provizorním působení v bývalých hospodářských budovách na prvním nádvoří zámku získal Jiří v r. 1942 nové působiště v Divadle Na kovárně, které v letech 1972-75 a 1977-86 hostilo slavný FEMAD. Poté muselo být kvůli nevyhovujícímu technickému stavu zavřeno. Na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let 20. století prošel soubor Jiří svou nejslavnější novodobou kapitolou. Jeho umělecký vedoucí a režisér Jan Pavlíček patřil k těm, kteří zvolili náročnou cestu kladení a sdělování závažných myšlenek o bytí člověka jako tvůrčího procesu ústícího jak dovnitř souboru, tak směřujícího ke smysluplné komunikaci s divákem. Po zavření divadla se soubor Jiří zvolna rozpadal. Ukázalo se, že bez divadla to nejde. Byť se říká, čím horší podmínky, tím lepší výsledky, tady to neplatilo. Drobné aktivity jako práce s dětmi či „vítání krále Jiřího“ nedostatek příležitostí nemohly nahradit. Nicméně hrstka klinickou smrt přežila a dočkala se i otevření rekonstruovaného divadla. Dnes je soubor Jiří registrovaným občanským sdružením, které je jedním ze spolupořadatelů Národní přehlídky činoherního a hudebního amatérského divadla - část FEMAD Poděbrady. Amatérská scéna využila této příležitosti, aby se zeptala, jak se Jiřímu podařilo přežít 15 let bez divadelní budovy a jak se mu daří v současné době. Když jsem se vedoucí souboru paní Novákové zeptala, kdo je nejzasvěcenější, bez váhání vyslovila jméno Ladislava Langra, jemuž nikdo neřekne jinak než Lálo. Nakonec se ukázalo, že odpověď na otázku, jak se souboru daří, není vůbec jednoduchá, ale to už předjímám pro čtenáře věci zatím netušené.

Řekl jste, že Jiří v podstatě přežil klinickou smrt. To jste myslel zcela vážně?

Po zavření Divadla Na kovárně ještě pár nadšenců něco dělalo, ale u-

kázalo se, že bez divadla je to složité. Jistě namítnete, že se divadlo dá hrát ve stanu na náměstí či v bytě, ale to přece neplatí pro každou hru. Jádro souboru se přesto scházelo každé pondělí a diskutovalo o tom, co bude, až otevřou divadlo. Počet lidí stále klesal, poslední číslo bylo necelých deset. To Vám nepřijde jako obraz smrti divadla?

Ale tak úplně jste nezemřeli...

V r. 1999 jsme se rozhodli, že tento rok vyhlásíme Rokem obnovy divadla. Ve spolupráci s Městským úřadem jsme vyhlásili sbírku Občané sobě a udělali několik happeningů.

Co si konkrétně můžeme představit?

První akce se konala 1. ledna na prvním nádvoří. Byla postavena na české tradici, že divadlo před otevřením musí nejprve vyhořet. Vyzvali jsme občany, aby přiložili polínko. Chtěli jsme zejména upozornit na fakt, že jsme tady a že se o něco snažíme.

Jak to pokračovalo?

Druhým projektem bylo na první jarní den místo vynášení Morany vynášení ošklivého divadla. Maketu z proutí jsme poslali po Labi do Nymburka, kde má sídlo Okresní úřad. Chtěli jsme tak upozornit, že nemáme střechu nad hlavou. Třetí happening se konal 1. máje na kolonádě. Po plenérové záležitosti jsme pozvali každého, kdo se ve městě věnuje kultuře. Od tanečníků, přes zpěváky až po recitátory. Sešlo se asi 400 účinkujících a trvalo to několik hodin. Ještě jsme na decimální váze vážili, kolik občanů si přeje obnovení divadla. Vyšlo to asi na 18 metrů. Poslední happening se ukutečnil v listopadu jako dvacetičtyřhodinové nonstop čtení v budově České pojišťovny. Přijela řada lidí známých také z Poděbradských dnů poezie Rudolf Kvíz, Eva Horká a další. Ani mezi třetí a pátou hodinou ranní neklesla návštěvnost pod třicet. Mimochodem letos jsme udělali druhý ročník a plánujeme třetí.

Jistě jde o svým způsobem divadelní aktivitu, ale smysl byl jiný než děláním divadla...

Jistě, nešlo o klasická představení s pevným řádem. Na druhé straně byly prvním vzedmutím se ožívajícího souboru Jiří.

S jakým ohlasem ve veřejnosti se tyto velmi netradiční akce setkaly?

Byl trochu rozporuplný. Ozvaly se dokonce hlasy, že tím házíme radnici klacky pod nohy. S plnou odpovědností chci prohlásit, že jsme vždy říkali, že smyslem těchto akcí bylo radnici podpořit. Jistě někdo způsobil, že divadlo bylo zavřené, ale současní radní to prostě nebyli.

To jsme pořád v roce 1999. Co jste naplánovali na příští sezonu?

Ohlas předcházejících projektů nebyl jednoznačný, takže v nich jsme pokračovat nechtěli. K další činnosti mne paradoxně dovedl negativní divadelní zážitek ze Shakespearovských slavností na Pražském hradě. Řekl jsem si, že bychom mohli zkusit divadlo v plenéru s tím, že horší než v hla-

sové křeči hrající známí a renomovaní herci snad nebudeme. Dohodli jsme se s Univerzitou Karlovou, že nám dá k dispozici zámeckou zahradu. Zvolili jsme detektivku A. Christie Deset malých černoušků. Jsou totiž dva způsoby jak bavit lidi. Buď tím, že udělám komedii, nebo tím, že je postraším. Deset malých černoušků všichni četli, ale jen málokdo si vybaví, kdo je vrah. Na tom jsme postavili strategii návštěvnosti. Vyšlo to. Deset představení za čtyři měsíce shlédlo asi 1500 diváků. To už byl definitivní začátek nové divadelní existence Jiřího.

Deset malých černoušků není hra pro tři herce. Kolik vás vlastně bylo?

Nezapírám, že s velkým úsilím jsme dali dohromady 15 herců. A to nám pomohl Jarda Vondruška z nedaleké Libice, který na poslední chvíli zaskočil. Museli jsme také vyřešit malý technický problém. V detektivce musí být tma, tj. strach a napětí. Nakonec jsme si pomohli retrospektivou. Na ostrov přichází detektiv a retrospektivně si skládá mozaiku, jak to vlastně bylo, tedy hledá pravdu. Pokusili jsme hře dát trochu filozofickou dimenzi. Pokud chcete bojovat se špínou, nemůžete zůstat čistý. A pak, všichni se pachtíme za pravdou, a zajímá dnes vůbec někoho, co je pravda? Existuje absolutní pravda? Každý má svou pravdu. Absolutní pravda je tak trochu virtuální realita.

Divadlo v přírodě nebylo však skutečnou přípravou na otevření divadla. Navíc jste měli před sebou oslavu 140. výročí vzniku souboru...

Máte pravdu. Začali přibývat lidi, ale většina z nich bez zkušeností. Oslavit výročí nějakou avantgardou, na to jsme neměli, a uchýlit se k tomu nejjednoduššímu, tj. ke klasické hře, jsme také nechtěli. Prosadil jsem se jako autor a napsal mystifikační frašku ve stylu J. Haška k založení Poděbrad s názvem Odhalení. Hra pojednává o tom, že se sem v r. 1896 dostal pomník Jiřího z Poděbrad. Odehráli jsme premiéru a čtyři reprízy pro cca 600 diváků. Ohlasy jsou zatím pozitivní.

Prosadil jste se nejen jako autor, dramaturg, ale i jako režisér. Jak jste se Vy, novinář, vůbec dostal k amatérskému divadlu?

Pocházím z Poděbrad a začínal jsem u ing. J. Pavlíčka. To už jsem chodil do lidušky a recitoval. Pan Pavlíček mě dokonce obsadil do role v Evženu Oněginovi. Hrál jsem Petuškovu, nápadníka Taťány. Celá role spočívala v tomto textu: „Taťána někam utekla mi. Neviděli jste ji tu snad? Kudy jen mohla zmizet ven? Bože, já jsem tak nešťasten.“ To mi bylo sedmnáct. Moc dalších rolí jsem už neodehrál. S divadlem jsem stále nějak spolupracoval. Pamatuji se i na první FEMADy, zažil jsem Pavla Boška, kterého si dodnes vážím. V paměti mi utkvěla i některá představení, např. silným zážitkem byla Balada pro banditu pražské Lucerny.

V rozhovoru jste se zmínil, že nehrajete pro přehlídky ani pro Hronov.

To zní trochu kategoricky. Nekladete si příliš malé cíle?

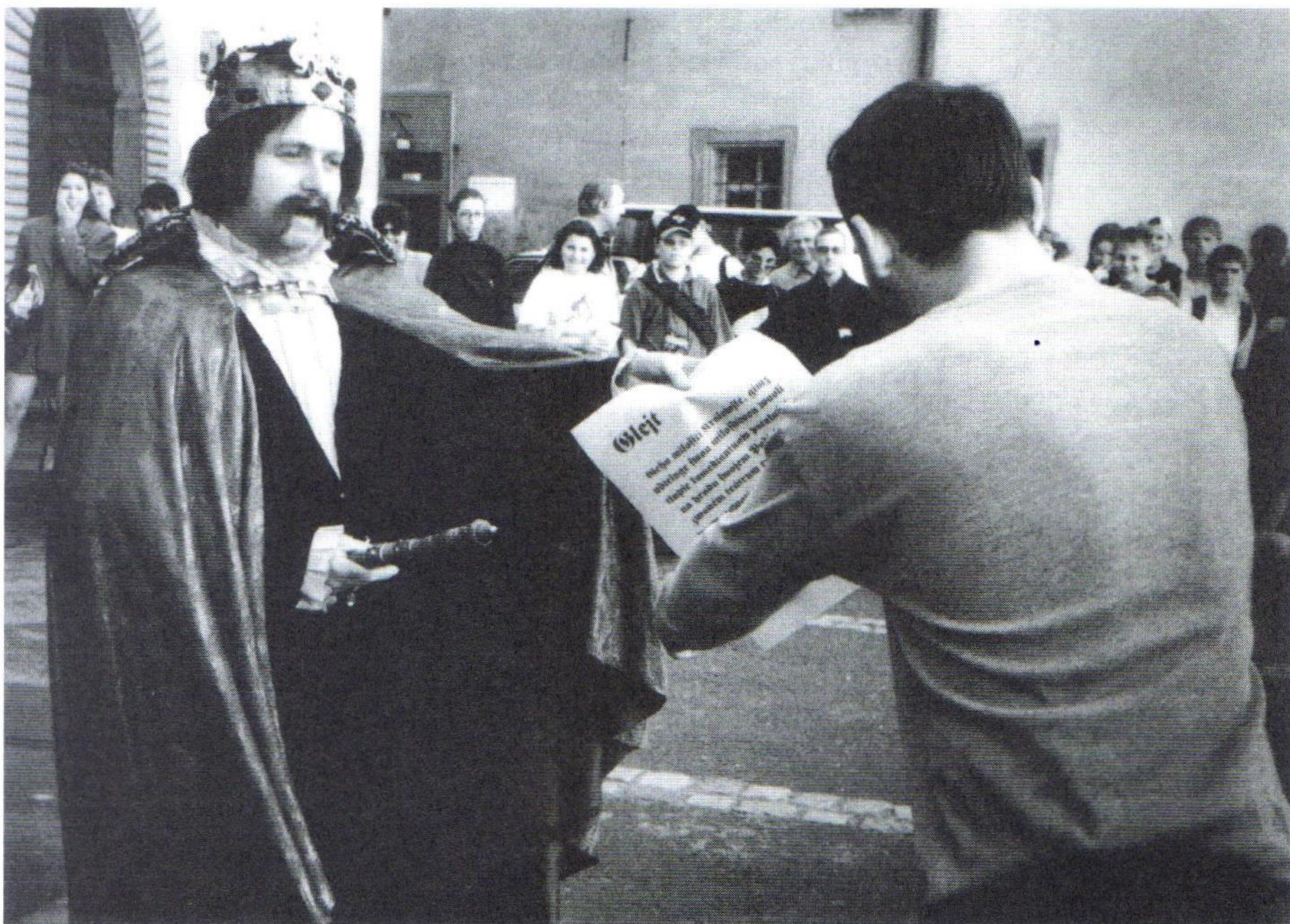
Hronov jsem použil jako epiteton. Chtěl jsem tím říci, že v současné době asi na víc nemáme. V Odhalení hraje cca dvacet lidí, z toho pro šest je to debut. Navíc já nejsem typ režiséra, který je přeborníkem na divadelní obrazy. Chci vyprávět příběh, a to tak, aby divák zaujal. To je moje ambice. Patrně z kritického pohledu jsou naše inscenace jednodušší. Netvrdím, že po desáté společné inscenaci tento názor radikálně nezměníme. Prvním krokem může být např. rozhovor s prof. Císařem, kterého jsme oslovili a pozvali na Odhalení.

Takže resuscitace souboru se podařila...

Máme čtyřicet členů. V tom je Mladá scéna, která teď nastudovala Dámského krejčího J. Feydeaua. Jana Pospíšilová vede dětský soubor, rovněž aktivní.

Po rekonstrukci jste se po dlouhých 15 letech dočkali otevření Divadla Na kovárně. Zdá se tedy, že to nejhorší máte za sebou. Jaké podmínky pro činnost má soubor Jiří dnes?

Asi jste si přečetla v klubu článek Jiřího Hlávky, vedoucího Kulturního a informačního centra, v němž říká, že soubor Jiří je v Divadle Na kovárně pouze hostem. Vedli jsme o tom

Ladislav Langr v roli krále Jiřího z Poděbrad při „vítání“ souborů na poděbradském FEMADu 2001.
Foto: Ivo Mičkal.

spoustu diskusí, které byly trochu jako když se díváte na televizní debaty, do nichž nemáte šanci zasáhnout.

Článek jsem si skutečně přečetla, visí zde jako dekorace. Přiznám se, že jsem nerozuměla, o co vlastně jde. O peníze?

Já si myslím, že spíše jde o osobní vztahy. Víte, Poděbrady jsou malé město, kde každý zná každého a každý každému šlápl do nějaké kaluže. Kdysi říkávala paní doktorka Hellichová ze slavné pražské rodiny „kdo nepozná Poděbrady, nezná svět“. Dřív jsem tomu nerozuměl, ale asi na tom něco bude. Uvědomme si, že jsme v Polabí, kde se sedlák nemusel ani moc snažit, aby měl úrodu. Měl tudíž čas, aby se podíval, jak roste ostatním. Druhým momentem je blízkost Prahy. Za jeden den se formanským vozem dostal do Prahy a viděl, jak žijí měšťané. K dovršení všeho tady v roce 1905 vytryskl minerální pramen. Maloměšťáctví a závist se spojily s lázeňskou světovostí. To vše dohromady vytvořilo fenomén zvaný Poděbrady.

Pořád nerozumím v čem je podstata problému, že soubor není v Divadle Na kovárně doma...

Divadlo bylo zavřeno a pan Hlávka nemá pravdu, když říká, že se soubor zaregistroval pod neexistujícím divadlem. V náš prospěch hovoří historie. Jiříkovo divadlo bylo v roce 1881 věnováno souboru „na věčné časy“. V r. 1942 bylo nahrazeno Divadlem Na kovárně. V r. 1944 byl soubor z moci úřední rozpuštěn, a pozor, divadlo předáno do správy města. Když něco někdo spravuje, tak mu to přece nepatří. Vlastně to byl arizovaný majetek předaný do správy loajální radnici. Dokumenty jsme nenášli, ale vlastně jsme je ani moc nehledali. To handrkování je hrozné.

Jaké máte podmínky pro užívání divadla?

Platíme smluvní nájem 5 tis. Kč za představení, za zkoušku se světly platíme 150 Kč za hodinu. Ve smlouvě dále stojí, že se 5x měsíčně můžeme zdarma scházet v rekvizitárně. Byť si výtěžek z představení můžeme nechat, při ceně lístku 80 Kč /kapacita hlediště je dvě stě sedadel/, musíme doplácet. Jistě, KIC není charita, ale nejsem si jist, zda nájem nepřekračuje skutečné náklady.

Dostává soubor od města nějakou dotaci?

Ano, 15 tis. Kč ročně. Ty však městu, tj. KIC vrátíme. Jiné podmínky pro soubor by prý zvýhodňovaly soubor Jiří oproti nějakým nově vzniklým souborům. Tradice tedy nic neznamená.

Nicméně soubor neodmítl žádost, aby se podílel na nové přehlídce...

Ano, chtěli jsme udělat vstřícný krok. Nechceme, aby město mělo dojem, že umíme jen kritizovat. Na malém městě bychom měli spolupracovat.

Vrátíme se k divadelní činnosti. Jaké jsou další plány souboru?

Všechno se rozjíždí. Poprvé jsme si udělali prodloužený víkend na horách a věnovali jsme se hereckým technikám, kam až moje síly stačí. Na jeviště chceme přenést Deset malých černoušků, koncem roku přichystáme něco nového. Chtěl bych, aby si divák kromě pobavení odnášel i nějaké poselství nebo alespoň myšlenku.

Děkuji za rozhovor.

Amatérská scéna požádala o vyjádření také druhou stranu, tj. vedoucího KIC, pana Jiřího Hlávku.

Připravila Lenka Lázňovská

V ŽÁDNÉM PŘÍPADĚ TO NENÍ KIC PODĚBRADY VERSUS DS JIŘÍ!

Ač velice nerad, odpovídám na rozhovor s panem Ladislavem Langrem, členem Divadelního souboru Jiří v Poděbradech. Nerad proto, že jsme se souborem dohodli již před časem, že je zbytečné si psát, je zbytečné se dohadovat. Dohoda byla uzavřena, na papír vložena, zúčastnil jsem se Valné hromady souboru, kde jsme si své řekli, a dost. Ale článek je tu a je třeba přidat pohled z druhé strany.

Již více než čtyřicet let se pohybuji v amatérském divadle, znají mě mnozí. Byl bych velmi nerad, kdyby kohokoliv napadlo, že právě já jsem ten, který po všech možných peripetiích a starostech souboru, jehož jsem byl členem 25 let (karlovarské Děčko), bude házet klacky pod nohy jinému souboru, navíc v místě, kam jsem se přestěhoval za prací. Divadelní soubor Jiří jsem znal pouze z jeho Černoušků, osobně znám již delší dobu některé jeho členy. Když jsem nastoupil do Kulturního a informačního centra v Poděbradech, s.r.o., vůbec jsem netušil, že první – no, řekněme spory – budou právě s tímto kolektivem. Jako „náplava“ jsem neznal činnost spolku, pouze z doslechu a zpráv z Úřadu města jsem věděl o řadě happeningů a ohlasech na ně. Co jsem ale vycítil okamžitě, bylo roztrpčení některých členů DS Jiří nad tím, že se se souborem nepočítá jako s naprosto samozřejmou součástí nově otevřeného divadla, a to za podmínek velmi prostých – divadlo je otevřeno a je naší střešou nad hlavou, se všemi právy domovské scény. Bylo samozřejmě pochopitelné, že mnozí předpokládali, že až se divadlo otevře, řekne město – tady máte prostory, pokračujte v činnosti. Mě samotného překvapila pouze jedna věc. Soubor se zúčastnil „týdne otevírání divadla Na Kovárně“, ale pouze komponovaným pořadem. Neměl vlastně nic připraveného – první premiéra byla až 31. března. Ale to byl jen můj osobní názor, nikde jsem jej neprezentoval. Ale s otevřením divadla se otevřely spory. DS Jiří požadoval prostory na klubovnu a prostory skladové – ty v divadle nejsou a nebudou. Jako klubovnu by členové souboru rádi používali buď onu rekvizitárnu, která se tak dobře osvědčila při FEMADu jako klub a občerstvení, anebo místnost pod jevištěm, která je vybavena drahým nábytkem a určena pro umělce. Ona rekvizitárna je jediný větší prostor v divadle (šatničky jsou malé a je jich málo), kde se může usídlit větší dovezený soubor a pod., místnost pod jevištěm by předpokládala dát souboru klíče od divadla, a to nelze z provozních a bezpečnostních důvodů. Soubor požadoval

zkoušky a představení se spoluúčastí KIC a to tak, že vše půjde z nákladů KIC – propagace, provoz, služby a podobně. A to také nejde. Opravdu nejsme provozovateli DS Jiří a za své hospodaření odpovídáme Radě města. Soubor chtěl zkoušet pokud možno zdarma a výtěžek představení pro sebe. Není možné. Byl tedy vypracován – podle rozhodnutí Rady města – návrh Dohody o spolupráci KIC Poděbrady a Občanského sdružení DS Jiří. V této dohodě – po připomínkování oběma stranami podepsané – se píše, že soubor:

- musí do 15. dne v měsíci nahlásit termíny zkoušek a představení – závazně;

- prvních 5 zkoušek v rekvizitárně má zdarma (nyní již všechny);

- zkoušky s pracovním osvětlením na jevišti (přítomnost technika na všech zkouškách) 100 Kč / hod., s plným provozem světelného parku 150 Kč / hod., s tím, že jakmile bude po určité době vysledována nákladnost provozu na energie (teplo a elektrické energie) bude tato částka patřičně upravena (soubor byl na tento fakt znovu upozorněn na hodnotící schůzi po FEMADu);

- soubor musí po zkouškách uvést všechny prostory do okamžité užitelného stavu (v rekvizitárně lze ponechat skříně a nutné vybavení, jiné skladové prostory nemáme).

Původní návrh dohody z naší strany byl na dobu určitou s tím, že tržba za představení se bude dělit na polovinu. S tím nesouhlasil soubor, a bylo tedy dohodnuto, že smlouva bude na dobu neurčitou s tím, že soubor musí nést i ztráty za svá představení (KIC ve vlastní režii poskytuje propagaci představení na svých plakátech, předprodej vstupenek, technické služby při zkouškách i představeních a služby další – šatna, uvaděčky a pod.). Proto bylo stanoveno, že při plánovaném nejnižším vstupném (50 Kč) by vyprodané hlediště znamenalo tržbu cca 10 tis. Kč, takže KIC dostane 5000 Kč (při čemž vstupné na představení DS Jiří je 80 Kč, tedy při vyprodaném divadle zůstává souboru 11 tis. Kč). Zcela jiný systém je za premiéry, kdy KIC prodává pouze 50 vstupenek, všechny ostatní si obhospodařuje DS Jiří, na představení pro důchodce a školy je při sníženém vstupném dohoda půl – napůl. K tomu dostal DS Jiří jako jediný 10 volných vstupenek na kterékoliv představení v divadle Na Kovárně (samozřejmě při vyprodaném sále, bez nároku na místo), což při dovezeném představení činí až 1900 Kč.

Část dohody, kterou plní KIC Poděbrady, s.r.o., jsem vlastně již rozepsal k jednotlivým bodům.

A nyní k některým bodům rozhovoru. Jestliže si soubor – zcela záměrně – vystavil onen novinový článek, ve kterém se o něm píše jako o „hostu v divadle Na

Kovárně“, měl k tomu vystavit i vše ostatní, kdy jsme vysvětlili tento výrok, jako opak tvrzení, že DS Jiří by měl být v divadle Na Kovárně vlastně doma, protože na to má historický a morální nárok, jak napsali členové souboru. Ale soubor zde hostem je, protože není součástí Kulturního a informačního centra Poděbrady, s.r.o., je partnerem dle dohody o spolupráci a má oproti jiným takovým mnohé výhody, které jsem již uvedl. A ne já, ale i mnozí jiní se podivují nad tím, že soubor uvádí jako svou domovskou adresu divadlo Na Kovárně, když mu nepatřilo a v době vzniku Občanského sdružení n e e x i s t o v a l o. Pro nás je jenom nepochopitelné, proč máme my přijímat poštu DS Jiří, když s ním nemáme v samé podstatě nic společného. Historické údaje, doklady o tom, komu by mělo divadlo patřit, či nikoliv, musí soubor projednávat s Úřadem města, nikoliv s námi. Handrkovat se nechceme, jakmile dostaneme příkaz tento vztah změnit, učiníme to.

Co se týče účasti DS Jiří na FEMADu, chci za naše zařízení říci hlavně to, že se DS Jiří ujal své funkce v této akci opravdu na jedničku, což jsem souboru po skončení přehlídky ihned tlumočil. Vítání, péče o soubory, klub – vše bylo naprosto výborné a moc nám to pomohlo. Ale že to byla vstřícnost? Mám pocit, že by byla velká ostuda, kdyby na Národní přehlídce amatérského divadla, jejíž první část se odehrává v Poděbradech, participovalo jiné občanské sdružení divadelníků, než právě poděbradský soubor. Takže díky jim.

Nechceme ani potlačovat činnost DS Jiří v Poděbradech ani mu jinak škodit. Ale musíme, a to z hlediska našeho postavení vůči městu, být partnery, a to také chceme. Já osobně jsem byl dotázán, zda bych chtěl do budoucna s tímto souborem spolupracovat. Nezřikám se toho, ale v současné době na to nemám ani pomyšlení. Jednak vytížení v KIC je dost velké, a mimo to hraji a budu hrát ve Vojanu v Libici (Dva muži v šachu mají za sebou 49 představení a ještě nekončí). Ať mi přátelé z DS Jiří – a všichni amatérští divadelníci jsou mí přátelé – odpustí, ale nebudu již nikdy odpovídat na žádné články ani dopisy, protože neustálé opakování – „My jsme tu 140 let a máme právo...“ není argumentem. Jsem rád, že DS Jiří je, že žije a pracuje, přeji jemu a všem, komu na jeho činnosti a vůbec amatérském divadle záleží, dalších nejméně 150 let. Víím, že řada souborů má podmínky jednodušší, řada zase složitější. Ale pokud chtějí hrát, nemůže jim v tom zabránit ani úřední šiml ani provozní problémy.

Ještě jednou s velkým poděkováním za FEMAD a s přáním mnoha úspěchů DS Jiří Poděbrady.

Jiří Hlávka - ředitel Kulturního a informačního centra Poděbrady, s.r.o.

VYBRÁNO Z DATABÁZE IDOS

ČESKÉ BUDĚJOVICE (100 tis. obyv.): Studio dell'arte pořádalo ve dnech 24.-27.5. 2001 v Českých Budějovicích divadelní přehlídku Příjemné setkání. V Divadle Pod čepicí, na Piaristickém náměstí a v Malém divadle se uskutečnila vystoupení našich profesionálních i amatérských divadelních souborů (např. Divadlo Buchty a loutky, Studio Ypsilon a Malé divadélko z Prahy, soubor De Facto Mimo Jihlava, místní Divadlo Kvelb a pořádající soubor), koncert V. Koubka a další akce. (*Informační servis Divadelního ústavu*, č.5, 2001)

DĚČÍN (53 tis. obyv.): V Základní škole na Komenského náměstí v Děčíně působí 2 divadelní soubory. Původně tu před 2 lety vznikl zájmový kroužek žáků 9. ročníků. Po úspěchu u spolužáků i rodičů byly sestaveny 2 soubory, které ve spolupráci s místním DDM připravují pohádky. Děti se při práci v souborech zároveň učí odpovědnosti, vzájemné toleranci, samostatnosti i sebedůvěře. (*Učitelské noviny*, č.19, 2001)

DOLNÍ DOBROUČ (2500 obyv., okres Ústí nad Orlicí): V Dolní Dobrouči probíhal od ledna do dubna 2001 3. ročník Dobroučského divadelního jara, v němž se postupně představily 4 ochotnické soubory. (*Orlické noviny*, 1.3.2001)

HUSTOPEČE (6000 obyv., okres Břeclav): V Hustopečích se ve dnech 19.-23.3. 2001 konal 9. ročník přehlídky dětského divadla Týden divadla pro děti. Ve 13 představeních se prezentovalo 10 souborů (většinou z okresu Břeclav). Festival neměl soutěžní porotu, jen lektorský sbor. (*Hustopečské listy*, č.4, 2001)

JAROMĚŘ (13 tis. obyv., okres Náchod): Ve dnech 24. a 25. 3. 2001 se konal 19. ročník Boučkovy Jaroměře, nesoutěžní amatérské přehlídky loutkářů. (*Noviny Náchodská*, 27.3.2001)

KAROLINKA (3000 obyv., okres Vsetín): Oblastní přehlídku literárně-dramatického oboru pořádala ve dnech 21. a 22. 4. 2001 ZUŠ Karolinka a tamní divadlo. Vystoupily soubory ZUŠ z Malenovic, Uherského Hradiště, Valašského Meziříčí, Rožnova pod Radhoštěm a Divadlo Líšeň z Brna. (*MF Dnes*, 21.4.2001)

KOLÍN (31 tis. obyv.): Členové amatérského divadelního souboru Igdyž a sdružení Gaspard chtějí v Kolíně vytvořit nový divadelní prostor. Stálé divadlo tu skončilo v r. 1992 - tehdy zanikl soubor Městského divadla a jeho

prostory sloužily jen k hostování. V novém sále s kapacitou kolem 200 míst v suterénu kostela Československé církve husitské by měly být uváděny projekty s mezinárodní účastí, domovskou scénu tu chce mít divadlo Igdyž, Divadelní škola Kolín a další soubory, zázemí by tu získal i festival Kašparův kolínský mimoriál. Divadlo dostalo název 210 n.m. (podle nadmořské výšky Kolína). Církev prostor před 10 lety pronajala, byly tu pořádány diskotéky ap. Sál, kde kdysi hrávali ochotníci, byl zdevastován. Po uvolnění o něj projevil zájem soubor Igdyž a pořadatelé festivalu, pořádaného na počest kolínského rodáka a pařížského mima J.G. Debureau. Chtějí tu dát příležitost místním kulturním aktivitám a také se více otevřít Evropě a připravovat jednorázové projekty z oblasti divadla a pantomimy, mají se tu konat i koncerty a kabaretní vystoupení. Zahájení provozu se předpokládá na podzim 2001, ovšem s podmínkou, že se podaří zajistit peníze na nájem a provoz. Autoři projektu uspořádali počátkem května 2001 benefiční představení s B. Polívkou, D. Vávrou a dalšími známými osobnostmi a rozhodli se oslovit mecenáše z řad místních podnikatelů. (*MF Dnes*, 3.5.2001)

NAPAJEDLA (8000 obyv., okres Zlín): Od 23. do 27.4. 2001 se v Napajedlích konal 44. ročník nejstarší moravské soutěžní přehlídky ochotnických souborů. Zájem o letošní vystoupení projevil 10 českých a moravských scén, z nichž pořadatelé vybrali 6 (mj. jako tradiční účastníky soubor Vicena z Ústí nad Orlicí, Kroužek divadelních ochotníků z Hvozdné či divadelníky z Kroměříže). Závěrečný večer každoročně patřil profesionální scéně. Letos se představilo soukromé Divadlo Karla Hoffmanna z Uherského Hradiště. Vedle výběru nejlepší inscenace udělila porota cenu za nejlepší ženský a mužský herecký výkon, za nejlepší režii, scénu, kostýmy a kompozici hudby a 2 ceny mladému talentu. Novinkou letošního ročníku byla Cena Svatopluka Skopala za dlouholetou práci pro divadlo. (*Zlínské noviny*, 23.4.2001)

PODĚBRADY (13 tis. obyv., okres Nymburk): V Poděbradech se ve dnech 3.-6.5. 2001 konal 39. ročník festivalu uměleckého přednesu nazvaný Poděbradské dny poezie. Tradiční recitační soutěž pořádalo město ve spolupráci se Společností přátel slova pod záštitou MK ČR. V rámci programu byla udělena Křišťálová růže jako nejvyšší ocenění v oboru přednesu a prózy (např. H. Maciuchové a R. Vašínkovi). Soutěžní část festivalu měla 2 kategorie: studenty hereckých škol, konzervatoří a amatéry ve věku 16-19 let a profesionální interprety ve věku do 30 let, posluchače uměleckých škol a amatéry ve věku 20-30 let. Mimořádný interpretační výkon byl ohodnocen Cenou Karla Höggera a Cenou Viliama Záborského (udělovanou za mistrovskou interpretaci Slovenským

literárním fondem). (*Právo*, 4.5.2001)

PRAHA 14: Od 10. 5. do 1. 7. 2001 se v areálu ZŠ Svěpravice v Praze 14 - Horních Počernicích konal 31. ročník Divadla v přírodě, nejstarší přehlídky amatérských divadelních souborů v ČR konané pod širým nebem. Jen z Horních Počernic se účastnily 4 DS: Právě začínáme, DS "náctiletých" Bezměna, Mladí a neškodní, Hornopočernický dětský divadelní soubor. (*Hornopočernický zpravodaj*, č.5, 2001)

PRAHA, PLZEŇ (169 tis. obyv.), **BRNO** (386 tis. obyv.): Sdružení Nedomyslno pořádalo od 12.5. 2001 10. ročník benefičního festivalu Mezi ploty. Tato neobvyklá přehlídka divadla a hudby, v níž spolu s profesionálními a amatérskými umělci vystupují i seskupení zdravotně postižených, začala v areálu léčebny Dobřany u Plzně, kde se představilo asi 10 hudebních skupin a 15 divadelních souborů. V obdobném rozsahu akce 19.5. pokračovala v brněnských Černovicích (např. Husa na provázku či královéhradecký Drak). Tradičně se uzavřela v Praze-Bohnicích prezentací kolem

40 hudebních skupin a 60 divadel ve dnech 26. a 27.5. (např. Činoherní klub, HaDivadlo, D. Bárta, Krausberry aj.). (*Lidové noviny*, 10. 5.2001)

SEDLČANY (8000 obyv., okres Příbram): Novým nastudováním hry J. Drdy Dalskabáty, hřišná ves oslavil příbramský Spolek divadelních ochotníků letošní 160. výročí svého založení. Volba autora jako příbramského rodáka má zároveň připomenout regionální identitu. (*Veřejná správa*, č.18, 2001)

STOCHOV (5000 obyv., okres Kladno): Ve Stochově se ve dnech 6.-8.4. 2001 uskutečnila regionální přehlídka dětských recitačních, divadelních a loutkářských souborů. Bylo uvedeno 27 představení, s nimiž se představilo 24 souborů ze středních Čech (např. z Kamýka nad Vltavou, Stehelčevse, Slaného, Žatce, Peček či Kouřimi). (*České slovo*, 9.4.2001)

TURNOV (15 tis. obyv., okres Semily): V březnu 2001 se v Turnově konal 11. ročník přehlídky loutkářských souborů ze severovýchodních Čech Turnovský drahokam. (*Krkonoské noviny*, 19.3.2001)

ČERVENEC – SRPEN 2001

29.6. – 7.7. Sobotka – Šrámkova Sobotka, celostátní dílna uměleckého přednesu pro studenty filozofických a pedagogických fakult

1. – 6.7. Chrudim – 50. Loutkářská Chrudim, celostátní přehlídka amatérského loutkářství s tematickými, rodinnými a dětskými semináři

1. – 7.7. Praha, Malostranská beseda – II. ročník mezinárodního festivalu nezávislého divadla MB (apostrofov) 99

20. – 22.7. Prachovice – Divadelní dílna Na zkoušku (pokračování)

23. – 29.7. Bechyně, Seminář o vztahu prostředí a divadla

27. – 29.7. Bechyně – Divadlo v trávě, přehlídka divadla pod širým nebem

28. – 29.7. Horní Lhota (okr. Opava) – Music & art, festival alternativní hudební tvorby a divadla malých forem

2. – 11.8. Hronov – Klub (nejen) mladých divadelníků, semináře a dílny v rámci Jiráskova Hronova

2. – 11.8. Hronov – Kurz praktické režie

2. – 11.8. Hronov – Kurz scénografie

2. – 11.8. Hronov – Divadelní dílna Na zkoušku (pokračování)

3. – 11.8. HRONOV – 71. JIRÁSKŮV HRONOV, CELOSTÁTNÍ MEZIDRUHOVÁ PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÉHO DIVADLA SE ZAHRANIČNÍ ÚČASTÍ

17. – 26.8. Šumperk – Národní dílna mladého divadla, 5 – 6 tematických seminářů